พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรกฎาคม

? ตอบปัญหา

115.-

ตอบปัญหา

+ + + +

★ ผีสามารถขโมยอาหารกินหมดได้หรือไม่ ?

★ วิญญาณหรือโอปปาติกะต้องกินอาหารเหมือนกันหมดทุก ๆ คนหรือ

★ ถ้าวิญญาณของเราเป็นพระเจ้า ทำไมไม่บันดาลให้เรารวย

★ หมอที่ทำการรีดเด็กในครรภ์ออก จะตกนรกหรือไม่

★ การสะกดจิตคืออะไร ?

★ อรูปพรหมไม่มีรูป วิญญาณอยู่ได้อย่างไร ?

★ ในโลกอื่นมีมนุษย์อาศัยอยู่หรือไม่

★ ต้นไม้มีวิญญาณหรือไม่

ณร วัดนสุวรรณ

* มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา *

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ

ISBN 974-7387-40 -9

หนังสือ	ตอบปัญหา
ผู้เขียน	พร รัตนสุวรรณ
พิมพ์ครั้งที่ ๔	มกราคม ๒๕๓๙
จำนวนพิมพ์	๓,๐๐๐ เล่ม
ราคา	๑๑๕ บาท
เจ้าของ	สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ
ผู้อำนวยการ	ศรีเพ็ญ จัตุทะศรี
ผู้จัดการ	ผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์
บรรณาธิการ	รังษี สุทนต์
ออกแบบปก	สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ
จัดรูปเล่ม	นภาพร สุทนต์
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์วิญญาณ ๔๗/๒ ถ. สามเสน บางลำพู กทม. ๑๐๒๐๐ โทร. ๒๘๒-๒๐๒๕
จัดจำหน่าย	สายส่งสุขภาพใจ ๑๔/๓๔๙-๓๕๐ หมู่ ๑๐ ถนนพระราม ๒ กทม. ๑๐๑๕๐ โทร. ๔๑๕-๖๗๙๗, ๔๑๖-๗๗๔๔ โทรสาร. ๔๑๖-๗๗๔๔

สงวนลิขสิทธิ์

ตอบปัญหา

โดย

พร รัตนสุวรรณ

จัดพิมพ์โดย

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ

สถิติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๗ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ มกราคม ๒๕๒๓ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๘ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๔ มกราคม ๒๕๓๙ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

คำปรารภ
ในการพิมพ์ครั้งที่ ๔

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก-อรรถกถา แล้วยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนามาตั้งแต่สมัยยังอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ต่อมาได้ลาสิกขาออกมาเป็นอุบาสก ก็ยังคงศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก-อรรถกถา ปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาอยู่ตลอด เป็นอาจารย์สอนในคณะพุทธศาสตร์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถวายความรู้ธรรมประยุกต์ ความรู้เรื่องสมาธิวิปัสสนาแก่พระนิสิตมหาจุฬา ฯ และอบรมสมาธิวิปัสสนาแก่ประชาชนผู้สนใจ แก่นักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ธรรมวิจัยวัดมหาธาตุ ฯ ท่าพระจันทร์ เป็นเวลาหลายปี ทั้งบรรยายธรรม อบรมสมาธิวิปัสสนา แก่คณะชมรมพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักศึกษาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์ นักเรียน

นายร้อยตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน ฯลฯ ทั้งเปิดอบรมสมาธิวิปัสสนา แก่สมาชิกผู้สนใจ ที่บ้านพัก จนกระทั่งจากโลกมนุษย์เข้าสู่ภูมิทิพย์

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ มิได้อบรมสมาธิวิปัสสนาแต่เพียงอย่างเดียว ยังได้เรียบเรียงหนังสือธรรมะทางพระพุทธศาสนา ทั้งทางปรัชญา ทั้งทางการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาอีกหลายเล่ม

หนังสือ **"ตอบปัญหา"** เล่มนี้ เป็นหนังสือรวบรวมปัญหาที่มีท่านผู้ข้องใจสงสัย เขียนถามไปยังสำนักค้นคว้าทางวิญญาณ ซึ่ง **อาจารย์พร รัตนสุวรรณ** ได้เปิดหน้าตอบปัญหาในหนังสือวิญญาณที่ออกรายเดือน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ เป็นต้นมา แต่ที่รวบรวมมาจัดพิมพ์เป็นเล่มนี้ ได้รวบรวมแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๕ รายละเอียดนอกจากนี้ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ชี้แจงไว้แล้วในคำนำเมื่อจัดพิมพ์ครั้งแรก

หนังสือ **"ตอบปัญหา"** นี้ ได้จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ ครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้จำหน่ายจ่ายแจกไปจนเหลือเป็นต้นฉบับไม่กี่เล่ม สำนัก

ค้นคว้าทางวิญญาณ จึงจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ นับเป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๔

หนังสือเล่มนี้ จะไขข้อข้องใจสงสัยของท่านผู้สนใจได้เป็นอย่างดี ในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องผี สาง เทวดา นรก สวรรค์ และอื่น ๆ ตามที่ปรากฏในหน้าสารบัญนั้นแล้ว

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ

มกราคม ๒๕๓๙

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ ๔๗/๒ ถนนสามเสน
บางลำพู กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๒๘๒-๒๐๒๕

คำนำ

(ในการจัดพิมพ์ครั้งแรก)

หนังสือวิญญาณได้เริ่มออกตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๘ แต่เพิ่งจะเปิดหน้าตอบปัญหา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เพราะในตอนแรก ๆ หน้ากระดาษจำกัดมาก และเรื่องที่จะต้องเขียนลงในหนังสือวิญญาณเป็นประจำก็ไม่ค่อยจะพออยู่แล้ว แต่ต่อมาในระยะหลังได้มีผู้สนใจหนังสือวิญญาณมากขึ้น และก็มักจะมีผู้ถามปัญหามาเสมอ ข้าพเจ้าจึงได้เพิ่มหน้ากระดาษ และเปิดหน้าตอบปัญหาขึ้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน แต่ปัญหาต่าง ๆ ที่นำมารวบรวมพิมพ์เป็นเล่มนี้ มีถึงเพียงแค่เดือนตุลาคม ๒๕๑๕ เท่านั้น

อนึ่ง ปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ตอบลงในหนังสือวิญญาณและนำมารวบรวมไว้ทั้งหมดนี้ เป็นปัญหาที่ข้าพเจ้า

เลือกตอบเฉพาะแต่ในกรณีที่เห็นว่า จะเป็นประโยชน์แก่คนทั่วไป ส่วนปัญหาที่เป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวกับเรื่องของคนอื่น ข้าพเจ้าก็ได้ตอบเป็นส่วนตัว และไม่ได้นำลงในหนังสือวิญญาณก็มีอีกมาก และปัญหาอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้ายังไม่ได้ตอบก็ยังมีอีก แต่อย่างไรก็ดี มาในระยะปีหลัง ๆ นี้ ผู้ถามปัญหาน้อยลงไปมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะปัญหาที่เคยตอบมาแล้วนั้น ได้ให้ความสว่างแก่เขาแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องถามมาอีก เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ เป็นต้นมา หน้าตอบปัญหามีน้อยมาก ส่วนปัญหาที่ยังค้างอยู่ที่ยังไม่ได้ตอบนั้น ถ้ามีโอกาสก็จะได้ตอบลงในหนังสือวิญญาณต่อไป

ปัญหาต่าง ๆ ที่นำมารวบรวมนี้มีอะไรบ้าง และได้ตอบว่าอย่างไร ขอให้ท่านผู้อ่านตรวจดูจากสารบาญให้ละเอียด แล้วท่านก็จะพบปัญหาต่าง ๆ ที่ท่านสนใจ การตอบปัญหาในเล่มนี้ กับในหนังสือแว่วเสียงสวรรค์โดยส่วนใหญ่แล้วมีลักษณะที่แตกต่างกัน ฉะนั้น ผู้ที่อ่าน

หนังสือเล่มนี้ ก็ควรจะได้อ่านหนังสือแว่วเสียงสวรรค์ด้วย ข้าพเจ้าคิดว่าคำตอบปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องวิญญาณหรือชีวิตหลังจากตายเท่าที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนี้ คงจะให้ความสว่างแก่ท่านทั้งหลายได้พอสมควร

พร รัตนสุวรรณ

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ (ชั่วคราว) ๔๗/๒ ถนนสามเสน
บางลำพู กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๘๒-๒๐๒๕
เข้าตรอกข้างร้านตัดเสื้อมิตรชาย
ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับถนนลำพู ทางเข้าวัดสังเวช ฯ

สารบาญ

เนื้อเรื่อง	หน้า
๑. ผีสามารถขโมยอาหารกินหมดได้หรือไม่ ?	๑
๒. วิญญาณหรือโอปปาติกะต้องกินอาหารเหมือนกันหมดทุก ๆ คนหรือ	๖
๓. ถ้าวิญญาณของเราเป็นพระเจ้า ทำไมไม่บันดาลให้เรารวย	๘
๔. หมอที่ทำการรีดเด็กในครรภ์ออก จะตกนรกหรือไม่	๑๒
๕. การสะกดจิตคืออะไร ?	๑๕
๖. อรูปพรหมไม่มีรูป วิญญาณอยู่ได้อย่างไร	๒๒
๗. ในโลกอื่นมีมนุษย์อาศัยอยู่หรือไม่	๒๖,๓๐
๘. ต้นไม้มีวิญญาณหรือไม่	๔๑
๙. คำว่า วิญญาณก้าวลงสู่ครรภ์มารดา มีความหมายอย่างไร	๔๓

เนื้อเรื่อง หน้า

๑๐. บูชาพระสวดมนต์กรวจน้ำด้วยจิตระลึกถึงผู้ตายไปแล้วนั้น ผู้ตายจะได้รับกุศลตามที่ตั้งใจอุทิศไปให้หรือไม่ ๔๔

๑๑. ในหนังสือของคุณ ท. เลียงพิบูลย์ ที่กล่าวถึงภพ ๓ โดยเฉพาะที่เรียกว่าภพกลางนั้น จะเป็นโลกโอปปาติกะหรือไม่ ๔๕

๑๒. คำว่า บุญกับกุศล มีความหมายต่างกัน และให้ผลต่างกันจริงหรือไม่ ๔๘

๑๓. ทำอย่างไร สมาธิของเราจึงจะดีขึ้น ๕๑

๑๔. การเรียนทางพุทธศาสนาแบบของไทย ยิ่งเรียนมากรู้มาก ยิ่งทำให้เบื่อโลก ส่วนพุทธศาสนาแบบมหายานของจีน ทำไมจึงทำให้อยากอยู่ในโลกนาน ๆ ต่างกันอย่างไร ? ๕๒

๑๕. การทำบุญด้วยการให้ทาน รักษาศีล จะช่วยตัดรอนวิบากของอกุศลได้หรือไม่ ๕๗

เนื้อเรื่อง หน้า

๑๖. ความรู้สึกนึกคิดเป็นผลมาจากวิบากในชาติก่อน ถ้ามีสติรู้ทัน จะทำให้มันหายไปหรือไม่ ๕๙

๑๗. ผีเทวดา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีคนนับถือมาก ๆ ถ้าใครไปบนแล้วไม่แก้ ท่านจะหักคอให้ตายได้หรือไม่ ๖๐

๑๘. คนที่พิการเช่นตาบอดหรือหูหนวก ตายไปแล้วจะต้องพิการอีกหรือไม่ ๖๓

๑๙. ไฝหรือลายมือซึ่งตามตำราโหราศาสตร์ถือว่าสามารถบอกให้รู้ถึงโชคชะตาได้นั้น ถ้าลบเอาออก มันจะมีผลทำให้เคราะห์ร้ายต่าง ๆ หายไปได้หรือไม่ ๖๕

๒๐. มโน จิต วิญญาณ ใช้ต่างกรรมต่างวาระอย่างไร ๖๗

๒๑. วิญญาณจะเที่ยวเข้าสิงร่างของมนุษย์ แล้วก่อความเดือดร้อนให้แก่เจ้าของร่างที่อาศัยได้หรือไม่ ๖๙

เนื้อเรื่อง หน้า

๒๒. แก่นแท้ของพระพุทธศาสนาอย่างย่อที่สุด และถูกต้องที่สุดคืออะไร ๗๐

๒๓. ทำไมบางคนระลึกชาติได้ แต่คนส่วนมากระลึกชาติไม่ได้ ๗๑

๒๔. เมื่อคนตายหนึ่ง ก็เกิดหนึ่ง วิญญาณไม่ได้แบ่งภาคไปเกิดเป็นหลาย ๆ คน เมื่อเป็นเช่นนี้ เหตุไฉน คนในโลกจึงได้มากขึ้นเรื่อย ๆ เอาวิญญาณที่ไหนมาเกิด ๗๒

๒๕. คนที่อุทิศดวงตาให้กับคนอื่น ตายไปแล้วเกิดใหม่ตาจะบอดหรือไม่ ๗๕

๒๖. ผู้ที่สามารถติดต่อกับโอปปาติกะได้ จะสามารถสอนโอปปาติกะให้เข้าถึงพุทธธรรมได้หรือไม่ ๗๗

๒๗. มนุษย์สามารถสร้างสิ่งที่มีชีวิตขึ้นมาได้หรือไม่ ๗๙

๒๘. ทำไมเด็กที่เกิดใหม่จึงต้องศึกษาใหม่ทุก ๆ อย่าง ทำไมไม่จำของเก่าแต่ชาติก่อนติดมาบ้าง ๘๐

	เนื้อเรื่อง	หน้า
๒๙.	ลายแทงจากคาถาชินบัญชรคืออะไร	๘๑
๓๐.	การทำบุญอุทิศให้คนตาย ทำไมจึงได้รับแต่เปรต	๘๘
๓๑.	การรู้ด้วยญาณ อะไรเป็นผู้รู้	๙๒
๓๒.	ขณะที่นอนหลับสนิทไม่รู้สึกตัว วิญญาณออกจากร่างใช่หรือไม่	๙๕
๓๓.	วิญญาณของคนที่ตาย จะตามอาฆาตทำร้ายคนที่ยังมีชีวิตอยู่ได้หรือไม่	๙๘
๓๔.	ทำไมสัตว์เดียรัจฉานจึงเกิดร่วมอยู่โลกอันเดียวกันกับมนุษย์ ทำไมไม่มีภูมิของมันอยู่โดยเฉพาะ	๑๐๒
๓๕.	ทำไมโอปปาติกะจึงจำชาติก่อนได้ ส่วนมนุษย์จำไม่ได้	๑๐๓
๓๖.	สัตว์ที่ตายไป จะรู้ตัวว่ามันตายหรือไม่	๑๐๖
๓๗.	อยากทราบว่าเดี๋ยวนี้สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ท่านอยู่ที่ไหน	๑๐๗

เนื้อเรื่อง	หน้า
๓๘. ในหนังสือโลกทิพย์ ทำไมจึงไม่มีกล่าวถึงว่ามีโอปปาติกะมาเกิดเป็นคน	๑๑๑
๓๙. การฝืนใจจะทำให้เป็นโรคจิตหรือไม่	๑๑๒
๔๐. การทำลายต้นไม้เป็นบาปหรือไม่	๑๑๗
๔๑. อะไรดี อะไรชั่ว ปัญญาสูง ปัญญาต่ำ มีอะไรเป็นเครื่องวัด	๑๑๙
๔๒. มียาบางประเภทกินเข้าไปแล้วทำให้จิตใจเปลี่ยนแปลง แสดงว่าปัจจัยทางวัตถุก็ทำให้จิตใจเปลี่ยนแปลงได้ ใช่หรือไม่	๑๒๓
๔๓. จิตเป็นนามธรรมทำไมจึงมีที่อาศัย	๑๒๕
๔๔. ถ้าจิตต้องมีที่อาศัยแล้ว มนุษย์หรือสัตว์ที่ตายไป จิตจะไปอาศัยอยู่ที่ไหน ในเมื่อยังไม่ได้ปฏิสนธิ	๑๒๕
๔๕. จิตของพืชและต้นไม้อาศัยอยู่ที่ไหน	๑๓๕
๔๖. จิตของมนุษย์และสัตว์มีความแตกต่างกับจิตของพืชและต้นไม้อย่างไร	๑๓๗

เนื้อเรื่อง	หน้า
๔๗. จิตแรกเกิดขึ้นได้อย่างไร เกิดจากไหน	๑๔๐
๔๘. ในเรื่องกรรม ๑๒ ได้กล่าวไว้ว่า กรรมให้ผลตามกิจมี ๔ อย่างนั้น อยากทราบว่า เหตุของกรรมแต่ละข้อเกิดจากอะไร	๑๔๔
๔๙. ผู้ที่จะละความชั่วหรือความทุกข์ จำเป็นจะต้องผ่านความชั่วหรือความทุกข์มาก่อนจริงหรือไม่	๑๕๑
๕๐. ทุกคนเมื่อถึงที่ตาย ก็ต้องตายจริงหรือไม่ และหมายความอย่างไร	๑๕๘
๕๑. ลายมือซึ่งหมายถึงลายลักษณ์อักษร ที่เขียนบนกระดาษ จะสามารถบอกให้ทราบถึงนิสัยใจคอของคนเราได้หรือไม่	๑๖๕
๕๒. คนที่เคยทำบาปไว้ก่อน ต่อมาภายหลังสำนึกตัวแล้วเลิกประพฤติความชั่วอันนั้น ประพฤติความดีเรื่อยมา ถ้าหากว่าในขณะจะตาย จิตไปนึกถึงความผิดที่แล้วมา จะต้องไปเสวยผลของบาปในโลกทิพย์หรือไม่	๑๖๖

เนื้อเรื่อง	หน้า
๕๓. สำหรับคนที่ทำบาปในตอนแรก และกลับตัวเป็นคนดีได้ในภายหลัง แล้วไม่ได้พะวงถึงบาปของเขาเลย จะได้รับผลตอบแทนอย่างไรในโลกหน้า	๑๖๘
๕๔. คน ๆ หนึ่งชาติก่อนฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมากมาย กรรมอันนี้บันดาลให้ชาตินี้ถูกเขาฆ่า ผู้ที่ฆ่าคน ๆ นี้จะมีบาปหรือไม่ เพราะทำไปด้วยแรงกรรมของผู้ถูกฆ่าเอง	๑๗๒
๕๕. ทำให้ผู้อื่นตายโดยประมาท จะเป็นบาปหรือไม่	๑๗๔
๕๖. ฆ่าเพื่อป้องกันตนเอง จะเป็นบาปหรือไม่	๑๗๔
๕๗. เสือฆ่าสัตว์อื่นกินเป็นอาหารจะเป็นบาปหรือไม่	๑๗๗
๕๘. หนังสือลงข่าวว่า เทวดาประชุมกันจะให้มิตรชัยบัญชา เป็นเทวดา จะเป็นไปได้หรือไม่	๑๘๑

เนื้อเรื่อง	หน้า
๕๙. คนที่เป็นโรคประสาทจะฝึกสมาธิได้หรือไม่	๑๘๓
๖๐. การออกกำลังกายเล่นกีฬา เช่นฟุตบอล จะถือว่าเป็นการฝึกสมาธิได้หรือไม่ เพราะมันทำให้สติอยู่ตัว	๑๘๔
๖๑. การฝึกสมาธิ ทำให้ได้ประโยชน์อะไรบ้าง	๑๘๕
๖๒. คนที่ชาตินี้พิการ เช่น ตาบอด สายตาสั้น แขนด้วน เกิดชาติหน้าจะเป็นอย่างนี้อีกหรือไม่	๑๘๕
๖๓. การทำบุญด้วยตักบาตรได้อานิสงส์อย่างไร	๑๘๖
๖๔. คนที่ตายแล้วไปเกิดเป็นโอปปาติกะทุกคน และอีกกี่ปีจึงจะมาเกิดเป็นมนุษย์อีก	๑๘๘
๖๕. การทำบุญแล้วอธิษฐาน จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่	๑๙๐
๖๖. คนที่นั่งวิปัสสนาแล้วเกิดเห็นภาพชัดเจน แพทย์บางคนว่าเกิดจากอาการประสาทหลอน อันนี้จะคัดค้านกับหลักทางพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง	๑๙๑

	เนื้อเรื่อง	หน้า
๖๗.	คนเราตายแล้วจะต้องเกิดเป็นโอปปาติกะทันที หรือไม่	๑๙๔
๖๘.	ในโลกมนุษย์เรานี้มีพวกโอปปาติกะอยู่ด้วย หรือไม่ ถ้ามีอาศัยอยู่ที่ไหน เราจะพบปะสนทนากับเขาได้อย่างไร	๑๙๙
๖๙.	ถ้าทำบาปด้วยความจำเป็น เช่นผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง จะไหว้พระหรือนั่งเข้าสมาธิได้หรือไม่	๒๐๑
๗๐.	การบวชจะมีทางผ่อนผันการทำบาปในครั้งแรก ๆ ได้หรือไม่	๒๐๕
๗๑.	การฝึกสมาธิโดยไม่มีครู จะทำให้เป็นบ้าหรือไม่	๒๑๑
๗๒.	คนเราเมื่อตาย วิญญาณก็ดับ แล้ววิญญาณจะไปเกิดใหม่ได้อย่างไร	๒๑๕
๗๓.	มราวาสจะฝึกสมาธิได้ผลหรือไม่	๒๒๑
๗๔.	เป็นเทวดาแล้วจะสำเร็จเป็นพระอริยบุคคลได้หรือไม่	๒๒๔

เนื้อเรื่อง หน้า

๗๕. การที่มีอาจารย์บางท่านได้เชิญวิญญาณของผู้ที่ตายไปนานแล้ว เช่นสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) เป็นต้นมาเข้าทรง เป็นความจริงหรือไม่เพียงไร เพราะท่านก็ตายไปนานแล้ว ท่านไม่ไปเกิดหรืออย่างไร ผู้ติดต่อกับวิญญาณได้มีภูมิธรรมขั้นใด ๒๒๗

๗๖. ศาสนาต่าง ๆ มีแนวสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ละเว้นความชั่ว ความเข้าใจของผมเช่นนี้จะถูกหรือผิด และทำไมคนที่นับถือศาสนาอื่นจึงได้หลงงมงายอ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อให้พระเจ้าช่วย ๒๒๙

๗๗. ในโลกของโอปปาติกะ มีการใช้เงินหรือไม่ ๒๓๓

๗๘. มีวิธีการใดบ้างที่เราจะลดกำลังแรงของกรรมชั่วที่ได้ทำไว้ในชาติก่อน ๆ ให้เบาบางลง ๒๓๔

เนื้อเรื่อง	หน้า
๗๙. คนเรามีเจ้ากรรมนายเวรคอยให้ผลแก่ชีวิตของเรา อยู่จึงมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ เพื่อให้เขายกโทษให้ ยังจะมีวิธีอื่น ๆ อีกหรือไม่ที่จะช่วยได้	๒๓๗
๘๐. คนที่มีกรรมเกิดมาอายุสั้น จะมีทางแก้กรรมได้อย่างไรบ้างหรือไม่	๒๔๐
๘๑. การห้ามมิให้ลูกพบกับพ่อแม่จะเป็นบาปหรือไม่	๒๔๓
๘๒. ทำอย่างไรจึงจะได้ลูกที่ดี	๒๔๖
๘๓. การถวายสังฆทานจะต้องทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง	๒๕๓
๘๔. กามกับภพ คืออะไร	๒๕๕
๘๕. อวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทานหรือไม่	๒๕๘
๘๖. ทำไม พระพุทธเจ้าจึงไม่ทรงพยากรณ์เรื่องภายหลังตาย ให้กับพระมาลุงกยะ	๒๕๙

	เนื้อเรื่อง	หน้า
๘๗.	สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา หมายความว่าอย่างไร	๒๖๓
๘๘.	คนที่ตายก็เหมือนกับคนที่นอนหลับแล้วฝันนั้น หมายความว่าอย่างไร	๒๗๑
๘๙.	สภาพชีวิตในโลกของโอปปาติกะเป็นอย่างไร	๒๘๑
๙๐.	ต้นไม้ ก้อนหิน มีวิญญาณมีกรรมหรือไม่	๒๙๐
๙๑.	นายปุ่น จงประเสริฐ กล่าวว่า ตายแล้ววิญญาณก็ดับสูญสิ้นไปเลย จริงหรือ	๒๙๕
๙๒.	พระพุทธเจ้าไม่ทรงตอบปัญหาเรื่องตายแล้วเกิดจริงหรือ	๒๙๖
๙๓.	เหตุไร จึงไม่สวดมนต์เป็นภาษาไทย	๒๙๙
๙๔.	พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ยังมีตัวตนปรากฏอยู่อีกหรือไม่	๓๐๒
๙๕.	การบริจาคทานมีวัตถุประสงค์อย่างไร	๓๐๔
๙๖.	จะทำกายวาจาใจอย่างไร จึงจะเป็นพระที่แท้จริง	๓๐๗

เนื้อเรื่อง หน้า

๙๗. การพิสูจน์ศพคุณสุทธิชัย ชินสุวพลา ๓๑๕

๙๘. นิโรธสมาบัติเมื่อพระอรหันต์ท่านเข้าแล้วมีอะไร เป็นเครื่องต่อให้ท่านมีชีวิตอยู่ เพราะวิญญาณดับ เจตสิกดับ ๓๒๐

๙๙. ในปัจจุบันนี้จะมีทางเขียนพระรูปของพระพุทธเจ้า ให้เหมือนพระองค์จริง ๆ จะได้หรือไม่ ๓๒๓

๑๐๐. พระเยซูที่ว่ากำเนิดโดยหญิงพรหมจารีนั้น เป็นเพราะเหตุไร ๓๒๕

❑ ❑

ตอบปัญหา

ผีสามารถขโมยอาหารกินหมดไปได้หรือไม่

ปัญหาของนายกระจ่าง กมลศิลป์ ๑๐๗/๔ ก. หมู่บ้านเปรมสมบัติ ห้วยขวาง กรุงเทพ ฯ

*หนังสือบางกอกไทม์ประจำวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๒ ลงข่าวว่า ที่บ้านนายสุพล สรโชติ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสหพาณิชย์ ในซอยอุดมสุข ถนนสุขุมวิท พระนคร เกิดเหตุประหลาดขึ้น โดยอาหารสด เช่น เนื้อหมู ไก่

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

ก็ดี หรือกับข้าวทำแล้วก็ดี เก็บไว้ในตู้อย่างมิดชิด ได้สูญหายไปเสมอ เหมือนมีคนหรือสัตว์มาลักกินด้วยความตะกละตะกลาม พยายามติดตามจับหลายครั้ง ก็ไม่พบสาเหตุว่าหายไปเพราะอะไร และของก็หายไปเสมอ ในที่สุดก็นำเอาเหตุการณ์อันประหลาดนี้ ไปเล่าให้อาจารย์ทองแถม ศาสตระรุจิ อาจารย์ฝ่ายพรหมศาสตร์ฟัง อาจารย์ทองแถมมอบให้อาจารย์ สำเภา สมะวรรธนะ อาจารย์ฝ่ายผู้รักษาขนบในวิชาพรหมศาสตร์ ไปตรวจทำพิธีแก้ไขจนตัวลึกลับตลอดทั้งเหตุการณ์ประหลาดหายไป เจ้าของบ้านอยู่ได้เป็นสุขดังเดิม

เหตุที่เกิดขึ้นครั้งนี้ อาจารย์สำเภาบอกว่า เป็นเพราะภายในบริเวณบ้านมีศาลพระภูมิตั้งอยู่ แต่ไม่มีวิญญาณสิงสถิตอยู่เลย ไม่มีทั้งพระภูมิตลอดผีบ้านผีเรือนเฝ้ารักษา ทำให้วิญญาณต่าง ๆ ฉวยโอกาสเข้าไปโดยปราศจากความยำเกรง และวิญญาณที่มานี้ก็เป็นวิญญาณที่ร้าย ๆ มีความหิวโหย จึงหยิบฉวยของกินเอาตามอำเภอใจ อันนี้คือสาเหตุที่ทำให้อาหารสดอาหารแห้งของกินภายในบ้าน เกิดสูญหายไปโดยปราศจากร่องรอย

จากเหตุการณ์ที่เล่ามาโดยย่อ จากข่าวในหนังสือพิมพ์นี้ จึงสงสัยว่า :-

๑. วิญญาณหรือภูตผีมีร่างกายเป็นทิพย์ เป็นนามธรรม ไม่มีตัวตนเป็นวัตถุ ทำไมจึงมีความหิวโหยและต้องการอาหารของมนุษย์ซึ่งเป็นวัตถุ และตามเรื่องก็ปรากฏว่า อาหารที่พวกนี้กินหมดไปได้ สงสัยว่าพวกนี้จะกินเข้าไปได้ด้วยวิธีใด ทำไมอาหารจึงหมดเปลืองไปได้ เพราะตามปกติในเทศกาลตรุษจีนและสารทจีน ชาวจีนที่นับถือผีนับถือเจ้า ก็ได้ทำพิธีเอาสุราอาหารหวานคาววางไว้ แล้วจุดธูปเทียนเซ่นสังเวยเจ้าบ้างผีบ้างทั่ว ๆ ไป ครั้งละนาน ๆ จนธูปไหม้หมดเล่ม เมื่อเสร็จแล้วก็เก็บอาหารเครื่องเซ่นเหล่านี้ ก็ไม่เคยมีปรากฏในที่ใด ๆ ว่า อาหารเหล่านี้ได้หมดสิ้นคงมีเหลือเท่าเดิม ผีไม่กินหมดเหมือนข่าวที่ลงในหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์

คำตอบ ตามหลักเกณฑ์ทั่วไป พวกโอปปาติกะมีกายเป็นทิพย์ ซึ่งเป็นกายที่เกิดจากใจ ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า **มโนมยรูป์** แปลว่า **รูปที่เกิดจากใจ** เพราะฉะนั้น พวกนี้ถึงแม้ว่า จะได้กินอาหารที่มนุษย์สังเวย

อาหารก็ย่อมจะหมดไปไม่ได้ และที่บางคนเชื่อว่าอาหารที่ทำการเซ่นแล้วรสจืด เนื่องจากผี หรือเจ้ามากินนั้น เรื่องนี้ก็ไม่จริง คือไม่ว่าจะทำโดยวิธีใด ย่อมไม่มีผลทำให้วัตถุในโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะวัตถุที่เป็นอาหาร หรืออะไรก็ตามที่เราสังเวยนั้น ถึงแม้ความจริงจะมีอยู่ว่า คนที่มีสมาธิดีนั่งทางในเก่ง ซึ่งสามารถที่จะมองเห็นว่า พวกนี้กำลังกินอาหาร ซึ่งมีลักษณะอย่างเดียวกันกับเครื่องเซ่นสังเวยก็ตาม **แต่ถึงกระนั้นสิ่งที่มองเห็นในโลกของโอปปาติกะนั้น ก็ไม่ใช่อาหารที่ไปจากโลกมนุษย์ แต่เป็นอาหารที่เกิดจากใจของเขาเอง** ในทำนองเดียวกันกับคนเราเมื่อตายแล้ว ย่อมจะมีร่างกายเกิดขึ้นใหม่ และในเมื่อผู้นั้นยังเกี่ยวข้องอยู่กับโลกมนุษย์ ร่างกายก็จะเหมือนกับเมื่อตอนที่เป็นมนุษย์ ถึงแม้ความจริงจะเป็นอย่างนี้ **แต่ร่างกายที่เกิดใหม่ก็ไม่ใช่ร่างกายอันเดียวกับร่างกายที่เป็นเนื้อหนังอยู่ในโลกมนุษย์** *แต่ทำไมมันจึงเหมือนกันได้ ?* ถ้าหากเข้าใจจุดนี้แจ่มแจ้งก็จะไม่สงสัยเลยว่า ทำไมอาหารหรือเสื้อผ้าหรืออะไรก็ตาม ที่พวกญาติพี่น้องซึ่งตายไปแล้วได้รับนั้น จึงมา

มีลักษณะอย่างเดียวกับเสื้อผ้าอาหารที่ญาติพี่น้องทำบุญอุทิศไปให้หรือที่ทำพิธีสังเวยบวงสรวงให้

แต่ถ้าหากเราไปดูในภูมิอื่น ซึ่งไม่ใช่ในภูมิที่มีความสัมพันธ์กับโลกมนุษย์ และผู้ที่อยู่ในภูมินั้น ก็ได้ละทิ้งตัณหาอุปาทานเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์โดยสิ้นเชิงแล้ว เราจะพบว่า ทั้งร่างกายและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากสภาพที่เคยเป็นมนุษย์โดยสิ้นเชิง และสำหรับคนที่มีบุญ ซึ่งเข้าใจเรื่องชีวิตในโลกมนุษย์และในโลกของโอปปาติกะเป็นอย่างดีนั้น พวกนี้สามารถที่จะบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นตามความต้องการของตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งบุญกุศลที่ญาติพี่น้องทำบุญอุทิศไปให้เลย

ในกรณีที่อาหารหมดไปได้ตามข่าวที่ลงในหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์นั้น ข้าพเจ้าเองไม่ทราบว่ามันเป็นไปได้อย่างไร และได้เรียนถามโอปปาติกะที่ท่านมีความรู้ ท่านก็ตอบว่า ท่านก็ไม่ทราบเหมือนกัน และตัวท่านเองท่านก็ทำให้วัตถุหมดไปไม่ได้ ทั้งยังไม่เคยเห็นตัวอย่างด้วย เพราะฉะนั้นจึงยังตอบไม่ได้

๒. วิญญาณ หรือโอปปาติกะโดยธรรมดาต้องกินอาหารเหมือนกันหมดทุก ๆ คนหรือ ? และส่วนมากอาหารที่พวกเหล่านี้กินเข้าไปเป็นอะไร และทำไมพวกนี้จึงอดอยากหิวโหยและกินกันอย่างตะกละตะกลามด้วย

คำตอบ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า **สัตว์ทั้งหลายย่อมดำรงอยู่ได้ด้วยอาหาร** เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือโอปปาติกะ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือพืช ก็ต้องกินอาหารทั้งนั้น จะแตกต่างกันก็ตรงที่ว่า อาหารที่กินเข้าไป ย่อมจะแตกต่างกันไปตามประเภทของชีวิตนั้น ๆ แม้พวกพรหม ซึ่งโดยปกติไม่ต้องกินอาหารที่เป็นวัตถุ พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่า **พวกเหล่านี้มีปีติเป็นอาหาร** ซึ่งหมายความว่า จิตใจของพวกพรหม ซึ่งโดยธรรมดาย่อมสดชื่นแจ่มใสอยู่เสมอเหมือนกับบุคคลที่อยู่ในฌาน เมื่อจิตใจสดชื่นอยู่ตลอดเวลาเช่นนี้ ร่างกายซึ่งเกิดจากใจที่สดชื่น และดำรงอยู่ได้ด้วยใจที่สดชื่นตลอดเวลาเช่นนี้ ก็ย่อมไม่มีความหิวโหย หรืออ่อนเพลียแต่ประการใด เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องกินอาหารที่เป็นวัตถุเข้าไป ส่วนพวกที่อยู่ในสวรรค์ชั้นกามาพจร หรือพวกที่อยู่ใน

อบายภูมิ ตัณหาในวัตถุยังคงมีอยู่ ฉะนั้นจึงยังมีความต้องการสิ่งที่เป็นวัตถุอันนั้นบ้าง อันนี้บ้าง และเดี๋ยวก็เบื่อสิ่งนั้น เดี๋ยวก็เบื่อสิ่งนี้ ด้วยเหตุนี้จึงยังต้องการอาหารยังต้องการสิ่งต่าง ๆ ตามตัณหาที่มีอยู่ และจะพบอีกว่าพวกที่อยู่ในสวรรค์ ถ้าหากผู้ใดมีจิตใจสดชื่นร่าเริงอยู่เสมอ ก็มีชีวิตอยู่นานในโลกสวรรค์ อาหารหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการก็หาได้ง่าย ส่วนผู้ที่เป็นเทวดาชั้นต่ำ หรือพวกที่อยู่ในอบายภูมิ พวกนี้มีตัณหาหยาบมีกิเลสมาก ฉะนั้นจึงมีแต่ความหิวโหยอยู่เสมอ และในเมื่อตัวเองทำบาปเอาไว้มาก วิบากของบาปที่มีอยู่ในสันดาน ซึ่งย่อมจะต้องให้ผลเป็นความเร่าร้อน เป็นความทุกข์ทรมานอยู่เสมอนั้น ก็ยิ่งจะเพิ่มความหิวโหยมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เราจึงพบว่าพวกผีหรือปีศาจ คือพวกโอปปาติกะชั้นต่ำ ซึ่งเป็นพวกที่จัดอยู่ในประเภทอบายภูมินั้น จึงมีความตะกละตะกลามมาก และพวกนี้เป็นพวกที่ไม่เข้าใจเรื่องชีวิตของตัวเอง ทำนองเดียวกันกับเด็กทารก หรือคนที่ไม่มีการศึกษา ทั้งที่ตัวเองมีชีวิต แต่ก็ไม่ทราบว่าตัวเองเกิดขึ้นมาได้อย่างไร แต่พวกนี้จะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ทุกคนก็มีตัณหาต่าง ๆ ติดมาตั้งแต่

ชาติก่อน แล้วก็ดิ้นรนแสวงหาสิ่งที่ต้องการ และเพราะไม่รู้ว่าชีวิตของตัวเกิดมาอย่างไร วิธีแสวงหาของเขาจึงเป็นไปตามความเคยชินเหมือนเมื่อตอนอยู่ในโลกมนุษย์ ส่วนผู้ที่เข้าใจเรื่องชีวิตดี เช่นอย่างพวกเทวดาชั้นสูงนั้น เขารู้แจ่มแจ้งว่า ชีวิตของเขาเป็นผลที่เกิดมาจากวิบาก เพราะฉะนั้น เมื่อตัวเองรู้อยู่ว่า ได้สร้างวิบากของกุศลอะไรมาบ้าง พวกนี้จึงเปรียบเสมือนหนึ่งคนในโลกมนุษย์ที่มีทั้งความรู้ มีเงิน มีอำนาจ เมื่อต้องการสิ่งใด ก็แสวงหาได้โดยง่ายฉะนั้น

ถ้าวิญญาณของเราเป็นพระเจ้า ทำไมไม่บันดาลให้เรารวย ?

ปัญหาของนายไสว มณีงาม อำเภอหนองจอก จังหวัดพระนคร

***คำถาม** พระเจ้าหรือธรรมชาติผู้สร้างชีวิตคือ

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๒

วิญญาณ เมื่อถือว่าวิญญาณเป็นพระเจ้าเช่นนี้แล้ว ทำไมเราจะต้องทำความดี ไม่เห็นจะเกิดประโยชน์อะไร เพราะในเมื่อวิญญาณเป็นพระเจ้าอยู่ในตัวเราแล้ว ทำไมไม่ให้วิญญาณสั่งให้เรารวย เราจะมานั่งจนกันทำไม และจะมานั่งสมาธิทำวิปัสสนาเอาเรื่องราวไปกันทำไม ?

และอีกประการหนึ่งที่ว่า วิญญาณเป็นผู้สร้างชีวิต ในข้อนี้ก็รู้สึกว่าข้องใจ เพราะตามความเห็นของผม วิญญาณกับชีวิตก็เป็นอันเดียวกัน ทำไมวิญญาณจึงต้องมาสร้างชีวิตอีก ?

คำตอบ ในจดหมายที่เขียนมา ซึ่งลงวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ผู้เขียนก็ได้บอกว่า เพิ่งจะได้อ่านหนังสือวิญญาณโดยไปขอยืมจากเพื่อนมาอ่าน และจากคำถามนี้ก็แสดงให้เห็นอยู่แล้วว่า ผู้อ่านยังไม่ได้ศึกษาเรื่องนี้โดยละเอียด การที่ข้าพเจ้ากล่าวว่า วิญญาณเป็นพระเจ้าหรือธรรมชาติผู้สร้างชีวิตนั้น ไม่ได้หมายความว่าวิญญาณของแต่ละบุคคลเป็นวิญญาณที่สมบูรณ์แล้ว ถ้าหากเราจะทำวิญญาณของเราให้สมบูรณ์ เราก็ต้องสร้างบุญบารมีให้มาก ซึ่งถ้าหากวิญญาณของเราสมบูรณ์แล้ว

ทุกอย่างมันก็จะสมบูรณ์ ไม่ต้องมานั่งจนกันอยู่ เหมือนกับที่เป็นกันอยู่เป็นส่วนมากในขณะนี้ และคำว่า สร้างบุญบารมี ก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีแต่การใส่บาตร ฟังเทศน์ สร้างโบสถ์ สร้างศาลาอะไรทำนองนี้ แต่มีความหมายกว้างกว่านี้มาก เช่นการฝึกหัดตัวเองให้เป็นคนฉลาดรอบรู้ในสิ่งต่าง ๆ มีความสามารถทำงานได้ต่าง ๆ ตลอดทั้งการฝึกตัวเองให้เป็นคนมีนิสัยขยันอดทนกล้าหาญเสียสละ ก็เรียกว่าเป็นการสร้างบุญบารมี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนเมื่อหวังจะให้วิญญาณของตัวเองมีความสมบูรณ์แล้วก็ต้องฝึกฝนทั้งสิ้นโปรดพิจารณาดูว่าบารมีมีอยู่ ๑๐ อย่าง คือ **ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา** วิญญาณของเราจะสมบูรณ์จะต้องสร้างบารมีทั้ง ๑๐ อย่างนี้ให้สมบูรณ์ ไม่ใช่สร้างแต่ข้อใดข้อหนึ่ง วิญญาณเป็นพระเจ้าที่สามารถ จะบันดาลให้เราเป็นอะไรก็ได้ ถ้าหากเราทำกรรมหรือสร้างวิบากมาอย่างเพียงพอ เพราะโดยธรรมดาเมื่อเราทำกรรมมาอย่างไร กรรมก็จะบันดาลให้เราเป็นไปอย่างนั้น สิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติหรืออะไรอย่างอื่นก็ตาม ไม่ใช่ตัวการที่แท้จริง ที่จะบงการให้เราเป็นอะไร หรือผลักดันให้เราเป็นอะไร

ชีวิตกับวิญญาณไม่ใช่ของสิ่งเดียวกัน เพราะตามความหมายของพระพุทธศาสนานั้น ชีวิตหมายถึงความเป็นอยู่ของร่างกาย ร่างกายจะเกิดขึ้นมาอย่างมีชีวิตเหมือนที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ต้องอาศัยวิญญาณซึ่งเป็นธรรมชาติอีกส่วนหนึ่งนอกจากร่างกาย ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า **ดูก่อนอานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ครรภ์ของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในครรภ์ของมารดาได้หรือ** ? อย่างนี้เป็นต้น รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณสร้างชีวิต จะต้องศึกษามาตั้งแต่ต้น จึงจะสามารถเข้าใจได้ ควรจะอ่านหนังสือวิญญาณตั้งแต่ฉบับแรก ซึ่งเวลานี้หนังสือที่เคยออกมา ยังมีครบทุกเล่ม ถ้าสนใจที่จะรู้จริง ๆ ก็ขอได้โปรดแจ้งมาแล้วทางนี้จะได้จัดส่งไปให้

ปัญหาของ นายสัมฤทธิ์ พลโชติ บ้านห้วยขวาง ซอย ๑ พญาไท

ปัญหา หมอตำแยทำการรีดเด็กในครรภ์ออกและตาย หมอตำแยจะต้องตกนรกหรือไม่ ?

คำตอบ ผู้ถามปัญหาได้อ้างเรื่องที่ลงในหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๒ โดยมีใจความว่า **นางสาวเครือ อายุ ๒๑ ปี** เมื่อชาติก่อนเคยเป็นหมอตำแยทำการรีดลูก จากบาปอันนั้นทำให้เกิดมาในชาตินี้ ถึงเวลามีประจำเดือนคราวใด เห็นโลหิตระดูของตนก็กลัวทุกครั้งเริ่มมาตั้งแต่อายุ ๑๓ ปี และในระหว่างที่มีระดูจะไม่กินอาหารอย่างอื่น นอกจากพุทราวันละ ๔ ผล บิดาเคยพาตัวไปให้แพทย์ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าตรวจแล้วก็ไม่พบโรคหรือความผิดปกติของร่างกาย ต่อมาจึงได้เชิญ **คุณประเทือง สุยสว่าง** แห่งสำนักเทวปูชนียสถานแห่งทูตวิญญาณ จังหวัดนครสวรรค์ไปตรวจ คุณประเทืองบอกว่า มีวิญญาณลูกกรอกสิงอยู่ในร่างของนางสาวเครือ อันเป็นผลเนื่อง

มาจากกรรมเก่าที่ตามมาจองล้างผลาญที่เคยทำการรีดลูกมาในชาติก่อน ซึ่งในสมัยนั้นเป็นหมอตำแย มีชื่อว่านางแย้ม และวิญญาณลูกกรอกที่เข้ามาสิงนี้ ก็เป็นคนหนึ่งที่เคยถูกนางแย้มรีดออก วิญญาณนี้มีความอาฆาตจึงได้ตามล้างผลาญหมายจะเอาชีวิต แต่แล้วในที่สุดโดยการขอร้องและการทำพิธีของคุณประเทือง สุยสว่าง วิญญาณลูกกรอกก็รับปากว่าจะไม่จองเวรกันอีกต่อไปและตั้งแต่นั้นมาอาการผิดปกติในระหว่างมีประจำเดือนก็หาย

เรื่องที่เล่ามานี้จะมีความเท็จจริงเป็นประการใด ข้าพเจ้าไม่ขอตอบ เพราะเป็นเรื่องที่พิสูจน์ยาก และอีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้าไม่ได้พบกับนางสาวเครือโดยตรง เพราะฉะนั้นจะจริงเท็จประการใด ก็สุดแล้วแต่ผู้อ่านจะเข้าใจเอาเอง แต่สำหรับในกรณีที่ใครก็ตามที่เป็นหมอตำแยทำการรีดลูกนั้น **ต้องบาปแน่ในฐานะฆ่าคน** แต่ในเรื่องนี้ เราก็ต้องพิจารณาถึงความจำเป็น และประเด็นอื่น ๆ ประกอบด้วย กล่าวคือถ้าผู้ทำ ทำไปด้วยความเมตตากรุณา ไม่ได้เห็นแก่สินจ้างรางวัลและไม่ได้ทำเป็นอาชีพ บาปก็ย่อมจะมีน้อย แต่ถ้าทำด้วยจิตใจที่ไม่รู้ถึงบาปบุญคุณโทษ ทำไปเพราะเห็นแก่เงิน

อย่างเดียว อันนี้ก็ต้องบาปมาก จะบาปมากหรือบาปน้อยขอให้ถือเอาเรื่องคุณธรรมเป็นหลัก คือถ้าผู้ใดทำลายคุณธรรมในตัวเองมากในการทำบาป ก็แปลว่าต้องบาปมาก ถ้าทำลายคุณธรรมน้อย ก็บาปน้อย และอีกประเด็นหนึ่งที่คนส่วนมากมักจะเข้าใจผิด คือถ้าคนไหนทำไปโดยไม่รู้ว่าเป็นบาป ก็เข้าใจกันว่าบาปน้อย แต่ถ้ารู้ และยังขืนทำ ก็ถือกันว่าบาปมาก **แต่ความเป็นจริงการทำบาปก็เหมือนกับการเอามือจับไฟ ใครจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ถ้าลงว่าเอามือจับไฟแล้ว ก็ต้องร้อนทั้งนั้น**

ยังมีปัญหาของคนอื่น ๆ อีกหลายข้อ เช่น ถามว่า *วิญญาณกับอนัตตามีความหมายต่างกันอย่างไร ?* ซึ่งผู้ถามไม่ได้บอกชื่อมา ปัญหาในทำนองนี้มีหลายข้อ ข้าพเจ้าเคยแจ้งให้ทราบมาแล้วว่า ถ้าผู้ใดถามมาโดยไม่บอกชื่อก็จะไม่ตอบ เพราะฉะนั้นปัญหาที่เหลืออยู่ข้าพเจ้าจึงไม่ตอบ และปัญหาบางอย่างผู้ถามไม่ได้ถามมาโดยตรง เพียงแต่เล่าความเห็นบางอย่างให้ฟัง ซึ่งก็ไม่ระบุให้ชัดว่าจะให้ตอบหรือไม่ให้ตอบ และเรื่องที่เล่านั้นก็ดูจะเป็นการระบายอารมณ์ให้ฟังมากกว่า ปัญหาในทำนองนี้ข้าพเจ้าก็ไม่ตอบเช่นเดียวกัน

การสะกดจิตคืออะไร

ปัญหาของคุณสุพิมล สกุลคู ๑๐๑ ถนนโพธิ์ศรี อ. เมือง จ. อุดรธานี

คำถาม การสะกดจิตมีจริงหรือไม่ ? และการเรียกจิตของคนอื่นให้มาสนใจต่อการด่าว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ ? จะมีวิธีแก้ไขอย่างไร จึงจะพ้นจากการถูกสะกดจิต ?

คำตอบ การสะกดจิตเป็นสิ่งที่มีจริง เพราะโดยปกติแม้คนที่ไม่ได้เรียนทางนี้ ก็สามารถที่จะสะกดจิตคนอื่นได้ เพราะการสะกดจิต ก็คือการใช้อำนาจจิตบังคับคนอื่นให้ทำตามความปรารถนา การสะกดจิตที่คนทั่วไปใช้กันอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน ก็คือการใช้คำพูดหรือกิริยาท่าทางชักจูง หรือบังคับให้คนอื่นต้องทำตามความปรารถนาของตัว การสะกดจิตแบบนี้ ทุกคนใช้กัน

*วิญญาณ ฉบับที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๒

อยู่แล้วเป็นประจำ แต่ไม่เรียกกันว่าเป็นการสะกดจิต โดยธรรมดาคนที่สามารถใช้คำพูดหรือกิริยาบังคับคนอื่นได้นั้น เราอาจจะแยกได้เป็นสองประเภทคือ :-

๑. ผู้ที่สามารถสะกดจิตคนอื่นให้ยินดีทำตามด้วยความเต็มใจ

๒. ผู้ที่ไม่สามารถจะสะกดจิตคนอื่น ให้ทำด้วยความเต็มใจ แต่ก็ฝืนไม่ได้ ต้องทำตามคำสั่ง ทำตามความต้องการของผู้สะกด

การสะกดแบบที่คนทั่วไปใช้กันอยู่นี้ โดยปกติไม่เรียกกันว่าเป็นการสะกด แต่ที่ข้าพเจ้าเรียกว่าเป็นการสะกด ก็เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำว่าสะกดจิตในขั้นสูงซึ่งไปจากหลักอันเดียวกัน การสะกดจิตแบบที่หนึ่งผู้สะกดแสดงอำนาจจิตทางคำพูดและกิริยาท่าทาง ซึ่งคนที่จะทำได้ผลในแบบที่หนึ่งนี้ จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักใจของอีกฝ่ายหนึ่ง คือจะต้องรู้ว่าอะไรเขาชอบ อะไรเขาไม่ชอบ พูดอย่างไหนเขาเชื่อพูดอย่างไหนเขาไม่เชื่อ และผู้สะกด จะต้องมีความดีพอที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความรักหรือเกิดความเคารพนับถือ และจะต้องเป็นคน

ฉลาดในอันที่จะเลือกใช้คำพูด และแสดงกิริยาท่าทางให้เกิดผลตามความต้องการ

การสะกดจิตแบบที่สอง ผู้สะกดเป็นผู้มีอำนาจจิตเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง แต่ไม่มีความดีพอที่จะทำให้ฝ่ายถูกสะกดเกิดความรัก หรือเกิดความเคารพนับถือได้ หรือบางทีผู้ถูกสะกดมีความรักมีความเคารพนับถือมาก แต่สิ่งที่สั่งให้ทำขัดกับความปรารถนาของตนมาก แต่เพราะมีความรักเคารพนับถือมาก จึงไม่กล้าที่จะฝืนความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ทั้งที่ตนเองไม่ปรารถนาที่จะทำเช่นนั้น

อย่าลืมว่า การสะกดจิตทั้งสองแบบนี้ คนที่ทำได้ผลก็คือคนที่มีศิลปะในการอ่านใจคน และมีศิลปะในการพูดและการแสดงกิริยาท่าทางโน้มน้าวใจคนอื่นได้ดี

อนึ่ง จงสังเกตว่า กระแสจิตหรืออำนาจจิตของผู้สะกดย่อมแสดงออกมา ในรูปของคำพูด และกิริยาท่าทางเสมอ เพราะฉะนั้นถ้าหากคนไหนเป็นผู้มีอำนาจจิตแรง คือเป็นคนเข้มแข็ง เป็นคนฉลาด ทำอะไรเด็ดขาด มีความเชื่อมั่นในตัวเองอย่างสูง คนประเภทนี้ ย่อม

สามารถจะสะกดจิตผู้อื่น ให้ตกอยู่ในอำนาจจิตของตนเองได้ดีกว่าคนที่มีจิตใจอ่อนแอ คือคนที่ไม่มีความเด็ดขาดในตัว ไม่มีความกล้า ไม่มีความหนักแน่น ไม่เชื่อมั่นในตัวเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่เป็นคนฉลาด

การสะกดจิตในระดับสูง เช่นบางคนเพียงแต่ใช้สายตาหรือแสดงสีหน้า หรือแสดงกิริยาบางอย่าง ก็ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งตกอยู่ในอำนาจจิตได้และบางคนสามารถที่จะสะกดจิตคนอื่นได้โดยที่ผู้ถูกสะกดหันหลังให้ หรือบางทีอยู่ห่างไกลไม่เห็นตัวกันเลยก็ทำได้ หลักสำคัญของการสะกดจิต ก็คือ ถ้าอยู่ต่อหน้า ก็ใช้คำพูดและกิริยาเป็นเครื่องมือในการสะกด ซึ่งเป็นวิธีที่ง่าย แต่ถึงกระนั้นก็อย่าเข้าใจว่า จะทำได้กับทุกคน คนที่จะทำได้ผลนั้นอย่าลืมว่า จะต้องเป็นคนมีอำนาจจิตแรง และพร้อมกันนั้น ต้องสามารถอ่านใจหรือจับจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่งได้ และจะต้องเป็นคนมีศิลปะในการที่จะแสดงความรู้สึกออกมาเป็นคำพูด และกิริยาท่าทางชนิดที่สามารถโน้มน้อมจิตใจของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ซึ่งถ้าคนไหนมีศิลปะเหล่านี้สูง ก็เป็นนักสะกดจิตชั้นสูงได้

การสะกดจิตชนิดที่ไม่ได้ใช้คำพูด หรือไม่ได้ใช้กิริยาท่าทางแสดงต่อหน้าของผู้ถูกสะกดนั้น หลักการสะกดก็เป็นแบบเดียวกัน **คือเขาพูดอยู่ในใจ แสดงท่าทีเงียบ ๆ แต่ทว่าหนักแน่น และมีสมาธิดีมาก จึงจะมีผลเท่ากับการพูดและการแสดงต่อหน้า ทั้งนี้ก็เพราะกระแสจิตของคนเรานั้นย่อมจะพุ่งออกจากตัวเราไปยังคนอื่น ๆ อยู่เสมอ** อย่าลืมว่า คำพูดและกิริยาท่าทาง ก็คือสื่อที่ดี หรือพาหนะที่ดีที่จะนำกระแสจิตจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง แต่สำหรับในกรณีที่ผู้สะกดมีอำนาจจิตแรงจริง ๆ นั้น ไม่ต้องใช้คำพูดและกิริยาแสดงต่อหน้า เพียงแต่นึกพูดในใจ แสดงท่าทีเงียบ ๆ ในใจ กระแสจิตก็สามารถที่จะพุ่งไปถึงอีกฝ่ายหนึ่งได้ และก็มีผลอย่างเดียวกันกับการแสดงต่อหน้า

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วว่า **ผู้สะกดแม้จะเก่งสักเพียงใด ก็ไม่อาจจะสะกดคนให้เป็นไป หรือให้ทำอะไรตามความประสงค์ของตนได้** มันเหมือนกับคนบางคน แม้จะพูดเก่ง สามารถพูดให้คนอื่นเชื่อตามได้มามากแล้วก็ตาม แต่บางคนเราก็จะพบว่า แม้จะพยายามพูดชักจูงอย่างไร เขาก็ไม่เชื่อ และไม่ยอมทำตาม ทั้งนี้ก็เพราะพูด

ไม่ถูกจุดที่จะทำให้เขาเชื่อ หรือทำให้เขาเข้าใจได้ และบางคนแม้จะรู้ว่าจุดอ่อนอยู่ไหน แต่ก็ไม่อาจจะจูงใจของเขาได้ เพราะพื้นเขาไม่พอที่จะทำให้ชักจูงได้ จงจำไว้ว่าคนเราทุกคนย่อมมีอำนาจต้านทานต่อการชักจูง หรือต่อการสะกดจิตของคนอื่นอยู่เสมอ ซึ่งอำนาจที่ว่านี้ ก็คือความที่ไม่สามารถจะเข้าใจ ไม่สามารถที่จะเชื่อ และทำตามความประสงค์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ เพราะพื้นในทางที่เขาจะชักจูงนั้นไม่มี

อนึ่ง สำหรับคนที่จะชักจูงคนอื่นโดยทำลับหลัง เช่น การส่งกระแสจิตไปยังอีกผู้หนึ่ง ซึ่งอยู่ห่างไกลกัน และในบางรายก็มีวิธีบางอย่างประกอบด้วย เช่นการเคาะไม้ การปั้นรูปหรือทำพิธีอะไรก็ตาม ในทำนองนี้นั้น หลักมีอยู่อย่างเดียว คือต้องการจะให้มีจุดรวมของอำนาจจิต เพื่อเป็นการเพิ่มพลังจิตให้สูงและให้มีจุดแน่นอนที่จะส่งไปยังผู้ใด แต่สำหรับคนที่มีอำนาจจิตสูงจริง ๆ ก็ไม่จำเป็นจะต้องใช้เครื่องประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา เพียงแต่การนึกอยู่ในใจ แสดงท่าทีเงียบ ๆ ในใจ ก็มีผลเหมือนกัน และบางคนแทนที่จะใช้วัตถุเป็นเครื่องมือรวมกำลังจิต แต่กลับใช้วิธีสร้างมโนภาพขึ้นในใจ เมื่อ

ต้องการจะให้อีกฝ่ายมีความรู้สึกอย่างไร หรือแสดงกิริยาอย่างไร ก็สร้างภาพในลักษณะนั้นขึ้นมา ซึ่งถ้าสร้างภาพได้ชัดมาก ก็มักจะมีผลตามที่เขาต้องการ

แต่อย่างไรก็ดี อย่าลืมว่า พระพุทธเจ้าแม้จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจจิตสูงยิ่งกว่าใคร ๆ ทั้งหมด แต่แม้กระนั้นก็ไม่สามารถที่จะสะกดจิตคนที่มีกิเลสหยาบ มีพื้นจิตใจต่ำให้บรรลุมรรคผลได้ และในทำนองเดียวกัน ถ้าหากตัวเราเองเป็นคนที่มีพื้นจิตใจสูง มีคุณธรรมเข้มข้น คนที่จะมาสะกดจิตเรานั้น ถ้าจะมาสะกดให้เราประพฤติหรือให้เรามีความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางที่ขัดแย้งกับคุณธรรมที่มีอยู่ เขาย่อมทำไม่ได้ แต่ถ้าเขาจะทำได้ ก็เพราะเหตุที่คุณธรรมที่มีอยู่ในตัวเราไม่มั่นคงพอเท่านั้น แต่ถ้าหากผู้สะกดจิต เป็นคนมีจิตใจสูง ต้องการที่จะสะกดให้เป็นไปในทางที่ดี ในเมื่อเราเป็นคนที่มีพื้นคุณธรรมดีอยู่แล้ว เขาย่อมทำได้ง่าย ฉะนั้นจึงเป็นอันสรุปได้ว่า คุณไม่ต้องกลัวว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะทำอะไรแก่คุณได้ ขอให้คุณยึดมั่นอยู่ในความดี อย่าให้จิตใจวอกแวกไปในทางชั่วก็แล้วกัน เพียงแค่นี้เขาก็จะทำอะไรคุณไม่ได้เลย ไม่ว่าจะใช้เวทมนตร์คาถา หรือใช้เครื่องมือในทาง

ไสยศาสตร์ประกอบสักเพียงไร มันก็จะไม่มีผลอะไรเลย ความดีที่มั่นคงนั่นแหละคืออำนาจคุ้มกันที่ดีที่สุด

อรูปพรหมไม่มีรูป วิญญาณอยู่ได้อย่างไร ?

ปัญหาของนายรวม ฟักพันธุ์ไทย อำเภอนล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัญหา อรูปพรหมเป็นพรหมไม่มีรูป ผมข้องใจว่ารูปไม่มี วิญญาณอยู่ที่ไหน ? อยู่ได้อย่างไร ? และรูปพรหมเป็นพรหมมีแต่รูป วิญญาณไม่มี ผมก็ข้องใจว่าวิญญาณไม่มี รูปอยู่ได้อย่างไร

คำตอบ เรื่องรูปพรหมและอรูปพรหมเป็นเรื่องที่รู้กันมาก่อนพุทธศาสนา คือพวกฤาษีได้รู้เรื่องนี้มานานแล้ว ก่อนพระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นในโลก พระพุทธเจ้าเอง

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ก็ทรงเคยไปเรียนเรื่องนี้มาจากดาบสสององค์คือ **อุทก-ดาบส** และ **อาฬารดาบส** ต่อมาภายหลังเมื่อพระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธะแล้ว ก็ได้ทรงเห็นความจริงในเรื่องนี้ยิ่งขึ้น และทรงยอมรับว่า เรื่องพรหมและอรูปพรหมเป็นสิ่งที่มีจริง เพราะฉะนั้น ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาคือในพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงกล่าวถึงเรื่องรูปพรหม และอรูปพรหมไว้หลายแห่ง และได้แบ่งประเภทไว้ว่า รูปพรหมมี ๑๖ ชั้น อรูปพรหมมี ๔ ชั้น รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้จะหาอ่านได้จากคัมภีร์พระพุทธศาสนาโดยทั่วไป แต่ที่กล่าวไว้อย่างละเอียด มีอยู่ในคัมภีร์อภิธรรม

รูปพรหม เป็นพรหมที่มีรูป ซึ่งสามารถจะเห็นได้ด้วยตาทิพย์ และที่แบ่งเป็น ๑๖ ชั้น คือแบ่งตามภูมิของฌานทั้ง ๔ แต่ที่เข้าใจว่า รูปพรหมมีแต่รูปไม่มีวิญญาณนั้นเป็นการเข้าใจผิด รูปพรหมมีทั้งรูปและวิญญาณ รูปพรหมมีขันธ์อะไรบ้าง จะหาอ่านได้จาก หนังสือ **เรื่องผีและเทวดามีจริง** ซึ่งผมได้เขียนไว้นานแล้ว แต่ที่เข้าใจว่า *พรหมมีแต่รูป ไม่มีวิญญาณนั้น* คือ อสัญญีพรหม ซึ่งมีอยู่ประเภทเดียวในจำนวนรูปพรหม ๑๖ ชั้น และที่

เข้าใจว่าไม่มีวิญญาณนั้น หมายถึง ไม่มีวิถีวิญญาณ คือ **จิตสำนึก** กล่าวคือพรหมประเภทนี้ เมื่อยังอยู่ในโลกมนุษย์ได้จตุตถฌาน เมื่อได้ฌานนี้แล้วเกิดความเบื่อหน่ายในเรื่องนามธรรม คือไม่ต้องการจะมีความรู้สึกนึกคิดใด ๆ เกิดขึ้น เมื่ออยู่ในสมาธิก็พอใจที่จะให้ความรู้สึกนึกคิดดับ เมื่อสะสมวิบากอันนี้บ่อย เมื่อถึงเวลาตายด้วยอำนาจของวิบากอันนี้ และด้วยความประสงค์ที่ไม่ต้องการจะมีความรู้สึกนึกคิด จึงไปเกิดเป็นอสัญญีพรหม ซึ่งตามคัมภีร์กล่าวว่าเป็นพรหมที่อยู่ในภาวะเหมือนคนที่นอนหลับสนิทไม่มีฝันเป็นเวลานานนับเป็นกัป และเมื่อถึงเวลาจะจุติ ความรู้สึกนึกคิดก็จะเกิดขึ้น แล้วก็จะจุติทันที และจะต้องเกิดในภูมิใดภูมิหนึ่งต่อไปอีก เพราะกิเลสในสันดานยังไม่สิ้น

ส่วนอรูปพรหมเป็นพรหมที่ไม่มีรูป หมายความว่าแม้ผู้ที่ได้ทิพยจักษุอย่างสูงก็ไม่สามารถที่จะมองเห็นรูปร่างของพวกอรูปพรหมได้ เพราะไม่มีรูปปรากฏ แต่วิญญาณก็ดำรงอยู่ได้ **เพราะปัจจัยสำคัญที่จะทำให้วิญญาณเกิดและสืบต่ออยู่ได้เสมอนั้น คือวิบากของอรูปฌาน ซึ่งรวมทั้งตัณหาอุปาทานที่ยังมีอยู่ในสันดานด้วย** ผู้ที่จะ

ไปเกิดเป็นอรูปพรหม จะต้องได้อรูปฌานจึงจะไปเกิดได้ คนที่ไม่สามารถจะเข้าใจเรื่องอรูปพรหมนั้น เป็นเพราะไม่เข้าใจเรื่องวิญญาณอย่างลึกซึ้ง ไม่รู้ว่า **โดยหลักความจริงแท้ ๆ แล้ว วิญญาณสามารถที่จะเกิดและสืบต่อดำรงอยู่ได้ด้วยอำนาจในตัวของวิญญาณเอง** เช่นคนเราเมื่อตายแล้วจะต้องไปเกิดใหม่นั้น ก็เพราะตัณหาอุปาทานทำให้เกิด ส่วนการที่จะเกิดเป็นอะไรนั้นสุดแล้วแต่วิบาก จงสังเกตว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิญญาณสืบต่อคือวิญญาณดับแล้วเกิดอีกได้ เพราะอำนาจของตัณหาอุปาทาน ซึ่งมีอยู่ในวิญญาณไม่ใช่เพราะร่างกาย หรือวัตถุที่จะทำให้วิญญาณเกิด แต่ในเมื่อวิญญาณของผู้ใดยังมีตัณหาอุปาทานเกี่ยวเกาะอยู่ในเรื่องวัตถุ ยังพอใจในเรื่องวัตถุ ก็หนีจากวัตถุไม่พ้น คือเกิดขึ้นทีไรต้องมีร่างกายเกิดขึ้นด้วยเสมอ ส่วนอรูปพรหมเป็นผู้ที่เบื่อหน่ายในเรื่องวัตถุ ไม่ต้องการจะมีรูปร่างคือร่างกาย เพราะมองเห็นว่าร่างกายเป็นบ่อเกิดของความทุกข์ต่าง ๆ แต่ก็ยังพอใจในการมีความรู้สึกนึกคิด และเพราะเหตุที่ได้สะสมวิบากของอรูปฌานไว้มาก ซึ่งในขณะที่เข้าฌานอันนี้ อารมณ์ที่ใช้เพ่งไม่มีเรื่องวัตถุอยู่เลย เพราะฉะนั้น เมื่อจุติแล้ว

จึงไปเกิดเป็นพรหมที่ไม่มีร่างกาย แต่ก็สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยอำนาจของวิบากและกิเลส ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

ในโลกอื่นมีมนุษย์อาศัยอยู่หรือไม่ ?

ปัญหาของคุณประสิทธิ์ การุณยวนิช ชลบุรี

ปัญหา ๑. พระพุทธเจ้าได้เคยตรัสรู้เห็นแจ้งในเรื่องความเป็นไปตามธรรมชาติของสุริยจักรวาล และจักรวาลอื่น ๆ เกี่ยวกับความใกล้ไกล และอาณาเขตความกว้างขวางของจักรวาลทั้งหลายไว้ในพระสูตรใดบ้าง กรุณาอ้างที่มาตามที่ปรากฏในพระสูตรนั้น ๆ ด้วย ?

๒. ในจักรวาลอื่น ๆ จะมีสิ่งที่มีชีวิตเช่นเดียวกับมนุษย์ สัตว์เดรัจฉานทั้งหลายในโลกเรานี้หรือไม่ ? และ

*วิญญาณ ฉบับที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๒

ผมขอทราบว่า โลกของเปรต อสุรกาย สัตว์นรก เทวดา และพรหมมีอยู่หรือไม่ ? และอยู่ในจักรวาลที่ห่างไกลจากโลกเรามากน้อยเท่าใด ? กรุณาชี้แจงตามที่ปรากฏอยู่ในพระสูตรและอ้างที่มาตามพระสูตรนั้น ๆ ด้วย และสหรัฐจะมีโอกาสไปพบโลกเทวดาหรือไม่ ?

คำตอบ เรื่องจักรวาลตามที่มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์มีอยู่หลายแห่ง เช่นในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔ หน้า ๒๒๗ เล่มที่ ๒๐ หน้า ๒๔๒ เล่มที่ ๒๔ หน้า ๖๓ ซึ่งทั้งสามแห่งนี้มีข้อความคล้าย ๆ กัน นอกจากนี้ยังมีในที่อื่นอีกหลายแห่ง และคัมภีร์ที่อ้างมานี่หมายถึงพระไตรปิฎก ฉบับบาลีที่บอกไว้ก็เพื่อผู้ที่รู้ภาษาบาลีจะได้ไปค้นเองได้ แต่สำหรับผู้ที่ไม่รู้บาลีก็สามารถที่จะอ่านจากพระไตรปิฎกแปลโดยเฉพาะเล่มที่ ๓๑ หน้า ๓๖๔ ซึ่งในพระไตรปิฎกที่อ้างมานี้จะขอคัดมาให้ดูสักตอนหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ดูกรอานนท์ จักรวาลหนึ่งมีกำหนดเท่าโอกาส (คือห้วงอวกาศ) ที่พระจันทร์และพระอาทิตย์โคจรทั่วทิศสว่างไสวรุ่งโรจน์ จะพูดถึงโลกมีอยู่พันจักรวาลก่อน ในโลกพันจักรวาลนั้นมีพระจันทร์พันดวง มีพระอาทิตย์

พันดวง มีขุนเขาสุเมรุพันหนึ่ง มีชมภูทวีปพันหนึ่ง มีอมรโคยานทวีปพันหนึ่ง มีปุพพวิเทหทวีปพันหนึ่ง มีมหาสมุทรสี่พันหนึ่ง มีท้าวมหาราชสี่พันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นจาตุมมหาราชิกาพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นดาวดึงส์พันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นยามาพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นดุสิตพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นนิมมานรดีพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นปรนิมมิตวสวัตดีพันหนึ่ง มีพรหมโลกพันหนึ่ง ดูกรอานนท์ นี้เรียกว่าโลกธาตุอย่างเล็กมีพันจักรวาล

ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นการแปลอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ได้เพิ่มเติม หรือตัดอะไรออก ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ตัดตอนออกมาจากพระไตรปิฎก และจากข้อความที่กล่าวมานี้ ขอให้ท่านผู้อ่านลองใช้ปัญญาพิจารณาเอาเองก่อน สิ่งหนึ่งที่อาจจะทำให้เห็นว่าเรื่องนี้คล้ายกับเป็นการพูดสักแต่ว่าเป็นไปตามตัวเลขไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เพราะดู ๆ อะไร ๆ ก็กล่าวว่าพันหนึ่ง ทั้งนั้น เรื่องตัวเลขนี้ข้าพเจ้าเองก็ไม่สู้จะเข้าใจนัก แต่ขอให้สังเกตว่า คำว่า **จักรวาล** กับคำว่า **โลก** ที่ใช้ในคัมภีร์มีความหมายไม่เหมือนกับที่ใช้ในทางวิชาดาราศาสตร์ ตามหลักวิชาดาราศาสตร์ที่เราเข้าใจกันนั้น คำว่า **จักรวาล**

หมายความว่ากำหนดเอาพระอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง มีดาวนพเคราะห์ที่โคจรหมุนรอบดวงอาทิตย์อยู่เท่าไร เรารวมเรียกทั้งหมดว่าจักรวาลหนึ่ง แต่ในคัมภีร์ คำว่า **จักรวาล** หมายถึงโลก ๆ หนึ่ง ส่วนคำว่า **โลก** หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า**โลกธาตุ**นั้น **หมายถึงจักรวาล** ในพระสูตรนี้แสดงให้เห็นถึงโลกธาตุชนิดที่มีโลกพระจันทร์พระอาทิตย์อย่างละพัน ข้อที่น่าสังเกตก็คือ มีการกล่าวถึงทวีปทั้งสี่เช่นชมพูทวีปอย่างนี้เป็นต้น ซึ่งตามหลักในคัมภีร์ถือว่าในทวีปทั้งสี่ก็มีมนุษย์ และสิ่งที่มีชีวิตอื่น ๆ และยังพูดถึงในจักรวาลหนึ่ง ๆ คือในโลก ๆ หนึ่ง มีพวกเทวดา มีพวกพรหม ซึ่งเป็นโอปปาติกะและในที่นี้แม้จะไม่พูดถึงภูมิของนรกหรือภูมิของเปรต ก็เป็นอันเข้าใจไว้ด้วยว่าในเมื่อมีสุคติภูมิ ก็ต้องมีทุคติภูมิด้วย

ข้าพเจ้าจะยังไม่อธิบายรายละเอียด หรือตอบปัญหาที่น่าสงสัยในพระสูตรนี้ เพราะต้องตอบกันยาวมากหน้ากระดาษไม่พอ เอาไว้ตอบในฉบับหน้า ในตอนนี้ขอให้เข้าใจกันไว้เพียงแค่นี้ก่อน

*ปัญหาของ คุณประสิทธิ์ การุณยวนิช ชลบุรี

ปัญหา ๑. พระพุทธเจ้าได้เคยตรัสรู้เห็นแจ้งในเรื่องความเป็นไปตามธรรมชาติของสุริยจักรวาล และจักรวาลอื่น ๆ เกี่ยวกับความใกล้ไกล และอาณาเขตความกว้างขวางของจักรวาลทั้งหลายไว้ในพระสูตรใดบ้าง กรุณาอ้างที่มาตามที่ปรากฏในพระสูตรนั้น ๆ ด้วย ?

๒. ในจักรวาลอื่น ๆ จะมีสิ่งที่มีชีวิตเช่นเดียวกับมนุษย์สัตว์เดรัจฉานทั้งหลายในโลกเรานี้หรือไม่ ? และผมขอทราบว่า โลกของเปรต อสุรกาย สัตว์นรก เทวดา และพรหมมีอยู่หรือไม่ ? และอยู่ในจักรวาลที่ห่างไกลจากโลกเรามากน้อยเท่าใด ? กรุณาชี้แจงตามที่ปรากฏอยู่ในพระสูตรและอ้างที่มาตามพระสูตรนั้น ๆ ด้วย และสหรัฐจะมีโอกาสไปพบโลกเทวดาหรือไม่ ?

ตำตอบ สำหรับปัญหาสองข้อนี้ ข้าพเจ้าได้ตอบ

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๙ กันยายน ๒๕๑๒

มาแล้วในหนังสือวิญญาณ ฉบับเดือนสิงหาคม ที่แล้วมานี้ แต่ได้ตอบแต่โดยย่อ เพราะหน้ากระดาษจำกัด และเนื่องจากปัญหานี้ ในขณะนี้คนทั่วไปสนใจกันมาก เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้นำมาตอบอีกในฉบับนี้

ในหนังสือวิญญาณฉบับก่อน ข้าพเจ้าได้คัดข้อความมาจากพระสูตรในพระไตรปิฎกฉบับแปลเล่มที่ ๓๑ หน้า ๓๖๔ ซึ่งข้อความที่คัดมานั้น มีดังต่อไปนี้ :-

ดูกรอานนท์ จักการวาลหนึ่งมีกำหนดเท่าโอกาส (คือ ห้วงอวกาศ) ที่พระจันทร์และพระอาทิตย์โคจรทั่วทิศสว่างไสวรุ่งโรจน์ จะพูดถึงโลกมีอยู่พันจักรวาลก่อน ในโลกพันจักรวาลนั้น มีพระจันทร์พันดวง มีพระอาทิตย์พันดวง มีขุนเขาสุเมรุพันหนึ่ง มีชมพูทวีปพันหนึ่ง มีอมรโคยานทวีปพันหนึ่ง มีปุพพวิเทหทวีปพันหนึ่ง มีมหาสมุทรสี่พันหนึ่ง มีท้าวมหาราชสี่พันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นจาตุมมหาราชิกาพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นดาวดึงส์พันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นยามาพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นดุสิตพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นนิมมานรดีพันหนึ่ง มีเทวโลกชั้นปรนิมมิตวสวัตดีพันหนึ่ง มี

พรหมโลกพันหนึ่ง ดูกรอานนท์ นี้เรียกว่าโลกธาตุอย่างเล็กมีพันจักรวาล

ข้อความที่คัดลอกมานี้ยังไม่หมด ยังมีข้อความต่อไปอีกจากในพระสูตรแห่งเดียวกันนี้ ดังต่อไปนี้ :-

โลกคูณโดยส่วนพันแห่งโลกธาตุอย่างเล็กซึ่งมีพันจักรวาลนั้น เรียกว่าโลกธาตุ อย่างกลางซึ่งมีล้านจักรวาลโลกคูณโดยส่วนพันแห่งโลกธาตุอย่างกลางซึ่งมีล้านจักรวาลนั้น เรียกว่าโลกธาตุ อย่างใหญ่ซึ่งมีประมาณแสนโกฏิจักรวาล

ดูกรอานนท์ พระตถาคตอยู่ในโลกนี้ พึงแผ่รัศมีไปทั่วโลกธาตุอย่างใหญ่ประมาณแสนโกฏิจักรวาล เมื่อใด หมู่สัตว์พึงจำแสงสว่าง (คือเห็นแสงสว่าง) นั้นได้เมื่อนั้น พระตถาคตสามารถเปล่งเสียงให้สัตว์เหล่านั้นได้ยิน พระตถาคตสามารถทำให้โลกธาตุอย่างใหญ่ประมาณแสนโกฏิจักรวาล ให้รู้แจ้งได้ด้วยเสียง หรือสามารถทำให้รู้แจ้งได้เท่าที่พระตถาคตมุ่งหมาย ด้วยอาการเช่นนี้แล

ข้อความในพระสูตรที่อ้างมานี้ เป็นข้อความที่

พระพุทธเจ้าได้ตรัสตอบแก่พระอานนท์ ซึ่งพระอานนท์ได้ทูลถามพระองค์ว่า :-

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ได้สดับมาจากพระองค์ว่า สาวกของพระสิขีสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งมีนามว่า อภิภู ยืนอยู่ในพรหมโลกสามารถทำให้พันโลกธาตุรู้แจ้งได้ด้วยเสียง ส่วนพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเล่า ทรงสามารถที่จะทำโลกธาตุเท่าใดให้รู้แจ้งได้ด้วยพระสุรเสียง ?

เรื่องโลกหรือจักรวาลเท่าที่กล่าวไว้ในคัมภีร์พระไตรปิฎกมีอยู่หลายแห่ง แต่ทุก ๆ แห่งก็มีข้อความในทำนองนี้ ข้าพเจ้าขอชี้แจงให้ท่านผู้อ่านได้ทราบไว้เสียก่อนว่า สำนวนในหนังสือพระไตรปิฎก ส่วนมากเป็นสำนวนที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ เพื่อให้จำได้ง่ายในเวลาท่องจำ ไม่ใช่เป็นสำนวนที่ถ่ายทอดมาโดยตรงจากสำนวนพุทธพจน์ ในเวลาทำสังคายนา พระอานนท์จะเล่าให้ที่ประชุมฟังว่า พระพุทธเจ้าได้เคยตรัสสอน หรือได้เคยทรงแสดงธรรมไว้ที่ไหน กับใคร และตรัสว่าอย่างไรให้ที่ประชุมทราบ เมื่อที่ประชุมได้รับรองมีมติเป็นเอกฉันท์

ว่าถูกต้องแล้ว พระอรหันต์ซึ่งเป็นผู้ทำการสังคายนานั้น ก็จะได้เรียบเรียงข้อความเสียใหม่ดังที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ แต่ใจความหรือสำนวนบางอย่างที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้นั้น ก็ได้รักษาไว้เหมือนเดิมทุกอย่าง เพราะฉะนั้นในเวลาศึกษา เราจะต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความเป็นมาของพระไตรปิฎกด้วย

และอีกประการหนึ่ง เรื่องที่เกี่ยวกับตัวเลข เช่น อย่างในกรณีอย่างนี้ เราจะถือเป็นหลักตายตัวไม่ได้ เพราะตามสำนวนที่มีปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้น มักจะพูดเป็นสำนวนตามที่นิยมกันในสมัยนั้น เช่นคำว่า **โจรห้าร้อย** อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่ามีปรากฏอยู่ในคัมภีร์บ่อย ๆ คำว่า ๕๐๐ ในคำนี้ไม่ได้หมายความว่ามี ๕๐๐ จริง ๆ บางทีโจรไม่กี่คน แต่เป็นโจรที่มีชื่อเสียง ก็เรียกว่าโจร ๕๐๐ อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นเรื่องตัวเลขอย่าได้ถือเอาเป็นประมาณ และข้อความที่กล่าวซ้ำ ๆ ในทำนองเดียวกัน เราก็ต้องรู้จักแยกแยะเอาความหมายที่แท้จริงออกมา อย่าถือตรงตามตัวหนังสือเกินไป เพราะฉะนั้นสำหรับในพระสูตรนี้ เราจะได้ความเข้าใจดังต่อไปนี้ :-

โลกที่มีมนุษย์ และสัตว์อาศัยอยู่เหมือนกับในโลกมนุษย์นี้ ในสุริยจักรวาลอื่น ซึ่งไม่ได้หมายถึงในสุริยจักรวาลนี้ จะต้องมีอย่างแน่นอน และดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ก็ไม่ใช่มีแต่เท่าที่ตาเรามองเห็นในโลกนี้เท่านั้น ในจักรวาลอื่นก็มีเหมือนกัน แต่ว่าจะมีอยู่อย่างไร พระพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสไว้ เพราะความมุ่งหมายในการตรัสเรื่องนี้ อยู่ที่ต้องการจะตอบปัญหาที่พระอานนท์ทูลถามว่า พระสาวกที่ชื่อว่าอภิภู ของพระพุทธเจ้าซึ่งทรงพระนามว่าสิขีนั้น สามารถที่จะพูดให้พันจักรวาลได้ยินเสียง ซึ่งเรื่องนี้พระอานนท์ได้ทราบมาจากพระพุทธเจ้าทรงเล่าให้ฟัง ครั้นแล้วพระอานนท์จึงได้ทูลถามว่า ขนาดพระสาวกของพระสิขีสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีความสามารถถึงขนาดนี้ ส่วนพระองค์เล่าจะมีความสามารถขนาดไหน ? ซึ่งพระองค์ก็ได้ตรัสตอบว่า เมื่อพระองค์ต้องการที่จะให้แสนโกฏิจักรวาลได้ยินพระสุรเสียงของพระองค์แล้ว ก็สามารถที่จะทำได้ สิ่งที่น่าสนใจในพระสูตรนี้อยู่ตรงที่ว่า *เป็นความจริงหรือ ที่พระพุทธเจ้าสามารถตรัสให้ได้ยินไปถึงแสนโกฏิจักรวาล ?*

ข้อความในพระสูตรนี้ ข้าพเจ้าอ่านดูอย่างละเอียด พร้อมทั้งอ่านดูในอรรถกถาที่อธิบายถึงตอนนี้ด้วย แต่ก็ไม่ได้ความหมายที่ชัดเจนอะไรมากนัก สำหรับข้าพเจ้าเมื่ออ่านดูแล้ว ข้าพเจ้าเข้าใจได้ทันทีว่า ข้อความในพระสูตรนี้หมายความอย่างไร และก็เชื่อได้สนิทว่าข้อความที่กล่าวมานี้เป็นความจริงด้วย คำอธิบายต่อไปนี้เป็นมติส่วนตัวของข้าพเจ้า ซึ่งไม่ได้กล่าวไว้ในคัมภีร์

สำหรับในกรณีที่ว่า **พระพุทธเจ้าสามารถตรัสให้ได้ยินไปถึงแสนจักรวาล** นั้น สำหรับในประเด็นนี้ตามความเข้าใจของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเชื่อว่าเป็นจริง แต่ผู้ที่ได้ยินนั้น ข้าพเจ้าคิดว่าต้องไม่ใช่มนุษย์ แต่หากจะต้องเป็นพวกโอปปาติกะที่อยู่ในจักรวาลอื่น เพราะโดยธรรมดากระแสจิตสามารถเปลี่ยนเป็นเสียง และเสียงก็สามารถเปลี่ยนเป็นกระแสจิตได้โดยอาศัยสมองเป็นเครื่องมือ ขอให้พยายามพิจารณาว่า ทำไมเมื่อเสียงเข้าหูจึงก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดในใจ และในทำนองเดียวกัน เมื่อเราพูดอะไรออกไปก็หมายถึงว่าความคิดได้ออกมาเป็นเสียง ซึ่งในเรื่องนี้ได้มีหลักอยู่แล้วว่า **วิญญาณเป็นปัจจัยให้**

เกิดรูป และรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ หลักอันนี้มีอยู่ในเรื่องปฏิจจสมุปบาท

อนึ่ง โดยธรรมดา กระแสจิตสามารถจะพุ่งไปได้ไกล คือไปถึงจักรวาลอื่นได้ อันนี้ขอให้เทียบถึงเรื่องการส่งวิทยุหรือการส่งภาพด้วยเครื่องโทรทัศน์ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่ายานอวกาศของสหรัฐอเมริกานั้น สามารถที่จะส่งภาพมายังโลกมนุษย์ หรือติดต่อกับคนในโลกมนุษย์ได้ เป็นระยะทางนับเป็นแสน ๆ ไมล์ หรือนับเป็นล้าน ๆ ไมล์ และในเมื่อนึกถึงหลักที่ว่า คนเราเมื่อตายจากโลกนี้ ก็อาจจะไปเกิดในโลกอื่น ในจักรวาลอื่นได้ และในทำนองเดียวกัน คนที่ได้มโนมยิทธิ ซึ่งสามารถสร้างกายทิพย์ขึ้นมาได้ทันที ในขณะที่ต้องการจะไปไหนด้วยการไปด้วยกายทิพย์นั้น ขอให้สังเกตว่ากายทิพย์ที่ไปนี้ ก็ไปได้ไกลมาก คือไปถึงจักรวาลอื่นก็ได้และไปได้รวดเร็วมาก เพียงขณะจิตเดียว ก็จะไปถึงจุดหมายที่ต้องการ หลักต่าง ๆ ที่กล่าวนี้มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎก เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่พระพุทธเจ้าจะตรัสให้ได้ยินไปถึงแสนจักรวาล เพราะพระพุทธเจ้า

ทรงมีอำนาจจิตสูงมากสูงยิ่งกว่าใคร ๆ ทั้งหมดทั้งมนุษย์และเทวดา

อนึ่ง ข้าพเจ้า ได้เคยถามถึงเรื่องมนุษย์ ในสุริยจักรวาลนี้กับโอปปาติกะบางท่าน ซึ่งท่านได้ไปสำรวจมาแล้ว ท่านบอกว่า ในสุริยจักรวาลนี้ โลกที่มนุษย์อาศัยอยู่มีเพียงโลกนี้โลกเดียวเท่านั้น ดาวนพเคราะห์ดวงอื่นไม่มี ท่านบอกแต่เพียงสั้น ๆ ไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดแต่อย่างใด เรื่องนี้จะจริงหรือไม่จริง เอาไว้คอยดูในเมื่อยานอวกาศของอเมริกาไปสำรวจดาวนพเคราะห์ดวงอื่น ๆ และได้รายงานมาแล้ว ซึ่งก็คงจะอีกหลายปี กว่าจะรู้ความจริงในเรื่องนี้

ข้าพเจ้าอยากจะให้ข้อสังเกตไว้อีกอย่างหนึ่งว่า ในทางพุทธศาสนา ไม่นิยมที่จะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องจักรวาล เพราะฉะนั้นจึงไม่ค่อยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่เท่าที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎกก็แสดงให้เห็นว่ามีหลักฐานควรเชื่อถือได้ และแสดงให้เห็นอีกว่า พระพุทธเจ้าทรงมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องจักรวาลเหมือนกัน ถึงแม้จะตรัสไว้แต่เพียงสั้น ๆ ก็ตาม ก็แสดงให้เห็นถึง

ความมหัศจรรย์ในสติปัญญาของพระองค์ ที่สามารถล่วงรู้สิ่งเหล่านี้ได้โดยไม่ยาก โดยไม่ต้องมีเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์

ในปัญหาที่ถามมา ผู้ถามอยากจะทราบอีกประเด็นหนึ่งว่า สหรัฐอเมริกาจะสามารถไปพบโลกเทวดาหรือสวรรค์ได้หรือไม่ ? สำหรับปัญหาข้อนี้ขอได้โปรดเข้าใจว่า พวกเทวดาหรือสวรรค์ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์นั้น ไม่ใช่หมายถึงพวกมนุษย์ แต่หากหมายถึงพวกโอปปาติกะ ฉะนั้นอย่าว่าแต่เทวดาในโลกอื่นเลย แม้แต่เทวดาในโลกมนุษย์ ซึ่งก็มีอยู่มากมาย ก็ยังไม่มีทางที่จะพบได้ เพราะการที่จะค้นพบพวกเทวดาหรือโลกสวรรค์นั้น จะต้องอาศัยวิธีทางสมาธิ ไม่ได้อาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพราะพวกโอปปาติกะเป็นพวกกายทิพย์ จึงไม่อาจที่จะเห็นได้ด้วยตาธรรมดา เว้นไว้แต่ว่าวันหนึ่งข้างหน้า ถ้านักวิทยาศาสตร์สามารถที่จะประดิษฐ์เครื่องรับแบบโทรทัศน์ชนิดที่มีความสามารถรับภาพจากพวกโอปปาติกะได้นั่นแหละ จึงจะสามารถค้นพบพวกเทวดาหรือสวรรค์ว่าอยู่ที่ไหน ถ้าหากเครื่องมือที่ว่านี้ยังไม่มี ต่อให้เดินสวนทางกับเทวดาในโลกมนุษย์นี้เอง ก็ไม่อาจที่

จะมองเห็น เพราะฉะนั้น ไม่ต้องพูดถึงเทวดาในโลกอื่นที่จะสามารถพบได้ด้วยยานอวกาศ

ข้อความในพระสูตรที่อ้างมานี้ ขอให้พยายามอ่านหลาย ๆ เที่ยว จะได้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องโลก หรือจักรวาลกว้างขวางยิ่งขึ้น ข้อสำคัญอย่าไปติดในเรื่องตัวเลข ให้พยายามอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ ถอดเอาแต่ความหมายที่เป็นเนื้อแท้ออกมา โดยวิธีนี้เราจะได้เห็นถึงสติปัญญาอันลึกซึ้งของพระพุทธองค์ และเราจะได้แนวความคิดในการไปสำรวจโลกในจักรวาลอื่นอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งถูกกว่า ปลอดภัยกว่า รวดเร็วกว่า แต่อาจจะไม่ครึกโครม และรู้กันได้ทั่วโลกในเวลาเดียวกันเหมือนเมื่อคราวมนุษย์อวกาศของอเมริกาไปเหยียบผิวพื้นดวงจันทร์ วิธีใหม่ที่ว่านี้ก็คือ **การไปสำรวจโลกอื่นด้วยกายทิพย์ ซึ่งผู้ที่จะไปได้จะต้องฝึกสมาธิให้ได้ถึงขั้นมโนมยิทธิ** และข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้าหากเราจะได้มีการลงทุนเพื่อศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้กันอย่างแท้จริงแล้ว ในไม่ช้า เราก็คงจะได้มนุษย์อวกาศมาอีกประเภทหนึ่ง คือมนุษย์อวกาศที่ไปสำรวจโลกอื่นด้วยกายทิพย์

ปัญหาของคุณเจียน กิจพิทักษ์ ที่ว่าการอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัญหา ๑. พุทธวิทยาเล่ม ๒ จะมีการพิมพ์อีกหรือไม่ ? ถ้าไม่อาจจะพิมพ์ได้ จะนำลงในหนังสือวิญญาณเป็นตอน ๆ จะได้หรือไม่ ?

คำตอบ หนังสือพุทธวิทยาเล่ม ๒ จะมีการพิมพ์อีกแน่นอน แต่ขณะนี้ยังทำไม่ได้เพราะทุนสำรองไม่มี จะต้องรอไว้ก่อน เนื่องจากหนังสือเล่มนี้ จะต้องใช้ทุนมาก และไม่เคยคิดที่จะนำลงในหนังสือวิญญาณ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเบื่อ เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือตำราที่จะต้องอ่านกันให้จบไปเลย เพราะข้อความเกี่ยวโยงถึงกัน ถ้าทำเป็นตอน ๆ จะทำให้เข้าใจยาก อ่านไม่ค่อยจะรู้เรื่อง

ปัญหา ๒. การบรรยายธรรมของท่านอาจารย์ว่าต้นไม้มีวิญญาณ ส่วนอาจารย์บุญมี บรรยายอภิธรรมว่าต้นไม้ไม่มีวิญญาณ ฟังแล้วขัดกันอยู่ และผมเชื่อว่าคง

จะผิดหรือถูกกันข้างหนึ่งข้างใดแน่ ๆ แต่ผมไม่มีความรู้พอที่จะวินิจฉัยได้ และเมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้อ่านผู้ฟังจะจับหลักอะไรได้ ผมคิดว่า ทางบ้านเมืองเขายังมีการเซ็นเซอร์ ส่วนการบรรยายธรรม ก็ควรจะเป็นเช่นนั้น จึงควรให้เถรสมาคมเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด อาจารย์เห็นควรหรือไม่ ?

คำตอบ เรื่องวิญญาณในต้นไม้ผมได้เคยอธิบายมามาก ทั้งที่เป็นปาฐกถาและเขียนลงในหนังสือวิญญาณ ผมว่า เรื่องนี้เป็นการยากสำหรับคนที่การศึกษาไม่พอ เพราะฉะนั้น จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะเกิดความลังเล ไม่ทราบว่าจะถือหลักอันไหนดี แต่เรื่องนี้ก็มีทางแก้เพียงอย่างเดียว คือเราต้องพยายามศึกษาถึงเหตุผลทั้งสองฝ่ายให้เข้าใจ และตัดสินเอาเองว่าควรจะเชื่อฝ่ายไหนอันที่จริง ถ้าหากจะมีกรรมการผู้รู้ทรงคุณวุฒิสำหรับชี้ขาดปัญหาที่ขัดแย้งกัน ถ้าทำได้เป็นการดีแน่ และผมเองก็มีความปรารถนาที่จะเห็นคณะกรรมการที่ว่านี้เกิดขึ้น

---

* หนังสือพุทธวิทยาเล่ม ๒ ขณะนี้ได้พิมพ์เสร็จแล้วเมื่อปี ๒๕๑๕

แต่ผมเองก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่า เพราะเหตุไรทางมหาเถรสมาคม จึงไม่คิดอ่านที่จะตั้งคณะกรรมการสำหรับชี้ขาดในปัญหาที่ขัดแย้งกัน ซึ่งก็มีอยู่หลายเรื่อง

ปัญหา ๓. วิญญาณสายหนึ่งที่ว่ามาจากจุติมาปฏิสนธิและใช้คำว่า **ก้าวลงสู่ครรภ์มารดา** หรือบางทีใช้คำว่า หยั่งลงดังนี้ คำว่า ก้าวลง หรือว่า หยั่งลงสู่ครรภ์ มีความหมายต่างกันเพียงใดแค่ไหน ?

คำตอบ ทั้งสองคำนี้ มีความหมายอย่างเดียวกัน ต่างกันในเรื่องสำนวนการพูดเท่านั้น และอันที่จริง คำว่า **ก้าว** หรือคำว่า **หยั่งลง** ในที่นี้เป็นสำนวนเปรียบเทียบ และแปลมาจากคำบาลีคำเดียวกัน คือคำว่า **โอกฺกมติ** ในความหมายที่แท้จริง ไม่ได้หมายถึงการก้าวลงหรือหยั่งลง ดังที่เรานึกวาดภาพ เห็นคนกำลังจะหยั่งลงสู่น้ำ หรือจะก้าวลงสู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ไม่ได้มีความหมายเช่นนี้ ความหมายที่แท้จริงหมายถึง เมื่อวิญญาณจุติจากที่ไหน จะไปปฏิสนธิในที่ไหน ก็จะไปเกิดทันที ระยะเวลาระหว่างจุติกับปฏิสนธิมีความรวดเร็วมาก กินเวลาเพียงหนึ่งขณะจิตเท่านั้น และในขณะที่

วิญญาณปฏิสนธิ ก็ไม่ได้มีลักษณะเหมือนกับคนที่กำลังก้าวลงจากอะไร หรือหยั่งลงสู่อะไร แต่มันเป็นเหมือนกับคลื่นวิทยุเข้าเครื่องรับมากกว่า

>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>

ปัญหาของคุณทวี สุวรรณสิทธิ์ ตำบลบ้านซ่อง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>

ปัญหา ๑. บูชาพระสวดมนต์กรวจน้ำด้วยจิตระลึกถึงผู้ตายไปแล้วนั้น ผู้ตายจะได้รับกุศลตามที่ตั้งใจอุทิศไปให้หรือไม่ ?

คำตอบ การอุทิศส่วนกุศลจะถึงผู้รับหรือไม่ พระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักไว้แล้วว่า ถ้าหากผู้ที่ตายไปซึ่งยังเป็นโอปปาติกะอยู่ ถ้าหากรู้และอนุโมทนาก็ได้รับ แต่ถ้าไม่รู้หรือรู้แต่ไม่อนุโมทนา ก็จะไม่ได้รับส่วนกุศล แต่ปัญหาก็จะมีอีกว่า เราจะรู้ได้อย่างไรว่า คนที่ตายไปรู้หรือไม่ถึงการกุศลที่เราได้กระทำไปให้ ? เรื่องนี้ไม่มีใครตอบได้ นอกจากผู้ที่สามารถติดต่อกับโอปปาติกะได้เท่านั้น จึงจะบอกเรื่องนี้ได้ หรือไม่เช่นนั้นตัวเองก็

ต้องมีตาทิพย์ หรือได้มโนมยิทธิ จึงจะสามารถสำรวจดูได้ด้วยตัวเองว่าเขาได้รับหรือไม่ แต่เรื่องอย่างนี้ไม่ใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ เพราะฉะนั้นทางที่ดี ก็คือไม่ควรจะไปกังวลว่า คนที่ตายไปนั้น จะได้รับกุศลหรือไม่ได้รับ เพราะเราไม่อยู่ในฐานะที่จะรู้ได้ แต่ทุกครั้งที่เราสวดมนต์ไหว้พระ หรือทำบุญอะไรก็ตาม ก็ควรจะอุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเขาจะได้หรือไม่ได้ก็เป็นเรื่องของเขา ส่วนเรื่องของเรา เมื่อเราได้ทำหน้าที่ของเราถูกต้องแล้ว เราก็ย่อมจะได้กุศลจากการทำบุญอุทิศทุกครั้ง

ปัญหา ๒. ในหนังสือเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ของ ท. เลียงพิบูลย์ ที่กล่าวว่า ภพมี ๓ ภพ โดยเฉพาะที่เรียกว่า **ภพกลาง** นั้น จะเป็นโลกโอปปาติกะหรือไม่ ?

คำตอบ ภพทั้ง ๓ ภพที่กล่าวไว้ในหนังสือ **เรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วของ ท. เลียงพิบูลย์** ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ภพมีอยู่ ๓ ภพ คือ **๑. สุคติภพ ๒. ภพกลาง** หรือเรียกว่า**ภพขาว ๓. ภพดำ** หรือเรียกว่า**ภพมืด** สำหรับภพกลาง หรือเรียกว่าภพขาว เป็นภพที่รวมของวิญญาณ

ที่ดีและทั้งไม่ดีไม่ชั่ว ความเป็นอยู่ของภพกลางนี้คล้ายคลึงกับโลกมนุษย์ มีวิญญาณที่ยังมีความรักโลภโกรธหลงปะปนอยู่ วิญญาณเหล่านี้ยังไม่ถึงเวลาที่จะเข้าสู่สุคติภพและทุคติภพ ส่วนมากวิญญาณเหล่านี้จิตดับลงไม่ทันรู้ตัว คือจิตดับอย่างกระทันหัน เมื่อจิตดับก็ไม่มีแสงดำเข้าห่อหุ้มหรือโปร่งลอยไปในอากาศ พวกนี้มีโอกาสมาเกิดในโลกมนุษย์อีก บางวิญญาณจิตดับอย่างธรรมดา แต่ก็ยังวนเวียนอยู่ในภพกลางเป็นพัน ๆ ปีก็มี บางวิญญาณก็เกิดแล้วเกิดอีกหลายครั้ง จนกว่าจะถึงเวลาที่ความชั่วหรือความดี จะมากพอที่จะนำไปสู่ทุคติภพหรือสุคติภพ บางวิญญาณยังท่องเที่ยวไปในภพกลางเพราะหาโอกาสมาเกิดเป็นมนุษย์ไม่ได้ แต่บางวิญญาณพอจิตดับก็ไปเกิดใหม่ทันที วิญญาณใดก็ตาม เมื่อทำกรรมชั่วกรรมบาป ซึ่งทางโลกมนุษย์จะหาหลักฐานมาลงโทษไม่ได้ก็ดี แต่จิตดับมาแล้ว ไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นไปได้ ใครสร้างกรรมดีก็ไปทางดี ใครสร้างกรรมชั่วด้วยประการใดก็ดี กรรมชั่วเหล่านั้นก็จะบันทึกอยู่ในตัวผู้สร้างกรรมนั้นเอง

ข้อความทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ก็แสดงให้เห็นแล้วว่า ภพกลางก็อยู่ในโลกของโอปปาติกะ ไม่ใช่อยู่ในโลกมนุษย์ แต่สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวมานี้ ข้าพเจ้าไม่อยู่ในฐานะที่จะตอบได้ เพราะการแบ่งภพออกเป็น ๓ อย่าง ดังที่กล่าวมานี้ ไม่ให้ความกระจ่างพอ และอีกประการหนึ่ง การอธิบายแบบนี้แม้จะไม่ขัดกับหลักในคัมภีร์ ในเมื่อจะอนุโลมให้เข้ากันได้ แต่ก็ไม่ควรจะยึดมั่นว่าจะต้องเป็นไปตามหลักดังที่กล่าวมานี้เสมอไป เพราะข้อยกเว้น หรือข้อปลีกย่อยยังมีอีกมากมาย ถ้าจะให้สะดวกสำหรับคนทั่วไปในฐานะที่ไม่สามารถจะพิสูจน์เรื่องอย่างนี้ได้ ผมคิดว่า ถ้าเราจะเชื่อแต่เพียงว่า **เมื่อเราทำดีไว้มาก เราก็จะได้ไปสู่สุคติ เมื่อเราทำชั่วไว้มาก ก็จะได้ไปสู่ทุคติ** ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ เอาไว้ศึกษาต่อเมื่อเราตายไปแล้วอย่างนี้จะดีกว่า

แต่อย่างไรก็ดี ข้อสำคัญก็คือ **ในขณะที่เรายังมีชีวิตอยู่เป็นคน เราควรจะศึกษาให้เข้าใจถึงเรื่องนรกและสวรรค์ในโลกมนุษย์ ซึ่งในเมื่อเราเข้าใจดีแล้ว เราก็จะรู้ได้ด้วยตัวเองว่า ถ้าในขณะนี้ไม่ตกนรก ตายไปแล้ว**

ก็ไม่ตกนรก ถ้าในขณะที่ยังเป็นคนอยู่นี้ เราได้อยู่ในสวรรค์ ตายไปแล้วก็จะได้ไปอยู่ในสวรรค์

และอีกประการหนึ่ง ต้องพิจารณาให้ดีว่า คนที่มีเงิน มีอำนาจ แต่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ทำบาปอยู่เสมอนั้น แม้ว่าเมื่อมองดูภายนอก จะเห็นว่าเขามีความสุขก็ตาม แต่ถ้ายังมองไม่เห็นถึงภายในว่าคนประเภทนี้อยู่ในนรกอย่างไร และคนที่ทำความดีอยู่เสมอแต่ก็ยังยากจน ส่วนจิตใจสบาย คนประเภทนี้ได้ชื่อว่าอยู่ในสวรรค์ ความจริงข้อนี้ถ้ายังมองไม่เห็น ก็ยังไม่ควรจะศึกษาถึงเรื่องนรกและสวรรค์ในชาติหน้า เพราะแม้แต่นรกและสวรรค์ในโลกนี้ซึ่งควรจะมองเห็นได้ แต่แล้วก็ยังมองไม่เห็น ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าใจถึงเรื่องนรกและสวรรค์ในชาติหน้า

ปัญหา ๓. คำว่า บุญ กับคำว่า กุศล ความหมายต่างกัน ผลลัพธ์ก็คือ หมายถึงผู้ปฏิบัติก็ได้ผลต่างกัน แต่เหตุผลผมไม่ทราบ ขอความกรุณาอาจารย์โปรดอธิบายให้ทราบด้วย

คำตอบ ตามความหมายของพุทธศาสนาในฝ่าย

เถรวาท คือตามพระไตรปิฎกอย่างที่มีอยู่ในเมืองไทยนี้ คำว่า **บุญ** กับคำว่า **กุศล** มีความหมายเหมือนกัน เช่น คนที่บำเพ็ญบารมี ๑๐ หรือคนที่บำเพ็ญบุญกริยาวัตถุ ๑๐ ก็ขอให้สังเกตว่า บุญกริยาวัตถุ ๑๐ ก็มีหลักคล้ายๆ กับบารมี ๑๐ คำว่า **บุญกริยาวัตถุ** แปลว่า **เรื่องของการทำบุญ** หรือ **ที่ตั้งแห่งการทำบุญมีอยู่ ๑๐ อย่าง**คือ :-

๑. ทาน ๒. ศีล ๓. ภาวนา ๔. อปจายนะ การอ่อนน้อม **๕. เวยยาวัจจะ** การขวนขวายช่วยในกิจธุระของผู้อื่น **๖. ปัตติทาน** การให้ส่วนบุญ **๗. ปัตตานุโมทนา** การอนุโมทนาในส่วนบุญที่คนอื่นเขาให้ **๘. ธัมมเทสนา** การแสดงธรรม **๙. ธัมมสวนะ** การฟังธรรม **๑๐. ทิฏฐุชุกรรม** การทำความเห็นให้ตรง แต่ละข้อขอให้พิจารณาดูให้ละเอียด และเทียบกับเรื่องบารมี ซึ่งมีอยู่ ๑๐ หัวข้อเหมือนกันว่า

๑. ทาน ๒. ศีล ๓. เนกขัมมะ ๔. ปัญญา ๕. วิริยะ ๖. ขันติ ๗. สัจจะ ๘. อธิษฐาน ๙. เมตตา ๑๐. อุเบกขา และจงเทียบกับเรื่องกุศลกรรมบถ ๑๐

ซึ่งในที่นี้ใช้คำว่า **กุศล** ไม่ได้ใช้คำว่า **บุญ** กุศลกรรมบถ ๑๐ ก็คือ :-

การเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม การละเว้นจากพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลงหรือไม่เห็นผิด

จากตัวอย่างเท่าที่อ้างมาให้ดูนี้ ท่านจะสังเกตเห็นได้ชัดอยู่อย่างหนึ่งว่า การบำเพ็ญทาน ศีล และภาวนา จะเรียกว่าเป็นการทำบุญหรือทำกุศล หรือสร้างบุญบารมี จะพูดอย่างไหน จะใช้คำไหน ก็มีความหมายเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ขอได้โปรดเข้าใจว่า คำทั้งสองคือคำว่าบุญกับกุศลมีความหมายเหมือนกัน เพราะฉะนั้นผู้ปฏิบัติในเมื่อปฏิบัติอย่างเดียวกันก็ย่อมจะได้ผลเหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ดี ท่านพุทธทาสท่านเคยอธิบายว่าบุญกับกุศลมีความหมายต่างกัน ขอได้โปรดเข้าใจว่า ที่ท่านอธิบายเช่นนั้น ท่านต้องการจะเน้นให้เห็นว่า คนที่ทำบุญเพื่อหวังสวรรค์ หรือหวังผลตอบแทนในทางวัตถุ หรือหวังชื่อเสียง การกระทำอย่างนี้เรียกว่า บุญ ส่วนผู้ที่บำเพ็ญทานศีลภาวนา หรือทำบุญอย่างอื่น แต่จุด

มุ่งหมายเพื่อการละกิเลส อย่างนี้เรียกว่า บำเพ็ญกุศล การอธิบายแบบนี้ก็เพื่อต้องการจะชี้ให้เห็นถึงผลของการปฏิบัติที่มีจุดหมายแตกต่างกัน และเพื่อให้จำง่ายสำหรับคนทั่วไปซึ่งก็มีประโยชน์มาก

ปัญหาของคุณสังเวียน บางทิพย์ ที่ทำการป่าไม้ อำเภอแม่สอด

ปัญหา ๑. ทำอย่างไรสมาธิของเราจึงจะดีขึ้น เพราะกระผมฝึกมาสี่ปีแล้ว ทั้งด้านสมาธิและวิปัสสนา โดยฝึกหัดด้วยตนเอง และฝึกควบคู่กันไป รู้สึกว่าจิตเปลี่ยนแปลงช้าเหลือเกิน จิตยังปรุงแต่งอยู่ตลอดเวลา แต่ก็ยังดีที่ความฟุ้งซ่านเช่นอย่างเมื่อก่อน ๆ ได้เบาบางลงมาก ทำอย่างไรจิตเราจึงจะว่าง ไม่ปรุงแต่ง เมื่อกระทบกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่พอใจ และจะใช้เวลาฝึกสักกี่ปี ?

คำตอบ ความเจริญของจิตใจย่อมต้องอาศัยรากฐานหลายอย่าง โดยเฉพาะก็คือบารมีทั้ง ๑๐ ถ้าข้อไหนยังบกพร่องอยู่ เช่น นิสัยเสียสละยังมีน้อย ความขยัน

อดทนก็มีน้อย ความเมตตาก็มีน้อย อย่างนี้เป็นต้น ถ้าหากพื้นคุณธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีไม่พอ การปฏิบัติในทางสมาธิและวิปัสสนาที่จะให้ได้ผลอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ และก็ยากที่จะกำหนดว่าจะต้องฝึกอีกสักกี่ปี จิตจึงจะไม่มีอะไรปรุงแต่ง เรื่องนี้ผมบอกไม่ได้ ขอบอกได้แต่เพียงว่า สำหรับส่วนตัวผม ผมถือหลักว่าการฝึกสมาธิและวิปัสสนา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นผมจึงต้องพยายามทำทุกวันเท่าที่เวลาจะอำนวยให้ แต่จะได้ผลแค่ไหน ช้าหรือเร็วผมพยายามที่จะไม่นึกถึงมัน พยายามถือหลักสันโดษคือทำได้แค่ไหน เราก็พอใจเพียงแค่นั้น ผมคิดว่าวิธีนี้จะช่วยทำให้ก้าวหน้าดีกว่า เพราะถ้าใจร้อนอยากจะเห็นผลเร็ว ๆ ก็จะยิ่งทำให้ช้า

ปัญหา ๒. เรียนทางศาสนาพุทธ ทำไมยิ่งเรียนมาก ก็ยิ่งรู้มาก รู้มากเท่าไร ก็ทำให้เบื่อโลกมาก แต่ทำไมพวกพุทธแบบมหายาน จึงอยากอยู่ในโลกนาน ๆ ไม่เบื่อโลกเช่น "คนจีน" เขามีหลักปฏิบัติอย่างไร หากปฏิบัติเคร่งมากจะมิเป็น "มิจฉาทิฏฐิ" หรือ เช่นคนจีนเขาตื่นอยู่เสมอ ไม่ค่อยมีเวลาหลับนอน สังเกตดูเวลา

หลับเขาช่างน้อยเสียเหลือเกิน เช่นนอน ๖ ทุ่ม ตื่นตี ๔ หรือ ตี ๓ ก็มีเวลาหลับเพียง ๔ หรือ ๓ ช.ม. เขาก็ไม่มีอาการง่วงเหงา เห็นสูตรเว่ยหล่างกล่าวว่า จงทำงานด้วยความว่าง และเขาค้นคว้าหาจิตของเขาอยู่ทุกวินาที เขามีวิธีอย่างไรบ้าง และศาสนาพุทธของเราถือนิกายไหน คนจีนเขาถือนิกายไหน ขอท่านอาจารย์ได้อธิบายให้เข้าใจในหนังสือวิญญาณด้วย

คำตอบ การเรียนทางพระพุทธศาสนา โดยปกติถ้าเข้าใจชี้ง ก็จะทำให้เบื่อโลก แต่คำว่า **เบื่อโลก** ในที่นี้มิได้หมายความว่าจิตใจเป็นทุกข์ หรือทำให้เป็นคนไม่คิดจะทำอะไร แต่ตรงกันข้าม ถ้าเป็นการเบื่อที่เรียกว่า **นิพพิทา** จะทำให้จิตใจเบิกบาน แจ่มใส สมองว่องไว ความคิดความอ่านดีขึ้น เพราะมันเหมือนกับคนบางคนเมื่อก่อนดื่มเหล้า เดี๋ยวนี้เบื่อเลิกดื่มได้แล้ว จิตใจย่อมเป็นอิสระ และเป็นสุขดีกว่าเมื่อก่อน แต่แน่ละ คนที่เคยเป็นนักดื่มด้วยกัน และเดี๋ยวนี้เขาก็ยังดื่มอยู่ เมื่อมาเห็นเพื่อนที่เคยดื่มด้วยกันมา เดี๋ยวนี้เลิกดื่มแล้ว ซึ่งถ้าหากเขายังมัวเมาอยู่มาก เขาก็จะเห็นว่า เพื่อนที่เลิกดื่มไปนั้น ได้ทิ้งความสนุกเสียแล้ว และเห็นว่าในเมื่อ

ไม่สนุกอย่างที่เคยเป็น ชีวิตมันจะมีความหมายอะไร แต่ถ้าหากเพื่อนคนนั้นเขาเองก็อยากจะเลิกดื่มเหมือนกัน เพราะเห็นโทษของการดื่ม และตัวเองก็เริ่มจะรู้สึกเบื่อบ้างแล้ว สำหรับคนประเภทนี้ เมื่อเห็นเพื่อนเลิกดื่มได้ เขาก็จะอนุโมทนา ขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า :-

คนที่เรียนธรรมแล้วเบื่อโลกนั้น ส่วนมากไม่ได้เบื่อจริง ๆ เขาเบื่อเพราะมีความกดดันที่อยากจะได้อะไร หรืออยากจะเป็นอะไร แต่แล้วไม่สมความปรารถนา ความผิดหวังมีบ่อย ๆ สำหรับคนประเภทนี้ เมื่อมาได้ศึกษาธรรมก็มักจะทำให้เบื่อโลกได้ง่าย เบื่ออย่างนี้ไม่เรียกว่า นิพพิทา แต่เรียกว่า อรติ ซึ่งเป็นกิเลสชนิดหนึ่ง

เพราะฉะนั้นโปรดตระหนักให้ดีทีเดียวว่า คนที่ชื้งธรรมแล้วเบื่อโลก ซึ่งเป็นการเบื่อที่ถูกต้อง ไม่ใช่เบื่อเพราะความกดดัน คนประเภทนี้จะสังเกตได้อย่างหนึ่ง คือเป็นคนเข้าสมาธิได้ง่ายมาก จิตใจผ่องใสและเยือกเย็นอยู่เสมอ และเหนือสิ่งอื่นใด ไม่ใช่เป็นคนละทิ้งการงาน หรือละทิ้งความรับผิดชอบ เว้นไว้แต่ว่าเขาได้มองเห็นแล้วว่า ในเมื่อเขาเปลี่ยนงานใหม่ เปลี่ยนวิธีดำเนิน

ชีวิตใหม่ จะเป็นประโยชน์แก่เขามาก และเป็นประโยชน์แก่คนอื่นมากด้วย เพราะคนที่จะเอาตัวรอดหลุดพ้นไปจากโลกได้จริง ๆ นั้น มีหลักตายตัวอยู่ว่า มีความเมตตา ความเสียสละ ความอดทนเพื่อผู้อื่น คุณธรรมเหล่านี้ต้องมีอย่างมากมาย ไม่เช่นนั้นไปไม่ได้ คนส่วนมากที่เราแลเห็นกันในสมัยนี้ว่า เป็นคนเบื่อโลกและเคร่งในทางศาสนานั้น ความจริงเป็นพวกที่มีความกดดันมากกว่า

การศึกษาและการปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา ถ้าเคร่งมากเกินไป ไม่พอดีกับภาวะแห่งจิตใจของตน จะก่อให้เกิดความกดดันได้ง่าย และอาการเบื่อที่เกิดขึ้นนั้นจะสังเกตเห็นได้ชัดว่า ทำให้จิตใจไม่สบาย ซึ่งผิดกับคนที่เบื่อในลักษณะที่ถูกต้อง ซึ่งจิตใจผ่องใสมาก และที่สำคัญที่สุดก็คือ จะสามารถเข้าสมาธิได้ง่ายมาก

พระพุทธศาสนาอย่างที่คนไทยนับถืออยู่นี้ เรียกว่า นิกายเถรวาท หรือหินยาน เป็นนิกายที่พยายามปฏิบัติไปตามหลักเดิมทุกอย่าง ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปตามเหตุการณ์ของโลก ซึ่งก็ดีที่รักษาต้นฉบับเดิมไว้ได้ และเป็นหลักสำคัญที่ทำให้พระพุทธศาสนาที่แท้จริงไม่สูญ

ไปจากโลก แต่ในเมื่อเหตุการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โลกได้ก้าวหน้าขึ้นมาก ถ้าหลักปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาไม่สามารถจะปรับให้เข้ากันได้กับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ก็จะทำให้พระพุทธศาสนามีอิทธิพลน้อยลง คนจะนับถือแต่ในรูปของประเพณี ส่วนพระพุทธศาสนาแบบที่คนจีนนับถือนั้นเรียกว่า นิกายมหายาน นิกายนี้ไม่ได้ถือวินัยหรือระเบียบแบบแผนที่มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณเป็นเรื่องสำคัญ นิกายนี้พยายามปรับปรุง และแก้ไขหลักต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ หรือการประพฤติตามระเบียบวินัย เพื่อให้เข้ากันได้กับเหตุการณ์ในปัจจุบัน วิธีนี้ทำให้คนนับถือได้กว้างขวาง พระพุทธศาสนามีชีวิตชีวาในสังคม แต่วิธีนี้ในเมื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขกันไปมาก ๆ ก็มักจะเลยเถิด จนกระทั่งหลักพระพุทธศาสนาที่แท้จริงค่อย ๆ เลือนหายไป

อันที่จริงคนจีนอย่างที่เราเห็นในเมืองไทยนั้น ส่วนมากถึงแม้จะนับถือพระพุทธศาสนาก็ไม่จริงจังอะไร เขานับถือเงินเป็นใหญ่มากกว่า เขาขยันก็เพราะอยากได้เงิน พวกนี้เป็นคนขยันในการทำมาหากิน ฉลาดในการหาเงิน

และหาเงินได้ง่าย เมื่อหาได้ง่าย ก็ยิ่งขยัน ไม่ใช่เป็นเพราะอิทธิพลของศาสนาทำให้เขาขยันเช่นนั้น

ตามสูตรเว่ยหล่างที่สอนว่า **ให้ทำงานด้วยจิตว่าง** นั้น หมายความว่า **ทำอะไรอย่าหวังผล พยายามทำไปตามหน้าที่ และทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้** ซึ่งถ้าทำได้เช่นนี้ ก็ไม่ค่อยจะมีเรื่องหนักอกหนักใจ หรือทำให้เกิดความทุกข์เพราะความวิตกกังวล หรือความผิดหวัง ถ้าใครปฏิบัติได้ก็ดีแน่ และเรื่องอย่างนี้ทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทก็มีสอนไว้เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ดี คนที่จะทำอะไรด้วยจิตว่างนั้น ต้องเป็นคนมีจิตสูงมาก จึงจะสามารถทำได้ คนธรรมดาทั่วไปไม่อยู่ในฐานะที่จะทำได้

ปัญหาของนายแถม เรืองกลิ่น

ปัญหา ๑. คนที่ปฏิสนธิด้วยวิบากของอกุศล เมื่อเกิดมาก็มักจะได้รับแต่ความทุกข์ต่าง ๆ ทำอะไรก็ไม่ค่อยจะได้ผล ถ้าหากบุคคลผู้นี้สำนึกขึ้นมาได้ว่า ที่เราได้รับความลำบากต่าง ๆ นี้เป็นเพราะวิบากของอกุศล จึง

ได้หันมาทำบุญให้ทาน รักษาศีล เพื่อจะตัดรอนอกุศลและวิบากให้หมดไป การปฏิบัติเช่นนี้จะได้ผลหรือไม่ ?

คำตอบ วิบากของอกุศล ก็เป็นสังขารอย่างหนึ่ง ในความหมายของไตรลักษณ์ คือเป็นสิ่งที่เกิดมาจากเหตุ และจะต้องดับเพราะความสิ้นไปแห่งเหตุ เมื่อเป็นเช่นนี้ วิบากทุกอย่างก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ ทำให้หมดสิ้นไปได้ เพราะฉะนั้นคนที่รู้สึกตัวได้เช่นนั้นแล้ว ได้หันมาทำความดีก็ย่อมจะทำให้วิบากของอกุศลบรรเทาลงได้ ซึ่งอยู่ในหลักที่ว่ากรรมบางอย่างเป็น **อุปปีฬกกรรม** แปลว่า **กรรมที่บั่นทอนกรรมอื่น** แต่อย่างไรก็ดี ถ้าหากว่ายังไม่ได้เป็นพระอริยบุคคล วิบากของกรรมจะยังไม่สิ้น ถึงแม้จะน้อยลง แต่ก็อาจจะให้ผลได้อีกในเมื่อมีโอกาส ถ้าหากเป็นพระอริยบุคคลแล้ว วิบากของกรรมทุกอย่าง ชนิดที่จะนำไปสู่อบายภูมิจะละได้ทั้งหมดไม่มีผลอีกต่อไป ขอให้สังเกตว่า พระอริยบุคคลละวิบากของกรรมชั่วได้หมด เป็นเพราะท่านสร้างวิบากของกุศลต่าง ๆ เช่น การบริจาคทาน การถือศีล การบำเพ็ญภาวนา จนกระทั่ง มีศีล สมาธิ ปัญญาบริบูรณ์ได้มาตรฐานจึงละวิบากได้เด็ดขาด

ปัญหา ๒. ความรู้สึกนึกคิดเป็นผลมาจากวิบากในชาติก่อน และมันก็จะเป็นเหตุต่อไปอีก ถ้าหากเรามีสติรู้ทันวิบากของกรรม มันจะหายหรือไม่ ถ้าหาย จะรู้ได้อย่างไร ?

คำตอบ ความคิดทุกอย่างย่อมเกิดมาจากวิบากของมัน เพราะฉะนั้นเมื่อชาติก่อนเราเคยสะสมวิบากมาอย่างไร และวิบากนั้น ๆ ก่อให้เกิดความนึกคิดอย่างไร ในเมื่อเราจะต้องตัดความนึกคิดต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งเรารู้สึกว่าไม่ดี เพราะเกิดมาจากวิบากที่ไม่ดีนั้นเราก็ย่อมจะทำได้ การมีสติรู้เท่าทันและรู้จักวิบากของตัวเองเป็นอย่างดี และพร้อมกันนี้เราก็ไม่สร้างวิบากอย่างเดิมลงไปอีก โดยวิธีนี้ ความคิดที่เคยมี ซึ่งเป็นความคิดที่เราไม่ต้องการนั้น มันก็จะหายไปเองในเมื่อเราได้เปลี่ยนวิบาก คือสร้างวิบากอย่างใหม่ให้เกิดขึ้น แต่การแก้วิบาก หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือการแก้สันดานนั้นไม่ใช่ของง่าย จะต้องพยายามจริง ๆ ส่วนที่ว่าถ้าหาย จะรู้ได้อย่างไรนั้น ข้อนี้ไม่ยาก เพราะถ้าหากวิบากหมดไปแล้ว ความคิดมันก็จะหมดไปด้วย หรือถ้าหากจะเหลืออยู่มันก็จะไม่มีอิทธิพลอะไร มันสักแต่ว่าคิดไปตามความเคยชินเท่านั้น แต่

มันจะไม่มีอำนาจบังคับให้ต้องพูดให้ต้องทำหรือให้ต้องคิดเหมือนเดิมอีกต่อไป ในเมื่อวิบากในเรื่องนี้หมดไปแล้ว

>>

ปัญหาของคุณปลิต อยู่สถาพร ร.ร. การช่างสตรี อยุธยา

>>

ปัญหา ๑. ผีเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีผู้คนนับถือมาก ๆ ถ้าใครไปบนแล้วไม่แก้ หรือไปทำอะไรไม่ถูกใจท่าน ท่านอาจหักคอให้ตายได้ เรื่องอย่างนี้เป็นไปได้ไหม ? ถ้าเป็นไปได้ จะมิเป็นการขัดกับกฎแห่งกรรมหรือหรือว่าจะทำได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นมีกรรมถึงคราวจะตายด้วย ?

คำตอบ คำว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนธรรมดาทั่วไปเข้าใจกันนั้น ส่วนมากเข้าใจกันว่า ถ้าหากเป็นพวกผีสางเทวดา ซึ่งเขามองไม่เห็นตัว และไม่ว่าจะเป็นชั้นไหนคือจะเป็นคนดีหรือคนเลวก็ตาม ถ้าหากแสดงอภินิหารให้เขาเห็นได้ ก็ถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งนั้น อันนี้ยังมีการเข้าใจผิดกันอยู่ไม่น้อย เพราะบางทีโอปปาติกะที่คนทั้งหลายพากันกราบไหว้บูชานั้น เป็นพวกอันธพาลมีนิสัยไม่ดี ซึ่งนิสัยอันนี้ก็ติดไปจากมนุษย์ ฉะนั้น ถ้าหากเป็น

พวกนี้ใครไปตกลงอะไรกับเขาเข้าแล้วไม่ทำตามสัญญา ก็อาจจะทำให้พวกนี้โกรธแล้วทำร้ายได้ แต่การกระทำของพวกเหล่านี้น้อยรายมากที่จะมีผลเกิดขึ้นจริง ๆ เพราะคนที่จะได้รับผลจากการกระทำของพวกเหล่านี้โดยธรรมดาจะต้องมีตัวเป็นสื่อ ที่สามารถรับอิทธิพลจากพวกเหล่านี้ได้ และทุกรายถ้าพวกเหล่านี้จะทำร้ายได้ ย่อมหมายถึงว่าผู้นั้นกำลังอยู่ในเกณฑ์ชะตาที่ไม่ดี ซึ่งเป็นผลมาจากวิบากของอกุศลถึงระยะที่จะให้ผล แต่ก็ขอให้จำไว้ให้แม่นว่า น้อยรายมากที่จะได้รับผลจากการกระทำของพวกเหล่านี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ต้องกลัว นอกจากพื้นเดิมเราจะเป็นผู้ที่ขี้กลัว เพราะมีอุปาทานยึดมั่นอยู่ในสิ่งเหล่านี้มาก ฉะนั้นในเมื่อตัวเองรู้สึกว่า ถ้าเราไม่ทำตามสัญญาพวกเหล่านี้จะต้องทำอันตรายต่อเราแน่ ความกลัวอันนี้ก็จะทำให้เกิดอันตรายแก่ตัวเองได้ เช่น บางทีก็จะทำให้นอนฝันไปในทางร้าย และทำให้ตกใจมาก ทางที่ดีถ้าเรามีอุปาทานมาแบบนี้ เพื่อความสบายใจก็ควรจะทำอะไรให้ถูกต้องตามความเชื่อถือของตน

สำหรับโอปปาติกะชั้นสูง ซึ่งสมควรจะเรียกได้อย่างถูกต้องว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จริง ๆ นั้น ท่านเหล่านี้

มีจิตใจสูงตั้งมั่นอยู่ในพรหมวิหาร ๔ สำหรับเทพเจ้าชั้นนี้ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่จะไปหักคอหรือไปทำร้ายใคร แม้ว่าคนเหล่านั้นจะหมิ่นประมาท ผิดสัญญา หรือทำความผิดอะไรก็ตาม ขอให้นึกถึงพระสงฆ์ แล้วจะเห็นว่า สำหรับท่านที่มีจิตใจเป็นพระจริง ๆ ไม่ว่าใครจะไปล่วงเกินต่อท่าน หมิ่นประมาทท่าน ผิดสัญญากับท่าน ท่านก็จะไม่โกรธ ไม่คิดประทุษร้าย ไม่ทำอะไรทั้งสิ้น คนที่คิดว่าท่านจะมาหักคอ หรือมาทำร้ายอย่างนั้นอย่างนี้นั้น เป็นเพราะคิดไปจากนิสัยของตัวเอง เปรียบเทียบกับตัวเอง เรื่องอย่างนี้ต้องระวังให้มาก

➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤

ปัญหาของ ส.อ. ธันว์ กระจ่างมล ค.ส. ๒ สพ. ทบ. โคกกระเทียม จ. ลพบุรี

➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤➤

ปัญหา ๑. ในหนังสือ เอสเทลล์ โรเบิรตส์ หน้า ๒๖๘ ที่หมายเหตุว่า ตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า ผู้ที่เป็นพระอรหันต์ เมื่อปรินิพพานไปแล้ว ย่อมไม่มีตัวตนปรากฏ ไม่ว่าที่ไหน ๆ และเวลาใด ข้อความอันนี้ผม

ขอร้องให้ท่านอาจารย์ช่วยอธิบายให้ละเอียด พร้อมทั้งอ้างหลักฐานมาด้วย

คำตอบ ปัญหาข้อนี้เอาไว้อ่านในหนังสือเอสเทลล์ โรเบริตส์ ภาคผนวก ซึ่งจะได้อธิบายปัญหาต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ทั้งหมดและหนังสือเล่มนี้ก็กำลังพิมพ์อยู่แล้ว เสร็จเมื่อไรก็จะแจ้งให้ทราบในหนังสือวิญญาณ*

>>

ปัญหาของคุณประเสริฐ วงศ์บัณฑิตย์ ต. วัดอรุณ อ. บางกอกใหญ่ ธนบุรี

>>

ปัญหา ๑. วิญญาณที่สร้างกายทิพย์ขึ้นใหม่เมื่อได้ออกจากร่างที่หมดลมหายใจแล้วนั้น สมมติว่าถ้าร่างกายเดิมทุพพลภาพ คือตาบอดทั้งสองข้าง หูหนวก เป็นใบ้ รับการทรมานเจ็บป่วยแสนสาหัสก่อนที่จะหมดลมหายใจเป็นต้น กายทิพย์ที่วิญญาณสร้างขึ้นใหม่นั้น จะมีสภาพเหมือนเมื่อเป็นมนุษย์อยู่ หรือจะเป็นกายทิพย์ที่สมบูรณ์ ?

---

*หนังสือเรื่อง เอสเทลล์ โรเบริตส์ ภาคผนวก ขณะนี้ได้พิมพ์เป็นเล่มเสร็จแล้ว ชื่อ ปาฏิหาริย์มีได้อย่างไร

คำตอบ ปัญหาข้อนี้ ผมเคยเขียนลงในหนังสือวิญญาณมาแล้วในหัวข้อเรื่อง **แว่วเสียงสวรรค์** คุณอาจจะยังไม่ได้อ่าน ซึ่งในนั้นได้ตอบไว้อย่างละเอียด ขอให้คุณกลับไปอ่านในหนังสือเล่มที่ว่านี้ ในที่นี้จะขอตอบแต่เพียงสั้น ๆ ว่า ใครก็ตามก่อนที่จะตาย ถ้าปล่อยวางเรื่องตัวตนได้ ไม่เป็นห่วงร่างกาย เมื่อตายไปแล้ว กายทิพย์ที่เกิดใหม่ก็จะสมบูรณ์ ไม่พิการเหมือนกับกายเนื้อ **แต่ถ้าหากตายลงในขณะที่ไม่รู้สึกตัว หรือปล่อยวางไม่ได้ ยังเป็นห่วงตัวเอง เป็นห่วงทรัพย์สมบัติ หรือเป็นห่วงอะไรก็ตาม ซึ่งในตอนนั้นจิตใจย่อมไม่มีความแจ่มใส ถ้าตายลงในลักษณะนี้ กายทิพย์ที่เกิดใหม่จะมีสภาพทรมานเหมือนกับร่างกายก่อนตายทุกอย่าง** หรือไม่เช่นนั้น คนบางคนเนื่องจากทำความชั่วเอาไว้มาก ก่อนที่จะสิ้นใจย่อมจะต้องได้เห็นภาพที่น่ากลัว ซึ่งภาพที่เห็นนั้น มีทั้งที่เกิดจากอุปาทานของตนเอง หรือเกิดจากความคิดเก่า ๆ ที่นึกถึงเหตุการณ์ในอดีต และก็มีทั้งภาพที่เป็นเรื่องจริง คือเป็นบุคคลหรือเหตุการณ์ในโลกของโอปปาติกะ เช่น ผู้ที่ตัวเองเคยทำร้ายเขามาคอยทวงหนี้ชีวิตเพื่อแก้แค้น หรือไม่เช่นนั้น ก็เป็นพวกที่มาจากภูมิที่ตัวเองจะต้องไป

เสวยกรรมมาคอยรับตัวอยู่แล้ว **สำหรับคนที่ตายในลักษณะนี้ กายทิพย์ที่เกิดใหม่ก็มักจะเหมือนเดิม หรือไม่เช่นนั้น ก็อาจจะเปลี่ยนรูปเปลี่ยนร่างไปจากเดิม จนกระทั่งจำกันไม่ได้ แต่โดยปกติการเปลี่ยนร่างที่ผิดไปจากเดิมนั้น จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นั้นเข้าไปถึงภูมิที่ตัวเองจะต้องไปอยู่ ซึ่งจะเป็นนรกหรือสวรรค์ก็ตาม ร่างกายจะเปลี่ยนไปตามภูมิ**

>>

ปัญหาของ คุณวิชิน แพงคำรัก บ้านดอนเชียงยืน ต. โพนสูง อ. สว่างแดนดิน จ. สกลนคร

>>

ปัญหา ๑. เรื่องไฝหรือลายมือตามตำราโหราศาสตร์ เขามีการทำนายลักษณะของคนไว้ต่าง ๆ คือคนที่จะเกิดมาเป็นคนร่ำรวย มีบุญวาสนา จะต้องมีลายมืออย่างนั้น มีไฝจับอยู่ตรงนั้นตรงนี้ คนที่เกิดมาอาภัพ จะต้องมีลายมืออย่างนั้น มีไฝจับตรงนั้นตรงนี้ การที่มีไฝหรือลายมือเป็นไปต่าง ๆ เป็นเพราะวิญญาณสร้างมาใช่หรือไม่ ? และถ้าเราไม่ต้องการ เราจะม่าออกโดยหา

วัตถุมาตัดหรือขูดออก บาปเคราะห์อันนั้นจะหายไปตามหรือไม่ ?

คำตอบ สิ่งใดถ้าเกิดจากวิญญาณ สิ่งนั้นย่อมมีความหมาย นี่คือข้อพิสูจน์ที่ใช้ได้กับตัวอย่างทุกประเภท เพราะในเมื่อไฝหรือลายมือ ทางโหราศาสตร์บอกเราว่าเป็นเครื่องหมายบอกให้รู้ถึงชะตาชีวิต ก็แสดงให้เห็นอยู่แล้วว่า สิ่งเหล่านี้เกิดมาจากวิบาก ซึ่งติดมากับวิญญาณที่มาปฏิสนธิ การแก้วิบากจะมาแก้ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุดังที่กล่าวมานั้นไม่อาจที่จะแก้ได้ เพราะถึงแม้จะตัดไฝออก มันก็ไม่ได้หมายความว่าจะทำให้ชะตาชีวิตเปลี่ยน เพราะยังไม่ได้แก้ที่ต้นเหตุ **การแก้วิบากต้องแก้ที่จิตใจและความประพฤติ** ฉะนั้นในเมื่อเรารู้ตัวว่าเรามีวิบากมาไม่ดี เราก็ต้องพยายามสร้างแต่ความดี แต่การสร้างความดีที่จะให้ได้ผลจริง ๆ นั้น เราจะต้องรู้เสียก่อนว่า วิบากของกรรมอะไรที่ทำให้เราเกิดมามีลักษณะทางร่างกายอย่างนี้ ซึ่งถ้ารู้ถึงต้นเหตุแล้ว การแก้ก็จะง่ายขึ้น

ปัญหาของคุณอุษา วราหีสิน ซอยบั่นสิน อุรุพงษ์ กรุงเทพ ฯ

ปัญหา ๑. มโน จิต วิญญาณ ใช้ต่างกรรมต่างวาระกันอย่างไร ?

คำตอบ คำทั้งสามนี้ โปรดเข้าใจว่า เป็นคำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน ส่วนการที่จะตอบว่า **ใช้ในที่**ต่างกันอย่างไรนั้น จะขอยกตัวอย่างให้ดู เช่นคำว่า :-

มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา

แปลว่า "มโน คือวิญญาณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย วิญญาณประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จมาแต่วิญญาณ"

คำที่อ้างมานี้เป็นคาถา คือเป็นคำกวีอย่างหนึ่ง เรียกว่า ปัฐยาวัตร ซึ่งมีกฎตายตัวว่า วรรคหนึ่ง หรือบาทหนึ่งจะต้องมี ๘ พยางค์ ในกรณีอย่างนี้ จะใช้คำว่า **จิต** หรือ **วิญญาณ** แทนคำว่า **มโน** ไม่ได้ เพราะจะ

เกินพยางค์ และไม่ถูกต้องตามกฎของฉันทลักษณ์ แต่ในคำอธิบาย ท่านก็บอกไว้ว่า **มโน** ในที่นี้ก็คือ **จิต** และอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่า :-

ผนฺทนำ จปลำ จิตฺตำ ทุรกฺขำ ทุนฺนิวารยำ

แปลว่า "จิตเป็นธรรมชาติดิ้นรนกวัดแกว่ง รักษาได้ยาก ห้ามไว้ได้ยาก"

พุทธพจน์บทนี้ก็เป็นคำกวี ซึ่งจะใช้คำว่า มโนหรือวิญญาณมาแทนคำว่าจิตไม่ได้ แต่ในคำอธิบายท่านก็บอกว่า จิตในที่นี้ก็คือ **วิญญาณ** จากตัวอย่างที่อ้างมานี้จะเห็นได้ว่า ถ้าในภาษาธรรมดาไม่ใช่คำร้อยกรองจะใช้คำว่าจิต หรือวิญญาณก็ได้ และส่วนมากก็มักจะใช้คำสองคำนี้ แต่ถ้าเป็นบทร้อยกรองจะใช้คำไหน ก็สุดแล้วแต่ความจำเป็นในการแต่ง ที่จะให้ถูกต้องตามกฎของฉันทลักษณ์ ส่วนคำว่ามโนนั้น ส่วนมากมักจะใช้ในคำสมาส ไม่มีใช้โดด ๆ คำเดียว

ทำไมบางคนจึงระลึกชาติได้

ปัญหาของคุณทวี รื่นรวย โรงเรียนวัดท่าซุด (เจริญศิลป์) ต. บางประมุง อ. โกรกพระ จ. นครสวรรค์

***ปัญหา** ๑. การแสดงอภินิหารของวิญญาณจะเป็นไปได้ไหม คือวิญญาณของคนที่ตายไปแล้ว จะเที่ยวเข้าสิงร่างของมนุษย์ แล้วก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เจ้าของร่างกายที่อาศัย ?

คำตอบ เรื่องอย่างนี้เป็นไปได้ แต่ก็มีไม่มากนัก ส่วนมากคนที่อ้างว่าถูกผีสิงนั้น มักจะเป็นโรคประสาทที่เกิดจากความกดดันในทางอารมณ์ รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาข้อนี้ ขอให้อ่านจากหนังสือ **การติดต่อวิญญาณภาคผนวก ตอนที่ว่าด้วยเรื่องผีสิง** หนังสือนี้กำลังพิมพ์อยู่แล้ว อีกอย่างช้าไม่เกินหนึ่งเดือน หนังสือนี้ก็จะเสร็จเรียบร้อย

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

ปัญหาของ คุณมานพ จันดาวงศ์ จังหวัดสกลนคร

ปัญหา ๑. ทุกคนจะสุขทุกข์มากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับกรรมเก่า ตลอดถึงกรรมใหม่ด้วย อันคนทุกคนได้กระทำมันขึ้นมาเองด้วยความโลภโกรธหลง ใช่หรือไม่ ?

คำตอบ ความเข้าใจของคุณถูกต้อง ถ้าต้องการทราบรายละเอียดขอให้อ่านหนังสือเรื่อง **สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้ง ภาค ๑ และภาค ๒**

ปัญหา ๒. ผมต้องการอยากทราบแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปปฏิบัติให้ถึงซึ่งความพ้นทุกข์อย่างย่อที่สุด และถูกต้องที่สุด คืออะไร ?

คำตอบ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน คือต้นเหตุแห่งความทุกข์ การดับกิเลสเหล่านี้ได้ คือความพ้นทุกข์ วิธีปฏิบัติที่ย่อที่สุด ก็คือ **จงพยายามทำใจให้สบายอยู่เสมอ ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นซึ่งผู้ที่จะทำได้ ก็คือผู้ที่พยายามแก้ไขกิเลสสามตัวนั้นให้เบาบางลงได้** แต่จะทำได้อย่างไร นั่นต้องศึกษารายละเอียดอีกมากมาย คำ

อธิบายต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมได้เขียนลงในหนังสือวิญญาณมามากมายแล้ว ต้องหาอ่านเองตั้งแต่ปีแรก

ปัญหา ๓. ทุกคนต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้น แต่น้อยคนนักจะสมความปรารถนา ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุไร ?

คำตอบ คำตอบในปัญหาข้อนี้มีอยู่ในข้อหนึ่งและข้อสองแล้ว เมื่อตอบปัญหาข้อหนึ่งและข้อสองได้ปัญหาข้อนี้ก็จะตอบได้เอง

>>

ปัญหาของคุณลัดดาวัลย์ ชูวงษ์ สถานีอนามัยชั้นสอง อำเภอท่าม่ะกา จังหวัดกาญจนบุรี

>>

ปัญหา ๑. ทำไมบางคนจึงระลึกชาติก่อนได้ แต่คนส่วนมากระลึกชาติก่อนไม่ได้ ?

คำตอบ ความจริงทุกคนสามารถที่จะระลึกชาติได้ แต่เพราะไม่เข้าใจหลักวิชา กล่าวคือไม่เข้าใจเรื่องวิญญาณอย่างลึกซึ้ง จึงไม่รู้ว่าตัวเองก็สามารถระลึกชาติได้ ถ้าหากเราพยายามศึกษาให้เข้าใจถึงนิสัยสันดานของตัวเอง

ก็จะรู้ได้โดยไม่ยากว่า เมื่อชาติก่อนเราเคยเกิดเป็นอะไร เคยทำอะไรมาบ้าง เพราะนิสัยสันดานที่มีมาแต่กำเนิดนั้นก็คือ ซากหรือสื่อที่ทำให้รู้ถึงชาติก่อน รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมได้เขียนไว้แล้วในหนังสือเรื่อง **การติดต่อวิญญาณภาคผนวก** ซึ่งจะออกในเร็ว ๆ นี้ เอาไว้คอยอ่านจากหนังสือเล่มนี้

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหาของคุณกระจ่าง พะลัง อำเภอหลังสวน จ. ชุมพร

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหา ๑. ตามหลักพุทธศาสนาถือว่า เมื่อคนเราตายหนึ่ง ก็เกิดหนึ่ง ตายสิบ ก็เกิดสิบ ตายร้อย ก็เกิดร้อย คือแปลว่าคนไหนตายวิญญาณของคนนั้นก็มาเกิด ไม่ได้เอาวิญญาณของคนอื่นมาเกิด และวิญญาณไม่ได้แบ่งไปเกิดได้อีกหลายคน เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำไมคนจึงได้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน ? เอาวิญญาณที่ไหนมาเกิด ? ถ้าจะถือว่าวิญญาณของสัตว์มาเกิด ทำไมสันดานของสัตว์จึงไม่ติดมาด้วย ? และอีกอย่างหนึ่ง เวลานี้ทั่วโลกก็ทำการคุมกำเนิดเพื่อมิให้คนล้นโลก เมื่อเป็นเช่นนี้ จะมิทำ

ให้วิญญาณในโลกทิพย์มีมากขึ้น จนกระทั่งล้นโลกทิพย์ไปหรือ ?

คำตอบ ปัญหาข้อนี้มีคนถามมาหลายคน เช่น คุณเสนอ ลัดดาอ่อน ฉะนั้นจะขอตอบรวมกันไปดังนี้

โดยธรรมดาไม่ต้องพูดถึงว่าสัตว์อาจจะมาเกิดเป็นคนได้ แม้พวกโอปปาติกะที่เป็นคน และพร้อมที่จะมาเกิดในโลกมนุษย์ ซึ่งอยู่ปะปนกับมนุษย์ในที่ต่าง ๆ ก็มีจำนวนมากกว่ามนุษย์ในโลกเวลานี้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ปัญหาที่ว่า ในเมื่อคนมากขึ้น วิญญาณที่ไหนมาเกิดนั้น ปัญหาข้อนี้จึงไม่มี และยิ่งกว่านั้น วิญญาณในโลกอื่นหรือในจักรวาลอื่นก็สามารถที่จะมาเกิดในโลกนี้ได้อีก พวกนี้ก็มีไม่น้อย ปัญหาที่น่าสงสัยมีอยู่ว่า *ทำไมจำนวนโอปปาติกะจึงมีมากมาย พวกนี้มาจากไหน ?* สำหรับปัญหาข้อนี้ขอให้พิจารณาอย่างนี้ก่อน

โดยหลักความจริง ผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ วิญญาณจะไม่มีทางดับสูญเลย ตายแล้วก็เกิดอีก เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดไป และในเมื่อตายแล้ว ก็อาจจะไปเกิดอยู่ในโลกไหน หรือในจักรวาลไหนก็ได้ ในเมื่อเป็นโอปปาติกะ

ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่วิบาก ต้องเข้าใจความจริงในเรื่องนี้อย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน และขอให้พิจารณาต่อไปอีกว่า :-

โลกที่เราอาศัยอยู่นี้หรือโลกไหนก็ตามที่มีมนุษย์อาศัยอยู่ ในเมื่อโลกเจริญขึ้น พลเมืองก็ย่อมจะมากขึ้นโดยลำดับ แต่แล้วในที่สุดวันหนึ่งโลกก็จะต้องพินาศ บรรดาสิ่งที่มีชีวิตก็จะต้องตายหมดไม่มีเหลือ **แต่ชีวิตในทางร่างกายเท่านั้นที่สูญสิ้น ส่วนชีวิตในทางวิญญาณยังคงอยู่** แม้ว่าไฟจะไหม้โลกหรือน้ำจะท่วมโลก หรือจะเกิดเหตุการณ์อะไรก็ตาม ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้ชีวิตทางวิญญาณสูญสิ้นไปได้ เพราะฉะนั้นในเมื่อโลกเริ่มวิวัฒนาการขึ้นมาอีก พวกวิญญาณต่าง ๆ ก็จะมาเกิดใหม่ แต่วิญญาณประเภทไหนจะมาเกิดเมื่อไร กับใคร และที่ไหนนั่นย่อมขึ้นอยู่กับเหตุหลายอย่าง รายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่องนี้มีมาก ไม่อาจจะตอบในที่นี้ได้ ต้องพยายามศึกษาจากการอ่านหนังสือวิญญาณให้มากขึ้น จะตอบปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้เอง

ปัญหาของ คุณสีสลับ โกกิลานนท์ ๕๒๔ ถนนเพชรบุรี ซอยสมประสงค์ ๕ พระนคร

ปัญหา ๑. การที่บุคคลได้มอบหรืออุทิศดวงตา หัวใจ ฯลฯ ให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น เมื่อตนได้ตายแล้วนั้น กายทิพย์ในโลกของโอปปาติกะจะยังครบสมบูรณ์หรือไม่ ? และการที่ได้มอบทั้งร่างกายให้แก่โรงพยาบาลไปเลย จะมีปรากฏการณ์อย่างไรเกิดขึ้นในโลกของโอปปาติกะบ้าง ?

คำตอบ คนที่อุทิศดวงตาหรืออุทิศอะไรก็ตามให้แก่โรงพยาบาลนั้น เป็นการกระทำด้วยจิตที่เป็นกุศล และในทันทีที่การกระทำนั้นได้เสร็จสิ้นลงแล้ว วิบากของกุศลย่อมเกิดขึ้นในสันดาน แต่อันที่จริง แม้แต่เพียงความคิดที่เป็นกุศลเกิดขึ้น วิบากของความคิดที่เป็นกุศลนี้ ก็ย่อมจะเกิดขึ้นทุกขณะ **ชีวิตของพวกโอปปาติกะเป็นชีวิตที่เกิดขึ้นจากวิบากล้วน ๆ** คือไม่ต้องอาศัยพ่อแม่และธรรมชาติ คนที่กำลังจะตายถ้าได้กระทำกุศล

อันใดที่ประทับใจเอาไว้ กุศลอันนั้นย่อมจะปรากฏในห้วงนึกเสมอ และอีกประการหนึ่งคนที่กล้าเสียสละดวงตาหรืออุทิศร่างกายให้แก่โรงพยาบาล นั่นแสดงให้เห็นอยู่แล้วว่า เป็นคนที่ไม่ค่อยยึดถืออะไรในร่างกายของตัวเอง เพราะฉะนั้นในเวลาจะตายย่อมมีการปล่อยวางได้ดีกว่า ความเป็นห่วงตนเองจะไม่มี เมื่อความเป็นห่วงตัวเองไม่มี ความเป็นห่วงสิ่งอื่นก็ย่อมจะไม่มีด้วย เพราะความเป็นห่วงสิ่งอื่นเช่นเป็นห่วงสมบัติ หรือเป็นห่วงลูกหลาน พ่อแม่ญาติพี่น้อง ความเป็นห่วงเหล่านี้เกิดขึ้นจากความเป็นห่วงตัวเองทั้งสิ้น เมื่อความเป็นห่วงตัวเองไม่มี ความเป็นห่วงสิ่งอื่นจึงไม่มีด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้จิตใจย่อมผ่องใสและในขณะที่จะตายทุกขเวทนาทางกายย่อมไม่มี เพราะตอนนี้ ประสาททางร่างกายไม่รับรู้ถึงสิ่งภายนอกแล้ว เพราะฉะนั้น จึงเป็นอันหวังได้อย่างแน่นอนว่า **บุคคลประเภทนี้ เมื่อเกิดเป็นโอปปาติกะ ร่างกายย่อมมีความสมบูรณ์ และปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จะไม่มีความพิการแต่อย่างใด** ส่วนคนที่จะเกิดเป็นโอปปาติกะที่ไม่สมบูรณ์นั้น เนื่องมาจากในขณะที่กำลังจะสิ้นใจมีความเป็นห่วงตัวเอง เป็นห่วงสิ่งอื่น จิตใจไม่ผ่องใส เมื่อเกิด

เป็นโอปปาติกะร่างกายจะไม่สมบูรณ์ เช่นเคยเป็นโรคอะไร มีความพิการอย่างไร ก็จะเป็นอย่างนั้น จนกว่าเมื่อใดเขาปล่อยวางเกี่ยวกับเรื่องในโลกมนุษย์ได้ และเข้าใจตัวเองดีขึ้น เมื่อนั้นร่างกายของเขาจึงจะสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้หมายความว่า เขาไม่ได้ประกอบบาปกรรมอย่างอื่นที่ร้ายแรงเอาไว้ด้วย ซึ่งถ้าหากประกอบเอาไว้ เขาก็จะต้องได้รับผลจากวิบากของกรรมชั่วที่ได้ทำเอาไว้

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหาของ ร.อ. หลวงสรรพทิศวิชัย อ. เมือง จ. แพร่

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหา ๑. ผู้ที่สามารถเข้าสมาธิไปติดต่อกับโอปปาติกะได้นั้น จะสามารถสอนให้โอปปาติกะเข้าถึงพุทธธรรมถึงขั้นที่ไม่ต้องมาเกิดในโลกมนุษย์อีก จะทำได้หรือไม่ ?

คำตอบ ถ้าหากผู้สอนเป็นผู้ที่สำเร็จมรรคผล ก็อาจจะทำได้ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่าย ในปัจจุบันนี้ยังไม่เคยปรากฏว่ามีใครทำได้ และจากหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์ ก็เห็นมีแต่พระพุทธเจ้าเท่านั้น ที่ทรงสามารถ

เทศนาโปรดพวกโอปปาติกะให้บรรลุมรรคผล แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีที่ไหนที่ระบุไว้ชัดว่าได้สำเร็จขั้นนั้นขั้นนี้ และโดยปกติผู้ที่จะไม่มาเกิดในโลกมนุษย์อีกก็คือ โอปปาติกะที่เป็นพระอนาคามี และต้องเป็นพระอนาคามีไปจากโลกมนุษย์ ซึ่งถ้าหากไม่ได้เป็นไปจากมนุษย์แล้วจะไปเป็นในโลกทิพย์นั้น ยังไม่เคยพบตัวอย่างจากหลักฐานในคัมภีร์

ปัญหา ๒. ในปัจจุบันกล้องที่สามารถจะถ่ายภาพโอปปาติกะมีบ้างหรือไม่ ?

คำตอบ การถ่ายภาพโอปปาติกะ ซึ่งในบางครั้งก็ถ่ายได้นั้น แม้ในเมืองไทยนี่เอง ก็เคยมี และจากในหนังสือการติดต่อทางวิญญาณก็มีอยู่หลายตอนที่กล่าวถึงว่าถ่ายภาพโอปปาติกะไว้ได้ แต่การถ่ายที่ทำได้นี้เป็นการฟลุ๊คหรือบังเอิญ และก็ถ่ายด้วยกล้องธรรมดา ส่วนกล้องพิเศษจริง ๆ ที่จะสามารถถ่ายพวกโอปปาติกะได้ทุกครั้งนั้นยังไม่ททราบว่ามีที่ไหน ปัญหาที่ว่าทำไมบางครั้งจึงถ่ายภาพโอปปาติกะได้นั้น ผมได้เขียนไว้แล้วในหนังสือการติดต่อวิญญาณ ภาคผนวก ซึ่งจะเสร็จใน

เร็ว ๆ นี้ (การติดต่อวิญญาณภาคผนวก ก็คือหนังสือปาฏิหาริย์มีได้อย่างไร)

>>

ปัญหาของคุณเสนอ ลัดดาอ่อน

>>

ปัญหา ๑. มนุษย์เราสามารถประกอบหรือสร้างสิ่งที่มีชีวิตขึ้นมาได้หรือไม่ ?

คำตอบ เท่าที่ปรากฏในวงการวิทยาศาสตร์มนุษย์ทำได้แต่เพียงหุ่นยนต์ ซึ่งก็คล้ายกับสิ่งที่มีชีวิต แต่มันก็แตกต่างจากคนมากมาย นอกจากนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีใครทำได้ ส่วนวิธีที่ใคร ๆ ก็ทำได้โดยธรรมชาติก็คือ วิธีการปลูกพืชหรือวิธีการสืบพันธุ์ วิธีนี้เป็นที่รู้กันอยู่แล้ว แต่ปัญหาของคุณคงจะหมายถึงการสร้างคนหรือสร้างสัตว์หรือสร้างพืชขึ้นมาให้เป็นสิ่งที่มีชีวิตเหมือนของธรรมชาติด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ด้วยวิธีการปลูกหรือการสืบพันธุ์

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๓

ปัญหาของคุณบุญเลิศ ยอดลำ ๕๙ หมู่ ๒
ต. กำแพงเซา อ. เมือง จ. นครศรีธรรมราช

ปัญหา ๑. หากคนเราตายแล้ววิญญาณต้องไปเกิดอีก ทำไมเด็กที่เกิดใหม่จึงต้องเรียนต้องศึกษาใหม่ทุก ๆ อย่าง ทำไมไม่จำของเก่าแต่ชาติก่อนติดมาบ้าง ? หรือว่าคนเราเมื่อตายแล้วก็ลืมหมดทุก ๆ อย่าง ไม่ได้จำอะไรไปเลย ?

คำตอบ ถ้าหากตายแล้วไปเกิดเป็นโอปปาติกะที่เป็นปกติไม่ได้รับความทุกข์ทรมานหรือมีความพิการแต่อย่างใด จะจดจำเหตุการณ์ในหนหลังได้ทั้งหมด เหมือนกับคนที่นอนหลับแล้วก็ตื่นขึ้นมา ซึ่งย่อมจะจำเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วได้ ทั้งนี้ก็เพราะสภาพแห่งร่างกายซึ่งรวมทั้งสมองของพวกโอปปาติกะ เป็นสิ่งที่เกิดจากวิบากของกรรมเก่าล้วน ๆ และเกิดขึ้นมาโดยฉับพลันและสภาพแห่งร่างกายของพวกโอปปาติกะ ก็ขึ้นอยู่กับอำนาจของจิตใจทุกอย่าง เพราะฉะนั้นจึงจำเหตุการณ์ในหนหลังได้

แต่ในเมื่อมาเกิดเป็นคน สมองได้เปลี่ยนใหม่โดยอาศัยวัตถุที่เป็นอาหารซึ่งไปจากแม่ และในเมื่อคลอดออกมาแล้วก็เริ่มรับสิ่งใหม่ ๆ เข้าไป และในตอนนี้สมองก็ยังไม่ค่อยสมบูรณ์ ฉะนั้น อิทธิพลของสิ่งที่เข้าไปใหม่จึงทำให้ลืมเหตุการณ์ในอดีตได้ทั้งหมด นอกจากบางคนที่มีลักษณะพิเศษในทางจิตใจ เมื่อเกิดมาแล้ว พอพูดได้ก็เริ่มระลึกชาติได้ ซึ่งความเป็นจริงเขาระลึกได้ก่อนนั้น แต่เพราะพูดไม่ได้ เราจึงไม่รู้ว่าเขาระลึกชาติได้ รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่ว่า ทำไมบางคนจึงระลึกชาติได้ ขอให้อ่านจากหนังสือการติดต่อวิญญาณ ภาคผนวก

ลายแทงจากคาถาชินปัญชร คืออะไร ?

ปัญหาของคุณเกรียงศักดิ์ จรัณยานนท์ ๑๗๓/๓ พหลโยธิน ซอย ๑ พระนคร

ปัญหา ผมสนใจปัญหาเกี่ยวกับ (๑) เจ้าประคุณสมเด็จโต ที่ท่านกล่าวถึงคาถาชินบัญชรว่า เป็นเสมือน

ลายแทงของขุมทรัพย์อันประเสริฐ ทำไมอาจารย์จึงไม่เรียนถามท่านตรง ๆ ถึงคำตอบของลายแทงละครับ ? อีกประการหนึ่งก็คือ (๒) ผมสงสัยว่า การที่บางสำนักอ้างชื่อท่านสมเด็จในการเข้าทรงนั้นเป็นองค์ท่านเสด็จมาจริงหรือเปล่าครับ ?

คำตอบ เรื่องลายแทงผมได้เรียนถามท่านแล้ว ท่านบอกว่า ถ้าอธิบายให้ทราบ มันจะเป็นลายแทงหรือ ? แปลว่าท่านไม่ตอบ ให้คิดเอาเอง แต่สำหรับความเห็นของผมรู้สึกว่า คาถาชินบัญชรที่ว่าเป็นเสมือนหนึ่งลายแทงนั้น อาจจะแปลความหมายได้หลายอย่าง ทั้งนี้สุดแล้วแต่ปัญญาของแต่ละบุคคล เช่น เมื่อผมรู้คำแปลคาถาชินบัญชรเพียงบรรทัดแรกเท่านั้น ผมก็รู้ได้ทันทีว่า **หลวงพ่อสมเด็จ ฯ ได้บอกนโยบายการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ที่ได้ผลแน่นอนให้แก่อนุชนรุ่นหลัง** ซึ่งขณะนี้ก็ยังไม่มีใครที่ได้ทำตามนโยบายอันนี้จริง ๆ เพราะจากเรื่องรามเกียรติ์ที่หลวงพ่อสมเด็จ ฯ ได้นำมาเปรียบเทียบไว้นั้น ของเขามีหลักสำคัญอยู่ว่า *ถ้าคนไหนได้เห็นพระรามเป็นพระนารายณ์สี่กร ซึ่งผู้ที่เห็นนั้น แม้จะเป็นยักษ์ที่มีฤทธิ์มีอำนาจมากเช่นทศกัณฑ์ เขาก็จะไม่กล้าสู้กับ*

พระรามเป็นอันขาด แต่เพราะไม่เห็น เข้าใจผิดคิดว่าพระรามก็คือมนุษย์ธรรมดา จึงได้คิดสู้รบ แต่พวกนี้ได้เห็นก็ต่อเมื่อตัวเองถูกศรของพระราม และจวนจะสิ้นใจ และเราจะเห็นได้อีกอย่างหนึ่งว่า หนุมาณก็ดี สุครีพก็ดี ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีฤทธิ์มาก พวกเหล่านี้ยอมรับใช้พระรามทุกอย่าง ก็เพราะได้เห็นว่าพระราม คือพระนารายณ์สี่กรที่เสด็จอวตารลงมาเพื่อปราบยุคเข็ญ เรื่องรามเกียรติ์เป็นเรื่องที่รู้กันแพร่หลายทั่วไป ท่านได้อาศัยเรื่องรามเกียรติ์เป็นแนวทาง เพื่อที่จะให้คนทั้งหลาเห็นความจริงในทางพระพุทธศาสนาได้โดยง่าย ซึ่งหมายความว่า ผู้ใดก็ตามถ้าได้รู้แจ้งอริยสัจสี่ด้วยปัญญาของเขาเอง คนเหล่านี้ไม่ว่าจะมีฤทธิ์ มีอำนาจหรือมีความรู้สักเพียงใด ก็จะต้องมารับใช้พระพุทธศาสนา เพื่อช่วยกันกวาดล้างความทุกข์ให้หมดไปจากโลก

อนึ่ง ท่านต้องการจะเน้นให้เห็นว่า **ต้องเป็นคนที่รู้แจ้งอริยสัจสี่ ซึ่งเปรียบเหมือนเห็นนารายณ์สี่กร และต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในทางใดทางหนึ่งจริง ๆ อีกด้วย จึงจะสามารถช่วยกันเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้เป็นผลสำเร็จ** แต่ว่าเหตุการณ์อย่างที่มีอยู่ใน

สมัยนี้ก็ดี ปรากฏว่า *คนที่มีฤทธิ์มีอำนาจ ซึ่งเปรียบด้วยหนุมาณและสุครีพนั้น ไม่ได้มารับใช้พระศาสนาอย่างแท้จริง แต่กลับหันไปรับใช้เรื่องอย่างอื่นตามกิเลสของตัว ทั้งนี้ก็เพราะไม่รู้แจ้งอริยสัจสี่*

แต่อย่างไรก็ดี การที่จะสอนคนให้รู้แจ้งอริยสัจสี่นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ผมได้ใช้เวลาศึกษาเรื่องนี้มามาก และมีความเข้าใจเรื่องนี้พอสมควร และจากความเข้าใจเรื่องนี้เองที่ทำให้ผมต้องเสียสละในด้านอื่น ทุ่มเทชีวิตทั้งหมดให้กับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพราะมีความเชื่อมั่นว่าพวกชั้นปัญญาชน ถ้าเขาได้มีโอกาสศึกษาเรื่องนี้จนกระทั่งรู้แจ้งจริง ๆ แล้ว ก็จะต้องหันมารับใช้พระพุทธศาสนาด้วยความจริงใจ เพราะจากการรู้แจ้งในเรื่องอริยสัจสี่นั้น จะทำให้ตัวเราเองรู้สึกอยู่เสมอว่า :-

เราจะพ้นทุกข์ได้ ก็ต่อเมื่อละตัณหาอุปาทานได้ และการที่จะละกิเลสอันนี้ได้ ก็ต่อเมื่อตัวเองต้องมีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น จะเอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นไม่ได้เป็นอันขาด แม้แต่เพียงจะคิดในใจก็ไม่ได้ เราไม่มีทางอื่นที่จะให้เลือกเดิน นอกจากจะต้องปฏิบัติไปตามมรรคมีองค์แปด หรือศีล สมาธิ ปัญญาเท่านั้น

อนึ่ง การปฏิบัติในเรื่องนี้ ในครั้งแรกเราจะเริ่มต้นปฏิบัติอย่างเคร่งครัดย่อมเป็นไปไม่ได้ เราต้องค่อยทำค่อยไป และเพราะเหตุที่การปฏิบัติต้องค่อยเป็นค่อยไปนี่เอง เราจึงจำเป็นที่จะต้องมีชีวิตอยู่อย่างคนธรรมดาสามัญ เมื่ออยากกิน อยากเที่ยว อยากทำอะไร อยากมีอะไร ต้องตามใจตัวเองบ้าง ไม่เช่นนั้นความกดดันจะเกิดขึ้น และถ้าความกดดันมีมากก็ไม่มีทางที่จะฝึกสมาธิเจริญวิปัสสนาได้ และเพราะเหตุที่เราจะต้องมีชีวิตอยู่ในโลกต่อไปอีกนานกว่าจะเอาชนะตัณหาอุปาทานได้เด็ดขาดด้วยเหตุนี้ เราก็จำเป็นจะต้องขวนขวายสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่โลก เราจะมีชีวิตอยู่เพียงเพื่อตัวคนเดียวไม่ได้ ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความกล้าหาญ คุณธรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องพยายามสร้างให้มีให้เป็นขึ้นในตัวเอง ไม่เช่นนั้นจะพ้นทุกข์ไม่ได้ นี่คือแนวสังเขปของคนที่รู้แจ้งอริยสัจ เพราะฉะนั้น ถ้าหากพวกชั้นปัญญาชนหรือคนที่มีอำนาจซึ่งมีความสามารถเด่นในทางใดทางหนึ่ง ต่างก็มีความรู้สึกอย่างนี้โดยทั่วไแล้ว พวกคนเหล่านี้ก็จะรวมกำลังกันกวาดล้างความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้หมดไปจากโลกได้

อนึ่ง ควรจะทราบไว้ด้วยว่า วิธีการสอนเพื่อที่จะให้รู้แจ้งอริยสัจสี่ ดังที่มีอยู่ในที่ทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการเทศน์ การปาฐกถา หรือการสอนให้นั่งสมาธิเจริญวิปัสสนา ทั้งหมดเท่าที่เราได้ทราบกันอยู่นั้นยังห่างไกลกับวิธีที่หลวงพ่อสมเด็จ ฯ ท่านต้องการ ผมเองเคยได้รับคำปลอบใจจากท่านมานานแล้วเป็นเวลาถึงเกือบสิบปี คือนับตั้งแต่สมัยที่เริ่มติดต่อกับท่านได้ในปีแรก ท่านก็ได้บอกว่า ขอให้ผมพยายามทำหน้าที่ต่อไป อย่าได้ละทิ้งเป็นอันขาด ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ท่านจะพยายามอยู่ใกล้ ๆ เพื่อให้กำลังใจและเตือนสติ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ผมนำมาเขียนลงในหนังสือวิญญาณก็ดี หรือที่เขียนลงในหนังสือเล่มอื่น ๆ ก็ดี ตลอดทั้งในการแสดงปาฐกถาเกือบจะทุกครั้ง ผมได้รับความบันดาลใจจากหลวงพ่อสมเด็จ ฯ และจากโอปปาติกะองค์อื่น ๆ อีกหลายองค์ ฉะนั้นคำว่า **รู้แจ้งอริยสัจสี่** ในความหมายอย่างที่ผมเข้าใจ โดยได้รับคำแนะนำมาจากท่าน และองค์อื่น ๆ นั้น มีความหมายที่ลึกซึ้งมาก และพูดได้ว่าวิธีการที่จะนำคนไปสู่การรู้แจ้งอริยสัจนั้น ผมได้รับคำแนะนำในเรื่องนี้มาเป็นอย่างดี และก็ได้เขียนเป็นแนว

ทางโดยสังเขปไว้แล้ว ในหนังสือเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภาค ๒ ผู้ที่อ่านหนังสือเล่มนี้ จะต้องอ่านด้วยความละเอียด จึงจะสามารถจับแนวทางได้

เท่าที่กล่าวมานี้เป็นเพียงความหมายอันหนึ่งของลายแทง ซึ่งผมคิดว่าอันนี้คือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของหลวงพ่อสมเด็จ ฯ ส่วนความหมายอย่างอื่นอันที่จริงก็ยังมีอีกมาก เช่นคนที่สนใจในทางใช้อำนาจจิตรักษาโรคหรือจะสร้างพระเครื่องรางเพื่อผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาก็จะมองเห็นแนวทางหรือวิธีปฏิบัติจากในคาถานี้ได้ แต่นั่นหมายความว่า ต้องแปลได้ด้วย ส่วนปัญหาอีกข้อนั้น หลวงพ่อสมเด็จ ฯ ท่านบอกว่า *“ท่านไปมาทุกแห่ง แต่ใครจะได้พบท่านในสำนักนั้น ๆ จริงหรือไม่ ก็เหมือนกับคนที่เที่ยวค้นหาขุมทรัพย์ตามลายแทง ใครจะพบหรือไม่พบก็สุดแล้วแต่ปัญญาของแต่ละบุคคล* ท่าน ตอบเพียงแค่นี้เท่านั้น

การทำบุญอุทิศให้คนตาย ทำไมจึงได้รับเฉพาะแต่เปรต ?

ปัญหาของนายธรรมรินทร์ เนตรประสิทธิ์ ที่ทำการป่าไม้เขตลำปาง

*ปัญหา ๑. การทำบุญอุทิศนั้น จะได้รับก็แต่พวกโอปปาติกะที่อนุโมทนาเท่านั้น กระผมอยากได้ที่มาของสูตรนี้

คำตอบ พระสูตรที่อธิบายถึงเรื่องนี้ ชื่อว่า ชาณุสโสณีสูตร ๒๔/๑๖๗/๒๐๓ (มจร.), ๒๔/๒๔๐ (มมร.) ฉบับแปลของกรมศาสนา เล่มที่ ๓๗ หน้า ๓๙๐ แต่อย่างไรก็ดี เราควรจะทราบถึงเหตุผลว่า *ทำไมจึงต้องได้รับเฉพาะแต่พวกเปรต ? และเปรตนั้นจะต้องอนุโมทนาด้วยจึงจะได้รับกุศลที่เขาอุทิศให้ ?*

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

โดยธรรมดาพวกที่เป็นเปรตก็เหมือนกับคนขอทาน เขาพึ่งตัวของเขาเองไม่ค่อยได้ จะต้องคอยรับส่วนกุศลจากที่คนอื่นให้ เพราะฉะนั้น พวกนี้จึงมักจะนึกถึงแต่ญาติพี่น้องหรือคนที่เขาเคยรู้จัก เพื่อคอยรับกุศลที่เขาทำบุญอุทิศไปให้ ฉะนั้น เมื่อฝ่ายญาติทำบุญไปให้เมื่อไร เขาก็พร้อมที่จะรู้และอนุโมทนา ส่วนพวกอื่นนอกจากพวกเปรตนี้ เช่นพวกที่ไปตกนรก เขามักจะลืมเรื่องในโลกมนุษย์ทั้งหมด ใครจะทำบุญให้หรือไม่ทำ เขาไม่รู้ เพราะความทุกข์ทรมานที่เขากำลังได้รับทำให้เขาสนใจแต่ปัญหาเฉพาะหน้า ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีโอกาสที่จะรู้ ส่วนผู้ที่ไปเกิดในสวรรค์ ก็ไปเพลิดเพลินอยู่แต่ความสุขในสวรรค์ จนลืมเรื่องในโลกมนุษย์ ก็ไม่ค่อยจะมีโอกาสรู้ถึงบุญกุศล ที่ญาติพี่น้องทำไปให้ แต่ความเป็นจริงเมื่อพูดถึงหลักโดยทั่วไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นโอปปาติกะประเภทไหนหรืออยู่ภูมิไหน ถ้าเขาสามารถที่จะรู้ถึงบุญกุศลที่ญาติพี่น้องอุทิศไปให้ และพร้อมที่จะอนุโมทนา เขาก็จะได้รับกุศลเสมอ นี่คือหลักสำคัญ และโอปปาติกะที่ไม่ใช่เป็นเปรต ก็ไม่ได้หมายความว่าจะไม่มีโอกาสที่จะรู้เสียเลย ความเป็นจริงเขาย่อมมีจังหวะพอที่จะรู้ได้ แต่

เรื่องยุ่งยากมันอยู่ตรงที่ว่า ไม่อาจจะรู้ได้ทันทีในขณะที่ญาติทำบุญอุทิศไปให้ เพราะฉะนั้นจึงไม่เกิดผลในทันที แต่ถึงแม้เขาจะทราบในภายหลังจากคนอื่นบอก หรือจะด้วยวิธีไหนก็ตาม เมื่อเขาอนุโมทนา เขาก็จะต้องได้รับส่วนกุศลอันนั้นเสมอ

ควรจะเข้าใจไว้อีกอย่างหนึ่งว่า การทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้คนที่ตายไปนั้น ความจริงเราไม่ได้ให้สิ่งของ เพราะสิ่งของจะติดตามคนที่ตายไปแล้วไม่ได้ เช่นเดียวกับร่างกาย หรือทรัพย์สมบัติของเขา แต่การที่มีร่างกายเกิดขึ้นมาอีก มีทรัพย์สมบัติเกิดขึ้นมาอีก นั่นเป็นเพราะวิบากซึ่งมีอยู่ในวิญญาณ วิบากที่มีอยู่นี้คือ ตัวการสำคัญที่จะเป็นเหตุให้เกิดผลเป็นวัตถุออกมาอีก เหมือนอย่างกับเราเอาเมล็ดผลไม้ไปปลูกในที่อื่น ความจริงเราไม่ได้ย้ายต้นไม้นั้นไป เพราะต้นเก่ายังอยู่ที่เดิม แต่ต้นใหม่ซึ่งเกิดในที่อื่น และเหมือนเดิม ก็เพราะเอาเมล็ดของมันไปปลูก การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับคนตายก็เหมือนกัน ซึ่งถ้าจะพูดให้ชัดแล้วนั่นหมายถึงว่า **เราไปกระตุ้นให้กุศลเกิดขึ้นในจิตใจของเขา** เพราะฉะนั้นสำหรับคนที่เห็นคนอื่นทำความดี แต่ไม่อนุโมทนา คือไม่เกิดความ

เลื่อมใส ไม่เกิดความนิยมหรือไม่เกิดความเชื่อในผลของความดี ก็แปลว่าใจของเขาไม่ได้เป็นกุศล **ในโลกของโอปปาติกะ กุศลก็คือเงิน ซึ่งสามารถที่จะบันดาลให้เกิดผลดังที่ต้องการได้ทุกอย่าง** เพราะฉะนั้นสำหรับโอปปาติกะผู้ใด ถ้าหากใจเป็นกุศลอยู่เสมอ เขาจะไม่ประสบกับความยากจน ความอดอยาก หรือความลำบากใด ๆ แม้ผู้ที่ไปเกิดในนรก การที่เขาพ้นจากนรกได้ ก็เพราะในตอนนั้น **จิตของเขาเกิดเป็น *กุศล*** ภาวะของชีวิตจึงได้เปลี่ยนทันที และในทำนองเดียวกัน ผู้ที่ไปเกิดในสวรรค์ ถ้า **จิตเกิดเป็น *อกุศล*** ขึ้นมาอย่างแรง เขาก็จะจุติจากสวรรค์ทันที และไปเกิดในนรกได้ เพราะฉะนั้นคนที่จะพ้นจากนรกง่าย ก็คือ**คนที่พื้นจิตใจส่วนใหญ่เป็น *กุศล*** ส่วนคนที่จะตกจากสวรรค์ไปเกิดในนรกง่าย ก็คือ**ผู้ที่มีพื้นส่วนใหญ่เป็น *อกุศล*** แต่การที่คนผู้ทำบาปไว้มากอาจจะไปเกิดในสวรรค์ได้นั้น นั่นเป็นเพราะในขณะที่กำลังจะสิ้นใจ**จิตเกิดเป็นกุศล**ขึ้นมา จึงไปเกิดในสวรรค์ก่อน และในทำนองเดียวกัน ผู้ที่เคยทำบุญไว้มาก แต่แล้วเมื่อตายไปกลับไปเกิดในนรก ก็เพราะในขณะที่จวนจะจุติ **จิตเกิดเป็นอกุศล** แต่อย่างไรก็ดี อย่าลืมว่า

คนที่มีบุญไม่มากแม้จะได้ไปเกิดในสวรรค์ก็จะอยู่ได้ไม่นาน คนที่มีบุญมาก แต่ไปเกิดในนรก เขาก็ตกอยู่ในนรกไม่นานเช่นเดียวกัน ตัวอย่างในคัมภีร์ก็มี เช่น พระนางมัลลิกามเหสีของพระเจ้าปเสนทิโกศล เมื่อตายแล้วไปเกิดในนรกเจ็ดวันโดยนับวันในโลกมนุษย์ พอถึงวันที่แปดก็ได้ไปเกิดในสวรรค์อย่างนี้เป็นต้น

การรู้ด้วยญาณ อะไรเป็นผู้รู้ ?

ปัญหาของนายธรรมรินทร์ เนตรประสิทธ์ ที่ทำการป่าไม้เขตลำปาง

*ปัญหา ๒. การรู้ด้วยญาณนั้น อะไรเป็นผู้รู้ ? ทั้งนี้หากจะกรุณาตอบเป็นส่วนตัวด้วย จะเป็นพระคุณอย่างสูง

คำตอบ อันที่จริงปัญหาข้อนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหา

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๓

เพราะคำถามก็เหมือนกับที่เราพูดกันว่า เห็นด้วยตา ซึ่งคำถามเช่นนี้จะไม่มีใครสงสัยว่าใครเป็นคนเห็น หรือเห็นด้วยอะไร แต่ถ้าคิดกันให้ลึกซึ้งแล้ว มันก็น่าสงสัย เพราะความเป็นจริงแม้เราจะยอมรับกันว่า เราเห็นสิ่งต่าง ๆ ด้วยตา แต่ความเป็นจริง ไม่ใช่ตาเป็นผู้เห็น ลำพังตาอย่างเดียวซึ่งเป็นรูปธรรม หรือเป็นวัตถุนั้นจะเห็นอะไรไม่ได้ ตาเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเห็นเท่านั้น **ผู้ที่เห็นคือใจไม่ใช่ตา** แต่ใจจะเห็นอะไรได้ ต้องอาศัยตา ถ้าตาบอดก็จะไม่เห็นอะไร ในทำนองเดียวกัน เมื่อพูดว่า **รู้ด้วยญาณ** ก็หมายความว่า **ใจเป็นผู้รู้** แต่ใจจะรู้อะไรได้ ก็ต้องอาศัยญาณ ญาณเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของใจ เช่นเดียวกับความโง่หรือความไม่รู้ซึ่งเรียกว่า **อวิชชา** นั้น ก็เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในจิตใจของปุถุชนทั่วไป คนที่มีอวิชชาครอบงำก็เหมือนกับคนที่อยู่ในที่มืดจะมองไม่เห็นอะไร ส่วนคนที่มีญาณ คือมีความรู้ที่เกิดจากการศึกษา เกิดจากการพิจารณา หรือเกิดจากสมาธิและวิปัสสนา คนที่มีญาณก็เปรียบเหมือนกับคนที่อยู่ในที่สว่างย่อมจะเห็นอะไรได้ชัด ฉะนั้นคำว่า **รู้ด้วยญาณ** จึงหมายถึง **จิตใจที่มีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจาก**

การศึกษา เป็นต้น และอย่าลืมว่าญาณเป็นสิ่งที่เราสามารถทำให้มีให้เป็นขึ้นได้ ด้วยวิธี ๓ อย่างดังที่กล่าวมา และญาณนั้นถ้ายังไม่ถึงขั้นโลกุตตระ ก็มีทางที่จะเสื่อมหรือเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเป็นญาณในขั้นโลกุตตระแล้ว จะไม่มีวันเสื่อมเลย

อนึ่ง เนื่องจากผู้เขียนจดหมายมาถามปัญหาต่าง ๆ นั้นมีอยู่หลายท่าน ขอร้องให้ตอบปัญหาเป็นการส่วนตัว ความเป็นจริงข้าพเจ้าก็อยากจะทำแต่ก็จนใจจริง ๆ เพราะเวลาไม่มี เพียงแต่จะตอบปัญหาลงในหนังสือวิญญาณเวลาก็แทบจะไม่มีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกท่านที่อยากจะให้ข้าพเจ้าตอบเป็นการส่วนตัวนั้น ขอได้โปรดเข้าใจตามนี้ด้วย และปัญหาของบางคนซึ่งถามมานานแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้ตอบนั้น ก็เนื่องจากหน้ากระดาษจำกัด ข้าพเจ้าจึงจำเป็นที่จะต้องเลือกตอบในปัญหาที่จะเป็นประโยชน์แก่คนส่วนมากก่อน ต่อไปในเมื่อหน้ากระดาษมีพอก็จะพยายามตอบให้ทุก ๆ ฉบับ แต่อาจจะตอบล่าช้าไปบ้างเท่านั้น

ปัญหาของคุณสุวณี พัทธวณิช ๑๓๙ สุขุมวิท ๒๑ พระโขนง พระนคร

ปัญหา ๑. ขณะที่คนนอนหลับสนิทไม่รู้สึกตัว วิญญาณออกจากร่างใช่หรือไม่ ?

คำตอบ โดยปกติคนที่นอนหลับสนิทแม้จะได้ฝันว่าได้ไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ หรือฝันอะไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่า วิญญาณได้ไปจริง ๆ เพราะภาพที่ปรากฏในความฝันก็เหมือนกับภาพที่เรานึกขึ้นมาในเวลาตื่น แต่ต่างกันตรงที่ว่า ในเวลาตื่นภาพจะเห็นไม่ชัด ส่วนมากจะเป็นภาพในความรู้สึก ไม่ได้ปรากฏออกมาเป็นมโนภาพจริง ๆ ทั้งนี้ก็เพราะในขณะที่ตื่นวิญญาณทั้งห้าไม่ดับ คือยังมีการเห็นการได้ยินเป็นต้น แต่ถ้าคนไหนมีสมาธิดีภาพที่เห็นในใจจะปรากฏชัด ซึ่งจะชัดมากน้อยแค่ไหนก็สุดแล้วแต่กำลังของสมาธิ ขอให้สังเกตว่า ในขณะที่ใจเป็นสมาธิวิญญาณทั้งห้าแม้จะมีอยู่ แต่ก็เป็นไปอย่างสงบ และในกรณีที่เห็นภาพชัด วิญญาณทั้งห้าก็จะค่อย

เลือนหายไป ถ้าหากวิญญาณทั้งห้าไม่เกิดเลย ภาพที่เห็นจะชัดมาก ในทำนองเดียวกัน ในขณะที่นอนหลับสนิทวิญญาณทั้งห้าไม่เกิดเลย เพราะฉะนั้นภาพในความฝันมักจะเปะปะ ทั้งนี้เพราะไม่มีสติคอยควบคุม ฉะนั้นคนที่เข้าสมาธิเห็นภาพต่าง ๆ ถ้าหากภาพที่เกิดขึ้นเลื่อยลอย คือประเดี๋ยวเห็นภาพนั้นประเดี๋ยวเห็นภาพนี้ ก็แสดงให้เห็นว่า สติยังไม่มั่นคงจริง ๆ จึงควบคุมภาพไม่ได้ หรือบังคับภาพให้เกิดขึ้นตามความตั้งใจไม่ได้

แต่อย่างไรก็ดี ในขณะที่คนเรานอนหลับสนิท จะถือว่าวิญญาณออกจากร่างกายก็ได้เหมือนกัน **แต่เป็นการออกมาเพียงบางส่วน** และคำว่า ***ออกมา*** ในที่นี้หมายความว่า *ใจไม่ได้เกาะอยู่กับร่างกายอย่างเหนียวแน่นเหมือนกับในเวลาตื่น* เพราะฉะนั้น วิญญาณในส่วนที่ไม่ได้เกาะเกี่ยวอยู่กับร่างกาย จึงได้สร้างภาพขึ้นมาจากความทรงจำในเรื่องต่าง ๆ และถ้าหากวิญญาณของผู้ใดหลุดออกมามาก ภาพที่เห็นก็จะชัดมากขึ้นโดยลำดับ **และในกรณีที่คนบางคนฝันเห็นเรื่องที่เป็นจริง ไม่ใช่เป็นเพียงมโนภาพนั้น ย่อมหมายถึงว่า วิญญาณได้ออกมาจากร่างกาย และแล้วก็ได้สร้างกายทิพย์ คือ**

ตัวตนเหมือนกับในความฝันได้สมบูรณ์ หรือค่อนข้างจะสมบูรณ์คล้ายกับคนที่ตาย หรือคนที่ได้มโนมยิทธิ สำหรับในกรณีอย่างนี้ ร่างกายที่นอนอยู่จะสงบมาก คล้ายกับคนที่กำลังจะสิ้นใจ แต่เนื่องจากคนที่นอนหลับแม้จะสนิท จนกระทั่งมีกายทิพย์ออกมาก็ตาม ส่วนมากก็ไม่มีสติคอยควบคุม ฉะนั้น **ภาพที่เห็นแม้จะเป็นเรื่องจริง แต่ก็อดที่จะมีภาพที่เกิดจากความคิดซ้อนขึ้นมาไม่ได้** ด้วยเหตุนี้สิ่งที่เห็นในความฝันแม้บางอย่างจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรื่องจริงแต่ก็ไม่ใช่จะเป็นเรื่องจริงทั้งหมด อันนี้ต้องระวังให้ดี ส่วนในกรณีของคนที่ได้มโนมยิทธิ ซึ่งสามารถจะสร้างกายทิพย์ขึ้นมาได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถจะไปไหนมาไหนได้เหมือนกับพวกโอปปาติกะทั้งหลายนั้น มีสติสมบูรณ์มาก ภาพซ้อนจากความคิดจะไม่เกิด และในตอนนี้พลังของวิญญาณที่เหลืออยู่ในร่างกายจะมีเป็นส่วนน้อย คือจะมีเฉพาะเท่าที่รักษาร่างกายให้มีชีวิตอยู่ แต่ไม่สามารถทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวได้ และสายใยที่เชื่อมโยงระหว่างร่างกายที่นอนอยู่กับกายทิพย์ที่ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ ยังไม่ขาดจากกัน เพราะฉะนั้นกายเนื้อจะยังไม่ตาย และวิญญาณที่ไปกับกายทิพย์ ก็

ยังจะกลับเข้าร่างเดิมได้อีก ส่วนคนที่ตาย สายใยที่ว่านี้ขาด และพลังของวิญญาณที่มีอยู่ในร่างกายก็จะหมดไปด้วย จากหลักวิชาที่ได้อธิบายมานี้ ขอให้พยายามอ่านให้ละเอียด แล้วจะเข้าใจได้ดีว่า คนที่นอนหลับสนิทและฝันเห็นสิ่งต่าง ๆ วิญญาณได้ออกจากร่างไปจริงหรือไม่ ? และจงเปรียบเทียบระหว่างร่างกายที่เกิดขึ้นในความฝันกับร่างกายที่เกิดใหม่ภายหลังจากการสิ้นชีวิตนั้น มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร และอย่าลืมที่จะจำหลักไว้ให้ดีว่า ถ้าคนไหนยังไม่ตาย ก็แปลว่าวิญญาณยังอยู่ในร่างกาย ไม่ได้ไปไหน นอกจากพลังของวิญญาณบางส่วนอาจจะหลุดออกมา คือไม่เกาะเกี่ยวอยู่กับร่างกาย และส่วนที่หลุดออกมานี้ได้สร้างภาพต่าง ๆ ขึ้น

ปัญหา ๒. คนที่ตายแล้ว วิญญาณของคนเหล่านี้จะคิดร้ายหรือหลอกหลอนเราได้หรือไม่ ? และในกรณีที่มีเวรต่อกัน เช่น นาย ก. ฆ่านาย ข. ตาย วิญญาณของนาย ข. ยังไม่เข้าสู่ร่างใด (ยังไม่มาเกิดเป็นคน ยังเป็นโอปปาติกะอยู่) วิญญาณของนาย ข. จะตามอาฆาต นาย ก. ได้หรือไม่ ? และสามารถจะทำการ

แก้แค้น นาย ก. ซึ่งยังมีชีวิตอยู่เป็นคนด้วยวิธีใดก็ตาม จะได้หรือไม่ ?

คำตอบ คนเราเมื่อตายแล้ว ก็จะต้องเป็นไปตามกรรมของตัว เช่นอาจจะไปเกิดเป็นสัตว์นรก หรือเกิดเป็นอสุรกาย เกิดเป็นเปรต เป็นสัตว์เดียรัจฉานอยู่ในโลกของโอปปาติกะ หรือไม่เช่นนั้นก็ไปเกิดเป็นเทวดาอยู่ในภูมิใดภูมิหนึ่ง สำหรับในกรณีที่ไม่อาจจะมาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ได้ ซึ่งก็มีเหตุอยู่มากมายที่ทำให้มาไม่ได้ ในกรณีอย่างนี้ย่อมไม่มีโอกาสที่จะมาแก้แค้นคนที่เคยประทุษร้ายตัวเอง แต่ก็มีอยู่เหมือนกันบางคน เมื่อตายไปแล้วไปเกิดเป็นโอปปาติกะ และมีโอกาสที่จะติดตามผู้ที่เคยมีเวรต่อกันมา สำหรับในกรณีอย่างนี้ ซึ่งก็มีอยู่น้อยราย เขาก็อาจจะแก้แค้นคนที่เคยมีเวรต่อกันมาได้ แต่จะทำได้แค่ไหน หรือทำไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเหตุดังต่อไปนี้คือ :-

๑. คนที่จะถูกประทุษร้าย ซึ่งยังมีชีวิตเป็นคนอยู่ ถ้าหากในตอนนั้นชะตาชีวิตกำลังดี และมีอำนาจคุ้มกัน พวกเหล่านี้ก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ได้ ซึ่งโดยปกติคนโดยทั่วไปก็มักจะมีอำนาจคุ้มกันอันนี้อยู่กับตัวเสมอ แต่จะ

มากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับบุญบารมี หรือความดีที่มีอยู่ในตัว ในทำนองเดียวกับคนทุกคน ย่อมมีอำนาจต้านทานต่อเชื้อโรค หรือต่อความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ ซึ่งบางคนก็มีมาก บางคนก็มีน้อย ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่สภาพของร่างกายที่มีมาแต่กำเนิดนั้น จะมีความแข็งแรงและสมบูรณ์แค่ไหนอย่างไร ซึ่งอำนาจต้านทานนี้ก็ขึ้นอยู่กับเหตุหลายอย่าง แต่อย่างไรก็ดี ทุกคนก็ย่อมจะมีด้วยกันทั้งนั้น ในทำนองเดียวกัน อำนาจคุ้มกันหรืออำนาจต้านทานต่ออิทธิพลของโอปปาติกะก็ย่อมจะมีด้วยกันทุกคน เพราะฉะนั้น จึงไม่ต้องกลัวว่าพวกนี้จะทำอันตรายได้ แม้เขาพยายามที่จะทำก็ตาม

๒. โอปปาติกะจะทำร้ายใครได้ ก็เฉพาะในตอนที่ชะตาชีวิตไม่ดี หรือตอนที่ร่างกายเกิดความเจ็บป่วย ซึ่งย่อมจะทำให้อำนาจจิตพลอยอ่อนแอไปด้วย หรือคนที่มีตัวเป็นสื่อ ซึ่งสามารถที่จะรับอิทธิพลจากโอปปาติกะได้ง่าย พวกเหล่านี้ย่อมอยู่ในฐานะอาจจะถูกทำร้ายจากพวกโอปปาติกะที่มุ่งร้ายได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าคนไหนมีบุญบารมีมามาก เคยสร้างความดีไว้มาก พลังของจิตหรือรัศมีที่เกิดจากความดี ซึ่งมีอยู่ในสันดานนั้น อันนี้

คือเครื่องคุ้มกันที่วิเศษมาก เพราะฉะนั้นสำหรับคนที่มีบุญบารมีมามาก แม้ในคราวที่ชะตาชีวิตตก หรือในเวลาที่เกิดความเจ็บป่วย พวกโอปปาติกะที่ร้าย ๆ ก็จะเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ได้ เพราะคนประเภทนี้ นอกจากรัศมีของตัวจะคอยคุ้มครองให้แล้ว ยังจะมีโอปปาติกะที่ดีซึ่งเรียกว่าเทพผู้พิทักษ์คอยคุ้มกันให้อีกด้วย และเทพผู้พิทักษ์ที่ว่านี้ โดยปกติก็จะมีมาตั้งแต่กำเนิด และจะช่วยคุ้มกันไปจนตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นทางที่ดีก็คือพยายามหมั่นสร้างแต่ความดีไว้เสมอ จะเป็นการป้องกันอันตรายได้ทุกอย่าง ที่เนื่องมาจากพวกโอปปาติกะที่ร้าย ๆ หรือที่เคยมีเวรต่อกันมา แต่ก็เคยมีตัวอย่างเหมือนกัน คนบางคนเคยทำความดีไว้มาก แต่ก็ได้สร้างเวรกรรมเอาไว้มากด้วย บุคคลประเภทนี้ตายด้วยอุบัติเหตุ อันเนื่องมาจากมีโอปปาติกะที่เคยเป็นเวรต่อกันมาเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ตัวอย่างเช่นนี้ก็มี แต่ก็ต้องเป็นเรื่องที่เคยสร้างเวรมามากเท่านั้น ผลที่ว่านี้ จึงจะเกิดได้

ทำไมโอปปาติกะจึงจำชาติก่อนได้ ส่วนมนุษย์จำไม่ได้ ?

ปัญหาของคุณสาวลักษณ์ รักษ์เจริญ ๑๓๒/๒๔ ถนนจรัลสนิทวงศ์ ธนบุรี

***ปัญหา ๑.** พวกที่เกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉานก็เป็นพวกอบายภูมิ แต่ทำไมคนเราสามารถมองเห็นตัวตนได้ และได้เกิดร่วมภูมิกับมนุษย์ ? พวกสัตว์ก็อยู่ในภูมิต่ำเช่นเดียวกับเปรต ยักษ์ ทำไมจึงไม่มีภูมิของมันโดยเฉพาะ ?

คำตอบ ก่อนอื่น ขอให้เข้าใจว่าในโลกของมนุษย์นี้มีสัตว์ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นอบายภูมิหรือสุคติภูมิ เช่น พวกที่ตกนรกก็มี พวกที่เป็นเปรตก็มี พวกที่เป็นยักษ์ก็มี ไม่ใช่มีเฉพาะแต่สัตว์เดียรัจฉานที่เรารู้จักกันดีเท่านั้น และในทำนองเดียวกัน พวกที่อยู่ในสุคติภูมิก็เกือบจะมีทุก

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๓

ประเภท เว้นไว้แต่ประเภทสูง ๆ ในบางยุคบางสมัยก็อาจจะไม่มี แต่ถ้าเป็นในสมัยครั้งพุทธกาล พวกสุคติภูมิชั้นสูงมีทุกประเภท ข้อสำคัญมีอยู่ว่า เรามีปัญญาพอที่จะพิจารณาเห็นพวกสัตว์ในภูมิต่าง ๆ หรือไม่เท่านั้น ถ้าปัญญาไม่มี เราก็ไม่สามารถที่จะทราบได้ว่า มนุษย์ทั้งหลายที่เราเห็นกันอยู่เสมอนี้ พวกไหนเป็นเปรต เป็นยักษ์ เป็นสัตว์นรก หรือพวกสัตว์เดียรัจฉาน ในฝ่ายสุคติภูมิก็เหมือนกัน แต่สำหรับผู้ที่มีปัญญาขั้นสูง รอบรู้ในเรื่องชีวิตเป็นอย่างดี จะสามารถบอกได้เสมอ แต่อย่างไรก็ดี ใครจะเป็นอะไรอยู่ในภูมิไหนจะเห็นได้ชัดจริง ๆ ก็ต่อเมื่อคนนั้นตายไปแล้ว กล่าวคือ **เมื่อตอนที่เขาเป็นคนอยู่ เขาอยู่ในภูมิไหน เมื่อตายไปแล้ว เขาก็จะไปอยู่ในภูมินั้น** เพราะฉะนั้นอย่าเข้าใจว่า พวกยักษ์ พวกเปรต หรือพวกเทวดา จะมีเฉพาะแต่ในโลกของโอปปาติกะเท่านั้น

ปัญหา ๒. พวกโอปปาติกะทำไมจึงทราบว่า ตนเป็นใคร อยู่ที่ไหนในชาติก่อน (มนุษย์) ? แล้วทำไมผู้ที่เกิดเป็นมนุษย์จึงจำชาติก่อนของตนไม่ได้ ?

คำตอบ ผู้ที่ไปเกิดเป็นโอปปาติกะที่จำชาติก่อน

ของตนเองได้ ก็เพราะสภาพของร่างกายและจิตใจเกิดมาจากวิบากของตนโดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ ไม่ต้องขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ที่สืบต่อมาทางสายโลหิต และไม่ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม ส่วนผู้ที่เกิดเป็นมนุษย์ ร่างกายไม่ได้ขึ้นอยู่กับวิบากของตัวเองทั้งหมด โดยเฉพาะสมองต้องมาถูกสร้างขึ้นใหม่ด้วยสสารที่มีอยู่ในโลกมนุษย์แล้วต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของกรรมพันธุ์ และสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ มนุษย์ส่วนมากจึงจำไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี **ผู้ที่เกิดเป็นโอปปาติกะแม้จะไปเกิดในสุคติภูมิ ก็ไม่ใช่ว่าจะจำชาติก่อนของตัวเองได้ทุกคน** เมื่อกล่าวถึงหลักโดยทั่วไปแล้ว ผู้ที่ไปเกิดเป็นโอปปาติกะ และอยู่ในภูมิของตัวเอง ไม่ได้เกี่ยวข้องกับมนุษย์เลย **ส่วนมากจะนึกถึงชาติก่อนของตนเองไม่ได้ ทั้งที่เขาอยู่ในฐานะที่สามารถจะระลึกได้ก็ตาม** ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่า เมื่อตัวเองเกิดมาใหม่ และต้องมาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างจากโลก-มนุษย์ ปัญหาเฉพาะหน้าที่มีอยู่ในภูมิของตัวนี้ จะทำให้ตัวเองสนใจอยู่แต่เรื่องเฉพาะหน้าหรือเรื่องต่าง ๆ ในภูมิของตัวจนลืมเรื่องในโลกมนุษย์ทั้งหมด แต่ถ้าหากมีใครมาเตือน ให้นึกถึงญาติพี่น้องในโลกมนุษย์ หรือมี

เหตุอันใดชักจูงให้ตัวเองนึกถึงเรื่องในโลกมนุษย์ได้ เขาก็จะนึกได้ทันทีว่า เขาเคยเป็นใคร อยู่ที่ไหน แต่ถึงกระนั้น บางคนแม้จะมีเหตุการณ์มาเตือนให้นึกถึงความหลัง แต่แล้วก็นึกไม่ออกก็มี ซึ่งพวกเหล่านี้ส่วนใหญ่เมื่อขณะเป็นมนุษย์ เป็นคนมีนิสัยชอบทำอะไรตามอารมณ์ เพราะฉะนั้น โดยธรรมดาผู้ที่จะนึกถึงชาติก่อนของตัวเองได้ในเวลาที่มาเกิดเป็นโอปปาติกะนั้น จะต้องเป็นคนที่มีพันธะทางใจผูกพัน อยู่กับเรื่องของคนอื่นมาก และจะต้องเป็นคนที่มีชีวิตอยู่กับเหตุผลมากกว่าอยู่กับอารมณ์ พวกนี้ไม่ว่าจะไปเกิดอยู่ในภูมิไหน มักจะนึกถึงชาติก่อนของตนเองได้เสมอ

สัตว์ที่ตายไปจะรู้ตัวว่ามันตายหรือไม่ ?

ปัญหาของคุณสาวลักษณ์ รักษ์เจริญ ๑๓๒/๒๔ ถนนจรัลสนิทวงศ์ ธนบุรี

*ปัญหา ๓. ถ้ามนุษย์ตอนใกล้จะดับจิต และขณะที่ดับจิตแล้ว ก็รู้ว่าตัวเองยังมีกายทิพย์อยู่ พวกมด ยุง ทั้งหลายที่เป็นสัตว์มีชีวิตเหมือนกัน จะมีความรู้สึกเหมือนกับคนไหมว่า มันยังไม่ตาย ?

คำตอบ คนที่ไม่เข้าใจเรื่องชีวิต โดยเฉพาะคือไม่รู้เรื่องชาติหน้าเลย เมื่อตายไปแล้ว เขาจะไม่รู้ว่าเขาได้ตายแล้ว แม้ในขณะที่กำลังจะตาย เขาจะรู้ตัวว่าคราวนี้เขาจะต้องตายแน่ แต่แล้วเพราะเหตุที่เขาก็มีตัวตนเกิดขึ้นมาอีกและมีชีวิตอยู่อีกเหมือนเดิม เพราะฉะนั้นพวกนี้จึงไม่รู้ว่าความตายคืออะไร ครั้งแรกก็ทำท่าว่าจะเข้าใจและยอมรับว่าตัวเองได้ตายจริง แต่แล้วความเชื่อและ

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓

ความเข้าใจอันนี้ก็หมดไปอีก ในเมื่อเขามีตัวตนเกิดขึ้นใหม่ทันทีหลังจากตาย ฉะนั้นเมื่อว่ากันถึงความจริงแท้ ๆ แล้ว แม้แต่พวกมนุษย์ที่ยังโง่เขลาเหล่านี้ก็ยังไม่รู้ตัวว่าตนเองได้ตายมาแล้ว มาเกิดใหม่ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องพูดถึงสัตว์เดียรัจฉาน เพราะว่าสัตว์เดียรัจฉานโดยทั่วไป โง่กว่ามนุษย์หลายเท่า พวกนี้ย่อมไม่รู้ว่าตัวเองตายและเกิดใหม่ มันรู้แต่ความทุกข์ทรมานที่มันได้รับ แล้วก็พยายามดิ้นรนต่อสู้เพื่อจะหนีไปให้พ้นจากความทุกข์ ชีวิตของสัตว์เดียรัจฉานต้องอยู่ในสภาพที่น่าสงสารเช่นนี้นานมากจนนับประมาณเวลาไม่ได้ และมันก็ไม่รู้ว่า ทำไมมันจึงต้องเป็นเช่นนั้น มันไม่คิดเสียด้วยซ้ำไป มันมีชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณ คือสุดแล้วแต่ความรู้สึกที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมันจะผลักดันให้มันทำอะไร และให้เป็นไปอย่างไรมันก็ต้องเป็นไปอย่างนั้น และเมื่อพูดถึงอีกแง่หนึ่ง ชีวิตของพวกสัตว์เดียรัจฉานก็คล้ายกับเครื่องจักรมาก เว้นไว้แต่ว่ามันมีโครงสร้างประณีต และมีความเป็นไปซับซ้อนกว่าเครื่องจักรเท่านั้น

ปัญหา ๔. การที่พระพุทธเจ้าท่านปรินิพพานนั้นหมายความว่า ไม่มีอะไรอยู่ในโลกนี้ และโลกไหนเลย

ใช่ไหมคะ ? หมายถึงวิญญาณท่าน และอยากทราบว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ตอนนี้ท่านประทับอยู่ที่ไหน?

คำตอบ โดยธรรมดาปัญหาอย่างนี้ ผู้ที่จะเข้าใจคำตอบจะต้องเป็นคนที่ปฏิบัติในทางสมาธิและวิปัสสนาจนกระทั่งรู้แจ้งแล้วว่า **คนเราเมื่อยังมีกิเลสตายแล้ว จะต้องเกิดอีก ชีวิตได้เอากำเนิดมาจากวิบากของกรรม และตราบใดที่คนเรายังมีความอยากที่จะมีตัวตน ก็จะต้องเกิดอีกเสมอไป** หลักเหล่านี้จะต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งมากและนอกจากนี้จะต้องเข้าใจซึ้งถึงเรื่องอนัตตา เข้าใจซึ้งถึงเรื่องความเกิดเป็นทุกข์ ตัณหาคือต้นเหตุแห่งความทุกข์ และมีความปรารถนาที่จะดับตัณหาจริง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการจะทำใจให้ว่าง ทำใจให้เป็นอิสระ ไม่ให้มีความกดดันอยู่ภายใน ไม่ให้มีอารมณ์ และความนึกคิดใด ๆ เข้ามาพัวพัน ซึ่งตนเองแน่ใจว่า ถ้าทำได้แล้ว ก็จะทำให้พ้นทุกข์ได้จริง ๆ และจะทำให้รอบรู้ในเรื่องชีวิต รอบรู้ในเรื่องสากลจักรวาลเขามีความปรารถนาเช่นนี้ ซึ่งเป็นความปรารถนาที่หนักหน่วงยิ่งกว่าความปรารถนาในด้านอื่นทั้งหมด สำหรับคนที่เข้าใจเรื่องชีวิตมาถึงขั้นนี้

แล้วเท่านั้น จึงจะสามารถรู้แจ้งได้ว่า การที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานนั้นหมายความอย่างไร ประเสริฐอย่างไร มีประโยชน์ต่อโลกอย่างไร และตนเองก็มีความเลื่อมใสในการปรินิพพานของพระพุทธเจ้า และพร้อมกันนั้นตนเองก็มีความปรารถนาที่จะปรินิพพานด้วย ทั้งที่รู้ว่าการปรินิพพานก็คือการดับสูญไม่มีอะไรเหลือเลย

ขอให้สังเกตคำว่า **ดับสูญ** ในที่นี้ ถ้าปุถุชนฟังแล้วก็จะรู้สึกว่าไม่พึงปรารถนา เพราะมองไม่เห็นว่าจะมีประโยชน์อะไร แต่สำหรับคนที่ได้ปฏิบัติในทางสมาธิและวิปัสสนามาจนถึงขั้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เขามีความปรารถนาที่จะปรินิพพานยิ่งกว่าสิ่งใดทั้งหมด เพราะถึงแม้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะดับสูญไม่มีเหลือ แต่เขาก็ไม่กลัว เพราะเหตุว่าสิ่งที่เขามีอยู่หรือปรากฏอยู่นั้น ย่อมอยู่ในกฎที่ว่า **สิ่งใดมีการเกิดขึ้น สิ่งนั้นทั้งหมดย่อมมีการดับเป็นธรรมดา และตราบใดที่ยังยึดมั่นเบญจขันธ์ว่าเป็นเราหรือของ ๆ เราอยู่ ก็จะไม่สามารถข้ามพ้นจากความทุกข์คือความเกิดแก่เจ็บตาย และทุกข์อื่น ๆ อีกหลายอย่าง** และอีกประการหนึ่ง โลกก็ดี เบญจขันธ์ก็ดี ทุกอย่างที่เกิดขึ้นมานั้นล้วนแต่เป็นมายา คือไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่จริง ๆ

เหมือนกับคนตาบอดนึกวาดภาพต่าง ๆ ขึ้นมาในใจ ในเมื่อเขาเริ่มเห็นสิ่งต่าง ๆ เพราะตาค่อย ๆ หายขึ้นมาแล้ว เขาก็จะไม่กลัวเลยเป็นอันขาดว่า ภาพที่เขาเห็นในใจในขณะที่ตาบอดนั้น มันจะอันตรธานสูญหายไป ข้อนี้ฉันใด คนที่รู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องนิพพานก็ในทำนองเดียวกัน คือเขาจะไม่กลัวว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เขามีอยู่นั้นจะอันตรธานสูญหายไป

แต่อย่างไรก็ดี ขอได้โปรดจำไว้อย่างหนึ่งว่า ปัญหาข้อนี้ไม่ควรจะเอามาคิดให้มากนัก เพราะถึงจะคิดอย่างไรก็ไม่มีทางจะเข้าใจได้ ถ้าหากการปฏิบัติยังไม่สูงพอ เพราะคำพูดถึงแม้พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลายจะบอกไว้อย่างถูกต้องว่า การปรินิพพาน ก็คือการดับสนิทหรือการดับไม่มีเหลือของนามรูป แต่แล้วเราก็ไม่สามารถจะเข้าใจความหมายอันนี้ได้อย่างถูกต้องเลย

ส่วนเรื่องสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) นั้น ขณะนี้ท่านเป็นโอปปาติกะชั้นเทพเจ้าคือ ชั้นพรหม ท่านมีชีวิตเป็นอิสระ จะไปไหนมาไหนได้ตามความปรารถนาของท่าน ผมเองก็ไม่ทราบแน่ว่า ท่านอยู่ที่ไหนเป็นประจำ

ที่รู้บ้าง ก็เพราะว่าบางครั้งท่านมาให้คำแนะนำผม แต่เรื่องส่วนตัวของท่านผมไม่กล้าถาม จึงไม่รู้

ปัญหา ๕. ในหนังสือโลกทิพย์เห็นมีแต่บอกว่าใครทำจิตใจให้ประณีตยิ่งขึ้น ก็จะได้เลื่อนภูมิสูงขึ้นไปตามลำดับ แต่ถ้าอยู่เฉย ๆ ก็อยู่ตามปกติในภูมิของตน ไม่เห็นมีใครทำชั่ว ซึ่งในพระพุทธศาสนาบอกว่า ถึงแม้จะเกิดในภพสูงเท่าใดก็ตาม ถ้ายังไม่นิพพานและทำบาปก็จะมาเกิดในภูมิมนุษย์และอบายภูมิได้ซึ่งน่าเชื่อ แต่ของเขาทำไมไม่มีการเกิดในภูมิมนุษย์อีก การที่มนุษย์ตายกันทุกวัน และเกิดทุกวัน วันละมาก ๆ นั้น ถ้าโอป-ปาติกะไม่มาเกิดอีกแล้ว จะเป็นใครหรืออะไรมาเกิดล่ะคะ ? และเมื่อคนตายเรื่อย ๆ โลกทิพย์ก็จะล้นเพราะไม่มีใครยอมมาเกิดในโลกมนุษย์อีก ?

คำตอบ ตามในหนังสือโลกทิพย์นั้นเขาอธิบายเฉพาะแต่ในบางแง่เท่าที่โอปปาติกะผู้มาบอกได้เคยพบเห็นมาหรือรู้มาเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่เป็นความจริงทั้งหมด ในคัมภีร์พุทธศาสนาก็ได้มีกล่าวไว้ว่า แม้แต่โอปปาติกะชั้นสูงที่เข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องชีวิตก็มี เช่น พกพรหม เป็นต้น

ท่านผู้นี้เข้าใจว่าชีวิตของท่านเป็นอมตะ เป็นสิ่งยั่งยืน จะไม่มีการแตกดับหรือเปลี่ยนแปลงอีกต่อไป พรหมผู้มีชื่อว่าพกะผู้นี้เป็นพรหมที่ได้ฌานชั้นสูง และอยู่ในโลกนั้นมานานแล้วนับเป็นกัลป์ แต่ไม่ใช่พรหมที่เป็นอริยะ พรหมผู้นี้พระพุทธเจ้าต้องไปทรมานให้ละความเห็นผิด ซึ่งเรื่องนี้มีกล่าวไว้ในบทสวดมนต์บทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ถวายพรพระ บทนี้ขึ้นต้นด้วยคำว่า พาหุ สหสฺส ฯลฯ

การฝืนใจจะทำให้เป็นโรคจิตหรือไม่

ปัญหาของนายปราโมทย์ โบกขรพรรษเมฆ บ้านเลขที่ ๑๐๒ ตรอกหัวเม็ด ถนนจักรวรรดิ์ กรุงเทพมหานคร

ปัญหา การเอาชนะจิตใจของตนเอง บางครั้งก็เป็นการฝืนจิตใจนั่นเอง ทั้ง ๆ ที่จิตใจมีความต้องการแต่ก็พยายาม อยากทราบว่า การฝืนจิตใจบ่อยครั้งจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เป็นโรคจิตหรือไม่ ?

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๑๓

คำตอบ การเอาชนะใจตนเอง เป็นสิ่งที่ทุกคนควรจะพยายาม ถึงแม้ว่าการชนะใจตนเองนั้นจะเป็นการฝืนใจก็ตาม เพราะถ้าหากคนเราไม่มีการฝืนใจ อยากจะทำอะไรก็ทำ อยากจะพูดอะไรก็พูด อยากจะนึกคิดอย่างไร ก็นึกคิด แล้วเราก็จะพบว่า คนประเภทนี้ตกเป็นทาสของอารมณ์มากขึ้นโดยลำดับ สุดแล้วแต่สิ่งแวดล้อมจะชักจูงไป ชีวิตของคนประเภทนี้ จะไม่ผิดอะไรกับสวะที่ลอยไปตามกระแสน้ำ หรือเปรียบเหมือนปุยนุ่นที่ลอยอยู่ในอากาศ ถ้าหากเรามองเห็นถึงภัยอันนี้ เราก็คงจะต้องพยายามเอาชนะใจตนเอง คงจะไม่ปล่อยใจไปตามอารมณ์ทุกอย่าง

แต่อย่างไรก็ดี การฝืนใจในบางกรณี ก็เป็นสิ่งที่ไม่ดีเหมือนกัน โดยเฉพาะในกรณีที่ก่อให้เกิดความกดดัน ซึ่งอันนี้เป็นภัยอย่างใหญ่หลวงต่อสุขภาพทางจิต และทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้หลายอย่าง ซึ่งรวมทั้งโรคประสาทด้วย คนที่มีความกดดันมาก ๆ สมรรถภาพจะเสื่อมเร็ว ซึ่งจะสังเกตได้จากความจำเสื่อมลง และในที่สุดถ้าความกดดันอันนั้นมีมากและไม่มีทางแก้ ก็จะกลายเป็นโรคจิตได้ในที่สุด

ความกดดัน หมายถึงความปรารถนาที่ไม่สมหวัง คือทุกครั้งที่ความผิดหวังเกิดขึ้น มีความไม่สบายใจ มีความกลุ้มใจ หรือเกิดความวิตกกังวล เกิดความหวาดกลัวต่าง ๆ ความรู้สึกเหล่านี้ ถ้าลงว่าเกิดขึ้นในใจแล้วและไม่รีบหาทางคลี่คลายมันก็จะสะสมมากขึ้น ให้สังเกตดูจากความรัก ซึ่งในครั้งแรกความรักก็เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย ยังไม่ได้รุนแรงยังไม่ฝังใจอย่างลึกซึ้ง แต่ถ้าหากคนไหนทำให้เรามีความสดชื่นร่าเริง ทำให้เรารู้สึกพอใจอยู่เสมอ เราก็จะพบว่า ความรักค่อย ๆ มากขึ้น จนกระทั่งในที่สุดกลายเป็นความรักที่ถอนไม่ออก เรื่องของความทุกข์ก็เหมือนกัน ถ้ามันเกิดบ่อย ๆ ก็หมายถึงมันสะสมมากขึ้น เพราะความรู้สึกทุกอย่างที่เกิด ย่อมมีวิบากของมันเกิดขึ้นในจิตไร้สำนึกเสมอ ด้วยเหตุนี้ คนที่ผิดหวังบ่อย ๆ หรือปรารถนาสิ่งใด มีแต่การรอคอยไม่สำเร็จสักที หรือในบางครั้งจะได้สิ่งที่ต้องการบ้าง แต่ก็ยังไม่ถูกใจ เมื่อเป็นเช่นนี้ ความกดดันก็จะค่อย ๆ เกิดขึ้นและก็มากขึ้นโดยลำดับ ในกรณีอย่างนี้เราไม่ควรจะฝืนใจจนเกินไป ต้องทำอะไรตามอารมณ์เสียบ้าง

การเอาชนะใจตนเอง หมายถึง การบังคับตัวเอง

ไม่ให้พูด ไม่ให้ทำ ไม่ให้นึกคิด ในสิ่งที่เรามองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี และในเวลาเดียวกัน เราก็จะต้องบังคับตัวเองให้พูดให้ทำ และให้คิดแต่ในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง การเอาชนะใจตนเองในลักษณะเช่นนี้ เป็นสิ่งที่คนเราทำกันอยู่เสมอ แต่ความกดดันจะไม่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ในสมัยที่เราเป็นเด็ก เราจะต้องเรียนหนังสือ การเรียนย่อมหมายถึง เราจะต้องบังคับตัวเองหลายอย่าง เช่น ในบางครั้งเราไม่อยากจะอ่านหนังสือ ไม่อยากจะท่องหนังสือ ไม่อยากจะไปโรงเรียน แต่เราก็บังคับตัวเองให้มีความขยัน ซึ่งก็เป็นการฝืนใจ แต่แล้วเราก็จะพบว่าแทนที่เราจะกลายเป็นโรคจิตหรือโรคประสาท ผลกลับปรากฏว่าสุขภาพทางจิตของเราดีขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะในเมื่อเราบังคับใจตนเองได้ในลักษณะเช่นนี้ ย่อมทำให้เราสบายใจ ซึ่งตรงกันข้าม ถ้าเราไม่บังคับใจตัวเอง การเรียนของเราก็จะไม่ดีขึ้น และในที่สุดเราก็เกิดความเสียใจในภายหลัง ขอให้สังเกตว่า การบังคับใจตนเองนั้น ซึ่งถ้าหากทำได้เป็นผลสำเร็จ ทำให้สบายใจ และทำให้เกิดปีติโสมนัส ในกรณีอย่างนี้เราจะต้องพยายามบังคับ ถึงแม้ว่าจะต้องมีการฝืนใจอย่างมากมายก็ต้องพยายาม

ส่วนการฝืนใจในบางสิ่งบางอย่าง ถึงแม้เราจะฝืนได้เป็นผลสำเร็จ แต่แล้วมันก็ไม่ทำให้เราสบายใจ กลับทำให้เกิดความกดดัน หรือทำให้เกิดอารมณ์ค้าง ในกรณีอย่างนี้เราก็ต้องมีการตามใจตนเองบ้าง คืออยากจะทำอะไรก็ต้องสนองความต้องการ เรื่องอย่างนี้ เราต้องพิจารณาจากตัวเอง **โดยธรรมดาการฝืนใจตนเองที่จะเป็นเหตุให้เกิดโรคประสาทและโรคจิตนั้นก็คือการฝืนในสิ่งที่ผิดธรรมชาติ หรือที่ขัดกับสันดานของตนเอง** แต่อย่างไรก็ดี การพยายามเอาชนะกิเลส เช่น ตัณหาราคะ ก็เป็นสิ่งที่เราควรจะพยายาม ถึงแม้คนส่วนมากจะเห็นว่า เป็นการฝืนธรรมชาติก็ตาม เพราะถ้าหากว่าคนไหนตามใจตนเองในเรื่องนี้มาก ความกดดันก็จะมีมากขึ้นแทนที่มันจะน้อยลง ซึ่งรายละเอียดนี้ ได้เขียนไว้แล้วในเรื่องสมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน

การทำลายต้นไม้เป็นบาปหรือไม่ ?

**ปัญหาของคุณมานพ นันทวินิจ บ้านเลขที่ ๕๐ สุขุมวิท ซอย ๘๙ กรุงเทพมหานคร*

ปัญหา ถ้าต้นไม้มีวิญญาณจริง ทำไมการทำลายต้นไม้จึงไม่ถือว่าเป็นบาป เพราะต้นไม้ก็เป็นสิ่งที่มีชีวิตเหมือนกัน และมีครบ ๕ ขันธ์ด้วย หรือศีลข้อ ๑ นั้นห้ามฆ่าสัตว์อย่างเดียว

คำตอบ การที่จะบอกว่า การกระทำอย่างไหนเป็นบาปหรือไม่เป็นบาป ทางพุทธศาสนาจะต้องคำนึงถึงฐานะและจุดหมายของคนที่กระทำด้วย เพราะคำว่าบาป แปลว่า ไม่ดี เช่น ชาวนาแต่งตัวไม่สะอาดไปทำงาน ใคร ๆ ก็จะบอกว่าเหมาะสมดีแล้ว แต่ถ้าข้าราชการแต่งตัวแบบนั้น ก็จะต้องบอกว่าไม่ดี เพราะฐานะและจุดหมายของการดำเนินชีวิตไม่เหมือนกัน ใน

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๓

ทำนองเดียวกัน มราวาส โดยทั่วไปทั้ง ๆ ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องศีลอยู่แล้ว แต่โดยข้อเท็จจริงคนทั่วไปย่อมปฏิบัติตามไม่ได้ เพราะฉะนั้น ถ้าหากจะบัญญัติลงไปอีกว่า การทำลายต้นไม้เป็นบาป ก็จะเป็นการเกินพอดี จะทำให้ศาสนาอยู่ในวงแคบ เพราะคนทั่วไปปฏิบัติตามไม่ได้ แต่สำหรับพระภิกษุซึ่งมีความเป็นอยู่ และจุดหมายในการดำเนินชีวิตแตกต่างจากมราวาสมาก เพราะฉะนั้นสำหรับพระซึ่งอยู่ในฐานะที่สูง พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงบัญญัติไว้ว่า ภิกษุองค์ใดทำลายต้นไม้ ภิกษุองค์นั้นจะต้องเป็นอาบัติปาจิตตีย์ ซึ่งอาบัติข้อนี้ มีค่าเท่ากับภิกษุฆ่าสัตว์ จากวินัยของพระนี้ก็แสดงให้เห็นแล้วว่า พระพุทธเจ้าก็ทรง ยอมรับว่าต้นไม้ก็เป็นสิ่งที่มีชีวิตและมีวิญญาณเช่นเดียวกับสัตว์

อนึ่ง สำหรับมราวาสผู้ชายจะจับต้องผู้หญิงด้วยความรักใคร่อย่างไรก็ได้ ถ้าหากผู้หญิงคนนั้นเป็นลูกหรือภรรยาหรือแม้จะเป็นพี่น้อง หรือเป็นเพื่อน ซึ่งถ้าหากไม่ได้ทำอะไรเกินกว่าขอบเขตที่ทางศีลธรรม หรือประเพณีได้กำหนดไว้แล้ว ก็ถือว่าไม่ผิด แต่พระภิกษุจะจับต้องอย่างนั้นไม่ได้ จะต้องเป็นอาบัติสังฆาทิเสส ซึ่ง

เป็นอาบัติที่มีโทษมากกว่าอาบัติปาจิตตีย์ จากวินัยของพระนี้ก็ชี้ให้เห็นว่า การที่จะบัญญัติอะไรว่าผิดหรือถูกเป็นบาปหรือไม่เป็นนั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงฐานะและจุดหมาย ของการดำเนินชีวิตดังที่ได้กล่าวมานี้

ปัญหา ๒. อะไรที่ถือว่าเป็นความดีหรือความชั่วนั้นขึ้นอยู่กับปัญญาของแต่ละคน คือสิ่งเดียวกัน คนหนึ่งอาจจะเห็นว่าดี แต่อีกคนหนึ่งอาจจะเห็นว่าชั่ว ทั้งนี้เพราะระดับพื้นฐานทางจิตใจ และปัญญาไม่เหมือนกัน นั่นก็คือดีกรีของดีและชั่วนี้มีปัญญาเป็นเครื่องวัด แล้วปัญญามีอะไรเป็นเครื่องวัด ? ทำไมเราจึงถือว่า คนนี้มีปัญญาสูง คนนั้นมีปัญญาต่ำ เรารู้ได้จากการศึกษาหรือ ? การศึกษาแบบไหน ?

คำตอบ อันที่จริงหลักสำคัญที่จะทำให้คนเราถือว่าอะไรดีอะไรชั่ว ก็คือความต้องการ เพราะสิ่ง ๆ เดียวกัน คนหนึ่งว่าดี ก็เพราะสนองความต้องการของเขาได้ อีกคนหนึ่งว่าไม่ดี ก็เพราะสนองความต้องการของเขาไม่ได้ หรือได้แต่ก็ไม่ดีเท่าที่ต้องการ ขอได้โปรดสังเกตว่าหลักอันนี้คือหลักสากล แม้ในทางพุทธศาสนาก็ถือหลักอันนี้

เช่นเดียวกัน เช่นการผิดศีล ทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นบาป ก็เพราะโดยธรรมดาคนเราต้องการความพ้นทุกข์ ซึ่งการพ้นทุกข์ที่ว่านี้ก็มีอยู่หลายระดับ แต่การที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติในเรื่องศีลไว้อย่างเคร่งครัด เช่นแม้กระทั่งการฆ่าสัตว์ซึ่งไม่จำกัดว่า เป็นสัตว์ชนิดไหน ก็ถือว่าเป็นบาปทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เพราะพระพุทธเจ้าได้ทรงพิสูจน์มาแล้วว่า ถ้าคนไหนยังมีความรู้สึกที่อยากจะฆ่าสัตว์หรือเบียดเบียนสัตว์เหลืออยู่ในใจ ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ที่คนนั้นจะพ้นจากความทุกข์ในระดับสูง คือพ้นไปจากความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย แต่สำหรับคนที่ยังต้องการเวียนว่ายตายเกิด ถึงแม้รู้อยู่ว่า เกิดมาแล้วจะต้องประสบความทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้ แต่เขาก็ยังพอใจที่จะเกิดมา สำหรับคนประเภทนี้ การละเว้นจากการฆ่าทุกอย่างนั้นก็ไม่จำเป็น ซึ่งรวมทั้งไม่จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามศีลห้าอย่างเคร่งครัดทุกข้ออีกด้วย **เพราะโดยธรรมดาพระพุทธเจ้าจะทรงสอนใครให้ละเว้นสิ่งใดหรือจะตรัสบอกว่า อะไรดีอะไรไม่ดี พระองค์จะต้องคำนึงถึงความต้องการของคนคนนั้นเสมอ และที่สำคัญที่สุดก็คือ พระพุทธเจ้าจะทรงสอนเฉพาะแต่ในสิ่งที่เขา**

จะทำได้ ข้อไหนยังทำไม่ได้ พระพุทธเจ้าก็จะไม่ตรัสสอน เพราะมันเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะเห็นด้วย ในการโต้เถียงปัญหาว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ถ้าผู้ที่ทำการโต้เถียงจะได้คำนึงถึงความต้องการของผู้ที่เราโต้เถียงการโต้เถียงก็จะไม่เสียเวลา คนส่วนมากที่เสียเวลากันโดยใช่เหตุในเรื่องโต้เถียงกันก็เพราะ ไม่นึกถึงความต้องการของแต่ละฝ่าย

อนึ่ง การที่จะบอกว่า อะไรผิดอะไรถูก อะไรดีอะไรชั่ว หรืออะไรเป็นบุญเป็นบาปนั้น หลักเหล่านี้ใครจะรู้มากหรือรู้น้อย ย่อมขึ้นอยู่กับปัญญาของแต่ละบุคคล *ฉะนั้น เราจะถือเอาปัญญาเป็นเครื่องวัดก็ได้เหมือนกัน* แต่ก่อนอื่นเราจะต้องกำหนดหลักการลงไปให้แน่เสียก่อนว่า *เราจะพูดกันถึงเรื่องอะไร ? และเพื่ออะไร ?* ถ้าความต้องการเป็นไปในทางเดียวกัน การหาเหตุผลเพื่อพิสูจน์ว่าอะไรดีอะไรชั่วเกี่ยวกับเรื่องนั้น ก็มีทางที่จะยุติลงได้ เช่นทุกคนต้องการความแข็งแรงหรือความปกติของร่างกาย ในกรณีอย่างนี้ เราก็ควรจะฟังหมอชี้แจง เพราะถึงอย่างไรหมอก็มีความรู้ดีกว่าคนที่ไม่ได้เรียนในทางนี้ แต่ถึงกระนั้นในเมื่อความรอบรู้ของหมอ

แต่ละคนไม่เท่ากัน ความเห็นก็อาจจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่แล้วเราก็จะพบว่าย่อมจะมีหลักเกณฑ์โดยทั่วไปที่ทุกคนถืออย่างเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับทางศาสนาก็เหมือนกัน การที่เราจะยอมรับว่าสิ่งใดที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นบาปหรือไม่เป็นบาปนั้น เราจะต้องรู้อย่างแน่นอนถึงจุดหมายที่พระองค์ตรัส เช่นเดียวกับถ้าแพทย์เขาบอกว่าอาหารอย่างนี้ไม่ควรกิน เพราะมันจะมีโทษอย่างนั้น ๆ เราเข้าใจง่าย ก็เพราะเรารู้ถึงเจตนาของแพทย์ว่าต้องการให้เราเป็นอะไร ซึ่งความต้องการอันนั้นเราก็เห็นด้วย แต่สำหรับในกรณีของศาสนา **คนส่วนมากไม่รู้ว่าชีวิตที่แท้จริงต้องการอะไร** และด้วยเหตุนี้เอง คนทั่วไปจึงไม่ค่อยจะยอมรับสิ่งที่ทางศาสนาบอกว่าเป็นบาป ต่อเมื่อจิตใจของตัวเองสูงขึ้น และรู้จักชีวิตดีขึ้น โดยเฉพาะรู้ว่าจุดหมายปลายทางของชีวิตควรจะดำเนินไปในทางไหน จึงจะเป็นความปลอดภัยและดีที่สุด เมื่อนั้นแหละเขาจึงจะเริ่มยอมรับ คือเห็นด้วยกับสิ่งที่ทางศาสนาสอนว่าเป็นบาป

อนึ่ง การที่เราจะบอกว่าใครมีปัญญาสูง หรือปัญญาต่ำ เราจะดูจากการศึกษาอย่างเดียวไม่ได้ เรา

ต้องดูจากผลงานที่เขาทำ ผลงานเท่านั้นที่เป็นเครื่องวัดได้ถูกต้องว่าใครมีปัญญาสูงปัญญาต่ำ ส่วนวิธีการศึกษาก็เหมือนกัน จะบอกว่าแบบไหนดี แบบไหนไม่ดี ก็ต้องดูที่ผลงานเช่นเดียวกัน

ปัญหา ๓. มีจำพวกยาบางประเภทที่กินเข้าไปแล้ว ทำให้จิตใจเปลี่ยนไปได้ เช่นธรรมดาเคยเป็นคนมีนิสัยร่าเริงก็กลายเป็นคนเคร่งขรึม มีอารมณ์หงุดหงิดโกรธง่าย เบื่อหน่ายต่อชีวิต ก็แสดงว่าปัจจัยทางวัตถุมีส่วนทำให้สภาพทางจิตใจเปลี่ยนแปลงได้เหมือนกัน และโดยฉับพลันทันทีทีเดียวใช่ไหม ?

คำตอบ ยาก็คือสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ขอให้สังเกตว่า ในเมื่อคำพูดสามารถทำให้อารมณ์ของคนเราเปลี่ยนไปได้อย่างฉับพลัน เช่นคำพูดบางอย่างอาจจะทำให้โกรธ เกลียด รัก โศก เสียใจ ตกใจ หวาดกลัวอะไรเหล่านี้เป็นต้น แต่ก็ขอให้สังเกตว่า คำพูดอย่างเดียว ไม่ใช่ว่าจะได้ผลแก่คนทุกคนในลักษณะเดียวกัน เพราะในบางกรณีคนคนเดียวกัน ได้ยินคำพูดอย่างเดียวกัน แต่ผลในทางจิตใจที่เกิดไม่เหมือนกันก็มี แต่ถึงอย่างไรก็ตาม คำพูดก็สามารถที่จะเปลี่ยนอารมณ์ของคนเราได้ ในทำนอง

เดียวกัน ยาที่ว่าทำให้จิตใจคนเราเปลี่ยนไปได้นั้น ก็อาจจะทำได้เฉพาะบางคน ตัวอย่างที่รู้กันดี เช่นยานอนหลับ บางคนกินเข้าไปในขนาดเดียวกัน คนหนึ่งหลับ แต่อีกคนหนึ่งไม่หลับ และคนคนเดียวกันเมื่อก่อนเคยกินขนาดนี้แล้วหลับ แต่เดี๋ยวนี้กินขนาดเดียวกัน แต่ไม่หลับก็มี แต่โดยปกติสภาพร่างกาย และสภาพจิตใจของคนทั่ว ๆ ไป มักจะอยู่ในระดับเดียวกัน เพราะฉะนั้นยาจึงมักมีผลแก่คนทั้งหลายในลักษณะเดียวกัน ตามหลักพุทธศาสนาถือว่า **รูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณได้** ซึ่งหลักอันนี้มีความหมายลึกซึ้งมาก ต้องใช้เวลานานกว่าจะศึกษาให้เข้าใจโดยละเอียด ฉะนั้นในเมื่อคำพูดบางอย่างยังมีผลอยู่เสมอในอันที่จะเปลี่ยนอารมณ์ของคน ยาก็เช่นเดียวกันย่อมสามารถที่จะเปลี่ยนอารมณ์คนได้ ตามฤทธิ์ของยาอย่างที่เคยเป็นกับคนอื่นมาแล้ว เพราะฉะนั้นจึงควรจะต้องมีการระวังในอันที่จะใช้ยา เช่นเดียวกับที่เราควรจะระวังคำพูดเพื่อไม่ให้เป็นที่แสลงใจกัน

อนึ่ง ควรจะสังเกตไว้อีกอย่างหนึ่งว่า ยาเมื่อกินเข้าไปแล้วมันตกค้างอยู่ในร่างกายได้นาน ถึงแม้เราจะลืม ไม่นึกถึงมัน แต่ยามันก็ออกฤทธิ์ได้เรื่อย ๆ ตราบ

เท่าที่ยายังอยู่ในร่างกาย ส่วนคำพูดจะออกฤทธิ์ได้นาน แค่ไหนมันขึ้นอยู่กับความจำ บางคนพอได้ยินแล้วฝังใจทันที ลืมได้ยาก คำพูดอย่างนี้ก็ออกฤทธิ์อยู่นาน แต่สำหรับบางคน เมื่อเขาได้ยินแล้ว ไม่ฝังใจ ปล่อยวางได้ง่าย คำพูดนั้นก็ออกฤทธิ์ได้ไม่นาน ส่วนสำหรับคนที่ไม่ยึดถือ คำพูดก็จะไม่ออกฤทธิ์อะไรเลย

มนุษย์หรือสัตว์ที่ตายไป จิตจะไปอาศัยอยู่ที่ไหน ในเมื่อยังไม่ได้ปฏิสนธิ เช่นโอปปาติกะทั้งหลาย ?

ปัญหาของคุณขจร สุทธิพินทะวงศ์ ร้านตั้งเม้งแซ
๑๒๓๖ ต. หัวรอ จ. อยุธยา

***ปัญหา ๑.** ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (ภาค ๒) ท่านอธิบายว่า ในร่างกายของคนเรานี้ มีก้อนเนื้อก้อนหนึ่งอยู่ที่ทรวงอก ภาษาบาลีเรียกว่า "หทัยรูป" ข้างในของหทัยรูปนี้มีแอ่งน้ำเล็ก ๆ อยู่แอ่งหนึ่ง ขนาดเมล็ดบุนนาค

*วิญญาณ ฉบับที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๓

วางลงได้ ที่แอ่งน้ำนี้มีน้ำขังอยู่ "จิตอาศัยอยู่ในน้ำนี้" (ทั้งหมดนี้ลอกมาจาก คำบรรยายพุทธศาสตร์ ภาค ๓ ของ พ.อ. ปิ่น มุทุกันต์ หน้า ๑๗๓ บรรทัดที่ ๑๒-๑๗) สิ่งที่ข้าพเจ้าสงสัย คือ :-

ก. จิต (วิญญาณธาตุ) เป็นนามธรรม ทำไมจึงต้องมีที่อาศัย ?

ข. ถ้าจิตต้องมีที่อาศัยตามคำบรรยายพุทธศาสตร์ของท่าน พ.อ. ปิ่น แล้ว มนุษย์หรือสัตว์ที่ตายไป "จิต" จะไปอาศัยอยู่ที่ไหน ? ในเมื่อยังไม่ได้ไปปฏิสนธิ เช่น พวกโอปปาติกะทั้งหลาย ?

ค. จิตของพืชและต้นไม้อาศัยอยู่ที่ไหน ?

ง. จิตของมนุษย์และสัตว์มีความแตกต่างกับจิต (วิญญาณธาตุ) ของพืชและต้นไม้อย่างไร ?

จ. จิต (วิญญาณธาตุ) แรกเกิดขึ้นได้อย่างไร ? เกิดจากไหน ? (ข้อนี้ผมสนใจจริง ๆ และอยากรู้มานานแล้วด้วยเพราะทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีจุดกำเนิด และจุดดับ แต่ที่เราเรียนพุทธศาสนาก็รู้จุดดับเท่านั้น คือ "ปรินิพพาน" แต่ต้นกำเนิดของจิตมาจากไหน ? จึงได้มีการจุติและปฏิสนธิต่อ ๆ กันมาเรื่อย)

คำตอบ สำหรับข้อความที่คัดลอกมาจากหนังสือพุทธศาสตร์นี้ ความจริงเป็นมติของพระพุทธโฆษาจารย์ ผู้เขียนคัมภีร์วิสุทธิมรรค ไม่ใช่เป็นพุทธพจน์ รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผมเคยอธิบายไว้ในหนังสือพุทธวิทยา เล่มหนึ่ง ในเล่มนี้ไม่สามารถที่จะนำมาลงได้ เพราะหน้ากระดาษจำกัด แต่อย่างไรก็ดี ขอให้เข้าใจว่าไม่ได้เห็นด้วยกับมตินี้ และถือว่าผิดจากหลักพุทธพจน์ เพราะคำว่าหทัยรูปซึ่งแปลว่า **รูปอันเป็นที่ตั้งของวิญญาณ** (หทัย แปลว่า วิญญาณก็ได้) ตามหลักพุทธพจน์ไม่เคยปรากฏในที่ไหนเลยว่า หมายถึงหัวใจ ที่ถูกคำนี้หมายถึงสมอง และเมื่อพูดถึงสมอง ก็หมายความแต่เพียงว่า เป็นศูนย์กลางหรือเป็นสำนักงานใหญ่ที่วิญญาณใช้ควบคุมร่างกาย และเป็นที่แสดงออกของวิญญาณ

ก. จิต ถึงแม้จะเป็นนามธรรม ก็จำเป็นต้องมีที่อาศัย คำว่าที่อาศัยในที่นี้ ไม่ได้มีความหมายเหมือนกับว่าบ้านเป็นที่อาศัยของคนอะไรทำนองนี้ นอกจากจะเป็นการเปรียบเทียบในบางแง่เท่านั้น แต่ที่แท้แล้วหมายความว่า วิญญาณจะเกิดขึ้นมาได้จะต้องอาศัยรูปใด รูปนั้นได้ชื่อว่า เป็นที่อาศัยของวิญญาณ ซึ่งตามสำนวนในบาลี

เรียกว่า เป็นนิสสยปัจจัย เช่นตาเป็นที่อาศัยให้เกิดจักษุวิญญาณ คือการเห็นอย่างนี้เป็นต้น และลองพิจารณาดู ถ้าไม่มีตา การเห็นจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ ? แต่ก็อย่าเข้าใจผิดว่า **การเห็น เกิดจากตา ความจริงการเห็นเกิดจากวิญญาณ วิญญาณเป็นผู้เห็น และวิญญาณจะเห็นอะไรได้ต้องอาศัยตา** เหมือนกับต้นไม้เกิดจากเมล็ด ไม่ใช่เกิดจากดิน แต่เมล็ดจะงอกขึ้นมาได้ก็ต้องอาศัยดินอย่างนี้เป็นต้น

ข. ที่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ที่ตายไป จิตจะไปอาศัยอยู่ที่ไหนในเมื่อยังไม่ได้ไปปฏิสนธิเช่นพวกโอปปาติกะทั้งหลาย ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาที่น่าคิดมาก และถ้าเข้าใจได้ก็จะมีประโยชน์มาก ก่อนอื่นขอให้เข้าใจเสียก่อนว่า **สำหรับจิตของบุคคลที่ยังติดอยู่ในรูป เวลาจิตเกิดจะต้องอาศัยรูปเสมอ ถ้าไม่มีรูป จิตเกิดไม่ได้** ขอให้นึกถึงหลักปฏิจจสมุปบาทที่ว่า **วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามและรูป นามและรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ ขอให้ศึกษาจากหลักอันนี้ซึ่งเป็นหลักสำคัญมาก วิญญาณจะเกิด จะต้องอาศัยรูปคือร่างกาย แต่ปัญหามีอยู่ว่า** *คนเราเมื่อตายแล้วจิตจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะตอนนั้น*

รูปตายแล้ว ? ปัญหานี้ขอให้พิจารณาตามนัยดังต่อไปนี้แล้วจะเข้าใจได้โดยไม่ยาก

วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดรูป คำว่า **รูป** ในที่นี้มีความหมายกว้างมาก คนที่นอนหลับแล้วฝัน **มโนภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในความฝันก็เรียกว่า รูป** คนที่นั่งสมาธิหลับตาแล้วเห็นภาพต่าง ๆ ภาพเหล่านี้ก็เรียกว่า **รูป** สำหรับในกรณีอย่างนี้เราเห็นได้ชัดว่ารูปเหล่านี้เกิดจากใจ คือเกิดจากวิญญาณคิดสร้างขึ้นมา แต่รูปที่เป็นมโนภาพเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความหมายอะไร ใช้ทำประโยชน์อะไรไม่ได้ **ทั้งนี้ก็เพราะวิญญาณที่สร้างรูปเหล่านี้ขึ้นมาเป็นเพียงพลังส่วนน้อยของวิญญาณ และไม่มีสติควบคุม เพราะฉะนั้นภาพที่เกิดขึ้นจึงเปะปะ ไม่เป็นเรื่องเป็นราว** แต่สำหรับในกรณีของคนที่เข้าสมาธิ ถ้าสมาธิดี ก็จะมีสติควบคุมทุกขณะจิต ฉะนั้นภาพที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปตามความตั้งใจและควบคุมได้ และภาพที่เห็นนั้นก็ชัดมากด้วย แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่ใช่ของจริงอยู่นั่นเอง **ทั้งนี้ก็เพราะพลังของวิญญาณที่สร้างยังมีกำลังน้อย** แต่สำหรับในกรณีของคนที่ได้มโนมยิทธิ กำลังจิตสูงมาก และจะมีลักษณะคล้ายกับพลังของวิญญาณ ตอน

ที่กำลังมาปฏิสนธิอยู่ในท้องแม่ และเหมือนกับพลังของวิญญาณตอนที่กำลังจะตาย ซึ่งทั้งสองเวลานี้ เราจะสังเกตได้ว่า **วิญญาณไม่รับรู้เรื่องอื่นเลย ฉะนั้น จึงมีกำลังมาก** ซึ่งความจริงอันนี้ เราจะพิสูจน์ได้จริง ๆ ก็ต่อเมื่อได้มโนมยิทธิ เพราะคนที่ได้มโนมยิทธินั้นจะต้องได้ฌานทั้ง ๔ และต้องมีความชำนาญด้วย สำหรับผู้ที่ได้ฌานเช่นนี้กำลังจิตสูงมาก เพราะฉะนั้นเมื่อตั้งใจจะไปไหน เขาก็จะสามารถสร้างกายทิพย์ขึ้นมาได้ทันที ซึ่งกายทิพย์ที่เกิดขึ้นนี้ก็มีลักษณะเหมือนกับร่างกายในความฝันนั่นเอง แต่ก็แตกต่างกันมากตรงที่ **กายทิพย์ของผู้ที่ได้มโนมยิทธิเป็นร่างกายที่มีชีวิตจริง ๆ และสามารถไปไหนมาไหนได้รวดเร็วเท่าใจนึก และสามารถที่จะเห็นได้ยิน ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องสัมผัสได้เหมือนกับกายเนื้อทุกอย่าง** คือไม่ใช่เห็นหรือได้ยินเฉพาะสิ่งที่ใจนึกขึ้นมา แต่หากได้เห็นได้ยินเหมือนกับคนอื่น ๆ หรือเหมือนกับตัวเองในขณะที่ตื่นอยู่ แปลว่าสิ่งที่เห็นหรือได้ยินนั้น ตรงกับที่คนอื่นเห็นและได้ยิน และกายทิพย์ที่เกิดขึ้นนี้ก็มีความนึกคิดมีสติปัญญา มีความรอบรู้เหมือนกับตัวเองในขณะที่ตื่น ไม่ใช่เพ้อฝันหรือนึกเอาเอง

แปลว่า **คนที่ได้มโนมยิทธินั้นสามารถที่จะเป็นโอปปาติกะได้ก่อนตาย** จากข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ ก็จะทำให้เข้าใจโดยไม่ยากว่า **คนเราทุกคนเมื่อก่อนที่จะสิ้นใจจะต้องได้เห็นตัวเองเหมือนกับตัวเราในความฝัน แต่ว่าตัวตนที่พบนี้ไม่ใช่เป็นเพียงมโนภาพ แต่หากเป็นร่างกายที่มีชีวิตมีตัวตนจริง ๆ เหมือนกับคนที่ได้มโนมยิทธิ** *ทั้งนี้เพราะอะไร ?* **ก็เพราะว่า ในขณะที่กำลังจะตายพลังของวิญญาณ ซึ่งโดยธรรมดาแผ่ซ่านอยู่ทั่วร่างกายคอยควบคุมร่างกายอยู่ และหวั่นไหวต่ออารมณ์ภายนอกได้ง่ายนั้น แต่สำหรับในขณะที่กำลังจะตายนั้นพลังจิตไปรวมกันเป็นจุดเดียวเพื่อจะสร้างชีวิตใหม่ ฉะนั้น จึงมีกำลังมากเนื่องจากประสาทโดยทั่วไปไม่ทำงาน** *เหมือนกับถ้าคนเราตาบอดก็จะไม่เห็นอะไร แต่ในเวลาเดียวกันเราก็จะพบว่า คนตาบอดหูไวมาก นี่หมายความว่า พลังของวิญญาณในส่วนที่จะเอามาใช้ในทางตานั้น ได้ไปเพิ่มกำลังให้กับหู เพราะฉะนั้นคนตาบอดจึงได้หูไว และในทำนองเดียวกัน คนหูหนวกก็ตาไว* รวมความว่า ถ้าประสาทส่วนไหนใช้การไม่ได้ ความรู้สึกของจิตจากส่วนนั้น จะไปเพิ่มกำลังประสิทธิภาพ ให้กับส่วนที่จะต้องทำ

หน้าที่แทนประสาทอื่น และด้วยเหตุนี้เองคนที่กำลังจะตายพลังจิตที่จะสร้างสรรค์ร่างกายจึงได้มีกำลังมาก มันเป็นกำลังภายในที่ไม่อาจจะสังเกตได้จากลักษณะท่าทางของร่างกาย เพราะในขณะนั้นร่างกายไม่มีเรี่ยวแรง อำนาจของจิตจึงไม่อาจแสดงออกมาทางร่างกายได้ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นความรู้สึกที่มีอยู่ภายในได้เป็นไปอย่างรุนแรงที่สุด ซึ่งเราอาจจะเปรียบเทียบได้กับคนที่ร่างกายยังแข็งแรงอยู่ แต่แล้วในขณะนั้นได้ถูกคนอื่นจับกดน้ำเพื่อที่จะให้ตายหรือพยายามปลุกปล้ำเพื่อจะบีบคอหรือเพื่อจะทำร้ายอะไรก็ตาม เราจะพบว่า ผู้ที่จะถูกฆ่านั้นจะออกกำลังต่อสู้อย่างมากที่สุด เพราะกำลังจิตที่เกิดขึ้นในขณะนั้นรุนแรงมาก และก็มุ่งไปสู่จุด ๆ เดียวจนลืมนึกถึงสิ่งอื่นทั้งหมด ซึ่งจุดที่มุ่งนั้นก็คือจะพยายามช่วยไม่ให้ตนเองต้องถึงแก่ความตาย ฉะนั้นในเมื่อร่างกายยังมีเรี่ยวแรงอยู่ เราก็สังเกตเห็นได้ชัดว่า กำลังจิตในขณะนั้นรุนแรงขนาดไหน แต่สำหรับคนป่วยที่จะจวนตาย เรี่ยวแรงไม่มี เพราะฉะนั้นเราจึงมองไม่เห็นอาการที่แสดงออกมาทางร่างกาย แต่เพราะเหตุที่ทุกคนกลัวตายมาก ความกลัวตายก็คือ ความอยากมีชีวิตมีตัวตน ความรู้สึกนี้รุนแรงที่สุด

และด้วยความรู้สึกอันนี้เองประกอบกับวิบากต่าง ๆ ที่สะสมไว้ในสันดาน วิญญาณจึงได้สร้างรูปขึ้นมาได้ ซึ่งครั้งแรกก็เหมือนกับรูปในความฝัน แต่เพราะเหตุที่ความรู้สึกนั้นรุนแรงมาก พลังของจิตมีมาก เนื่องจากพลังของจิตจากส่วนต่าง ๆ ได้มารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหมือนกับคนที่ได้มโนมยิทธิ ด้วยเหตุนี้เอง ร่างกายที่เกิดขึ้นในตอนนั้น ซึ่งถึงแม้จะเหมือนกับร่างกายในความฝัน แต่ก็เป็นร่างกายที่มีชีวิตมีตัวตน มีอายตนะครบถ้วน ร่างกายอันนี้แหละคือกายทิพย์ที่มีชีวิต ส่วนร่างกายในความฝัน ก็คือกายทิพย์เหมือนกัน แต่เป็นกายทิพย์ที่ไม่มีชีวิต เพราะฉะนั้น จึงไม่มีประสิทธิภาพเหมือนกับกายเนื้อ คือถ้าจะเห็นอะไร หรือได้ยินอะไรในความฝัน ก็เป็นเรื่องที่นึกเอาเองทั้งสิ้น ไม่ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

จากปรากฏการณ์ดังที่กล่าวมานี้ เราก็จะเห็นได้ว่า **ก่อนที่คนเราจะตาย และก่อนที่วิญญาณจะจุติ ก็ได้มีรูปขึ้นแล้ว ซึ่งรูปอันนี้ก็เกิดจากวิญญาณเป็นปัจจัยและวิญญาณเกิดขึ้นได้ในขณะนี้ ก็เพราะอาศัยรูปเป็นปัจจัย คือร่างกายที่เป็นกายเนื้อนั้นยังไม่ตาย โดยเฉพาะสมอง**

บางส่วนยังทำหน้าที่ได้ เพราะฉะนั้น จึงสามารถเป็นปัจจัยให้ความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นมาได้ ต่อเมื่อเซลล์ต่าง ๆ ในสมองทุกส่วนตาย วิญญาณก็จะดับจากกายเนื้อทันที และตอนนี้เองที่เรียกว่า วิญญาณจุติ โปรดจำให้ดีว่า คำว่า **จุติ** แปลว่า **ดับ** ซึ่งหมายถึงการดับครั้งสุดท้าย พร้อมกับร่างกายตาย ครั้นแล้ววิญญาณก็อาศัยอยู่ในร่างกายใหม่ คือกายทิพย์ ซึ่งจะมีความสมบูรณ์ในขณะที่วิญญาณจุตินั่นเอง และทันทีที่วิญญาณจุติวิญญาณก็จะปฏิสนธิ คือสืบต่ออยู่ในร่างกายใหม่ แม้สัตว์ทั้งหลายก่อนที่จะตายจริง ๆ ก็จะมีกายทิพย์เกิดในลักษณะเดียวกันนี้ ถ้าเข้าใจหลักที่อธิบายมานี้แจ่มแจ้งดี ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากในปัญหาที่ว่า *"มนุษย์หรือสัตว์ที่ตายไปแล้วจะไปอาศัยอยู่ที่ไหน ในเมื่อยังไม่ได้ปฏิสนธิ เช่น โอปปาติกะทั้งหลาย ?"*

จิตของพืชและต้นไม้อาศัยอยู่ที่ไหน ?

*ปัญหาของคุณขจร สุทธิพินทะวงศ์ ร้านตั้งเม้งแซ ๑๒๓๖ ต. หัวรอ จ. พระนครศรีอยุธยา

ปัญหาของคุณขจรมี ๒ ข้อ และแต่ละข้อยังได้แบ่งเป็นข้อ ก. ข. ฯลฯ อีก ได้ตอบลงในฉบับเดือนกันยายนมาบ้างแล้ว แต่ตอบเพียงข้อ ก. ข้อ ข. ก็พอดีหน้ากระดาษหมด ฉะนั้นจึงได้นำมาตอบในฉบับนี้อีก ซึ่งปัญหาที่ค้างไว้มีดังต่อไปนี้

ปัญหา ค. จิตของพืชและต้นไม้อาศัยอยู่ที่ไหน?

คำตอบ สิ่งที่มีชีวิตทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นคนเป็นสัตว์หรือเป็นพืช ย่อมเอากำเนิดมาจากหน่วยของชีวิตที่เล็กที่สุดที่เรียกว่าเซลล์ **เซลล์แต่ละเซลล์ย่อมมีชีวิตและมีวิญญาณ เพราะชีวิตกับวิญญาณจะแยกจากกันไม่ได้**

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๘

ที่ใดมีชีวิต ที่นั่นย่อมมีวิญญาณ หรือที่ใดมีวิญญาณ ที่นั่นก็ย่อมมีชีวิต วิญญาณ ก็คือความรู้สึกที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาที่มีความหมาย ในเมื่อมีเครื่องเร้ามาสัมผัสกับชีวิตนั้น หรือไม่เช่นนั้น เราจะสังเกตได้จากพฤติกรรมหรือความเป็นไปภายในระบบของเซลล์ต่าง ๆ ซึ่งเราจะพบว่าทุกสิ่งมีความหมาย สิ่งใดเมื่อเกิดขึ้นมาอย่างมีความหมาย ก็แสดงให้รู้ว่าสิ่งนั้นมีวิญญาณ ถ้าเข้าใจหลักดังที่กล่าวมานี้ดี ปัญหาก็จะไม่เกิดขึ้นว่า จิตของพืชหรือของต้นไม้อยู่ที่ไหน เพราะจากพฤติกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ได้ตอบให้เราทราบอย่างชัดเจนอยู่แล้วว่า จิตมีอยู่ทุก ๆ เซลล์ของพืชและต้นไม้ แต่อย่างไรก็ดี เราควรจะรู้อีกอย่างว่า จิตของพืชหรือของต้นไม้ไม่มีศูนย์กลางวิญญาณที่มีอยู่ในทุก ๆ เซลล์มีความสำคัญเท่ากันหมด ซึ่งผิดกับวิญญาณของคน หรือของสัตว์ที่มีมันสมองเกิดขึ้นแล้ว วิญญาณของมนุษย์และสัตว์ประเภทนี้มีศูนย์กลางสำหรับควบคุมการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ศูนย์กลางของวิญญาณ ซึ่งมีความสำคัญเหนือวิญญาณอื่น ๆ ในร่างกายก็คือ วิญญาณที่มีอยู่ในเซลล์ของสมอง

ปัญหา ง. จิตของมนุษย์และสัตว์มีความแตกต่างกับจิต (วิญญาณธาตุ) ของพืชและต้นไม้อย่างไร ?

คำตอบ การสังเกตความแตกต่างระหว่างจิตของมนุษย์กับจิตของสัตว์มีอยู่หลายวิธี เช่น จะสังเกตจากโครงสร้างของร่างกายก็ได้ **เพราะร่างกายก็คือการแสดงออกของจิตใจในทางวัตถุในเมื่อสภาพของร่างกายต่างกันก็แสดงว่าจิตต่างกัน** เช่นเดียวกับคำพูดหรือตัวหนังสือก็คือการแสดงออกของจิตที่ออกมาเป็นเสียงหรือตัวหนังสือ ในเมื่อเราสามารถที่จะเข้าใจคำพูดหรือตัวหนังสือที่เขาเขียน เราก็สามารถที่จะรู้ได้ว่าจิตใจของคนที่พูดหรือคนที่เขียนมีลักษณะอย่างไร อันนี้ เป็นวิธีสังเกตแบบง่าย ๆ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าเราต้องการที่จะทราบถึงความแตกต่างระหว่างจิตของมนุษย์กับของสัตว์อย่างแจ่มแจ้งแล้ว เราจะต้องมีความรู้ในทางชีววิทยาอย่างกว้างมาก

วิธีสังเกตอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ **การแสดงออกทางพฤติกรรม** เช่นระหว่างคนด้วยกันในเมื่อคนหนึ่งพูดจาดีมีความประพฤติดี เราก็รู้ว่าจิตใจของคนนี้ย่อมดี แต่ถ้าคนไหนพูดจาไม่ดี ประพฤติตัวไม่ดี เราก็รู้ว่าจิตใจของ

เขาไม่ดี แต่การสังเกตเพียงแค่นี้โดยไม่มีหลักวิชาก็อาจจะทำให้การสันนิษฐานผิดได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมของคนที่แสดงออกมานั้น เขาอาจจะซ่อนความจริงไว้ก็ได้ เช่น อย่างบางคนพูดจาดี ต่อหน้าคนอื่นก็ทำดีเสมอ แต่ความจริงพื้นจิตใจของเขาร้ายมาก แต่อาศัยความฉลาดรู้จักปกปิด จึงทำให้คนอื่นเข้าใจผิด แต่ถ้าเป็นพฤติกรรมของสัตว์หรือของคนที่ไม่ฉลาดไม่มีการศึกษา ส่วนมากจะแสดงอย่างตรงไปตรงมา อ่านเข้าใจง่าย นี่เป็นวิธีหนึ่งที่เราอาจจะสังเกตได้ เพื่อจะดูว่าจิตของมนุษย์และของสัตว์แตกต่างกันอย่างไร

แต่ในเมื่อพูดถึงหลักในทางพุทธศาสนามีวิธีแบ่งเช่นนี้ กล่าวคือ สันดานของมนุษย์กับของสัตว์ที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เป็นการแบ่งเส้นให้เห็นว่าลักษณะนี้คือลักษณะของสัตว์ ลักษณะนี้คือลักษณะของมนุษย์ ก็คือ **สัตว์โดยทั่วไปใช้เหตุผลไม่เป็น ไม่รู้จักค้นคว้าหาเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ ไม่รู้จักว่าอะไรดีอะไรชั่ว ไม่รู้จักคิดถึงใจเขาใจเรา พวกสัตว์ทั้งหลายจะทำอะไรหรือแสดงอารมณ์อะไรออกมา ก็ทำไปตามสัญชาตญาณที่มีมาตั้งแต่กำเนิดเท่านั้นและเปลี่ยนแปลงยาก** ขอให้สังเกตดูนิสัยของสุนัข

หรือของแมว เราจะเห็นได้ชัดว่า พวกนี้มีชีวิตอยู่ตามสัญชาตญาณจริง ๆ ส่วนคนถึงแม้ว่า การกระทำแบบสัญชาตญาณ ซึ่งก็เหมือนกับของสัตว์ จะมีอยู่ก็จริง แต่มนุษย์ยังรู้จักใช้เหตุผล รู้จักค้นคว้าหาเหตุผลของสิ่งต่าง ๆ รู้จักผิดรู้จักถูก รู้จักคิดถึงใจเขาใจเรา ไม่ทำอะไรตามสัญชาตญาณล้วน ๆ และความเป็นมนุษย์นั้นจะสูงหรือต่ำแค่ไหน ก็ให้สังเกตจากหลักอันนี้คือ **ถ้าคนไหนใช้อารมณ์มาก ทำอะไรตามสัญชาตญาณ ไม่ค่อยนึกถึงเหตุผล ไม่ค่อยรู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก ไม่ค่อยนึกถึงคนอื่น นึกแต่ประโยชน์ของตนเองฝ่ายเดียว ถ้าคนไหนเป็นเช่นนี้ ก็แปลว่ามีความเป็นสัตว์เดียรัจฉานอยู่ในตัวเองมาก** แต่ถ้าลักษณะเหล่านี้ไม่ค่อยมี แต่มีสิ่งที่ตรงกันข้าม เช่น จะทำอะไรนึกถึงเหตุผล นึกถึงความผิดความถูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือรู้จักคิดว่า เราทำอะไรลงไป คนอื่นเดือดร้อนแล้วไม่ทำ ลักษณะนี้เป็นลักษณะของมนุษย์โดยเฉพาะ และความเป็นมนุษย์จะสูงขึ้นเพียงไรก็ให้สังเกตจากคุณธรรมต่าง ๆ เช่นความเมตตากรุณา ความเสียสละ การรู้จักรับผิดชอบ ความยุติธรรมอย่างนี้เป็นต้น

วิญญาณอันแรกเกิดขึ้นได้อย่างไร ?

**ปัญหาของคุณขจร สุทธิพินทะวงศ์ ร้านตั้งเม้งแซ ๑๒๓๖ ต. หัวรอ จ. พระนครศรีอยุธยา*

ปัญหา ๑. จ. จิต (วิญญาณธาตุ) แรกเกิดขึ้นได้อย่างไร ? เกิดจากไหน ? ข้อนี้ผมสนใจจริง ๆ และอยากรู้มานานแล้วด้วย เพราะทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีจุดกำเนิดและจุดดับ แต่ที่เราเรียนพุทธศาสนา ก็รู้แต่จุดดับเท่านั้นคือ "ปรินิพพาน" แต่ต้นกำเนิดของจิตมาจากไหน จึงได้มีการจุติและปฏิสนธิต่อ ๆ กันมาเรื่อย

คำตอบ ปัญหาข้อนี้เคยมีคนถามพระพุทธเจ้ามามาก แต่พระพุทธเจ้าไม่เคยทรงตอบเลย **เพราะเป็นปัญหาที่แม้จะตอบอย่างไร ก็ไม่มีทางเข้าใจได้ ในเมื่อผู้นั้นยังไม่บรรลุถึงนิพพาน คือยังไม่รู้ถึงที่สุดของชีวิต** หรือ

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

พูดอีกนัยหนึ่งว่า **ยังไม่รู้ถึงที่ดับสนิทของวิญญาณ** ทางพุทธศาสนาถือเป็นกฎตายตัวว่า **คนที่ยังไม่บรรลุถึงนิพพาน ก็เท่ากับคนตาบอดมาแต่กำเนิด** เพราะฉะนั้น ถ้าหากจะมีคนตาบอดคนไหนถามว่า สีแดงกับสีขาวต่างกันอย่างไร ? อย่างนี้เป็นต้น ก็จะไม่มีผู้รู้คนใดตอบเป็นอันขาด เพราะรู้อยู่ว่าถึงจะตอบอย่างไร ก็ไม่มีทางเข้าใจ ทางที่ดีคนตาบอดควรจะถามเฉพาะแต่ปัญหาที่ควรจะรู้ ซึ่งเมื่อรู้แล้วเอาไปใช้ได้ ในทำนองเดียวกัน ในเมื่อคนถามไม่อยู่ในฐานะที่จะเข้าใจได้ พระพุทธเจ้าก็จะไม่ทรงตอบ เพราะไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นมา มีแต่จะสร้างปัญหาให้มากขึ้น ปัญหาที่ควรจะถามเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณควรจะจำกัดวงเฉพาะเท่าที่ตนเองสามารถจะเข้าใจได้ ตัวอย่างเช่น พระพุทธองค์ตรัสไว้ในเรื่องปฏิจจสมุปบาทว่า **สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ** ซึ่งสังขารคำนี้หมายถึงวิบากต่าง ๆ คำตอบในลักษณะนี้ก็เหมือนกับตอบว่า ต้นไม้เกิดจากเมล็ด ฉะนั้นถ้าจะมีใครถามว่า *ต้นมะม่วงเกิดจากอะไร ?* เราก็ควรจะตอบว่า **เกิดจากเมล็ดมะม่วง** และถ้าเขาจะถามต่อไปอีกว่า *เมล็ดมะม่วงเกิดจากอะไร ?* เราก็ตอบอีกว่า **เกิดจากต้นมะม่วง** การ

ถามและตอบแบบนี้มีประโยชน์ พิสูจน์ได้ ทำให้ปัญหาหมดไป แต่ถ้าจะถามว่า *มะม่วงต้นแรก หรือเมล็ดมะม่วงอันแรกเกิดจากอะไร ?* ปัญหาอย่างนี้ควรจะถามและควรจะตอบกันหรือไม่ ? ลองคิดดู และจะมีใครบ้างซึ่งถ้าตอบแล้ว แม้คำตอบอันนั้นจะน่าฟังสักเพียงไร แล้วผู้ถามไม่สงสัยต่อไปอีก เชื่อว่า ผู้ถามก็จะมีปัญหาถามต่อไปอีก และแม้จะพยายามถามตอบกันจนตลอดชีวิต ก็เชื่อแน่ว่า จะไม่มีทางยุติกันได้เลย การถามถึงเรื่องวิญญาณอันแรกก็เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นปัญหานี้ควรจะเลิกคิดได้แล้ว

อันที่จริงปัญหาข้อนี้ ทุกคนจะตอบได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องถามใคร ถ้าหากจิตได้บรรลุถึงนิพพาน เพราะมันเหมือนกับคนตาบอด ในเมื่อตาดีขึ้นมาแล้ว เขาก็จะตอบปัญหาต่าง ๆ ที่เขาสงสัยในสมัยก่อนได้มากมาย โดยไม่ต้องถามใคร การตอบเช่นนี้บางคนอาจจะเห็นว่าเป็นการเล่นสำนวน แต่อันที่จริงไม่ใช่เป็นการเล่นสำนวน แต่มันเป็นคำตอบที่ดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ แต่ถึงกระนั้น ก็อาจจะสงสัยอีกว่า พระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ทุกองค์ซึ่งได้บรรลุถึงนิพพานแล้วก็แปลว่าท่านต้องตอบปัญหา

ข้อนี้ได้แน่นอน ถ้าเช่นนั้นก็อยากจะรู้ว่า พระองค์ทรงตอบว่าอย่างไรบ้าง และมีพระอรหันต์ตอบว่าอย่างไรบ้าง ผู้ถามอาจจะสงสัยอย่างนี้อีกก็ได้ จึงขอตอบให้ทราบเสียเลยทีเดียวว่า **ได้บอกแล้วว่า ถ้าใครถามปัญหาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าจะไม่ทรงตอบ และก็ไม่มีพระอรหันต์องค์ไหนตอบด้วย** เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปค้นหาคำตอบจากที่ไหน เพราะไม่มี แต่ที่ตอบไว้แล้วก็คือ **สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ** พระพุทธเจ้าทรงสอนให้คิดจากจุดนี้ให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งด้วยตนเองเสียก่อนแล้วก็จะรู้ด้วยตนเองว่า คำถามที่ว่าวิญญาณอันแรกเกิดมาจากไหนนั้น ก็จะตอบได้ด้วยตัวเอง จงพยายามพิจารณาให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งทีเดียวว่าจริงหรือไม่ที่ว่า วิญญาณเกิดมาจากสังขารคือวิบากต่าง ๆ และวิบากต่าง ๆ เกิดขึ้นก็เพราะอวิชชา คิดตรงนี้ให้เข้าใจจริง ๆ เสียก่อนและการคิดตามแบบนี้มีทางยุติ และสามารถพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง แต่แล้วเราก็จะพบว่า แม้ปัญหาที่มีทางยุติ และมีทางที่จะเข้าใจได้ มีทางที่จะพิสูจน์ได้ เราก็ยังไม่เคยคิดอย่างจริงจัง ยังไม่รู้แจ้งแทงตลอด แล้วเรื่องอะไรจึงจะไปคิดถึงปัญหาที่มันสูงไปกว่านี้ พื้นเบื้องต้นมีไม่พอ แล้วจะ

กระโดดไปตอนปลาย มันจะเป็นไปได้อย่างไร เพราะฉะนั้น ขอให้ยุติที่จะคิดปัญหานี้อย่างเด็ดขาด ถ้ายังยุติไม่ได้ ก็เป็นกรรมของสัตว์

ปัญหา ๒. ในเรื่องกรรม ๑๒ ได้กล่าวไว้ว่า กรรมให้ผลตามกิจมี ๔ อย่าง คือ :-

๑.	ชนกกรรม	กรรมแต่งให้เกิด
๒.	อุปถัมภกกรรม	กรรมสนับสนุน
๓.	อุปปีฬกกรรม	กรรมบีบคั้น
๔.	อุปฆาตกกรรม	กรรมตัดรอน

ปัญหาที่ผมอยากจะทราบก็คือ เหตุของกรรมแต่ละข้อที่กล่าวมา เกิดจากเหตุอะไร ?

คำตอบ ชนกกรรม กรรมแต่งให้เกิด กรรมที่ว่านี้จะเป็นกรรมอะไรก็ได้ คือจะเป็นกุศลหรืออกุศลก็ได้ จะเคยทำกรรมอะไรมาก็ตาม **ถ้าหากกรรมอันไหนให้ผลในขณะที่กำลังจะตาย กรรมอันนั้นจะเป็นตัวชนกกรรม คือเป็นผู้นำปฏิสนธิ** สมมติว่าในขณะที่กำลังจะตาย จิตเกิดเป็นอกุศลแล้วก็ดับลงในขณะที่จิตยังเป็นอกุศลอยู่

ผู้นั้นก็จะต้องไปเกิดในอบายภูมิอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่อกุศลกรรมที่กำลังให้ผลนั้นจะเป็นชนิดไหน คือเป็นชนิดที่ทำให้ไปตกนรก หรือให้เป็นเปรต หรือให้ไปเป็นอสุรกาย หรือให้ไปเป็นสัตว์เดียรัจฉาน และเมื่อพูดถึงจะให้ไปตกนรก ก็ยังแยกออกไปอีกว่านรกขุมไหน อย่างนี้เป็นต้น แม้ในฝ่ายกุศลก็พึงทราบโดยนัยเดียวกันนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องอย่างนี้แม้ในคัมภีร์เองก็ไม่ได้อธิบายไว้ ผมคิดว่าเรายังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรู้ไปถึงขนาดนั้น เราควรจะรู้แต่เพียงว่า ชนกกรรมก็คือกรรมที่ให้ผลในขณะที่กำลังจะตาย เพราะกรรมอันนี้จะเป็นผู้นำให้ไปเกิด ซึ่งจะไปเกิดอยู่ในภูมิไหน ก็สุดแล้วแต่กรรมที่ให้ผลในขณะนั้นดังที่ได้กล่าวมา

แต่อย่างไรก็ดี ตามหลักที่กล่าวไว้ในคัมภีร์อรรถกถา ท่านอธิบายไว้ว่า ถ้าหากคนไหนได้กระทำครุกรรมไว้ กรรมอันนั้นจะต้องให้ผลก่อน คือจะต้องให้ผลในชาติต่อไป ซึ่งรวมทั้งในชาติปัจจุบันนั้นด้วย กรรมอย่างอื่นแม้จะมีอยู่ และพร้อมที่จะให้ผล แต่ในเมื่อครุกรรมมีอยู่แล้ว กรรมอันนี้ก็ให้ผลก่อน ครุกรรมมีทั้งฝ่ายกุศลและอกุศล ฝ่ายอกุศลก็ได้แก่ อนันตริยกรรม ๕ เช่น

ม่าพ่อม่าแม่ เป็นต้น ครุกรรมฝ่ายกุศลก็ได้แก่สมาบัติ ๘ กล่าวคือ ผู้ที่ได้ฌานขั้นไหนก็ตาม ฌานนี้จะต้องให้ผลก่อนกุศลอย่างอื่น แปลว่าผู้ที่ได้ฌานนั้นถึงอย่างไรเสียเมื่อตายแล้ว ก็ต้องไปเกิดใหม่ในพรหมโลก โดยนัยนี้ฌานก็เป็นตัวชนกกรรม ถ้าหากครุกรรมไม่มี จึงจะมาถึงพหุลกรรม คือกรรมที่ทำบ่อย ๆ ถึงแม้จะไม่ใช่กรรมที่รุนแรงก็ตาม แต่ในเมื่อทำบ่อย ๆ กรรมนี้ก็มีกำลังมาก ฉะนั้นในเมื่อครุกรรมไม่มี กรรมนี้ก็พร้อมที่จะให้ผลในขณะที่กำลังจะตาย คือจะเป็นผู้นำปฏิสนธิ และถ้าหากพหุลกรรมไม่มี ก็มาถึงจังหวะของอาสันนกรรม คือกรรมที่กระทำในขณะที่ใกล้จะตาย เช่นสมมติว่า ในขณะที่กำลังป่วยหนัก และยังมีสติสัมปชัญญะดีอยู่ ใจเกิดเป็นกุศลคิดทำบุญอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นถวายสังฆทานหรือบริจาคเงินสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วเกิดปีติโสมนัส การกระทำอันนี้ ประทับใจไปจนกระทั่งถึงวินาทีสุดท้ายที่จะดับจิต กรรมอันนี้ก็จะเป็นตัวชนกกรรมและขอให้เข้าใจว่า อาสันนกรรมนี้เป็นได้ทั้งในฝ่ายกุศลและอกุศล บางคนเคยทำดีมาตลอดแต่เกิดมาทำชั่วในขณะที่ใกล้จะตาย และความชั่วอันนี้ประทับใจ

ไปจนกระทั่งถึงวาระสุดท้าย กรรมชั่วอันนี้ก็จะนำไปเกิดในอบายภูมิ

เรื่องกรรมตามที่พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้มีดังที่กล่าวมานี้ แต่สำหรับคำอธิบายที่เป็นพุทธพจน์โดยตรงที่ระบุว่ากรรมชนิดไหนที่จะให้ผลในขณะที่กำลังจะตาย กฎเกณฑ์ตายตัวในเรื่องนี้ไม่มี พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้แต่เพียงว่า **สุดแล้วแต่โอกาสของกรรมไหนจะให้ผล** ซึ่งคำว่าสุดแล้วแต่โอกาสนี้หมายความว่า ในขณะที่กำลังจะตายมีเหตุการณ์อะไร มากระตุ้นให้จิตเกิดเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล และอันที่จริงเหตุการณ์ก็ไม่สำคัญเท่ากับพื้นของจิตใจ เช่นคนที่สร้างแต่กรรมดีมาโดยตลอด กรรมชั่วแม้ว่า จะทำบ้างแต่ก็มีส่วนน้อย ในเมื่อพื้นจิตใจส่วนใหญ่เป็นกุศลเช่นนี้ **โอกาสที่ใจจะเกิดเป็นกุศลในขณะที่กำลังจะตายนั้นย่อมจะมีมากกว่าโอกาสของอกุศล** ขอให้สังเกตดูชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่เราคิดอย่างไรในเมื่อประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ บางคนประสบเหตุการณ์ไม่ดี เช่นมีคนมาด่าหรือมาตำหนิ แทนที่เขาจะเกิดความโกรธ แต่กลับเกิดความเมตตาหรือเกิดการให้อภัย แต่บางคนเมื่อประสบกับเหตุการณ์อย่างนี้ ก็เกิดความโกรธ

และบางที ก็อาจจะโกรธมากถึงขนาดเกิดเรื่องร้ายแรงก็ได้ เพราะฉะนั้นท่านจะเห็นว่าเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมไม่สำคัญเท่ากับพื้นของจิตใจ บางคนเห็นพระแทนที่จิตจะเกิดเป็นกุศล กลับเกิดอกุศลอย่างนี้ก็มี ถ้าเราต้องการอยากจะรู้ว่า ในขณะที่เรากำลังจะตายจิตจะเป็นกุศลหรืออกุศล ก็ให้สังเกตจากตัวอย่างดังกล่าวมา แต่อย่างไรก็ดี ในขณะที่คนเรากำลังจะตาย ทุกคนจะอยู่ในภาวะเหมือนกับนอนหลับแล้วฝัน ควบคุมความรู้สึกนึกคิดไม่ได้ เช่นเดียวกับเมื่อเรานอนหลับแล้วจะให้ฝันอย่างนั้นอย่างนี้ตามความตั้งใจ ย่อมทำไม่ได้ แต่ก็มีข้อสังเกตว่า ถ้าคนไหนมีพื้นมาดี ก็มักจะฝันดีเสมอ แต่ถ้าพื้นไม่ดีก็มักจะฝันร้ายเสมอ

อุปถัมภกกรรม กรรมสนับสนุน ในที่นี้หมายความว่า ในขณะที่ใจเรากำลังเป็นกุศลหรือวิบากของกุศลกำลังให้ผลอยู่ ในเมื่อมีกุศลอย่างใดอย่างหนึ่งเข้ามาสนับสนุนอีก กรรมอันนั้นก็เรียกว่ากรรมสนับสนุนกันหรือในขณะที่ใจเป็นอกุศล วิบากของอกุศลกำลังให้ผลอยู่ ในเมื่อมีอกุศลอย่างใดอย่างหนึ่งเข้ามาสนับสนุนอย่างนี้ก็เรียกว่ากรรมสนับสนุนกัน ขอให้จำหลักไว้ว่า **กุศลกับกุศลย่อม**

สนับสนุนกัน เช่นคนบางคนมีความเมตตากรุณาอยู่แล้ว และความเมตตากรุณานี้ก็กำลังให้ผลอยู่ เช่นทำให้คนอื่นเกิดความเมตตากรุณาต่อเรา เต็มใจให้ความช่วยเหลือเรา แต่แล้วในเวลาเดียวกัน ก็ปรากฏว่า เรามีความซื่อสัตย์ มีความขยัน มีความอดทน มีความฉลาดด้วย อย่างนี้เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะทำให้ความเมตตากรุณาของเราปรากฏผลเด่นชัดยิ่งขึ้น ในฝ่ายอกุศลก็เช่นเดียวกัน คนบางคนมีความโง่เป็นพื้นอยู่แล้ว และความโง่อันนี้ก็กำลังให้ผลของมันอยู่ แต่แล้วคนนั้นก็ได้แสดงความอวดดี หรือได้แสดงนิสัยโกหกหลอกลวงออกมาอีก เมื่อเป็นเช่นนี้เราก็จะพบว่า ความโง่ที่กำลังให้ผลอยู่นั้นก็ยิ่งจะเพิ่มผลร้ายของมันมากขึ้นไปอีกอย่างนี้เป็นต้น

อุปปีฬกกรรม กรรมบีบคั้น ข้อนี้หมายความว่า กุศลกับอกุศลเกิดตัดทอนกัน กล่าวคือ ในขณะที่กุศลกำลังให้ผลอยู่ แต่แล้วจิตเกิดเป็นอกุศลขึ้นมา เมื่อเป็นเช่นนี้แทนที่กุศลจะให้ผลเต็มที่ ก็กลับจะน้อยลง ในฝ่ายอกุศลก็เหมือนกัน ในเมื่ออกุศลกำลังให้ผลอยู่ ถ้าจิตเกิดเป็นกุศลขึ้นมา มันก็จะทำให้ผลของอกุศลน้อยลงในความหมายอย่างนี้เรียกว่า **กรรมตัดทอน** หรือ**กรรมบีบคั้น**

อุปมาตกกรรม กรรมตัดรอน กรรมนี้ มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า **อุปัจเฉทกกรรม** แปลว่า **กรรมตัดขาด** กรรมข้อนี้มีความหมายอย่างเดียวกันกับอุปปีฬกกรรม แต่ต่างกันตรงที่ว่าอุปปีฬกกรรม เพียงแต่ทำให้ผลของกรรมอีกฝ่ายหนึ่งเบาบางลง ไม่ถึงกับตัดขาดทีเดียว ส่วนอุปมาตกกรรมนั้น หมายถึงตัดผลของกรรมอีกฝ่ายหนึ่งขาดสะบั้นแล้วตนเองให้ผลแทน ซึ่งโดยปกติกรรมที่จะมาตัดผลของกรรมอีกฝ่ายหนึ่งให้ขาดลงไปเลยนั้น จะต้องเป็นกรรมที่แรง ตัวอย่างในคัมภีร์ที่ท่านอ้างไว้ เช่น พระเจ้าอชาตศัตรูได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าโดยตรง ซึ่งโดยปกติถ้าเป็นคนอื่น เมื่อได้มีโอกาสฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าโดยตรง พระพุทธเจ้าก็ทรงเทศนาโปรด โดยเฉพาะเช่นนี้ ผู้นั้นจะต้องได้บรรลุมรรคผลไม่ขั้นใดก็ขั้นหนึ่ง แต่สำหรับพระเจ้าอชาตศัตรูเพียงแต่ได้ศรัทธาคือเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าเท่านั้น แต่ไม่อาจจะบรรลุมรรคผลได้ ทั้งนี้ก็เพราะพระเจ้าอชาตศัตรูได้ฆ่าพ่อ กรรมอันนี้แรงมากจึงมาตัดผลของกรรมอีกอย่างหนึ่งได้โดยเด็ดขาด

เรื่องกรรม ๑๒ มีรายละเอียดและสลับซับซ้อนมาก

ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ผมได้เคยเขียนไว้แล้วอย่างละเอียดในหนังสือ **พุทธวิทยา เล่ม ๒** หนังสือนี้ได้เขียนมานานตั้ง ๑๐ กว่าปีมาแล้ว และก็ได้หมดมาหลายปีแล้ว ขณะนี้ได้พิมพ์ขึ้นใหม่อีก เพิ่งจะเสร็จเรียบร้อยเมื่อต้นเดือนพฤศจิกายนนี้เอง ฉะนั้นสำหรับผู้ที่สนใจอยากจะทราบรายละเอียด ก็ขอได้โปรดอ่านจากหนังสือเล่มนี้

ผู้ที่จะละความชั่วหรือความทุกข์ จำเป็นจะต้องผ่านความชั่ว หรือความทุกข์มาก่อนจริงหรือไม่ ?

ปัญหาของ ดร. ด้วง พุธศุกร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* **ปัญหา** ความทุกข์ทุกอย่างจำเป็นไหมที่เราจะต้อง "ผ่าน" มันมาก่อนแล้วจึงจะ "พ้น" ไปได้ ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่นการที่เราจะพ้นทุกข์ ที่เกิดจากการดื่มเหล้า

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

จำเป็นไหมที่เราจะต้องเคยดื่มเหล้ามาก่อน แล้วภายหลังรู้ในโทษของมันจึงเลิกดื่ม จึงจะเรียกว่าเป็นคนที่พ้นทุกข์ที่เกิดจากการดื่มเหล้าแล้วโดยสิ้นเชิง แล้วสำหรับคนที่ไม่เคยดื่มเหล้ามาก่อนเลย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า เขารู้ในโทษของมันจากคำบอกเล่าของคนอื่นหรืออาจจะเป็นเพราะว่า เขาไม่เคยรู้เห็นหรือได้ยินในเรื่องเหล้ามาเลยก็ได้ คือไม่รู้ว่ามันคืออะไร และมีโทษอย่างไร คนประเภทนี้จะเรียกได้ไหมว่าเป็นผู้พ้นทุกข์ที่เกิดจากการดื่มเหล้าเหมือนกัน ? การที่ไม่มีทุกข์เพราะว่าไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นตัวอย่างที่เป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์มาก่อนเลยนั้นอย่างไหนจะเรียกว่าเป็นการพ้นทุกข์ ? ตามความเห็นของผมคิดว่า อย่างแรกน่าจะเรียกได้ว่าเป็นการพ้นทุกข์ที่แท้จริงมากกว่าอย่างหลัง แต่แล้วก็เกิดปัญหาอีกว่า ถ้าเช่นนั้น ถ้าเราต้องการจะพ้นทุกข์เพราะการดื่มเหล้าแล้วเรามิต้องรีบไปลองดื่มดูเพื่อให้รู้รสชาติของมันเสียก่อนหรือนี่เป็นเพียงยกตัวอย่างง่าย ๆ เท่านั้นครับ

คำตอบ โดยหลักเกณฑ์ทั่วไป คนเราจะพ้นทุกข์ได้ก็ต่อเมื่อได้ผ่านความทุกข์อันนั้นมาแล้ว และได้ศึกษาจนกระทั่งรู้แจ้งว่า มันเป็นทุกข์อย่างไร และเกิดจากอะไร

จะแก้โดยวิธีไหน ซึ่งการศึกษาสิ่งเหล่านี้จะอาศัยคำบอกเล่าแต่เพียงอย่างเดียว โดยที่ตัวเองไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะพ้นทุกข์ได้ **เพราะการพ้นทุกข์ต้องอาศัยความรู้แจ้งที่ประจักษ์ชัดด้วยตัวเอง และต้องมีความชีมชาบอย่างเพียงพอด้วย** ตัวอย่างเช่น กามตัณหาที่มีอยู่ในสันดาน ถ้าหากมันซ่อนตัวอยู่ ไม่ปรากฏออกมา ถึงแม้จะเก็บมันไว้นานแสนนาน เช่นบางคนเพราะเหตุที่ได้ฌาน ตายแล้วไปเกิดเป็นพรหม หรือเป็นเทพเจ้าอยู่ในสวรรค์ และมีอายุยืนยาวอยู่ในโลกนั้น โดยนับตามเวลาในโลกมนุษย์ ถึงแม้จะอยู่ได้ถึงหมื่น ๆ แสน ๆ ปี ซึ่งตลอดเวลาที่อยู่เป็นพรหมนั้น กิเลสอันนี้ไม่เกิดขึ้นเลย แต่ในเมื่อจุติจากพรหมโลก มาเกิดเป็นมนุษย์ ตอนที่ยังเป็นเด็กอยู่ กิเลสอันนี้ก็ยังไม่ค่อยปรากฏชัด แต่เมื่อโตเป็นหนุ่มหรือเป็นสาวขึ้นมาแล้ว กามตัณหาก็จะเกิดขึ้นมา และมีหลักตายตัวอยู่ว่า **ผู้ใดถ้ายังละกามตัณหาไม่ได้โดยเด็ดขาด ก็จะหนีจากโลกมนุษย์ไม่พ้น** คือวันหนึ่งก็ต้องกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกต่อเมื่อเอาชนะได้ในขณะที่มันกำลังเกิด จึงจะเป็นการชนะได้จริง ๆ แต่อย่างไรก็ดี การละกิเลสตัวนี้มีรายละเอียดซับซ้อนมาก

แต่ก็มีหลักตายตัวอยู่ว่า ถ้ามันยังมีอยู่ในสันดาน ก็ต้องให้มันออกมา แล้วจึงจะเอาชนะมันได้

การละกิเลสทุกชนิดมีกฎตายตัวดังที่กล่าวมา ความทุกข์ทั้งหลายเกิดจากกิเลส ถ้ากิเลสไม่มี ความทุกข์ก็ไม่มี คนที่ดื่มเหล้า และได้รับความทุกข์ทรมานเพราะเหล้าก็เนื่องมาจากกิเลส เพราะฉะนั้น การที่จะเอาชนะความทุกข์ในเรื่องนี้ จึงอยู่ที่การเอาชนะความอยากในอันที่จะดื่ม

แต่อย่างไรก็ดี ผู้ที่รู้หลักเกณฑ์ดังที่กล่าวมาและรู้เพียงแค่นี้ แน่นอนจะต้องเกิดการเข้าใจผิดว่า เมื่อเราต้องการจะพ้นทุกข์ในเรื่องไหนก็จำเป็นจะต้องไปผ่านเรื่องนั้นเสียก่อน **ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนี้เสมอไป** ซึ่งตัวอย่างเช่นนี้ ในคัมภีร์ก็มีมาก เช่นผู้ที่เข้าไปบวชเรียนในทางศาสนาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก หรือตั้งแต่ยังเป็นโสดไม่เคยแต่งงาน ไม่เคยมีความทุกข์อันเกิดขึ้นจากการแต่งงาน และไม่มีเหตุการณ์อะไรที่รุนแรงซึ่งจะมายั่วให้เกิดโทสะในชีวิตมีแต่ความสุขสบายมาตลอด แต่ครั้นแล้วก็สามารถเอาชนะกิเลส เอาชนะความทุกข์ได้ทั้งหมด การที่บุคคล

ประเภทนี้เอาชนะได้โดยไม่ต้องผ่านประสบการณ์ ก็เพราะได้มีประสบการณ์มามากแล้วในอดีตชาติ มีความชาบซึ้งถึงขนาดที่เรียกว่า พอมองเห็นความทุกข์ของคนอื่นก็รู้สึกได้ทันที เสมือนหนึ่งความทุกข์อันนั้นได้เกิดขึ้นที่ตัวเอง และเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับความทุกข์อันนั้นโดยตลอด การที่เขาตั้งตัวได้เช่นนี้ ก็เพราะได้เคยผ่านประสบการณ์มามาก และได้พยายามเอาชนะมาได้อย่างมากมายแล้ว จนถึงขีดที่เกือบจะเอาชนะได้อย่างเด็ดขาด แต่ครั้นแล้วก็ต้องมาตายเสียก่อน วิบากอันนี้ได้ติดตัวมาถึงชาตินี้ เพราะฉะนั้น เมื่อมาถึงในปัจจุบันจึงไม่ต้องผ่านประสบการณ์มาก

แต่อย่างไรก็ดี คนที่คิดจะทำอะไรตามใจตัวเองถึงแม้ว่าตนเองจะมีความปรารถนาดี เพื่อที่จะให้ตนเองได้พ้นมาจากภาวะอันนั้นก็ตาม ในเมื่อไม่มีทางอื่นที่จะละเว้นได้เพราะยังมีความอยากหรือความต้องการอยู่เสมอ จึงจำเป็นจะต้องไปผ่านเหตุการณ์อันนั้น สำหรับบุคคลประเภทนี้ควรจะรู้ความจริงอีกอย่างหนึ่งว่า **การกระทำทุกอย่างย่อมมีวิบาก** เช่นเมื่อเริ่มดื่มเหล้า วิบากของการดื่มก็จะต้องเกิดขึ้นในสันดาน และเมื่อดื่มเหล้าบ่อย ๆ

วิบากก็จะมากขึ้น จนกระทั่งในที่สุดจะบังคับควบคุมตัวเองไม่ได้เลย แม้ในเรื่องอื่น ๆ ก็เหมือนกัน **ตราบใดที่ยังไม่เลิกการกระทำ วิบากของกรรมนั้นก็จะมีอยู่เรื่อย ๆ และเมื่อวิบากยังมีอยู่ ก็ต้องทำกรรมเหมือนอย่างที่เคยทำมาแล้วอีก** คนที่เกิดมาในชาตินี้ อดทำบางสิ่งบางอย่างไม่ได้ ทั้งที่รู้ว่าไม่ดี ก็เพราะวิบากในเรื่องนี้ยังมีอยู่ การที่วิบากยังมีอยู่ก็เพราะในชาติที่แล้ว ยังไม่เคยคิดที่จะเลิกจากกรรมอันนั้น หรือถึงแม้จะเลิกได้ แต่ก็ยังไม่เด็ดขาด วิบากติดตามมาอีก เพราะฉะนั้นจึงต้องทำอีก

ส่วนคนที่ทำอะไรตามใจตัวเอง แต่แล้วในที่สุดก็เลิกจากกรรมอันนั้นได้โดยเด็ดขาดนั้น มีหลักตายตัวอยู่ว่า **ผู้นั้นจะต้องมีคุณธรรมสูงอย่างเพียงพอ** ตัวอย่างเช่น คนบางคนพื้นเดิมเป็นคนมีความเมตตากรุณาสูง มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่นอยู่เสมอ เป็นคนมีความยุติธรรม มีความอดทน มีความกล้าหาญ แต่แล้วก็อดฆ่าสัตว์ไม่ได้ เพราะความสนุก เพราะความหลงผิด หรือเพราะอาชีพก็ตาม คนประเภทนี้จะฆ่าสัตว์อยู่ได้ไม่นาน ไม่ต้องมีใครมาสอน ไม่ต้องมีใครมาห้าม เมื่อเขาฆ่าอยู่เรื่อย ๆ สักวันเขาก็จะต้องไปประสบกับเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความ

สังเวช หรือทำให้รู้สึกตัวว่า ตัวเองเป็นคนโหดร้ายทารุณเห็นแก่ตัวมาก ครั้นแล้วก็จะเลิกฆ่าสัตว์ ซึ่งการเลิกในลักษณะอย่างนี้ ถึงแม้จะไม่ถึงขั้นเด็ดขาด แต่ก็จะเลิกไปได้นานมาก และถ้าไม่มีเหตุการณ์รุนแรงจริง ๆ เขาก็จะไม่ฆ่าสัตว์หรือไม่ฆ่าใครเป็นอันขาด แต่อย่างไรก็ดี ตราบใดที่ยังไม่ได้เป็นพระอริยบุคคล การฆ่าสัตว์ก็อาจจะมีอีกได้ในตอนใดตอนหนึ่งของชีวิต เช่นเมื่อตายแล้วเราเกิดเป็นคนใหม่ ตอนที่เป็นเด็กก็อาจจะชอบฆ่าสัตว์หรือรังแกสัตว์ ในเมื่อมีสิ่งแวดล้อมชักจูงให้เด็กทำอย่างนั้น แต่ถึงกระนั้นต่อมาภายหลังในเมื่อมาได้รับคำแนะนำจากใครก็ตาม เขาก็จะเข้าใจง่ายถึงบาปกรรมที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ครั้นแล้วเขาก็จะเลิกได้โดยเด็ดขาดไปจนตลอดชีวิต

หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ ต้องพยายามศึกษาให้ละเอียดจะไปยึดแต่ทฤษฎีอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้ ต้องพิจารณาดูหลาย ๆ ด้าน **วิธีตามใจตัวเองเป็นวิธีสุดท้ายที่จะช่วยคนเราให้พ้นจากความทุกข์ หรือความชั่วนั้น ๆ ได้ แต่ก็ต้องมีพื้นฐานในด้านคุณธรรมอย่างเพียงพอ** ไม่เช่นนั้นแล้ว จะทำให้ความชั่ว หรือ

ความทุกข์ทรมานเพิ่มขึ้นอีกมาก เพราะวิบากของกรรมนั้นจะมีกำลังมากขึ้นโดยลำดับ และแล้วในที่สุดก็จะต้องไปเสียเวลาอีกนานมากกว่าจะเลิกนิสัยอันนั้นได้ หรือวิบากอันนั้นได้

ทุกคนเมื่อถึงที่ตาย ก็ต้องตายจริงหรือไม่ ? และหมายความอย่างไร

ปัญหาของคุณหัทยา ธัญลักษณะกุล แผนกเตรียมแพทย์ ปีที่ ๒ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหา ๑. คำว่า ถึงที่ตาย นั้นหมายถึงอะไร ? คนเราเมื่อถึงที่ตายแล้วไม่ตายได้ไหม ? สมมติว่าชายคนหนึ่งขับรถไปบางแสนเพื่อพักผ่อน เกิดอุบัติเหตุตายกลางทาง ถ้าหากว่าในเวลาเดียวกันนั้น ชายคนนั้นนั่งพักผ่อนอยู่ที่บ้านของตัวเอง จะเกิดการตายขึ้นกับชายคนนั้นหรือไม่ ?

คำตอบ คำว่า **ถึงที่ตาย** หมายความว่า **เหตุที่จะ**

ทำให้ถึงแก่ความตายมาถึงพร้อมแล้ว ซึ่งเหตุที่ว่านี้ คนส่วนมากมักจะมองแต่เหตุที่เห็นได้ด้วยตา หรือสามารถจะทดสอบได้ ส่วนเหตุที่ลึกลับมองไม่เห็นได้ด้วยตา หรือจะใช้วิธีพิสูจน์ทางวัตถุโดยวิธีใด ๆ ก็ไม่ได้ สำหรับเหตุเช่นนี้คนส่วนมากไม่ยอมรับ เพราะฉะนั้นควรจะทราบถึงเหตุแห่งความตายที่กล่าวไว้ในคัมภีร์พุทธศาสนาเสียก่อน ซึ่งตามหลักในคัมภีร์อภิธรรมได้กล่าวไว้ ดังนี้ :-

๑. ตายเพราะสิ้นอายุ

๒. ตายเพราะสิ้นกรรม

๓. ตายเพราะสิ้นอายุและกรรมพร้อมกัน

๔. ตายเพราะกรรมในชาติก่อนตามมาทัน

ตายเพราะสิ้นอายุ หมายความว่า ตายตามสภาพของร่างกาย ซึ่งควรจะมีอายุอยู่ได้นานเท่าไรโดยเกณฑ์เฉลี่ยทั่ว ๆ ไป เช่นมนุษย์ในสมัยปัจจุบัน เกณฑ์สิ้นอายุขัยก็ประมาณ ๑๐๐ ปี คือจะไม่ถึง ๑๐๐ ปี หรืออาจจะเลย ๑๐๐ ปี ไปบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก ถ้าหากคนไหนมีอายุยืนยาวมาถึงขนาดนี้แล้วตาย ก็แปลว่าตายเพราะสิ้นอายุ ซึ่งเปรียบเหมือนรถยนต์ที่ทางโรงงานได้กำหนด

มาแล้วว่า โดยสภาพที่สร้างขึ้น ซึ่งถ้าหากใช้กันตามปกติ ไม่เกิดอุบัติเหตุที่ร้ายแรง หรือไม่ใช้มากจนเกินไป ก็ควรจะมีอายุเท่านั้นเท่านี้ เพราะฉะนั้น ถ้าหากคนไหนใช้รถยนต์ได้นานถึงตามกำหนดที่ทางโรงงานได้บอกไว้อย่างนี้ก็เรียกว่ารถสิ้นอายุ ซึ่งถึงแม้จะซ่อมแซมอย่างไร ก็ไปไม่ไหวแล้ว คำว่า **ถึงที่ตาย** ในความหมายอันหนึ่ง ก็คือถึงอายุขัย

ตายเพราะสิ้นกรรม อันนี้ความหมายว่า คนเราแต่ละคนที่เกิดมาย่อมมีชะตาชีวิต ซึ่งถูกกำหนดมาตั้งแต่เกิด และผู้ที่กำหนดชะตาชีวิต ก็คือวิบากของกรรมในขณะที่ปฏิสนธิ บางคนวิบากของกรรมได้กำหนดมาแล้วว่าเขาจะมีชีวิตอยู่ได้ ๑ ปี ๒ ปี ๓ ปี ๔ ปี ๕ ปี ๑๐ ปี ๒๐ ปี ๓๐ ปี หรือเท่าไรก็ตาม ในเมื่อผู้นั้นสามารถที่จะอยู่ได้นานจนถึงกำหนดวิบากของกรรมกำหนดเอาไว้ตั้งแต่แรกปฏิสนธิ ก็เรียกว่าตายเพราะสิ้นกรรม และในกรณีอย่างนี้จะมีทางรู้ได้ก็โดย ๒ วิธีเท่านั้น กล่าวคือ :-

๑. การทำนายตามหลักโหราศาสตร์ ซึ่งคนที่แม่นจริง ๆ เขาจะบอกได้อย่างแม่นยำว่า คนนี้จะมีอายุยืน

ยาวประมาณเท่าไร และถ้าคนไหนถึงคราวที่จะต้องตาย ซึ่งเรียกว่าชะตาชีวิตขาด ทางโหรก็สามารถที่จะบอกให้ทราบล่วงหน้าได้ แต่ทั้งนี้ต้องหมายความว่า โหรผู้นั้นต้องเป็นผู้แม่นยำจริง ๆ แต่โหรที่ว่านี้ก็หาได้ยากมาก เพราะฉะนั้นคำทำนายทางโหราศาสตร์โดยทั่วไป จึงถือเป็นหลักเกณฑ์ได้ยาก

๒. การดูอีกวิธีหนึ่งว่าคนเราจะตายเมื่อไร ก็คือการดูทางสมาธิ วิธีนี้แม่นมาก ถ้าหากสมาธิได้มาตรฐานจริง ๆ แต่ผู้ที่จะสามารถดูทางสมาธิได้นั้น ยิ่งหายากกว่าผู้ชำนาญทางโหราศาสตร์มาก เพราะฉะนั้นตราบใดที่การดูทั้งสองอย่างนี้ที่เป็นมาตรฐานจริง ๆ ยังหาไม่ได้ คนทั้งหลายก็ย่อมจะไม่เชื่อว่า คนเราเมื่อถึงที่ตายก็จะต้องตาย ซึ่งคำว่า **ถึงที่** ในที่นี้หมายถึงหมดกรรมที่ทำให้มาเกิด

แต่อย่างไรก็ดี ขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า นักโหราศาสตร์ที่สามารถจะบอกถึงเวลาตายได้อย่างแม่นยำนั้น เป็นสิ่งที่มีได้แน่ สำหรับผู้ที่สนใจในทางนี้โดยเฉพาะและมีประสบการณ์มามาก เขาจะบอกได้ว่า หมอดูที่

ทำนายในเรื่องนี้อย่างแม่นยำมีใครบ้าง และในทำนองเดียวกันคนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการดูทางสมาธิมามาก เขาก็จะยืนยันถึงความจริงในเรื่องนี้ได้เหมือนกัน

อนึ่ง ขอให้เข้าใจไว้ด้วยว่า สำหรับบุคคลที่ทางโหรหรือผู้ที่เก่งในทางสมาธิได้ทำนายไว้แล้วว่า จะต้องตายในเวลานั้นเวลานี้นั้น ก็ยากมากที่จะพ้นไปได้ เช่น ตัวอย่างที่อ้างมาว่า คนที่ถึงที่ตาย ซึ่งขับรถยนต์ไปบางแสน แล้วเกิดอุบัติเหตุตายในระหว่างทางนั้น ถ้าหากได้ให้หมอดู หรือคนที่เก่งในทางสมาธิตรวจดูดวงชะตาเสียก่อน เขาจะบอกได้ทันทีว่า ชะตาชีวิตของเขาขาดแล้ว และถึงแม้เขาจะไม่ขับรถไปบางแสน อยู่กับบ้าน หรือจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ถ้าเรื่องของเขาจะต้องตายด้วยอุบัติเหตุ เพราะกรรมของเขาได้กำหนดมาเช่นนั้น ก็ไม่มีทางที่จะหนีพ้นไปได้ คือถ้าไม่ตายด้วยเรื่องอย่างนั้น ก็ต้องตายด้วยเรื่องอย่างนี้ แต่คนที่จะยอมรับความจริงในเรื่องนี้ก็คือ คนซึ่งเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องการทำนายที่แม่นยำมาแล้วเท่านั้น ส่วนบุคคลทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่เคยพบการทำนายที่ถูกต้องเขาก็จะไม่เชื่อ ถึงแม้บางครั้งอยากจะเชื่อ แต่แล้วก็อดสงสัยไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ ตั้งแต่

สมัยครั้งพุทธกาลมาแล้ว คนที่เชื่อในเรื่องกฎของกรรมที่ว่า เมื่อถึงที่ก็ต้องตาย หนีไม่พ้น คนที่เชื่ออย่างนี้ก็มี แต่คนที่ไม่เชื่ออย่างนี้ก็มี ทั้ง ๆ ที่ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้เคยแสดงตัวอย่างของการทำนายที่ถูกต้องไว้มากมาย พวกฤาษีที่ได้ฌานสมาธิขั้นสูง นักโหราศาสตร์ที่เก่ง ๆ บุคคลประเภทนี้ทั้งที่มีอยู่มาก แต่คนที่ไม่เชื่อในเรื่องเหล่านี้ก็ยังคงมีอยู่นั่นเอง ไม่หมดไปจากโลก เพราะมันเป็นของธรรมดาดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ถ้าคนไหนมีประสบการณ์ หรือเคยเห็นตัวอย่างของการทำนายที่แม่นยำมาแล้ว เขาก็เชื่อ แต่คนที่ไม่เคยเห็น เขาก็ไม่เชื่อ

ตายเพราะสิ้นอายุและกรรมพร้อมกัน นี่หมายความว่า คน ๆ นั้นได้มีอายุยืนยาวมาจนถึงสิ้นอายุขัย และกรรมที่ทำให้เขาเกิดมา ก็ส่งผลให้เขามีอายุยืนมากจนกระทั่งมาบรรจบกันพอดี ซึ่งบุคคลประเภทนี้ก็หาได้ยากเหมือนกัน

ตายเพราะกรรมในชาติก่อนติดตามมาทัน ซึ่งภาษาบาลีเรียกว่า **ตายเพราะอุปัจเฉทกกรรม** อันนี้หมายความว่า กรรมที่เขาทำมาตั้งแต่ชาติก่อน บางอย่างเป็นกรรมที่รุนแรงมาก เป็นต้นว่าเคยฆ่าคนมามากหรือ

เคยสร้างความเดือดร้อนให้แก่คนส่วนใหญ่มามากหรือทำทารุณกรรมแก่คนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ก็เป็นกรรมที่โหดเหี้ยมทารุณมาก กรรมประเภทนี้โดยหลักเกณฑ์ทั่ว ๆ ไปแล้ว เขาควรจะได้รับในชาติที่เขากระทำ แต่ครั้นแล้วโอกาสไม่มี ซึ่งจะเนื่องมาจากเหตุใดก็ตาม กรรมประเภทนี้จะคอยติดตามอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นเมื่อได้จังหวะหรือได้โอกาสเมื่อใด มันก็จะให้ผลทันที คนที่ตายด้วยอุปัจเฉทกกรรมนี้ ส่วนมากจะเป็นเรื่องอุบัติเหตุ เช่นรถคว่ำตาย หรือถูกเขายิงตาย หรือไม่เช่นนั้นก็ถูกสัตว์ร้ายทำร้าย เช่น งูกัดตาย หรือบางทีถูกฟ้าผ่าตาย หรือตกน้ำตาย อะไรทำนองนี้ แต่ในบางกรณีเกิดเป็นโรคบางอย่าง ซึ่งไม่น่าตายเลย แต่แล้วก็ได้ถึงแก่ความตายอย่างไม่คาดหมาย ตัวอย่างเช่นนี้มีอยู่เสมอ แต่คนส่วนมากไม่รู้เอง เพราะคนที่จะรู้ว่า เป็นเพราะกรรมในชาติก่อนติดตามมาทันนั้น มีอยู่ทางเดียวคือต้องอาศัยผู้ที่มีสมาธิขั้นสูง ซึ่งสามารถที่จะระลึกชาติได้ และมีตาทิพย์ด้วย บุคคลประเภทนี้เท่านั้น จึงจะสามารถบอกได้ถูกต้องว่า คน ๆ นี้ที่ตายอย่างนี้ เนื่องมาจากกรรมในชาติก่อนหรือไม่ นอกจากนี้แล้วไม่มีทางที่จะรู้ได้เลย

หลักวิชาตามที่อธิบายมาโดยสังเขปนี้ จะเห็นได้จากคำว่า ถึงที่ตายก็ต้องตายนี้ มีความหมายลึกซึ้งเพียงไร และด้วยเหตุนี้ จึงเป็นการยากสำหรับคนทั่ว ๆ ไปที่จะปลงตกในเรื่องนี้ เช่นเมื่อมีใครตาย แล้วก็ปลงสังเวชว่าเพราะเขาถึงที่ตายจึงต้องตาย แล้วก็ไม่เสียใจเช่นนี้หาได้ยาก แต่คนไหนถ้าปลงตก ก็ย่อมทำให้เขาสบายใจ

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหาของคุณพรพิมล สกุลคู คณะศึกษาศาสตร์ปีที่ ๒ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหา ๑. ลายมือ ซึ่งหมายถึงลายลักษณ์อักษรที่เขียนบนกระดาษ จะสามารถบอกให้ทราบถึงนิสัยใจคอของคนเราได้หรือไม่ ?

คำตอบ ตามหลักพุทธศาสนาถือว่า สิ่งใดถ้าเกิดมาอย่างมีความหมาย ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่า สิ่งนั้นเกิดมาจากวิญญาณ ลายมือเป็นสิ่งที่มีความหมาย เพราะการเขียนนั้น ออกมาจากความคิดของคนเขียน เพราะฉะนั้น ถ้าผู้ใดเป็นคนช่างสังเกต และทำสถิติเอาไว้ว่า

คนที่มีลายมือแบบนี้ อุปนิสัยใจคอจะต้องเป็นอย่างนี้ ซึ่งถ้าหากมีความชำนาญ หรือมีประสบการณ์มามาก ก็ย่อมสามารถจะบอกถึงอุปนิสัยใจคอได้อย่างแน่นอน แต่ก็เป็นการยากมาก ต้องใช้เวลานานกว่าจะมีความชำนาญทายได้แม่นยำจริง ๆ ในทางจิตแพทย์สมัยปัจจุบันก็ได้นำเอาวิธีการอันนี้มาใช้บ้างเหมือนกัน แต่ส่วนมากเขาจะให้คนไข้เขียนรูปภาพต่าง ๆ ให้ดู หรือไม่เช่นนั้นฝ่ายจิตแพทย์ก็เป็นฝ่ายเขียนรูปภาพให้เขาดู จากรูปภาพต่าง ๆ ที่แสดงอารมณ์ออกมา ก็จะทำให้ทราบถึงพื้นฐานทางจิตใจ วิธีนี้แม้จะได้ผลอยู่บ้าง แต่ก็เป็นทางอ้อมมาก การดูลายมือซึ่งหมายถึงเส้นที่ปรากฏบนฝ่ามือ ซึ่งมีมาแต่กำเนิด การดูแบบนี้สำหรับผู้ที่ชำนาญจริง ๆ จะได้ผลมากกว่าดูลายมือที่เกิดจากการเขียน ลายมือบนฝ่ามือก็เป็นสิ่งที่เกิดจากจิตใจเหมือนกัน เพราะลายมือแต่ละเส้นมีความหมาย ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่า เกิดมาจากจิตใจ เพราะฉะนั้นจึงสามารถบอกให้ทราบถึงนิสัยใจคอและชะตาชีวิตต่าง ๆ ได้

ปัญหา ๒. คนที่เคยทำบาปเอาไว้ก่อน ต่อมาภายหลังสำนึกตัว แล้วเลิกประพฤติความชั่วอันนั้น ประพฤติ

แต่ความดีเรื่อยมา สมมติว่าในขณะที่กำลังจะตายจิตไปนึกถึงความผิดที่แล้วมา เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะต้องไปเสวยผลของบาปในโลกทิพย์ตลอดไปใช่หรือไม่ ?

คำตอบ เป็นกฎตายตัวอยู่อย่างหนึ่งว่า **ถ้าหากในขณะที่กำลังจะตาย จิตเกิดเป็นอกุศลขึ้นมา และดับลงในขณะนั้น ก็จะต้องไปเสวยผลของอกุศลก่อน** แต่ไม่จำเป็นจะต้องเสวยผลของอกุศลนั้นตลอดไป เพราะถ้าหากพื้นของความชั่วที่ได้กระทำไว้นั้นมีไม่มาก โอกาสที่จะกลับใจหรือคิดในทางดีย่อมจะมีอยู่เสมอ เมื่อใดเกิดกลับใจได้ ซึ่งบางคนก็อาจจะคิดได้เอง หรือบางคนก็อาจจะมีผู้อื่นมาตักเตือน ในเมื่อกลับใจได้แล้ว ก็จะพ้นจากสภาพของความทุกข์ทรมานที่ได้รับอยู่ และไปเสวยสุขตามกุศลที่มีอยู่ ซึ่งบางคนก็อาจจะตกนรก หรือไปเกิดในอบายภูมิอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงไม่กี่วัน โดยนับตามเวลาในโลกมนุษย์ แล้วก็จุติจากภูมินั้นไปเกิดในสวรรค์ ตัวอย่างในคัมภีร์พระพุทธศาสนาก็มี เช่นพระนางมัลลิกา ซึ่งเป็นมเหษีของพระเจ้าปเสนทิโกศล ซึ่งโดยปกติเป็นคนที่ใจบุญมาก ได้บริจาคทานในพระพุทธศาสนามากมาย แต่ในเวลาจะตาย จิตเกิดไปนึกถึงกรรมชั่วบางอย่างที่ได้

เคยทำไว้ เมื่อตายไปแล้วก็ไปตกนรก ๗ วัน หลังจากนั้นก็ไปเสวยสุขในสวรรค์ อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น สำหรับคนที่เคยทำบาปเอาไว้แต่เพียงเล็กน้อย แต่กลับใจได้แล้วในขณะที่ยังไม่ตาย ถึงหากว่าจิตจะเกิดเป็นอกุศลขึ้นมาในขณะที่กำลังจะตาย ก็จะไปเสวยทุกข์ในโลกของโอปปาติกะไม่นาน แต่อย่างไรก็ดี สำหรับคนที่เข้าใจเรื่องนี้อย่างแจ่มแจ้ง และมีนิสัยปล่อยวางได้ แม้จะนึกถึงกรรมชั่วที่เคยผ่านมา ซึ่งเดี๋ยวนี้เลิกแล้ว แต่ก็รู้สึกไม่เดือดร้อนอะไร สำหรับคนประเภทนี้ เวลาตายก็จะไม่เดือดร้อน เพราะโอกาสที่จิตจะเป็นอกุศลในขณะจะดับจิตย่อมมีน้อย ฉะนั้นคนที่กลับใจได้และพื้นส่วนใหญ่เป็นคนดี เพราะทำแต่ความดีอยู่เสมอนั้น ไม่จำเป็นจะต้องเป็นห่วงในเรื่องนี้

ปัญหา ๓. สำหรับคนที่ทำบาปในตอนแรก และกลับตัวเป็นคนดีได้ในตอนหลังนี้ แล้วไม่ได้พะวงถึงบาปของเขาเลย เขาจะได้รับผลตอบแทนอย่างไรในโลกหน้า ในเมื่อบุญที่ได้กระทำมิสามารถจะลบล้างบาปได้ ตามเหตุผลที่ว่า บุญอยู่ส่วนบุญ บาปอยู่ส่วนบาป ?

คำตอบ คนที่ตายในขณะที่ใจเป็นกุศล ก็ย่อมจะไปเสวยสุขอยู่ในสุคติภูมิในโลกของโอปปาติกะ แต่ก็อย่าลืมว่า ถ้าความชั่วที่ฝังอยู่ในสันดานมันยังมีเชื้อเหลืออยู่ ก็อาจจะคิดในทางชั่วขึ้นมาได้อีก และถ้าจิตเกิดเป็นอกุศลขึ้นมาเมื่อใด ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ใช่กรรมที่รุนแรงก็ไม่อาจทำให้ถึงกับต้องจุติจากภูมินั้น แต่ถ้าหากเป็นกรรมที่รุนแรงก็จะทำให้จุติได้ในทันที **การเกิดเป็นโอปปาติกะเป็นของง่าย และการตายหรือการจุติของโอปปาติกะ ก็เป็นของง่ายเช่นเดียวกัน** โอปปาติกะบางคนซึ่งอยู่ในภูมิของสวรรค์ แต่ในเวลาจะจุติ ถ้าจิตเกิดเป็นอกุศลขึ้นมา และมาเกิดเป็นมนุษย์ ก็จะมาเกิดในตระกูลที่ไม่ดี มีชะตาชีวิตที่ไม่ดี แต่ถึงกระนั้น ถ้าหากพื้นของจิตใจส่วนใหญ่เป็นคนดี เพราะได้ทำความดีเอาไว้มาก กุศลที่มีอยู่นั้น ๆ ก็จะต้องให้ผล ตัวอย่างที่เห็นกันอยู่เสมอก็คือ คนบางคนเกิดในตระกูลต่ำ พ่อแม่ยากจนหรือพ่อแม่เป็นคนไม่ดี แต่แล้วในที่สุด เด็กคนนั้นก็สามารถสร้างตนเองขึ้นมาได้จากความขยันหมั่นเพียร จากความซื่อสัตย์กตัญญู จากความอดทน จากความเฉลียวฉลาด ซึ่งความดีต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีอยู่เป็นพื้นจิตใจของเขามาตั้งแต่เกิด

อนึ่ง ข้อที่ว่า **บาปก็อยู่ส่วนบาป บุญก็อยู่ส่วนบุญ ลบล้างกันไม่ได้** อันนี้เป็นการเข้าใจผิด **ความเป็นจริง บุญ ก็หมายถึงความดีที่มีอยู่ในจิตใจ บาปก็หมายถึงความชั่วที่มีอยู่ในจิตใจ บุญกับบาปเป็นสิ่งที่อยู่ด้วยกันเสมอ** ตัวอย่างเช่น คนที่ฉลาดก็คือคนที่โง่น้อย คนที่โง่ก็คือคนที่ฉลาดน้อย คนที่ขยันก็คือคนที่ขี้เกียจน้อย หรือคนที่ขี้เกียจก็คือคนที่ขยันน้อย อย่างนี้เป็นต้น ขอให้เราพิจารณาดูข้อเท็จจริง อย่าได้เชื่ออะไรตาม ๆ กันมา โดยไม่ได้พิจารณาเหตุผลให้ถ่องแท้ และจงจำไว้ว่า **ความโง่ ความขี้เกียจ ความอ่อนแอ ความโหดร้ายทารุณ ความอยุติธรรม ความลำเอียง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทางพุทธศาสนา** เรียกว่า **บาป** ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า **ความชั่ว** ความชั่วต่าง ๆ เหล่านี้ จะหมดไปจากสันดานได้โดยวิธีไหน ? ถ้าหากจะไม่หมดไปด้วยการพยายามทำความดีให้มากขึ้น เช่น ความโง่หรือความเข้าใจผิด จะหมดไปได้ก็ต่อเมื่อจะต้องพยายามศึกษาหาความรู้อย่างนี้เป็นต้น ใช่หรือไม่ ? เพราะฉะนั้น คำอุปมาที่ว่า บุญกับบาปเปรียบเหมือนน้ำกับน้ำมันเข้ากันไม่ได้ หรือลบล้างกันไม่ได้นั้น เป็นความเข้าใจที่ผิด แต่ชาวพุทธโดยทั่วไป

ซึ่งรวมทั้งพระทั้งหลายด้วย ส่วนมากก็มักมีความเข้าใจว่า **ทำบุญลบล้างบาปไม่ได้** ความจริงในเรื่องนี้มีอยู่แต่เพียงว่า เมื่อเราทำบาปอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปแล้ว วิบากของมันย่อมมีอยู่ในสันดานเสมอ และในเมื่อวิบากยังมีอยู่ มันก็จะต้องให้ผลอย่างแน่นอน การทำบุญบางอย่าง เพื่อลบล้างบาป เช่น บางคนฆ่าสัตว์มามาก แต่เขาก็บริจาคทานอยู่เสมอ ในกรณีอย่างนี้ บุญที่เกิดจากการบริจาคทาน จะลบล้างบาปที่เกิดจากการฆ่าไม่ได้ หรือคนที่โกงเขาอยู่เสมอยังไม่เลิก แต่ก็บริจาคทานทำบุญอยู่เรื่อย ๆ อย่างนี้ก็ลบล้างไม่ได้ บาปที่ทำไว้จะต้องให้ผล แต่บุญที่ทำไว้ก็ให้ผลเหมือนกัน **การทำบุญที่จะลบล้างบาปได้ต้องทำให้ถูกวิธี** ซึ่งหลักทั่ว ๆ ไปมีอยู่ว่า ความชั่วที่เคยทำต้องเลิกอย่างเด็ดขาด และในเวลาเดียวกันเราจะต้องพยายามสร้างคุณธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสันดาน เพื่อให้ความชั่วที่มีอยู่จะได้ค่อย ๆ หมดไป เช่น อย่างในกรณีของการโกง เมื่อเราต้องการจะล้างบาป เราก็ต้องหยุดโกง และในเวลาเดียวกัน เราก็จะต้องพยายามประพฤติตัวเป็นคนซื่อสัตย์สุจริตต่อคนทั่วไปและพยายามหาทางช่วยเหลือคนที่ถูกโกงให้พ้นจากความ

เดือดร้อนต่าง ๆ ด้วยความเมตตาของเรา การทำบุญอย่างนี้จึงจะเป็นการลบล้างบาปได้ แต่จะได้แค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของเรา แต่โดยธรรมดาแล้ว มันจะไม่หมดไปทันที มันเพียงแต่เบาบางลงเท่านั้น เพราะฉะนั้นโอกาสที่บาปนั้นจะให้ผลจึงมักมีอยู่เสมอ แต่ถ้าวิบากของกรรมชั่วในเรื่องไหนหมดไปจากสันดานแล้ว บาปกรรมที่เคยทำมาก็จะไม่ให้ผลอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ดี ต้องจำไว้ให้ดีว่า **ไม่ว่ากรณีใด ๆ บาปที่ทำไว้จะเลิกให้ผล ก็ต่อเมื่อวิบากของมันไม่มีแล้ว และวิบากของกรรมชั่วต่าง ๆ จะหมดไปจากสันดานได้ ก็ต่อเมื่อเราได้ทำความดีต่าง ๆ เอาไว้มาก ในสันดานของเรามากไปด้วยความดี จนกระทั่งสันดานชั่วต่าง ๆ ที่เคยทำไว้หมดสิ้นไป**

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหาของคุณศุภชัย ระวังนาม ธนบุรี

➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢➢

ปัญหา คน ๆ หนึ่งชาติก่อนฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมามาก กรรมอันนี้บันดาลให้ชาตินี้ถูกเขาฆ่า ผู้ที่ฆ่าคน ๆ นี้จะมีบาปหรือไม่ ? เพราะทำไปด้วยแรงกรรมของผู้ถูกฆ่าเอง

โดยกรรมของผู้ถูกฆ่าบันดาลให้เขาทำ(แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ผู้ฆ่าทราบว่าชาติก่อนผู้ถูกฆ่าทำบาปมาก่อน)

คำตอบ ขึ้นชื่อว่าการฆ่า ถ้าหากผู้ฆ่ามีเจตนาจะทำให้ผู้นั้นตาย ย่อมเป็นบาปทั้งสิ้น เพราะหลักของปาณาติบาตมีอยู่ว่า การฆ่าสัตว์ที่นับว่าเป็นการผิดศีลนั้นมีหลักอยู่อย่างนี้คือ **๑. สัตว์มีชีวิต ๒. รู้ว่าสัตว์มีชีวิต ๓. มีจิตคิดจะฆ่า ๔. สัตว์ตายด้วยการฆ่านั้น** ถ้าผู้ใดฆ่าสัตว์ครบองค์ดังที่กล่าวมา ก็แปลว่าผิดศีลข้อนี้ และจะต้องเป็นบาป ส่วนการที่จะเป็นบาปมากหรือบาปน้อยนั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่ง เพราะโดยธรรมดา การฆ่าแม้จะเป็นการฆ่าคนเหมือนกัน ก็ไม่ได้หมายความว่าจะต้องเป็นบาปเท่ากัน เช่น คนที่ฆ่าพ่อแม่ของตัวเองกับฆ่าคนอื่น บาปย่อมไม่เหมือนกันอย่างนี้เป็นต้น

โดยธรรมดา การฆ่าผู้อื่นมันก็ต้องมีเวรมีกรรมกันมาจึงจะมีการฆ่าเกิดขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าหากเราไปฆ่าเขา แม้จะเนื่องมาจากกรรมของเขาบันดาลให้เราต้องทำเช่นนั้น เราก็ย่อมจะเป็นบาป เหมือนอย่างเพชฌฆาตประหารชีวิตนักโทษ ซึ่งก็เป็นกรรมของนักโทษเองบันดาล

ให้ต้องถูกฆ่า แม้ในกรณีอย่างนี้เพชฌฆาตก็ต้องเป็นบาปเหมือนกัน อย่างน้อยที่สุดบาปเท่าที่เรามองเห็น ก็คือ เพชฌฆาตจะต้องมีใจดำอำมะหิตเกิดขึ้น และจะมีนิสัยฆ่าคนได้อย่างง่าย ๆ และเมื่อทำบ่อย ๆ ความใจดำอำมะหิตก็จะมีมากขึ้น ความใจดำอำมะหิตก็คือ บาปอย่างหนึ่ง แล้วลองพิจารณาดูว่า อันคนที่มีนิสัยใจดำอำมะหิตนั้น จะต้องได้รับผลอะไรบ้าง ?

ปัญหา ๒. ทำให้ผู้อื่นตายโดยประมาทจะเป็นบาปหรือไม่ ?

คำตอบ การทำให้ผู้อื่นตายโดยไม่มีเจตนา ไม่เป็นบาปเพราะการฆ่า แต่บาปที่เกิดขึ้นจากความประมาทย่อมจะต้องมีบ้างไม่มากก็น้อย เราเคยเห็นตัวอย่างคนที่ได้รับอุบัติเหตุเพราะความประมาทของผู้อื่นแล้วลองพิจารณาดูว่าคนประเภทนี้จะต้องได้ทำกรรมอะไรมาบ้างหรือเปล่า ?

ปัญหา ๓. ฆ่าเพื่อป้องกันตัวเอง จะเป็นบาปหรือไม่ ? มีบางท่านบอกว่าเสือจะมากัดคน คนกลัวจึงฆ่าเสือเสียก่อน การฆ่าเช่นนี้ยิ่งบาปมาก เพราะมีโทสะ

(หรือความชั่ว) เข้ามาผสม การกระทำเช่นนี้จะยุติธรรมหรือไม่ ? จะปล่อยให้เสือกัดหรืออย่างไร ?

คำตอบ การฆ่าเพื่อป้องกันตัวก็ย่อมจะเป็นบาปเหมือนกัน ขอให้พยายามจำหลักของปาณาติบาต ๕ หัวข้อดังที่กล่าวมาแล้ว อันที่จริงการฆ่าเพื่อป้องกันตัวจะเป็นบาปมากหรือบาปน้อย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโทสะหรือขึ้นอยู่กับความกลัวเท่านั้น แต่มันขึ้นอยู่กับปัญหาอย่างอื่นอีกหลายอย่าง และการที่เราจะวินิจฉัยว่า การกระทำอย่างไรจะเป็นบาปหรือไม่เป็นบาปนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับรากฐานแห่งจิตใจของคนเราด้วย กล่าวคือ ถ้าคนไหนมีจิตใจสูง เข้าใจเรื่องชีวิตอย่างลึกซึ้ง เขาก็จะมองเห็นความจริงข้อนี้คือ **ความเป็นห่วงตัวเอง ความยึดมั่นในตัวเอง ความกลัวตาย สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เขาจะต้องพยายามกำจัดออกให้หมด เพราะถ้าไม่ทำเช่นนั้น เขาก็จะพ้นทุกข์ไม่ได้** และทุกข์ที่ว่านี้หมายถึงความทุกข์ต่าง ๆ ที่เกิดในชีวิตประจำวัน เช่น ความไม่สบายใจ ความกลุ้มใจ ความวิตกกังวล อันเกิดมาจากการพลัดพรากจากสิ่งที่รักประสบสิ่งที่ไม่รัก ความไม่สมหวัง ความทุกข์เหล่านี้จะหมดไปได้ก็ต่อเมื่อไม่เป็นห่วงตัวเอง ไม่

ยึดมั่นในตัวเอง และไม่กลัวตาย สำหรับบุคคลที่เข้าใจเรื่องชีวิตอย่างลึกซึ้งเช่นนี้ เขาย่อมมองเห็นว่า ถ้าจะมีใครมาฆ่าเขา หรือเสือจะมากัด เขาก็จะทำแต่เพียงพยายามหลบหลีกหรือป้องกันมิให้ถูกฆ่า แต่ถ้าหนีไม่พ้นจำเป็นจะต้องตายเขาก็จะยอมตายแต่โดยดี เพราะจะได้ถือโอกาสฝึกหัดไม่ให้เป็นห่วงตัวเองอีกด้วย แต่สำหรับคนที่ไม่เข้าใจเรื่องชีวิตอย่างลึกซึ้งเช่นนี้ ก็อาจจะเห็นว่าเป็นการอ่อนแอ หรือเห็นว่าเป็นความขี้ขลาด ทั้งนี้ก็เพราะจิตใจของเขายังไม่สูง ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องคิดเช่นนั้น การตอบปัญหาทุกอย่างเพื่อที่จะให้ใครเข้าใจมันเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับฐานะของจิตใจของแต่ละบุคคล เรื่องเดียวกันแต่คนที่ตอบมีฐานะทางจิตใจไม่เหมือนกัน ก็ย่อมจะมองปัญหาไปตามฐานะของตัว การฆ่าเพื่อป้องกันตัวเป็นสิ่งที่สมควรจะต้องกระทำสำหรับคนในระดับหนึ่ง ซึ่งคนในระดับนี้มีมาก คนเกือบจะทั้งโลกอยู่ในระดับนี้ ทั้งนั้น ส่วนคนอีกระดับหนึ่ง คือระดับของผู้ที่ก้าวขึ้นสู่ขั้นโลกุตตรธรรม ต้องการจะเอาชนะความทุกข์ทั้งหมดโดยเด็ดขาด เขาก็จะเห็นว่า การฆ่าบุคคลหรือสัตว์อื่นแม้เพื่อเป็นการป้องกันตัวเอง ก็เป็นบาป และเป็นการ

ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะทำ ขอให้พิจารณาดูจากชีวิตของพระ เราจะเห็นความจริงข้อนี้ชัด เพราะพระทุกรูปที่มีจิตใจเป็นพระจริง ๆ นั้น ท่านจะไม่ฆ่าใครเป็นอันขาด แม้ว่าเขาผู้นั้นจะมาฆ่าท่านก็ตาม

ปัญหา ๔. ธรรมชาติสร้างเสือให้มากินเนื้อ แต่เมื่อมันไปกินสัตว์อื่นก็เป็นบาป การกระทำอย่างนี้ ยุติธรรมหรือไม่ ? อะไรจะเป็นบาปหรือไม่นั้น ผมเห็นว่าเป็นเรื่องของสภาวธรรม ไม่ใช่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้น พระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้ชี้ให้เห็นเท่านั้น เช่นเมื่อพระสงฆ์ทำลายต้นไม้เป็นบาป มราวาสทำลายต้นไม้ก็น่าจะเป็นบาปเหมือนกัน แต่เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะเอาอะไรมาเป็นอาหารดี โดยไม่ต้องทำลายต้นไม้และสัตว์ ?

คำตอบ ที่เข้าใจกันว่า ธรรมชาติสร้างเสือให้มากินเนื้อนั้น เป็นการเข้าใจผิด ถ้าหากเข้าใจว่า คำว่าธรรมชาติที่ว่านี้หมายถึงสิ่งอื่น นอกจากกรรมของเสือเอง เพราะความจริงแท้ ๆ นั้นก็คือ **การที่เสือเกิดมาเป็นเสือก็เพราะกรรมของมันเอง** แต่เรื่องนี้คนส่วนมากไม่เข้าใจ การที่ไม่เข้าใจก็เพราะเรามองจากทัศนะของเสือซึ่งจะทำ

ให้เรารู้สึกว่า การที่เสือกินสัตว์อื่นเป็นอาหารเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นจะเป็นบาปตรงไหน แต่ถ้าหากเรามองจากทัศนะของคน และถามตัวเองดูว่า เราอยากจะเกิดเป็นเสือหรือเปล่า ? เราก็จะตอบว่าไม่ต้องการ เพราะเรารู้ว่า ชีวิตของคนประเสริฐกว่าชีวิตของเสือมากมาย แต่เสือเองมันไม่รู้สึกว่าชีวิตของมันต่ำ มันมีความภาคภูมิใจในตัวของมันเองที่เกิดมาแข็งแรงกว่าสัตว์ทั้งหลาย มันพอใจในความเป็นเสือ เมื่อเป็นเช่นนี้ มันก็ย่อมจะไม่รู้สึกว่า การฆ่าสัตว์อื่นเป็นอาหารเป็นบาป แต่ในเมื่อเรามองเห็นว่า **การที่มันต้องเกิดมาเป็นเสือทุกชาตินั้นก็เป็นการได้รับกรรมจากที่มันกระทำอยู่แล้ว** เราก็จะมองเห็นชัดว่า การที่เสือกินสัตว์อื่นเป็นอาหารเป็นบาปแน่ เพราะอย่างน้อยกรรมอันนี้ก็ทำให้มันต้องเกิดเป็นเสือทุกชาติ หนีจากภาวะอันนี้ไม่พ้น แต่นี่ก็เป็นการชี้ให้เห็นแต่เพียงประเด็นเดียวว่า ขึ้นชื่อว่าการฆ่าสัตว์อื่นให้ตาย ซึ่งจะเป็นการฆ่าเพื่ออะไรก็ตาม ย่อมเป็นบาปทั้งสิ้น การพิจารณาผลของกรรม ถ้าเราพิจารณาในแง่อื่นมองไม่เห็น ก็ขอให้พิจารณาในแง่ทำนองนี้ กล่าวคือคนที่มีนิสัยโกหก และไม่เลิกจากการโกหก เขาก็จะเกิดมามีนิสัย

อย่างนี้ตลอดไป คนที่ชอบฆ่าสัตว์อื่นเป็นอาหารเขาก็จะต้องมีชีวิตเกี่ยวข้องกับการฆ่าตลอดไปไม่ว่าจะไปเกิดเป็นอะไร อยู่ที่ไหน เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น ก็จะคิดออกแต่ในรูปว่า อย่างนี้มันต้องฆ่า แล้วลองพิจารณาดูว่า คนที่ชอบ แก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ ในที่สุดจะเป็นอย่างไร นอกจากนี้แล้วผลอย่างอื่นยังมีอีกมากมาย เช่นคนที่มีนิสัยชอบฆ่าสัตว์นั้น ความยุติธรรมในใจย่อมมีน้อย ความเมตตากรุณาก็มีน้อย และยังแสดงให้เห็นอีกว่า มีการยึดมั่นในตัวตนอย่างเหนียวแน่นที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้เขาจะมีทางพ้นทุกข์หรือไม่ ? แม้เขาจะมีการอยู่ดีกินดี ไม่ติดคุกติดตะราง คนที่มีใจสูงเท่านั้นจึงจะมองเห็นว่า เขาไม่มีทางเลย เพราะสิ่งภายนอกไม่ว่าจะดีวิเศษปานใดก็ช่วยให้คนเราพ้นทุกข์ไม่ได้ นอกจากจะต้องปรับปรุงจิตใจของเราให้สูงด้วยคุณธรรมต่าง ๆ จนกระทั่งปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่างได้เท่านั้น จึงจะพ้นทุกข์ได้

อันที่จริงการที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติว่า **อะไรเป็นบาปหรือไม่เป็นนั้น พระพุทธองค์ทรงถือเอาเรื่องการพ้นทุกข์เป็นหลัก** แต่ถึงกระนั้นในเวลาที่พระองค์จะทรงสั่งสอนใคร หรือทรงบัญญัติวินัยให้แก่ใคร พระองค์

ก็จะต้องทรงพิจารณาถึงความเหมาะสมในการปฏิบัติ มราวาสโดยธรรมดาก็จะต้องทำบาปต่าง ๆ อยู่แล้ว และการที่เขาจะพ้นจากบาปต่าง ๆ ได้ ก็จะต้องอาศัยการทำบาปเหมือนกัน เช่นผู้ที่จะมีจิตเป็นกุศล คิดจะเสียสละทำประโยชน์ต่อผู้อื่นนั้น โดยปกติจะต้องมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความเป็นอยู่สะดวกสบาย ไม่เช่นนั้นความคิดที่เป็นกุศลนี้ก็จะไม่เกิด เพราะถ้าเขาลำบากในเรื่องความเป็นอยู่ หรือร่างกายเจ็บป่วย เขาก็จะคิดแต่จะแก้ปัญหาของเขา และเมื่อแก้ไม่ได้ ก็ย่อมจะไม่มีกำลังใจที่จะคิดทำประโยชน์ต่อผู้อื่น และการที่คนเราจะมีความเป็นอยู่ดีมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์นั้น ย่อมจะต้องมีการทำบาปกันบ้างไม่มากก็น้อย เพราะฉะนั้น ถ้าหากมราวาสตัดต้นไม้ก็ไม่ได้ ฆ่าสัตว์บ้างก็ไม่ได้ ก็ย่อมจะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายไม่ได้ แม้คนที่มีชีวิตอยู่อย่างสบายโดยไม่ต้องทำบาปนั้น โดยข้อเท็จจริงเขาได้อาศัยแรงงานหรือผลประโยชน์จากผู้ทำบาปไม่ทางตรงก็ทางอ้อมอยู่เสมอ เพราะฉะนั้น ในฐานะที่เป็นมราวาสจึงไม่จำเป็นจะต้องเคร่งต่อทางศาสนา จนกระทั่งทำอะไรไม่ได้ เพราะกลัวจะเป็นบาปไปเสียทั้งหมด

ปัญหา ๕. หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าเทวดาประชุมกันว่าจะให้ มิตร ชัยบัญชา เป็นเทวดาหรือไม่ ? ผมสงสัยว่า เทวดามีอำนาจที่จะอนุมัติให้ผู้ใดเป็นเทวดาได้เช่นนั้นหรือ ? ไม่ใช่อยู่ที่การกระทำของผู้นั้นเองหรือ ที่เป็นผู้ที่ให้ไปเกิดเป็นเทวดา และโอปปาติกะก็มีอยู่ ๖ จำพวกเท่านั้น คือ สัตว์นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน เทวดา และพรหม เมื่อมิตร ชัยบัญชา ยังไม่ได้รับอนุมัติให้เป็นเทวดาแล้ว ขณะนั้นเป็นอะไร ?

คำตอบ โดยธรรมดาในโลกของโอปปาติกะไม่มีการแต่งตั้งให้ใครเป็นอะไรเหมือนในโลกมนุษย์ ใครจะเกิดไปเป็นอะไร ก็เป็นด้วยกรรมของตัวเอง เพราะฉะนั้น เรื่องเทวดาประชุมกันจะให้มิตร ชัยบัญชา เป็นเทวดานี้ เข้าใจว่าคงจะเกิดจากการเข้าใจผิดของผู้เป็นคนทรง ซึ่งไม่มีความรู้ในเรื่องของโอปปาติกะ และพูดออกมาเองจากจิตใต้สำนึก หรือจากจิตกึ่งสำนึก คือครึ่งหลับครึ่งตื่น นี่พูดถึงว่า การเข้าทรงครั้งนี้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจคือคนทรงไม่ได้ตั้งใจจะหลอกลวง แต่ก็รู้สึกว่ามีใครมาเข้าทรงจริง ๆ และพูดออกมาจากความรู้สึกในใจที่มีอยู่ในขณะนั้น

การเข้าทรงที่แท้จริงนั้น โดยปกติหาดูได้ยากมาก เพราะไม่ใช่ของง่าย และการที่จะเชื่อได้ว่าเป็นความจริงนั้น จะต้องมีการพิสูจน์กันหลายวิธี ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมาก ผู้ที่สนใจขอให้อ่านจากหนังสือวิญญาณ รวมเล่มปีที่ ๑

อนึ่ง ในโลกของโอปปาติกะนั้น แบ่งออกเป็น ๒ ภูมิ คือ อบายภูมิ กับสุคติภูมิ อบายภูมิก็ได้แก่ นรก เปรต อสุรกาย และเดรัจฉาน สุคติภูมิก็ได้แก่ สวรรค์ กามาพจร ๖ ชั้น พรหมอีก ๑๖ ชั้น ทุกคนที่ตายไปจะต้องเกิดเป็นโอปปาติกะอยู่ในชั้นใดชั้นหนึ่งในบรรดาภูมิเหล่านี้ ส่วนมิตร ชัยบัญชา จะอยู่ในภูมิไหน ชั้นไหนนั้น ผมยังไม่อยู่ในฐานะที่จะตอบปัญหาข้อนี้ได้ เพราะถ้าตอบ ก็ต้องมีการพิสูจน์ ซึ่งผมไม่ปรารถนาที่จะทำในขณะนี้ เพราะผลสะท้อนที่จะติดตามมามีมากมาย เช่น อย่างน้อยก็จะทำให้ผมไม่มีเวลาจะทำงานที่เป็นประโยชน์จริง ๆ

คนที่เป็นโรคประสาท จะฝึกสมาธิได้หรือไม่ ?

ปัญหาของคุณบุ้นเฮง แซ่ภู่ ๒๑๘ ถนนดินสอ เสาชิงช้า พระนคร

ปัญหา ๑. คนที่เป็นโรคประสาท แล้วมาฝึกสมาธิจะได้ผลหรือเปล่า ?

คำตอบ คนที่เป็นโรคประสาทโดยปกติฝึกสมาธิได้ยากมาก นอกจากจะต้องใช้วิธีเฉพาะสำหรับคนที่เป็นโรคนี้โดยตรง ซึ่งคำว่า **วิธีเฉพาะ** นี้จะรู้ได้ก็ต่อเมื่อต้องมีการตรวจภาวะทางจิตใจอย่างละเอียด ตลอดทั้งต้องทราบถึงความจำเป็นและสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยด้วย คนบางคนที่ฝึกสมาธิแล้วเป็นบ้านั้น ส่วนมากก็เนื่องจากคน ๆ นั้นเป็นโรคประสาทอยู่แล้ว และผู้สอนไม่เข้าใจเรื่องนี้โดยละเอียด สักแต่ว่าสอนคนอื่นมาอย่างไร ก็สอนกันไปอย่างนั้น โดยไม่คลี่คลายอารมณ์ของผู้ป่วย

เสียก่อน และไม่ได้ระวังในเรื่องประสาทหลอน ซึ่งคนที่เป็นโรคประสาทส่วนมากมักจะเป็นกัน ผู้ป่วยที่มีอาการอย่างนี้เมื่อมาฝึกสมาธิไม่ถูกวิธี สำหรับคนที่เป็นโรคนี้อยู่แล้ว ก็จะเพิ่มอาการประสาทหลอนมากขึ้น ฉะนั้นจึงต้องระวังให้มาก ทางที่ดีคนเป็นโรคประสาทถ้าจะฝึกสมาธิ จะต้องไปหาผู้ที่มีความรอบรู้ทั้งในด้านจิตวิทยาแผนใหม่ และมีความรู้ในทางศาสนาเป็นอย่างดีด้วย จึงจะได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง

ปัญหา ๒. การออกกำลังกายเล่นกีฬา เช่น ฟุตบอล วิ่ง เหล่านี้ จะถือว่าเป็นการฝึกสมาธิได้หรือเปล่า เพราะมันทำให้สติอยู่กับตัว ?

คำตอบ การทำอะไรก็ตาม ถ้าหากเป็นการฝึกหัดให้มีสติอยู่กับตัวแล้ว ถือว่าเป็นการฝึกสมาธิทั้งสิ้น คนที่เป็นโรคประสาทควรจะฝึกสมาธิด้วยการทำงาน หรือเล่นกีฬาชนิดที่จะต้องใช้สติควบคุมตัวเองอยู่เสมอ วิธีนี้ได้ผลดีกว่าที่จะมานั่งหลับตาภาวนา ซึ่งนอกจากจะไม่ได้ผลแล้ว ยังจะเป็นอันตรายด้วย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ ๑

ปัญหา ๓. การฝึกสมาธิทำให้ได้ประโยชน์อะไรบ้าง ?

คำตอบ การฝึกสมาธิมีประโยชน์มากมายเกินกว่าที่คนส่วนมากเข้าใจกัน คือ แปลว่าประโยชน์ของสมาธิต่าง ๆ ตามที่เข้าใจกันอยู่เวลานี้นั้น ที่จริงยังมีอยู่อีกมากที่คนส่วนมากไม่รู้ ถ้าจะพูดกันอย่างสั้น ๆ ที่สุด ก็คือ คนเราจะไม่มีทางพ้นทุกข์ และไม่มีทางที่จะมีชีวิต อยู่อย่างสมบูรณ์ได้เลยเป็นอันขาด ไม่ว่าจะมั่งมีเงินทองหรือมีอำนาจใหญ่โต หรือมีความรู้ความสามารถมากสักเพียงไรก็ตาม ก็เป็นไปไม่ได้ ถ้าหากว่าเข้าสมาธิไม่ได้ หรือเข้าได้แต่ก็เข้าได้ไม่ดี คนที่เป็นโรคประสาท ก็คือคนที่ขาดสมาธิมานานแล้วก่อนที่จะเป็นโรคนี้ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าในชีวิตประจำวันจิตใจฟุ้งซ่านอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ บังคับใจตนเองให้มีสติอยู่กับตัวไม่ได้ และมีความไม่สบายใจอยู่เสมอเกือบตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีหรือไม่ดี ผู้ใดถ้าเป็นเช่นนี้บ่อย ๆ นาน ๆ ไปก็ต้องเป็นโรคประสาทอย่างแน่นอน

ปัญหา ๔. คนที่ชาตินี้พิการเช่น ตาบอด สายตาสั้น แขนด้วน เกิดชาติหน้าจะเป็นอย่างนี้อีกหรือเปล่า ?

คำตอบ โดยปกติคนที่เกิดมาพิการ ก็ต้องเนื่องมาจากบาปกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าหากยังใช้กรรมไม่หมด เมื่อตายไปแล้วก็จะต้องพิการอีก แต่ก็มีปัญหาอีกว่า เราจะรู้ได้อย่างไรว่า เขาได้ใช้เวรกรรมหมดแล้วหรือยัง ? สำหรับปัญหาข้อนี้ คนธรรมดาไม่มีทางจะรู้ได้ นอกจากผู้ที่มีญาณพิเศษที่สามารถจะระลึกชาติได้ และมีตาทิพย์เท่านั้นจึงจะบอกได้

ปัญหา ๕. การทำบุญตักบาตรได้อานิสงส์อย่างไร?

คำตอบ การทำบุญตักบาตร ซึ่งหมายถึงการนำอาหารไปใส่ลงในบาตรของพระนั้น ในความหมายที่แท้จริงก็คือ การเสียสละทรัพย์สมบัติสิ่งของของตัวเองให้แก่ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการให้เปล่า ๆ ที่ให้ก็เพราะมีความเคารพ มีความเลื่อมใส มีความเมตตากรุณา มีความกตัญญู การเสียสละสิ่งของอันใดก็ตาม ถ้าหากเกิดจากคุณธรรมดังที่กล่าวมา และเป็นการเสียสละด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วยความเต็มใจจริง ๆ ย่อมได้อานิสงส์หลายอย่าง แต่ก่อนอื่นจะต้องเข้าใจเสีย

ก่อนว่า **ทุกครั้งที่มีการเสียสละแบบนี้ ผลที่เราจะพึงได้รับอย่างแน่นอน และได้รับทันทีภายหลังการกระทำทุกครั้งก็คือ วิบากของการเสียสละ วิบากหมายถึงผลของการกระทำ ที่เกิดขึ้นในสันดาน** คนที่มีวิบากอันนี้ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและมีมามาก ก็เป็นที่หวังได้อย่างหนึ่งว่าไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ๆ หรือทำงานอะไร ย่อมจะต้องเจริญด้วยทรัพย์สมบัติ เพราะมักจะมีโชคดีเสมอและมีรายได้ตามฐานะของอาชีพ ซึ่งหมายความว่า ถ้าเขาประกอบอาชีพที่มีรายได้มาก ก็มีหวังร่ำรวยได้มาก แต่ถ้าประกอบอาชีพที่มีรายได้น้อย ก็ร่ำรวยน้อย ซึ่งอันนี้จะสังเกตเห็นได้ว่า ถึงแม้จะไม่ร่ำรวยมาก แต่ก็จะมีรายได้ดีกว่าคนอื่นที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน อานิสงส์ของการบริจาคทานไม่ว่าจะบริจาคในรูปไหน ให้แก่ใครย่อมมีอานิสงส์เหมือนกัน คือทำให้เกิดความมั่งคั่งหรือสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ และที่ทางพระพุทธศาสนาถือว่าทำบุญกับพระได้อานิสงส์มาก ก็เพราะพระเป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใสศรัทธา และความเคารพนับถือดีกว่ามราวาส ซึ่งผู้ที่บริจาคทานในพระสงฆ์ย่อมจะรู้สึกปีติโสมนัสมาก แต่ทั้งนี้ย่อมหมายถึงว่า บุคคลผู้นั้นมีความ

เลื่อมใสในพระสงฆ์จริง ๆ และพระสงฆ์ก็เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบด้วย แต่อย่างไรก็ดี การบริจาคทานที่เป็นกุศลสาธารณะ หรือการบริจาคทานให้แก่ใครก็ตาม ซึ่งถ้าหากเป็นเหตุทำให้คุณธรรมในตัวเองเจริญขึ้นมาก ก็แปลว่าได้บุญมาก และมีอานิสงส์มาก

อนึ่ง การบริจาคทานไม่ใช่จะมีอานิสงส์ดังที่กล่าวมาเท่านั้น ผู้ที่มีนิสัยเสียสละชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ และทำด้วยใจที่เป็นกุศลจริง ๆ ผลอันหนึ่งที่จะต้องได้รับอย่างแน่นอนในปัจจุบันทันตาเห็นก็คือ **ทำให้เกิดการปล่อยวางในสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย** ซึ่งการปล่อยวางนี้สำคัญที่สุดในชีวิตประจำวัน คนที่มีการปล่อยวางอยู่เสมอ จะไม่มีทางเป็นโรคประสาทได้เลยเป็นอันขาด นอกจากนี้คนที่มีนิสัยเสียสละ ย่อมเป็นที่รักที่เคารพนับถือของคนทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็มีความสุข และถ้าจะฝึกสมาธิก็ฝึกได้ง่าย นี่คืออานิสงส์ของการเสียสละ หรือการบริจาคทานโดยทั่ว ๆ ไป ไม่ได้หมายเฉพาะเจาะจงแต่เรื่องการใส่บาตรเท่านั้น

ปัญหา ๖. คนที่ตายแล้ว ไปเกิดเป็นโอปปาติกะทุกคน และอีกกี่ปีจะมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ?

คำตอบ การที่จะตอบปัญหาข้อนี้ เราจะต้องรู้เสียก่อนว่า ผู้นั้นไปเกิดเป็นโอปปาติกะอยู่ในภูมิไหนจึงจะสามารถตอบได้ แต่ถึงกระนั้น ก็ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะโดยปกติชีวิตในโลกของโอปปาติกะ ก็เหมือนกับชีวิตในโลกมนุษย์ คือมีอายุขัยไม่เหมือนกัน เช่นสัตว์ต่าง ๆ ในโลกมนุษย์มีเกณฑ์อายุขัยไม่เหมือนกัน แม้แต่มนุษย์เองซึ่งโดยปกติมีเกณฑ์อายุขัย ๑๐๐ ปี ก็ไม่ได้หมายความว่า มนุษย์ทุกคนจะต้องมีอายุยืนยาวถึง ๑๐๐ ปี จึงจะตาย คนที่เกิดมาเพียงวันสองวันตายก็มี ปีสองปีตายก็มี บางคนตายในท้องก็มี มันเป็นการยากที่จะบอกว่าใครจะตายเมื่อไร หรือจะอยู่นานเท่าไร นอกจากจะต้องอาศัยการดูเป็นรายบุคคล โดยวิธีทางโหรหรือวิธีทางสมาธิ แต่ถึงกระนั้นก็อาจจะทำนายผิดได้อีก แต่อย่างไรก็ดี ทุกคนย่อมมีเกณฑ์ชะตาชีวิตเป็นของตนเอง ซึ่งใครจะอยู่นานเท่าไร จะตายเมื่อไร หลักส่วนใหญ่ย่อมขึ้นอยู่กับกรรมของตน

การทำบุญแล้วอธิษฐานจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ ? การทำบาปด้วยความจำเป็น จะเป็นอุปสรรคต่อการไหว้พระสวดมนต์ทำสมาธิหรือไม่ ?

ปัญหาของคุณบุ้นเฮง แซ่ภู่ ๒๑๘ ถนนดินสอ เสาชิงช้า พระนคร

ปัญหา ๗. ตัวเราถ้าต้องการอยากให้ชาติหน้าเกิดเป็น เช่น นายแพทย์ นายทหาร นายตำรวจ ผู้หญิงหรือผู้ชาย ชาตินี้เราใช้วิธีแบบทำบุญอธิษฐานตามที่เราต้องการ อยากทราบว่าชาติหน้าจะเป็นจริงได้หรือไม่ ?

คำตอบ ลำพังการทำบุญด้วยการบริจาคทาน หรือด้วยการถือศีล หรือด้วยวิธีไหนก็ตาม แล้วอธิษฐานตามที่เราต้องการนั้น ยังเป็นสาเหตุไม่พอที่จะทำให้เราได้เกิดเป็นอย่างที่เราต้องการ เพราะหลักโดยทั่วไปมีอยู่ว่า

ถ้าในชาตินี้เราประพฤติตัวเป็นโจร และไม่เลิกนิสัยอันนี้ เกิดไปชาติหน้าเมื่อมาเกิดเป็นคน แม้จะไม่ได้อธิษฐานขอให้เกิดเป็นโจร หรือก่อนจะตายได้ตั้งใจไว้ว่าจะไม่ขอเกิดเป็นโจร ก็ช่วยไม่ได้ เมื่อเขาเกิดมาเป็นคนอีก เขาก็ต้องเป็นโจรอีก เพราะคนเราหว่านพืชไว้เช่นใด เขาจะต้องเป็นเหมือนอย่างพืชที่เขาได้หว่านไว้ นี่คือหลักใหญ่ที่จะทำให้คนเราเกิดมาเป็นอะไร เพราะฉะนั้นในเมื่อเราต้องการที่จะเป็นอะไร ก็ต้องพยายามฝึกฝนอบรมในทางนั้น ซึ่งในเมื่อวิบากเกี่ยวกับเรื่องนั้นมีพอแล้ว เราก็จะได้เป็นอย่างที่เราต้องการ ขอได้โปรดพิจารณาดูว่า พระพุทธเจ้าได้ทรงตั้งจิตอธิษฐานขอให้ได้เป็นพระพุทธเจ้ามานานนับเป็นกัป และได้ทรงบำเพ็ญบารมีมาเรื่อย ๆ แต่กว่าจะได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าต้องใช้เวลานานเท่าไร จะต้องสร้างบารมีทั้งสิบมากมายขนาดไหน เพราะฉะนั้นการอธิษฐานเพียงอย่างเดียวไม่เคยช่วยให้คนเราเกิดความสำเร็จ วิบากของกรรมต่างหากที่สำคัญกว่าในอันที่จะให้คนเราเกิดมาเป็นอะไร

ปัญหา ๘. คนที่นั่งวิปัสสนากัมมัฏฐานแล้วเกิดเห็นเป็นภาพชัดเจน แพทย์บางคนว่า ก็เกิดจากอาการ

ประสาทหลอนน่ะซี อันนี้จะคัดค้านกับทางพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง ช่วยอธิบายหน่อย

คำตอบ คนที่นั่งสมาธิแล้วเห็นภาพต่าง ๆ ไม่ใช่เกิดจากประสาทหลอนเสมอไป นอกจากคนนั้นจะเป็นโรคประสาทอยู่แล้ว เวลานั่งสมาธิจึงมักจะเห็นภาพต่าง ๆ ซึ่งภาพที่เห็นนั้นแม้จะชัดเจน แต่ก็แตกต่างจากคนปกติมากมายกล่าวคือ **คนที่มีจิตใจปกติ เวลานั่งสมาธิ ถ้าเกิดเห็นภาพต่าง ๆ ขึ้นมาอย่างชัดเจน ก็แปลว่าสมาธิดี และภาพที่เห็นส่วนมากก็เป็นภาพที่ทำให้สบายใจและภาพนั้นไม่สับสน และถ้าสมาธิดีจริง ๆ ก็สามารถบังคับภาพได้ตามความตั้งใจ** คือต้องการจะเห็นภาพอะไร ภาพนั้นก็จะปรากฏทันที จะบังคับให้ภาพหายทันทีหรือเกิดทันที บังคับให้ภาพเล็กหรือโตอย่างไรก็ทำได้ และหลักที่แน่นอนอีกอย่างก็คือ **คนที่สามารถจะทำได้เช่นนี้ จิตต้องสงบมาก และแจ่มใสมาก สติต้องอยู่กับตัวทุกขณะ ไม่มีฟุ้งซ่าน ไม่มีง่วงนอน คนที่ทำได้ถึงขั้นนี้ โดยธรรมดาหาได้ยากมาก** ส่วนคนที่เป็นโรคประสาทเวลานั่งสมาธิเห็นภาพต่าง ๆ ซึ่งทางแพทย์

เรียกว่าประสาทหลอนนั้น ภาพที่เห็นสับสนวุ่นวาย ไม่มีระเบียบ และส่วนมากก็เป็นภาพที่ทำให้ไม่สบายใจ ทำให้ตกใจ ทำให้เกิดความกลัว หรือบางทีก็ทำให้เสียใจ พวกจิตแพทย์ซึ่งเคยชินกับคนไข้ประเภทนี้ แต่ไม่มีความรู้ทางศาสนา ไม่เคยหัดนั่งสมาธิหรือเคยหัดแต่ทำไม่ได้ และบางทีเพราะเหตุที่ตนใกล้ชิดกับคนที่เป็นโรคประสาทมามาก ซึ่งอาจจะติดโรคประสาทจากคนไข้ได้ เพราะคอยแต่จะรับอารมณ์ที่ไม่ดีอยู่เสมอ จิตแพทย์ประเภทนี้มักจะมีความเห็นไปทางเดียว คือถ้าเห็นใครบอกว่านั่งสมาธิแล้วเห็นอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ต้องบอกว่าเป็นเพราะประสาทหลอนทั้งนั้น

คนเราตายแล้วจะต้องเกิดเป็นโอปปาติกะทันทีหรือไม่ ?

ปัญหาของ นายไพบูลย์ พิชิตกุล ๔๔/๓๖
ถนนศุภกิจ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ปัญหา ๑. สัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาในโลกมนุษย์ซึ่งมีกายเนื้อนี้ เมื่อตายไปปุ๊บวิญญาณก็จะไปเกิดเป็นโอปปาติกะ (กายทิพย์) ทุกวิญญาณจริงหรืออย่างไร ? ถ้าจริง คำว่า **โอปปาติกะ** คือพวกกายทิพย์นี้ ใครเป็นผู้สร้างขึ้นไว้ ? เพราะสัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในกายเนื้อนี้ ย่อมมีวิญญาณด้วยกันหมดทั้งสิ้น เมื่อสัตว์ใดทำดีทำชั่ว ก็รู้ตัวว่าได้ทำดีทำชั่วทันที สิ่งนี้เป็นกรรม และกรรมนี้เป็นผู้ก่อร่างให้เกิดกายทิพย์ใช่หรือไม่ ? ถ้าใช่ ? ผู้สร้างกายทิพย์ให้ตนในขณะเป็นมนุษย์นี้มีรูปร่างอย่างไร เมื่อตายไปแล้ว ก็จะต้องไปอาศัยกายทิพย์ตามรูปร่างที่ตนสร้างไว้นั้น เป็นการชั่วคราวจริงหรือไม่ ? หากว่าจริง เราจะหลีกเลี่ยงปฏิเสธหรือบิดพริ้วไม่เข้าสู่ร่างนั้น จะได้

หรือไม่ ? ถ้าไม่ได้ จะต้องเข้าอยู่ในรูปร่างอย่างนั้นไปนานแค่ไหนเพียงใด ? จะหลุดพ้นได้ด้วยวิธีใด ?

คำตอบ ทุกคนเมื่อตายแล้ว จะต้องเกิดเป็นโอปปาติกะทันที ซึ่งมีรูปร่างเป็นกายทิพย์ทุกคนไม่มีข้อยกเว้น สำหรับคนที่ยังมีกิเลส **แต่ความเป็นจริง กายทิพย์มิได้เกิดหลังจากตาย แต่หากได้เริ่มเกิดขึ้นแล้วนับจำเดิมตั้งแต่ความรู้สึกทางประสาทต่าง ๆ ค่อย ๆ หมดไป ซึ่งเนื่องมาจากประสาทชา ไม่ทำงาน เพราะหัวใจอ่อนเพลียมาก โลหิตที่ไปเลี้ยงประสาทมีไม่พอ** ซึ่งในตอนนี้กายทิพย์ที่เกิดขึ้นก็จะเหมือนกับร่างกายในความฝัน และโดยธรรมดาทุกคนเมื่อนอนหลับแล้วจะต้องฝัน คนที่บอกว่าเขานอนหลับไม่ฝันนั้น เป็นเพราะเขาตื่นขึ้นมาแล้วจำไม่ได้ อันนี้เป็นกฎธรรมดา คนที่กำลังจะตายก็เหมือนกับคนที่เริ่มจะหลับ ครั้นแล้วก็จะมีตัวตนเกิดขึ้นเหมือนกับในความฝัน แต่ก็ต่างกันตรงที่ร่างกายที่เกิดขึ้นในความฝันเป็นร่างที่ไม่มีชีวิต ประสาทใช้การไม่ได้ เพราะเห็นอะไรหรือได้ยินอะไรก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่คิดขึ้นมาเอง ทั้งนี้ก็เนื่องจากอำนาจของวิญญาณที่สร้างร่างกายในความฝันนั้นเป็นอำนาจส่วนน้อย กระแสของวิญญาณ ในขณะ

ที่นอนหลับยังคงแผ่ซ่านอยู่ทั่วร่างกาย และพร้อมที่จะตื่นขึ้นมาเสมอ ถ้าหากมีเสียงดังหรือมีใครมาปลุก หรือเมื่อถึงเวลาที่เคยตื่น หรือบางทีเพราะความฝันทำให้ตกใจ ก็ทำให้ตื่นขึ้นมาได้ทันที ส่วนคนที่กำลังจะตาย ไม่มีทางตื่น อำนาจของวิญญาณเริ่มไปรวมเป็นจุดเดียวอยู่ในสมองเหมือนกับคนที่ได้สมาธิขั้นสูง ตอนนี้วิญญาณมีอำนาจสูงมาก เพราะอำนาจของวิญญาณทั้งหมดมารวมกัน และเพราะเหตุที่ทุกคนยังรักชีวิต ยังอยากที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป ยังยึดมั่นในเรื่องตัวตน ยังมีตัณหาอยู่ในสันดาน ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่จะตาย วิญญาณจึงได้สร้างร่างกายขึ้นมาอีก เหมือนกับร่างกายในความฝัน และเป็นร่างกายที่เริ่มมีชีวิตเหมือนกับกายเนื้อ แต่จะมีชีวิตอย่างสมบูรณ์จริง ๆ ก็ตอนที่วิญญาณดับจากกายเนื้อหรือหลุดจากกายเนื้อแล้ว เหมือนกับเด็กทารกเมื่อร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่ก็จะคลอดออกมาจากท้องแม่

โปรดสังเกตให้ดีว่า *กายทิพย์มิได้เกิดขึ้นภายหลังจากตาย แต่เกิดก่อนตาย* กายทิพย์นี้เกิดขึ้นมาได้ ก็เพราะตอนนี้วิญญาณยังอยู่ในกายเนื้อ และโดยธรรมดาวิญญาณจะเกิดขึ้นมาจะต้องอาศัยรูป ซึ่งรูปในตอนนี้ก็

คือสมองซึ่งยังไม่ตาย จึงสามารถเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณได้ เพราะฉะนั้น ที่พูดว่า คนเราเมื่อตายแล้วก็จะต้องเกิดเป็นโอปปาติกะทันทีนั้น ขอให้เข้าใจว่า คำพูดประโยคนี้เป็นการพูดสั้น ๆ สำหรับผู้ที่ไม่เข้าใจเรื่องความจริงดังที่กล่าวมา จึงมองไม่เห็นว่าร่างกายจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ในเมื่อวิญญาณดับแล้ว

อนึ่ง ขอให้สังเกตอีกว่า ในขณะที่คนเรากำลังจะตาย ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น มันจะเกิดขึ้นเหมือนกับในความฝัน คือควบคุมอะไรไม่ได้ และเมื่อก่อนที่จะหลับจะตั้งใจให้ฝันอย่างนั้นอย่างนี้ ส่วนมากก็ทำไม่ได้ มันสุดแล้วแต่นิสัยสันดาน และสุดแล้วแต่สิ่งแวดล้อมในขณะนั้นจะกระตุ้นให้ความรู้สึกเกิดขึ้นมาอย่างไร คนที่กำลังจะตายก็เหมือนกัน ถ้าคนไหนได้สะสมวิบากมาดี คือมีวิบากของกุศลอยู่ในสันดานมาก เขาก็จะนึกได้แต่ในทางดี และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนี้ก็จะแจ่มใสเบิกบาน แต่ถ้ามีวิบากของอกุศลอยู่มาก ก็จะนึกได้แต่ในทางที่ไม่ดี และจิตใจก็จะขุ่นมัว เกิดความทุกข์ทรมาน และร่างกายที่เกิดขึ้นในขณะนี้ซึ่งเป็นกายทิพย์นั้น ก็จะเป็นไปตามวิบาก กล่าวคือถ้าในขณะ

นี้จิตใจแจ่มใส ร่างกายที่เกิดใหม่ก็จะแข็งแรงสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่ถ้าหากในขณะนั้นจิตใจเศร้าหมองขุ่นมัว มีความทุกข์ทรมาน ร่างกายที่เกิดใหม่ก็จะเป็นไปตามความรู้สึกอันนี้ เป็นต้นว่าร่างกายที่เกิดใหม่นั้นจะมีโรคภัยไข้เจ็บ หรือความพิการต่าง ๆ ติดไปด้วย เช่น คนที่ก่อนตายตาบอด ตายไปแล้วก็ตาบอด หรือเคยมีความพิการอย่างไร ก็จะเป็นอย่างนั้นตลอดไป ตราบใดที่จิตใจยังไม่เปลี่ยนไปจากสภาวะเดิม แต่อย่างไรก็ดี สภาพของร่างกายจะเกิดมาในรูปไหนอย่างไร ภายหลังจากตายนั้นมีรายละเอียดมาก ก่อนอื่นจะต้องรู้ว่า คนนั้นเมื่อตายแล้วจะไปเกิดในภพไหนภูมิไหนจึงจะตอบได้ เพราะแต่ละคนเมื่อไปเกิดในภพภูมิต่างกัน รูปร่างก็จะเป็นไปตามภพตามภูมินั้น ๆ โดยเฉพาะผู้ที่เกิดใหม่นี้ ถ้าหากไปอยู่ในภูมิของโอปปาติกะที่ไม่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เลย ร่างกายจะเปลี่ยนไปจากเดิม จนกระทั่งจำไม่ได้ แต่ถ้ายังเป็นโอปปาติกะอยู่ในโลกมนุษย์ ร่างกายส่วนมากก็จะเหมือนกับร่างกายก่อนที่จะตาย และใครจะมีอายุยืนนานแค่ไหน อันนี้ก็ตอบยาก เพราะแต่ละภูมิก็มีเกณฑ์อายุขัยไม่เหมือนกัน และยิ่งกว่านั้น โอปปาติกะ

ที่จุติก่อนถึงอายุขัย ก็มีมากมาย เหมือนกับคนในโลกมนุษย์ เกณฑ์อายุขัยก็ประมาณ ๑๐๐ ปี แต่คนที่ตายก่อนถึงอายุขัยก็มีมากมาย เช่นบางคนเกิดมาได้วันสองวันตายก็มี บางคนตายตั้งแต่อยู่ในท้องก็มี บางคนอยู่ได้ไม่กี่ปีแล้วตายก็มี อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงเป็นการยากที่จะบอกว่า ใครจะมีชีวิตยืนนานแค่ไหนอย่างไร

อนึ่ง คำอธิบายทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นการตอบปัญหาทุก ๆ ตอนที่ถามมา ขอให้พยายามอ่านดูให้ละเอียด แล้วก็จะเข้าใจได้เอง อันที่จริงปัญหาข้อนี้ผมได้เคยตอบอย่างละเอียดมาแล้ว ขอให้ไปอ่านดูในหนังสือวิญญาณปี ๒๕๑๓ ฉบับเดือนกันยายนในหัวข้อเรื่องตอบปัญหา หน้า ๒๖

ปัญหา ๒. ในโลกมนุษย์เรานี้เห็นมีแต่พวกกายเนื้อทั้งนั้น จึงอยากทราบว่า ในโลกมนุษย์เรานี้มีพวกโอปปาติกะอยู่ด้วยหรือไม่ ? ถ้ามี เราจะรู้ได้อย่างไรว่ากายทิพย์มีที่อยู่ที่อาศัยที่ไหน ? เราจะพบปะสนทนากับเขาได้อย่างใด ในเมื่อเรายังไม่ได้ทิพจักษุ ?

คำตอบ โดยปกติในโลกมนุษย์มีพวกโอปปาติกะ

อาศัยอยู่มากมาย ซึ่งบางพวกก็อาศัยอยู่กับมนุษย์ คือ อยู่ในบ้านเดียวกัน หรืออยู่ในสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นไว้ แม้ในสถานที่ที่ไม่มีคนอยู่เลย ก็มีพวกโอปปาติกะอาศัยอยู่ เท่าที่เคยสังเกตมาแล้ว ไม่เคยพบเลยว่าบ้านไหนไม่มีโอปปาติกะอาศัยอยู่ และยิ่งกว่านั้น ตามป่า ตามภูเขา ตลอดถึงตามต้นไม้ในบ้าน ตามแม่น้ำในท้องทะเลก็มีโอปปาติกะอาศัยอยู่ทั้งนั้น จำนวนของโอปปาติกะเท่าที่อยู่ในโลกมนุษย์มีมากกว่าจำนวนคนที่มีอยู่ในขณะนี้ นอกจากนี้ในโลกอื่นแม้จะไม่มี คนอยู่เลย แต่ก็มีพวกโอปปาติกะอาศัยอยู่ได้ ในอวกาศซึ่งมนุษย์อยู่ไม่ได้ พวกนี้ก็สามารถอยู่ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องที่อยู่ของพวกนี้ จึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก ขอให้จำหลักไว้อย่างหนึ่งว่า โดยธรรมดามนุษย์เราจะเกิดในที่ไหน จะต้องอาศัยพ่อแม่ อาศัยธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ที่อยู่ของมนุษย์จึงมีขอบเขตจำกัด ส่วนพวกโอปปาติกะสามารถเกิดขึ้นมาได้โดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ และไม่ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม หรือธรรมชาติแต่อย่างใด ขอให้เปรียบเทียบกับชีวิตในความฝัน ซึ่งเป็นชีวิตที่เกิดจากใจล้วน ๆ และไม่ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม

เหมือนกับร่างกายมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ที่อยู่ของพวกโอปปาติกะจึงมีขอบเขตกว้างขวางมาก ส่วนการที่เราจะพบปะสนทนากับพวกโอปปาติกะนั้น ถ้าหากไม่ได้ตาทิพย์ก็มีทางที่จะทำได้โดยวิธีการเข้าทรงหรือการเชิญลงถ้วยซึ่งเรียกว่า ผีถ้วยแก้ว วิธีการเหล่านี้ในรายที่เป็นความจริงก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน แต่ส่วนมากเท่าที่พบเห็นกันทั่วไปนั้น เป็นเรื่องหลอกกันเสียมากกว่า ถ้าหากจะสนใจเรื่องเหล่านี้ ต้องดูให้เป็น และอย่าเชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะได้พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นความจริงแล้วจึงค่อยเชื่อ

>>

ปัญหาของนายบุญสม สงบ ๔๒๗ ถนนภูเก็ต
อ. เมือง จ. ภูเก็ต

>>

ปัญหา ๑. ถ้าทำบาปด้วยความจำเป็น เช่นผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง จะไหว้พระ (พระพุทธรูป พระสงฆ์) หรือจะนั่งเข้าสมาธิได้หรือไม่ ?

คำตอบ การทำบาปจะทำด้วยความจำเป็นหรือไม่จำเป็นก็ตาม เช่นการฆ่าสัตว์เป็นต้น ในเมื่อได้ทำลงไป

แล้วบาปย่อมเกิดขึ้นในใจ และบาปที่ว่านี้ ก็คือความชั่ว เช่นความโหดร้ายเห็นแก่ตัวเป็นต้น ซึ่งทุกครั้งที่ทำ บาปที่ว่านี้จะเกิดขึ้นในใจ และทุกคนก็รู้ได้ในเมื่อเข้าใจคำว่าบาปถูกต้อง และบาปที่ว่านี้จะเห็นว่าไม่ใช่สิ่งที่ลึกลับจนกระทั่งเข้าใจไม่ได้ คนที่จะนั่งสมาธิ ถ้าหากมีบาปอยู่ในใจมาก หรือมีความชั่วอยู่ในใจหลายอย่าง และแต่ละอย่างก็เข้มข้น เช่นมีความโหดร้ายทารุณมาก เห็นแก่ตัวมาก มีความโลภมาก มีตัณหาราคะจัดและควบคุมให้อยู่ในเหตุผลไม่ได้ มีนิสัยโกหกหลอกลวง ชอบทำอะไรตามอารมณ์ ตกเป็นทาสของยาเสพติดได้ง่าย และเมื่อติดแล้วก็เลิกได้ยาก คนที่มีนิสัยแบบนี้เรียกว่า **เป็นคนบาปหนา** ถ้าหากจิตใจต่ำถึงขนาดนี้ ก็เป็นการยากมากที่จะไหว้พระสวดมนต์ หรือทำสมาธิได้ อันที่จริงการไหว้พระสวดมนต์ทำไม่ยากในเมื่อตั้งใจจะทำ จะเป็นคนบาปหนาอย่างไรก็ทำได้ แต่ความจริงมักจะมีอยู่ว่า คนประเภทนี้โดยปกติจะไม่สนใจไม่เลื่อมใสในการไหว้พระสวดมนต์เลย หรือถึงแม้บางครั้งจะทำ สักแต่ว่าทำตามคนอื่น ส่วนใจจริงไม่ได้ตั้งใจไหว้หรือตั้งใจสวด และใจก็จะไม่เป็นสมาธิในขณะที่ไหว้พระสวดมนต์ ฉะนั้นจึงไม่

ต้องพูดถึงว่าจะนั่งสมาธิได้ การผิดศีลเป็นของธรรมดาของปุถุชน แต่ถึงกระนั้น คนไหนถ้าหากตั้งใจจะเลิกจากการประพฤติชั่ว แม้จะยังเลิกไม่ได้ทันทีแต่ก็พยายาม คนประเภทนี้อยู่ในฐานะที่จะไหว้พระสวดมนต์ทำสมาธิได้บ้าง และความชั่วก็จะเบาบางลงไปบ้าง ส่วนคนที่ยังไม่ตั้งใจจะเลิกจากการประพฤติชั่วอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ซึ่งโดยธรรมดาก็มักจะไม่สนใจอยู่แล้ว หรือถึงหากจะสนใจ ก็ทำไม่ค่อยได้ ฉะนั้นบาปจึงไม่เบาบางลง ซึ่งในที่สุดก็นั่งสมาธิไม่ได้ ส่วนคนที่ตั้งใจจะเลิกจากความชั่วจริง ๆ และพยายามแก้นิสัยที่ไม่ดีต่าง ๆ จึงจะสามารถไหว้พระและนั่งสมาธิได้ และจะช่วยบรรเทาความชั่วที่มีอยู่ในสันดานให้เบาบางลงได้ แต่ถ้าหากความตั้งใจที่จะเลิกจากความชั่วยังไม่เด็ดเดี่ยวจริง ๆ หรือไม่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือไม่ตั้งใจจะเลิกจริง ๆ การทำบุญไม่ว่าจะโดยวิธีไหนก็ช่วยลดความชั่วในใจไม่ได้ เพราะฉะนั้นความตั้งใจจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก คนที่ผิดศีล เช่นฆ่าสัตว์โดยไม่มีเจตนา บาปย่อมไม่มี หรือถ้าหากจะมีก็น้อยมาก ขอได้โปรดจำไว้ให้ดีว่า **คนที่จะฝึกสมาธิได้ พื้นจิตใจจะต้องดีพอสมควร** ถ้าหากเข้าใจหลักดังที่กล่าวมานี้ ก็

จะรู้ได้ด้วยตัวเองว่า ในบางครั้งทั้งที่ตัวเองผิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง จะสามารถนั่งสมาธิได้หรือไม่ อันนี้ขอให้เราทดลองดู โดยธรรมดาคนที่ผิดศีลก็ไม่ใช่ว่า จะนั่งสมาธิไม่ได้เสียเลย เว้นไว้แต่การผิดศีลนั้นจะซ้ำซากอยู่บ่อย ๆ ถ้าหากเป็นอย่างนี้ก็ย่อมเข้าสมาธิไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี ในเมื่อฝึกสมาธิไปนาน ๆ จนกระทั่งรู้สึกว่าสมาธิของตนดีขึ้น แต่ก็ยังไม่ดีถึงขนาด ในกรณีอย่างนี้เราก็จะพบว่า ถ้าเราไม่พยายามที่จะถือศีลให้บริสุทธิ์ และไม่สร้างจิตใจให้สูงด้วยคุณธรรมต่าง ๆ ให้ยิ่งกว่าที่เป็นมาแล้วสมาธิขั้นสูงจะทำไม่ได้เลย และอีกอย่างหนึ่งแม้คนที่ผิดศีลเป็นบางครั้งบางคราว ซึ่งก็ไม่ใช่บ่อยนัก ถ้าหากว่า ในการนั่งสมาธิยังมีความคิดที่จะผิดศีลเกิดขึ้นบ่อย ๆ ก็จะทำสมาธิไม่ได้เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นทางที่ดี เมื่อถึงเวลาฝึกสมาธิ เราจะต้องตั้งใจอย่างเด็ดขาดว่า ในชั่วระยะเวลาที่เรานั่งสมาธินี้ เราจะไม่ยอมผิดศีลไม่ว่าในกรณีใด ๆ คือแปลว่าทุกครั้งที่นั่งสมาธิ ควรจะต้องสมาทานศีลด้วยตนเอง หรือไม่ก็สมาทานศีลจากพระ วิธีนี้จะช่วยให้นั่งสมาธิได้ง่ายขึ้น ถึงแม้เมื่อเลิกจากการทำสมาธิแล้ว เราอาจจะผิดศีลอีกก็ตาม แต่มันก็ยังดีที่

ยังมีระยะเวลาที่เราตั้งใจจะถือศีลให้ได้จริง ๆ วิธีนี้แหละที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่คนที่มักจะผิดศีลอยู่เสมอ แต่ก็มีความตั้งใจที่จะฝึกสมาธิให้ได้

ปัญหา ๒. การบวชจะมีทางผ่อนผันการทำบาปในครั้งแรก ๆ ได้หรือไม่ ?

คำตอบ โดยธรรมดาบาปทุกอย่างจะหมดไปได้ก็ด้วยการทำกุศลต่าง ๆ การบวชก็นับว่าเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าตั้งใจบวชด้วยความเลื่อมใสจริง ๆ และในระหว่างที่บวชอยู่ก็เป็นพระที่ดีจริง ๆ ก็ย่อมจะได้บุญมาก **และในเมื่อบุญหรือกุศลได้เกิดขึ้นในสันดานแล้ว ก็ย่อมหมายถึงบาปที่เคยมีมาย่อมจะน้อยลงไป** ตัวอย่างเช่น เมื่อเราฉลาดมากขึ้น ความโง่หรือความหลงใหลเข้าใจผิดก็ย่อมจะน้อยลงไป เหมือนกับในที่มืดแห่งใดมีแสงสว่างเกิดขึ้น ในที่นั้นความมืดก็จะน้อยลงซึ่งจะน้อยลงแค่ไหนก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสว่างในที่นั้นว่ามีมากแค่ไหน

อนึ่ง เมื่อพูดถึงบุญและบาป คนส่วนมากมักจะเข้าใจว่ามันเป็นอำนาจลึกลับที่อยู่นอกตัวเรา คล้าย ๆ กับจะเป็นภูมิปีศาจที่คอยทำร้ายในเมื่อหมายถึงบาป หรือ

ไม่ก็เป็นเทวดาอารักษ์ หรือเทพเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่คอยคุ้มครองป้องกันอันตราย และคอยดลบันดาลให้ประสบโชคดีต่าง ๆ ในเมื่อหมายถึงบุญ **แต่ความเป็นจริง ทุกครั้งที่เราทำบาปหรือทำบุญ บาปหรือบุญย่อมเกิดขึ้นในสันดาน** เพราะคำว่า **บุญ** ก็คือคุณธรรมหรือความดีต่าง ๆ ส่วนบาป ก็หมายถึงอธรรมหรือความชั่วต่าง ๆ เช่นเมื่อเราหัดเป็นคนขยัน ซื่อสัตย์ ชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ นิสัยซื่อสัตย์ นิสัยขยัน นิสัยเมตตากรุณา นิสัยเสียสละ คุณธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะเกิดขึ้นในสันดาน นี่แหละคือความหมายที่ว่าทำบุญย่อมได้บุญ หรือทำดีย่อมได้ดี เพราะการทำบุญก็คือการทำความดีต่าง ๆ นั่นเอง ส่วนในเรื่องการทำบาปก็มีความหมายตรงกันข้ามจากนี้ จากคำอธิบายดังกล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า เรื่องบุญและบาปที่เป็นหลักธรรม หรือเป็นหลักวิชาจริง ๆ นั้น มักจะแตกต่างจากความเข้าใจของคนทั่วไป เพราะเหตุที่คนส่วนมากไปเข้าใจเสียว่า บุญและบาปเป็นอำนาจที่อยู่นอกตัว ความเข้าใจในเรื่องนี้ จึงได้สับสนและไม่อาจจะตัดสินใจได้ว่า **ทำบุญได้บุญ ทำบาปได้บาป** หมายถึงได้อย่างไร แต่ถ้าหากเข้าใจความหมาย

คำว่า **บุญและบาป** ถูกต้อง เราก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากว่าการทำบาปหรือการทำบุญครั้งนี้จะได้บาปมากหรือบุญมาก และยิ่งกว่านั้น เราก็จะรู้ได้ด้วยตัวเองอีกว่า **บาปในสันดานที่มีอยู่นั้น มันจะหมดไปได้ ก็ต่อเมื่อเราต้องหยุดการกระทำบาป และพร้อมกันนั้น เราก็ต้องทำความดีต่าง ๆ ให้มากขึ้นด้วย เพราะว่าบาปจะไม่หมดไปด้วยวิธีอื่น นอกจากวิธีดังที่กล่าวมานี้เท่านั้น** เช่นคนบางคนได้ทำบาปเอาไว้มาก ตายแล้วไปตกนรก ถึงแม้จะอยู่ในนรกนานแสนนาน แต่ถ้าบาปในใจยังไม่หมด ถึงแม้จะพ้นจากนรกมาได้ชั่วคราว ซึ่งจะเป็นด้วยเหตุใดก็ตาม ก็ยังมีทางที่จะตกนรกอีกจนได้

จงจำไว้ให้ดีว่า **การได้รับโทษไม่ได้หมายถึงว่าเป็นการชดใช้กรรมให้หมดไป เหมือนกับการติดคุกซึ่งแล้วแต่ทางกฎหมายจะกำหนด** แต่คนโดยมากมักจะเข้าใจว่าการได้รับโทษจากการทำบาป ถ้าได้รับผลคือได้ถูกลงโทษมาอย่างเพียงพอแล้ว บาปอันนั้นก็เป็นอันว่าหมดไปโดยยึดถือหลักการลงโทษเป็นเครื่องตัดสิน คนส่วนมากที่เข้าใจเช่นนี้ ก็เพราะเคยชินกับความเข้าใจในเรื่องคนที่ทำความผิดแล้วไปติดคุกติดตะรางหรือได้รับการลงโทษ

อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าได้รับโทษอย่างเหมาะสมกันแล้ว ก็ถือว่าพ้นผิด ส่วนมากไม่ได้คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในทางจิตใจเป็นหลัก เช่นคนบางคนไปฆ่าเขาตาย แม้จะสำนึกผิดได้ และกลับใจได้แล้วในชั่วระยะไม่ถึงปี หรือบางคนอาจจะเพียงไม่กี่วันหรือบางคนก็อาจจะสำนึกได้ และกลับใจได้ภายหลังจากการกระทำนั่นเอง แต่ตามกฎหมายของบ้านเมือง หรือตามสามัญสำนึกของคนทั่ว ๆ ไป เขาก็ต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งความเป็นจริงการลงโทษทุกอย่าง ก็เพื่อต้องการจะให้ผู้กระทำผิดสำนึกผิดได้ และต้องการให้กลับใจได้ การลงโทษตามกฎของกรรมไม่ใช่เป็นการแก้แค้น เพราะเหตุที่คนเรายังมีกิเลส จึงมองดูสิ่งต่าง ๆ ตามกิเลสของตน ซึ่งบางทีก็ไม่ถูกตามหลักธรรมชาติ อันที่จริงคนที่ทำบาปแม้จะมากมายสักเพียงไรก็ตาม ถ้าหากเขาสำนึกผิดได้และกลับใจได้จริง ๆ โอกาสที่ตัวเองจะต้องชดใช้บาปกรรมอยู่ในนรกก็จะมีไม่นาน หรือบางคนอาจจะไม่ตกนรกเลยก็ได้ คนที่ทำบาปแล้วตกนรก ก็คือคนที่ยังสำนึกผิดไม่ได้ และยังกลับใจไม่ได้ ความจริง

เกี่ยวกับเรื่องบุญและบาปโดยหลักธรรมชาติซึ่งไม่มีใครกำหนดขึ้น ย่อมเป็นดังที่กล่าวมานี้

แต่อย่างไรก็ดี คนที่จะคิดได้ดังที่กล่าวมานั้นมีน้อยมาก ความรู้สึกที่มีอยู่ในใจของปุถุชนทั่วไป มักจะมีความเห็นว่าการลงโทษก็คือการแก้แค้นตอบแทน เพื่อที่จะให้คนที่ทำผิดนั้นได้รับความทุกข์ยากลำบากเหมือนกับที่ตัวเองทำกับผู้อื่น ส่วนความหวังดีหรือความเมตตากรุณาต่อคนที่ทำความผิด ข้อนี้มีกันน้อยมาก และถ้าหากคนไหนมีความรู้สึกอันนี้ เขาก็จะมีเจตนารมณ์สอดคล้องกับธรรมชาติ กล่าวคือ ในเมื่อผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิด และกลับใจได้แล้ว การลงโทษก็ไม่มีความจำเป็น ความจริงเป็นอย่างนี้ แต่คนส่วนมากไม่เข้าใจ ทั้งนี้ก็เพราะในใจของคนทั่วไป มีความรู้สึกอาฆาตพยาบาทเป็นพื้นฐานอยู่ตลอดเวลา และพวกนี้เองที่ไม่ยอมรับว่าการทำบุญล้างบาปเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะเขาพอใจที่จะถือว่า คนที่ทำบาปคือทำความเดือดร้อนให้แก่บุคคลอื่นจะโดยวิธีไหนก็ตาม เขาจะต้องได้รับโทษให้สมกันกับที่เขาทำกับคนอื่น จึงจะพ้นจากบาปได้ แม้ว่าคนนั้นจะ

กลับใจได้แล้วก็ตาม แต่ถ้ายังไม่ได้รับการลงโทษให้สมกัน ก็แปลว่า เขายังมีบาปอยู่

อันที่จริง คนเราเมื่อได้ทำบาป บาปย่อมจะเกิดขึ้นในใจ และถ้าบาปที่มีอยู่ในใจนี้ยังไม่หมดไปจากสันดาน มันก็พร้อมอยู่เสมอที่จะให้ผลตามทางของมัน และก็เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ที่คนเราทำความดีเพียงครั้งสองครั้งแล้วก็ล้างบาปให้หมดไปจากในใจได้ ขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า บาปบางอย่างอาจจะสงบอยู่นานไม่แสดงหรือไม่ให้ผล แต่ถึงกระนั้น ถ้ามันยังมีอยู่ในสันดาน มันก็พร้อมที่จะให้ผลไม่วันใดก็วันหนึ่ง และควรจะจำหลักไว้อีกอย่างหนึ่งว่า **ตราบใดที่เราไม่ได้เป็นพระอริยบุคคล บาปทุกอย่างที่เราทำไว้มันจะมีอยู่ในสันดานเสมอไม่มากก็น้อย แม้ว่าเราจะทำบุญมากสักเพียงไรก็ตาม บาปอันนั้นก็ยังไม่หมดไปทีเดียว มันอาจจะน้อยลงเท่านั้น แต่ถึงแม้มันจะมีเหลือน้อย มันก็ให้ผลได้เหมือนกันในเมื่อมันมีโอกาส และผลที่ว่านี้บางทีก็อาจจะใหญ่หลวงได้** เหมือนกับเด็กบางคนเล่นไม้ขีดไฟเพราะความซน ซึ่งอาจจะทำให้ไฟไหม้บ้านก็ได้ เพราะฉะนั้นอย่าประมาทว่า บาปเพียงเล็กน้อยจะไม่ให้ผล

การฝึกสมาธิโดยไม่มีครู จะทำให้เป็นบ้าหรือไม่ ?

ปัญหาของคุณมิตร ปานจินดา ๑๗๔/๑ ถนนตลาดไท อ. เมือง จ. สุราษฎร์ธานี

ปัญหา ๑. การฝึกสมาธิหรือวิปัสสนาตามตำราโดยไม่มีครูบาอาจารย์ เป็นอันตรายหรือไม่ เช่น เป็นบ้า ? (ตามที่เขาพูดกัน)

คำตอบ โดยปกติผู้ที่ฝึกสมาธิหรือเจริญวิปัสสนาตามตำราโดยไม่มีครูอาจารย์นั้น โอกาสที่จะเป็นบ้ามีน้อยที่สุด คิดเฉลี่ยแล้วไม่ถึง ๑ เปอร์เซ็นเสียด้วยซ้ำ แต่สิ่งที่จะเป็นไปได้และเป็นกันมากก็คือ ฝึกไม่ได้ผล เพราะการฝึกสมาธิการเจริญวิปัสสนาเป็นงานที่ต้องอาศัยเทคนิคมากมาย หนังสือตำราทุกเล่มเป็นเพียงหนังสือประกอบเท่านั้น เพราะข้อความในหนังสือนั้นถึงแม้ผู้เขียนจะอธิบายไว้อย่างละเอียดเพียงไรก็ตาม ก็ยังมีข้อความอีกมากมาย

ซึ่งจำเป็นจะต้องรู้แต่ไม่ได้เขียนลงไปและสิ่งที่ยุ่งยากที่สุดก็คือ ผู้ปฏิบัติแม้ว่าจะพยายามอ่านหนังสือสักเพียงไร ก็เป็นการยากที่จะตั้งต้นการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่พื้นจิตใจของตนเองได้ ในสมัยโบราณไม่มีหนังสืออ่าน ผู้ที่จะฝึกต้องฝึกกับอาจารย์โดยตรงและอาจารย์ผู้สอนก็เรียนมาโดยวิธีเดียวกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนจากอาจารย์โดยตรงนั้น ถ้าหากผู้สอนปฏิบัติได้ด้วย ไม่ใช่เพียงแต่รู้ตามที่จำมาจากครูอาจารย์ การสอนก็จะได้ผลดี ทั้งนี้ก็เพราะการฝึกเกี่ยวกับในทางจิตใจนั้น ถ้าครูผู้สอนมีความรู้แตกฉาน และตัวเองก็ปฏิบัติได้ด้วย ก็เป็นการไม่ยากเลย และไม่ต้องเสียเวลามากด้วยที่จะแนะนำลูกศิษย์ให้ตั้งต้นปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ผล และหลักสำคัญก็คือ ในเมื่อลูกศิษย์มีอัธยาศัยแตกต่างกัน พื้นความรู้ต่างกันมาก วิธีแนะนำก็ย่อมจะต่างกันด้วย เพราะรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้มีมากมายเหลือเกิน จนกระทั่งไม่อาจจะกำหนดเป็นหลักตายตัวลงไปได้ นอกจากจะพูดถึงหลักใหญ่ ๆ เท่านั้น สมัยโบราณการสอนเป็นมาโดยวิธีนี้ แต่ในสมัยปัจจุบันตำรามีมาก และผู้ที่เขียนตำราเองบางคนก็ปฏิบัติไม่ได้ เพราะฉะนั้น การศึกษาจากตำราจึงเป็นการยากมากที่จะได้ผล

คนที่ฝึกสมาธิหรือวิปัสสนา บางคนที่เป็นบ้านั้น **เป็นเพราะคนประเภทนี้ มีความกดดันทางอารมณ์สูง มีความหลงผิดเกี่ยวกับเรื่องตัวเองเป็นพื้นอยู่ก่อน** หรือพูดอีกนัยหนึ่ง พื้นเดิมเป็นโรคประสาทหรือจวนจะเป็นโรคจิตอยู่แล้ว เมื่อมาริอ่านฝึกสมาธิหรือเจริญวิปัสสนาด้วยตัวเอง ถ้าทำไม่จริงจัง ก็ไม่มีอันตราย แต่ถ้าคิดจะเอาจริงเอาจังทุ่มเทตัวเองทั้งหมด ก็มีหวังเป็นบ้าแน่นอน แต่ถ้าหากบุคคลประเภทนี้ไปฝึกกับครูอาจารย์ และครูอาจารย์ ก็ไม่มีความเฉลียวใจ ไม่มีพื้นความรู้เกี่ยวกับโรคประสาท สักแต่ว่าสอนตามอย่างที่เคยสอนคนอื่น ลูกศิษย์ก็มีหวังเป็นบ้าเหมือนกัน เป็นกฎตายตัวทีเดียวว่า **คนที่เป็นโรคประสาท ถ้าจะฝึกสมาธิ หรือเจริญวิปัสสนา ต้องมีการคลี่คลายอารมณ์ก่อน จนกว่าความกดดันต่าง ๆ จะได้สงบลงแล้ว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เข้าใจตัวเองผิด เมื่อได้คลี่คลายอารมณ์เช่นนี้แล้ว จึงจะสามารถฝึกสมาธิได้** แต่ถึงกระนั้น วิธีฝึกจะให้มานั่งหลับตาภาวนาเหมือนอย่างคนอื่นก็ไม่ได้ โดยปกติจะต้องให้ฝึกโดยวิธีให้ทำงานที่เขาชอบ และพยายามบังคับใจให้อยู่กับงานให้ได้เสียก่อน และโดยเฉพาะจะต้องหาทางให้

คน ๆ นั้นรู้สึกสบายใจจากการทำงาน ต้องฝึกโดยวิธีนี้ไปนานจนกว่าอาการโรคประสาทชนิดที่มีอยู่จะได้เบาบางลงไปแล้ว จึงจะเริ่มฝึกโดยวิธีหลับตาภาวนาได้ แต่อย่างไรก็ดี เท่าที่แนะนำมานี้ก็เป็นเพียงหลักย่อ ๆ รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกคนที่เป็นโรคประสาทมีมากมายไม่อาจจะนำมาเขียนลงในที่นี้ได้

อีกประการหนึ่ง คนบางคนไม่ได้เป็นโรคประสาทและแม้จะได้ฝึกสมาธิกับครูบาอาจารย์ แต่ก็อาจจะเสียสติได้เหมือนกัน ถ้าหากการฝึกได้ผลดีมาก อาการเสียสติที่ว่านี้เนื่องจากในเมื่อสมาธิสูงขึ้น มักจะทำให้เข้าใจว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษ หรือเป็นผู้สำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วก็จะเริ่มฟุ้งซ่านอวดตัวเองกับคนอื่น ซึ่งจะทำให้คนอื่นเห็นชัดว่า เขาเป็นคนเสียสติอย่างนี้ก็มีเหมือนกันหรือบางทีก็อาจจะเนื่องจากเห็นภาพหลอน แล้วเกิดการเข้าใจผิด คนที่จะเสียสติหรือเป็นบ้าในกรณีเช่นนี้เกือบจะพูดได้ว่า ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยควบคุมให้ดีแล้ว เกือบจะเป็นด้วยกันทุกคนไม่มากก็น้อย แต่ก็จะไม่ถึงกับเป็นบ้าไปจริง ๆ คนบ้าประเภทนี้ไม่ต้องรักษา ปล่อยทิ้งไว้นาน ๆ มันก็จะหายไปเอง การฝึกโดยไม่มีครูบาอาจารย์

อาจจะมีอันตราย ก็เป็นเพราะเหตุดังที่กล่าวมา แต่ก็อย่าลืมว่า คนที่จะเป็นบ้าประเภทหลังนี้ต้องฝึกสมาธิได้ผลดีมากจึงจะเป็น แต่คนที่ฝึกจากตำราส่วนมากก็จะไม่ได้ผลอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น จึงไม่จำเป็นจะต้องห่วงในเรื่องนี้

เมื่อคนเราตาย วิญญาณก็ดับ แล้ววิญญาณจะไปเกิดใหม่ได้อย่างไร ?

ปัญหาของคุณวิรัตน์ ท่านหิรัญ ธนาคารกรุงเทพ ฯ จำกัด

***ปัญหา** ในข้อที่ว่า วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป หากไม่มีนามรูป วิญญาณจะเกิดได้ไหม ? ผมเคยได้ยินมาว่าเมื่อรูปนามดับ วิญญาณก็ดับไปด้วย เมื่อรูปนามเกิด วิญญาณก็เกิด เพราะต้องมีเหตุปัจจัยทำให้วิญญาณเกิด เช่นเมื่อคนตาย วิญญาณก็ตายไปด้วย

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๖-๗ มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๑๔

แล้วจะเอาวิญญาณที่ไหนไปเกิด เพราะความรู้สึกมันหมดสิ้นไปแล้ว วิญญาณเป็นธรรมชาติที่รับรู้ เป็นอนัตตา ไม่มีตัวตน บังคับบัญชาไม่ได้ เกิดและดับสืบต่อกันอยู่ตลอดเวลา

เมื่อคนตาย จักษุวิญญาณไม่มี โสตวิญญาณไม่มี มานวิญญาณไม่มี ชิวหาวิญญาณไม่มี กายวิญญาณไม่มี แล้วจะเอาวิญญาณที่ไหนไปเกิด ? กิเลสกรรม หรืออุปาทานเป็นผู้นำไปมิใช่หรือ ?

คำตอบ เมื่อรูปนามดับ วิญญาณก็ดับไปด้วย เมื่อรูปนามเกิด วิญญาณก็เกิด เพราะต้องมีเหตุปัจจัย อันนี้เป็นความจริง และเป็นหลักที่สำคัญที่สุด ส่วนในกรณีที่ว่า เมื่อคนตายวิญญาณก็ตายไปด้วย คือวิญญาณดับ ซึ่งหมายถึงวิญญาณทั้งห้าก็ดับไปด้วยนั้น ทำให้มีปัญหาว่า *เมื่อวิญญาณดับหมดเช่นนี้ จะเอาวิญญาณที่ไหนไปเกิดอีก ?* อันที่จริงปัญหาข้อนี้เคยตอบมาบ้างแล้ว และที่เขียนไว้อย่างละเอียดก็คือ ในหนังสือ**สู่แสงสว่าง** แต่เพื่อประโยชน์ สำหรับคนที่ไม่ได้อ่านหนังสือสู่แสงสว่าง หรือไม่เคยอ่านคำตอบอันนี้มาก่อนก็จะขอชี้แจงให้ทราบดังนี้

ในขณะที่คนเรากำลังจะตาย วิญญาณทั้ง ๕ จะดับก่อน ซึ่งอาจจะเริ่มต้นจากจักษุวิญญาณหรือโสตวิญญาณก็สุดแล้วแต่สภาพของคนป่วย ส่วนไหนจะพิการอย่างมาก อันนั้นก็ดับก่อน ในขณะที่วิญญาณทั้ง ๕ ดับสนิท คือในขณะนั้นคนป่วยมองไม่เห็นอะไรไม่ได้ยินอะไร ทางร่างกายก็ไม่รู้สึกนั้น ขอให้เข้าใจว่าในขณะนี้จะมีความรู้สึกเหลืออยู่แต่มโนวิญญาณ และหัวใจก็อ่อนเต็มทีจวนจะหยุดอยู่แล้ว แต่แล้วในขณะนี้เอง **มโนวิญญาณซึ่งยังไม่ดับ แต่ก็จวนจะดับนี้ ก็จะสร้างกายทิพย์ขึ้นมาเหมือนกับคนเราเมื่อนอนหลับสนิทแล้วก็ฝัน** ซึ่งตัวตนในความฝันก็คือ กายทิพย์อย่างหนึ่งนั่นเอง แต่เป็นกายทิพย์ที่ยังไม่มีชีวิต เพราะเกิดจากอำนาจของวิญญาณส่วนน้อย ส่วนกายทิพย์ที่เกิดในขณะที่จวนจะตายเป็นกายทิพย์ที่มีชีวิต มีประสาทใช้การได้เหมือนกับกายเนื้อ ทั้งนี้ก็เพราะในเมื่อวิญญาณทั้ง ๕ ดับ อำนาจของวิญญาณก็จะรวมพลังกันอยู่ที่มโนวิญญาณ เหมือนกับคนที่ได้สมาธิขั้นมโนมยิทธิ ซึ่งเข้าสมาธิได้ลึกจนกระทั่งไม่รู้สึกถึงสิ่งภายนอกแล้วสร้างกายทิพย์ขึ้นมาได้ โปรดอย่าเข้าใจว่า คนป่วยที่จวนจะตายเมื่อเรี่ยวแรงทางกายไม่มี

ทางใจก็ย่อมจะไม่มีไปด้วย ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนี้ แต่การที่คนส่วนมากเข้าใจเช่นนี้ก็เพราะเคยสังเกตเห็นว่าในขณะร่างกายไม่สบาย จิตใจก็พลอยอ่อนแอไปด้วย ซึ่งความจริงในเรื่องนี้ขอบเขตมีเฉพาะแต่ในขณะที่ความรู้สึกทางกายวิญญาณยังมีอยู่เท่านั้น ส่วนคนป่วยที่นอนหลับสนิท จนกระทั่งไม่รู้สึกถึงความเจ็บปวดทางร่างกาย เพราะจิตใจเป็นอิสระจากร่างกายแล้วนั้น จิตใจไม่ได้อ่อนแอไปด้วย ข้อนี้ฉันใด คนที่กำลังจะตายก็เหมือนกัน เมื่อจิตใจเป็นอิสระไม่รู้สึกถึงร่างกายแล้ว มันไม่ได้อ่อนแอนอกจากพื้นฐานของจิตใจจะมีความอ่อนแออยู่ก่อน

ขอให้สังเกตว่า **โดยปกติคนเราอยากมีชีวิตอยากมีตัวตน ยิ่งรู้สึกว่าตนเองกำลังจะตาย ความรู้สึกที่อยากมีชีวิตก็จะยิ่งรุนแรงยิ่งขึ้น และเพราะเหตุที่ความสามารถในการสร้างร่างกายของวิญญาณ ได้มีเป็นปกติอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ในขณะนี้วิญญาณจึงได้สร้างร่างกายขึ้นมาได้ ซึ่งก็เป็นร่างกายที่สมบูรณ์ เป็นร่างกายที่มีชีวิต** ขอให้นึกถึงตัวอย่าง **คุณเอื้อ หงสกุล** ซึ่งได้เคยนำลงในหนังสือวิญญาณมาแล้ว และโปรดเข้าใจด้วยว่า **ในขณะ**

ที่กายทิพย์เกิดขึ้นนี้ ในต่อนนี้วิญญาณยังไม่ได้ดับ เพียงแต่จวนจะดับ ฉะนั้นร่างกายจึงเกิดได้ และในเมื่อร่างกายเกิดขึ้น ซึ่งในเวลาเดียวกันก็มีนาม คือมี เวทนา สัญญา สังขาร เกิดขึ้นพร้อมกับวิญญาณ และในเมื่อนามรูปเกิดขึ้น ก็ย่อมจะเป็นปัจจัยให้วิญญาณเกิดขึ้นมาอีก ขอให้สังเกตให้ดีว่า **นามรูปที่เกิดใหม่ซึ่งเป็นกายทิพย์นั้น เกิดขึ้นก็เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย ซึ่งวิญญาณในขณะนี้ก็คือ ภวังควิญญาณ เป็นวิญญาณที่เป็นวิบากล้วน ๆ และมีทั้งวิบากของกุศลและอกุศล** เพราะฉะนั้นนามรูปที่เกิดจะดีหรือชั่วแค่ไหนอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับวิบากในขณะนี้ ซึ่งมันทำหน้าที่ไปโดยไม่รู้สึกตัว เหมือนกับความรู้สึกในขณะนอนหลับที่ก่อให้เกิดความฝัน และนามรูปที่เกิดใหม่นี้ มันจะสมบูรณ์ถึงขีดซึ่งเปรียบเหมือนทารกที่คลอดออกมาจากท้องของมารดา ก็ในขณะวิญญาณดับสนิทขาดจากกายเนื้อ คือคนนั้นตายสนิท กายทิพย์ที่เกิดใหม่นี้ก็สมบูรณ์ทันที และแล้วก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ และวิญญาณก็เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปอันนี้ต่อไปอีก คือจะมีการเกิดดับ และเกิดใหม่สืบต่ออยู่ในกายทิพย์อันนี้ เช่นเดียวกับวิญญาณ

ที่เป็นปัจจัยให้เกิดกายเนื้อ และกายเนื้อ ก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณสืบต่อกันไปจนสิ้นชีวิต

ขอให้เข้าใจว่า คนที่กำลังจะตายก็เหมือนกับคนที่กำลังนอนหลับแล้วฝัน ขอให้สังเกตว่า ในร่างกายซึ่งเกิดในความฝันนั้น ก็มีตัวตนปรากฏ รู้สึกได้ด้วยตัวของตัวเอง และก็มีความรู้สึกนึกคิด มีอารมณ์ต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ดำเนินไปได้ก็โดยอยู่ในกฎอันเดียวกัน คือร่างกายในความฝันที่เกิดขึ้นนั้น ก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ ซึ่งในขณะเดียวกัน ก็มีนามเกิดขึ้นด้วย ครั้นแล้วนามรูปอันนั้นก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณต่อไปอีก สืบต่อกันอยู่อย่างนี้ตลอดไปตราบเท่าที่ยังไม่ตื่น ความตายเปรียบเหมือนการนอนหลับ คนที่เกิดใหม่ในโลกของโอปปาติกะเปรียบเหมือนคนที่กำลังฝันซึ่งมีชีวิตอยู่ในโลกของความฝัน ถ้าเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาเป็นอย่างดี ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากว่าในขณะที่คนกำลังจะตายซึ่งวิญญาณย่อมจะดับนั้น ย่อมเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปขึ้นมาอีกได้ แต่อย่างไรก็ดี อย่าลืมอ่านหนังสือเรื่อง **สู่แสงสว่าง** เพราะจะทำให้เข้าใจคำตอบนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ฆราวาสจะฝึกสมาธิได้ผลหรือไม่ ?

ปัญหาของคุณภฤษณา ตันประดิษย์
อ. พร้าว จ. เชียงใหม่

ปัญหา ดิฉันสนใจการทำสมาธิมาก ได้พยายามทำด้วยตนเอง อ่านหาความรู้จากหนังสือบ้าง ทำมานานหลายปีก็ยังไม่สงบ จะมีวิธีใดที่จะทำใจให้สงบ เห็นในหนังสือวิญญาณท่านบอกว่า บุคคลจะมีสมาธิต้องเป็นผู้ละสักกายทิฏฐิและรู้แจ้งในไตรลักษณ์ และอริยสัจสี่ จึงจะละกามฉันทะได้ เมื่อละได้ ใจก็จะสงบเป็นสมาธิ ก็แล้วบุคคลที่ครองเรือนมีหน้าที่การงาน ไม่ใช่บรรพชิตจะบำเพ็ญได้อย่างไร ?

คำตอบ บุคคลผู้อยู่ครองเรือนถ้าหากตั้งใจจะฝึกสมาธิเพื่อให้ใจสงบบ้างนั้น เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถจะทำได้ ถ้าหากต้องการความสงบเพียงชั่วขณะ ไม่ใช่สงบแน่วแน่อย่างผู้ที่ได้ฌาน เพราะโดยปกติ ถ้าหากคนไหน

สามารถที่จะสวดมนต์ในใจ หรือสวดออกเสียงก็ตาม บังคับใจให้อยู่กับคำสวดมนต์ได้ทุกคำเป็นเวลาประมาณ ๕ นาที ก็แปลว่ามีพื้นพอที่จะฝึกสมาธิได้ ซึ่งเป็นสมาธิขั้นธรรมดา ผมคิดว่า การที่คุณบอกว่าคุณทำใจให้สงบไม่ได้เลย นั่นอาจเป็นเพราะคุณตั้งใจมากเกินไป และต้องการจะให้ได้สมาธิขั้นสูงด้วย เพราะฉะนั้นคุณจึงได้พูดถึงเรื่องการละสักกายทิฏฐิ การรู้แจ้งไตรลักษณ์ รู้แจ้งอริยสัจ ซึ่งข้อความที่กล่าวมานี้ เป็นการอธิบายสำหรับผู้ที่ฝึกสมาธิในขั้นสูง แต่คนธรรมดาก็ควรจะรู้เอาไว้บ้างเพื่อเป็นแนวทางของตนในกาลข้างหน้า แต่อย่างไรก็ดี ผมคิดว่าคุณควรจะได้อ่านวิธีฝึกสมาธิแบบง่าย ๆ สำหรับคนธรรมดา ซึ่งผมได้เขียนมาตั้งแต่เดือนมกราคมปีนี้ ตามจดหมายของคุณแสดงว่าคุณยังไม่ได้อ่านเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นขอให้พยายามอ่านเรื่องนี้ ซึ่งเขียนติดต่อกันมาโดยลำดับจนถึงฉบับนี้ ข้อสำคัญคุณอย่าตั้งใจหรือหวังผลในทางสมาธิให้มากนัก ครั้งหนึ่ง ๆ ก็ไม่ควรจะใช้เวลานานเกินไป และก่อนที่จะฝึกสมาธิก็ควรจะจัดเรื่องธุระการงานต่าง ๆ ให้เรียบร้อย อย่าให้มีกังวลในขณะที่นั่งสมาธิ ถ้าคุณปฏิบัติตามคำแนะนำดังที่กล่าวมานี้ได้ ก็คงจะทำใจให้สงบได้บ้าง

อนึ่ง การฝึกสมาธินั้นมีหลายวิธี และวิธีที่เหมาะสำหรับคนทั่วไป ก็คือการสวดมนต์โดยพยายามบังคับให้ใจอยู่กับคำสวดมนต์ หรือไม่เช่นนั้น ในเวลาเข้าสมาธิเมื่อจิตสงบพอสมควรแล้ว ก็พยายามหาคำพูดมาสอนใจตนเอง และพิจารณาตนเองถึงสิ่งที่ได้กระทำมาแล้วอันไหนผิด อันไหนถูก การฝึกสมาธิแบบนี้ได้ผลทุกคน กล่าวคือ จะทำใจให้ค่อยสงบไปทีละน้อย ซึ่งก็ต้องใช้เวลานานกว่าจะสามารถทำใจให้สงบได้จริง ๆ และอีกวิธีหนึ่งก็คือ พยายามให้มีสติอยู่กับตัวอยู่เสมอ ไม่ว่าจะทำอะไร และคอยระวังอย่าให้มีความกดดันในเรื่องต่าง ๆ จงพยายามคลี่คลายอารมณ์ด้วยวิธีตามใจตนเองบ้าง บังคับบ้าง และอย่าทะเยอทะยานให้เกินกว่าฐานะที่จะเป็นไปได้ จงพยายามหัดให้รู้จักพอใจในสิ่งที่มีอยู่ และในสิ่งที่พอจะหาได้ ด้วยวิธีนี้ก็จะช่วยทำใจให้สงบได้ง่าย

การอ่านหนังสือธรรมะหรือหนังสือทางศาสนาอย่าสักแต่ว่าอ่าน ควรจะพยายามหัดท่องจำข้อความที่สำคัญ ๆ เอาไว้สอนใจตนเอง พยายามจำให้แม่น จำให้เหมือนกับข้อความในหนังสือ และพยายามหัดทบทวนถึงข้อความที่เคยจำได้ โดยวิธีนี้ก็จะช่วยให้การเข้าสมาธิได้ง่าย ผม

คิดว่าคำแนะนำเท่าที่เขียนมาโดยสังเขปนี้ คงจะทำให้คุณรู้จักแก้ไขตนเอง ถ้ามีอะไรขัดข้องก็โปรดถามมาใหม่

เป็นเทวดาแล้วจะสำเร็จเป็นพระอริยบุคคลได้หรือไม่ ?

ปัญหาของคุณจรัส หมายเหนี่ยง โรงเรียนวัดหว้าเอน ต. โพรงมะเดื่อ อ. เมือง จ. นครปฐม

ปัญหา ๑. ในสมัยครั้งพุทธกาล ปรากฏว่ามีผู้สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลเป็นจำนวนมาก แต่เทวดาไม่เคยได้พบในหนังสือเลยว่า เทวดาองค์ใดสำเร็จเป็นพระอริยบุคคล ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุใด ?

คำตอบ อันที่จริงเทวดาที่ปรากฏชื่อนั้นชื่อนี้ว่าได้สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลชั้นนั้นชั้นนี้ไม่มีก็จริงอยู่ แต่หลักธรรมก็มีอยู่ว่า **บุคคลที่เป็นพระอนาคามีไปจากโลกมนุษย์ เมื่อไปเกิดเป็นโอปปาติกะในพรหมชั้นสูง ก็มีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนว่า ต่อไปท่านจะได้สำเร็จ**

เป็นพระอรหันต์ในภพนั้น โดยไม่ต้องมาเกิดเป็นมนุษย์อีก หลักอันนี้เป็นที่รู้กันทั่วไป เพราะฉะนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า เทวดาก็สามารถที่จะบรรลุมรรคผลได้

ในหนังสืออรรถกถา เช่นในคัมภีร์พระธรรมบทมักจะมีข้อความในทำนองว่า **ในที่สุดแห่งธรรมเทศนาได้มีมนุษย์และเทวดาได้บรรลุมรรคผลเป็นอันมาก** ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตามมติของอรรถกถา เทวดาก็สามารถบรรลุมรรคผลได้ แต่อย่างไรก็ตาม เหตุผลแท้ ๆ ซึ่งจะทำให้เราเข้าใจได้ว่า เพราะเหตุใดเทวดาโดยทั่วไปจึงไม่สามารถบรรลุมรรคผลได้ และเทวดาประเภทไหนสามารถบรรลุมรรคผลได้นั้น มีดังนี้คือ :-

ชีวิตของพวกโอปปาติกะโดยทั่วไปเป็นเหมือนชีวิตในความฝัน ขอให้สังเกตว่าคนที่อยู่ในความฝันเปลี่ยนความคิดยาก ตัวเองมีพื้นอยู่อย่างไร ตลอดเวลาที่ยังฝันอยู่นั้น เหตุการณ์ในความฝัน ความรู้สึกนึกคิดในความฝัน ก็จะเป็นไปตามพื้นที่มีมาตั้งแต่ตอนแรก น้อยคนมาก และก็น้อยครั้งมากที่จะรู้สึกตัวว่าตนกำลังฝัน หรือรู้สึกตัวว่า ความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำที่กำลังเกิดอยู่

เป็นสิ่งที่ไม่ถูก แล้วก็เปลี่ยนความคิดได้ทันทีโดยธรรมดา ไม่ว่าคนหรือเทวดาในเมื่อตกอยู่ในอาการคล้ายกับอยู่ในความฝันนั้น เมื่อได้ยินได้ฟังอะไร หรือเห็นอะไรก็ตาม ก็มักจะแปลความหมายเข้าข้างตนเองเกือบตลอดเวลา คือแปลว่า **ไม่สามารถจะมีความคิดอย่างใหม่ซึ่งผิดไปจากพื้นฐานเดิมเกิดขึ้นได้** อันนี้แหละคือความอาภัพของพวกโอปปาติกะทั้งหลาย บุคคลบางคนที่เข้าใจถึงเรื่องชีวิตประเภทนี้ดี จึงไม่ปรารถนาที่จะมีชีวิตอยู่ในโลกของโอป-ปาติกะนานเกินไป เพราะเป็นการเสียเวลาโดยไม่จำเป็น สู้การเกิดมาเป็นมนุษย์ไม่ได้ เพราะโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงจิตใจให้ดีขึ้นมีมากกว่าพวกโอปปาติกะทั้งหลาย และอีกอย่างหนึ่ง พวกโอปปาติกะทั้งหลายที่อยู่ในอบายภูมิก็เดือดร้อนอย่างแสนสาหัสจนตั้งตัวไม่ติด มีความคิดหมกมุ่นแต่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีโอกาสที่จะนึกคิดถึงเรื่องอื่นได้ ส่วนพวกที่อยู่ในสวรรค์มีความสุขมากจนกระทั่งมองไม่เห็นความทุกข์ จะอธิบายอย่างไรก็ยากที่จะเข้าใจได้ และพวกเหล่านี้ก็หมกมุ่นมัวเมาหลงใหลอยู่ในความสุข จนกระทั่งไม่สนใจที่คิดจะสร้างความดีหรือพยายามที่จะทำจิตใจของตนเองให้สูงขึ้น พวกเทวดาทั่ว ๆ ไปไม่อาจบรรลุมรรคผลได้ก็เพราะเหตุนี้

ส่วนพวกเทวดาประเภทที่มีพื้นฐานทางจิตใจดีไปจากโลกมนุษย์ **คือโดยปกติเป็นบุคคลที่ไม่ค่อยได้ใช้อารมณ์จะทำอะไรต้องมีเหตุผล และพร้อมที่จะเปลี่ยนความคิดได้เสมอในเมื่อรู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดเห็น หรือในขนบธรรมเนียมประเพณีจนเกินไป เทวดาที่มีพื้นจิตใจอย่างนี้ย่อมอยู่ในฐานะที่จะบรรลุมรรคผลได้ ถ้าหากได้มีโอกาสฟังเทศน์จากพระพุทธเจ้าโดยตรง หรือจากพระอริยบุคคลที่รอบรู้เกี่ยวกับเรื่องโอปปาติกะเป็นอย่างดี** แต่อย่างไรก็ตาม ขอให้เข้าใจว่าพวกเทวดาหรือพวกพรหมก็ตาม ที่ไม่มัวเมาในความสุขและมีพื้นจิตใจอยู่ในเหตุผลเสมอ ตั้งแต่อยู่ในโลกมนุษย์และมีพื้นคุณธรรมสูงพอที่จะสำเร็จมรรคผลได้ เทวดาพวกนี้ย่อมอยู่ในฐานะที่จะเลื่อนจิตใจของตนเองให้สูงขึ้นหรือเปลี่ยนความคิดเห็นไปจากเดิมได้มาก ๆ จนเกือบจะเป็นคนละคนกับเมื่อสมัยยังเป็นมนุษย์ พวกนี้เท่าที่เคยทราบก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

ปัญหา ๒. การที่มีอาจารย์บางท่าน ได้เชิญวิญญาณของผู้ที่ตายไปนานแล้ว เช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นต้น มาเข้าทรงนั้น เป็นความจริงหรือไม่เพียงไร

เพราะท่านก็ตายไปนานแล้ว ท่านไม่ไปเกิดหรืออย่างไร ผู้ติดต่อกับวิญญาณได้มีภูมิธรรมชั้นใด ?

คำตอบ ผมเข้าใจว่า การที่คุณถามปัญหาเช่นนี้ คงจะไม่เคยได้อ่านหนังสือ **สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภาค ๒** ซึ่งผมได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องหลวงพ่อสมเด็จ ฯ มาเข้าทรงและบอกคาถาชินบัญชร ซึ่งเรื่องนี้ผมถือว่าเป็นการติดต่อทางวิญญาณ โดยวิธีการเข้าทรงที่มีหลักฐานชัดเจนที่สุด อย่างน้อยก็ทำให้เชื่อได้ว่าหลวงพ่อสมเด็จ ฯ ยังเป็นโอปปาติกะอยู่ ยังไม่มาเกิดเป็นคน และได้มาเข้าทรงจริง อันที่จริงสำหรับหลวงพ่อสมเด็จ ฯ ทางฝ่ายผมได้ติดต่อกับท่านอยู่เสมอ แต่ส่วนมากเป็นการติดต่อทางสมาธิ ส่วนการเข้าทรง นาน ๆ จึงจะมีสักครั้งหนึ่ง และส่วนมากผมก็ไม่เปิดโอกาสให้คนภายนอกได้เห็น แม้แต่คนซึ่งอยู่ในบ้านเดียวกัน ก็ไม่รู้เสียด้วยซ้ำว่าได้มีการเข้าทรง เพราะเราทำกันเป็นการภายใน เพื่อศึกษาหาข้อเท็จจริงบางประการ ส่วนสำนักอื่นจะมีการเข้าทรงกันจริงหรือไม่ ? หลวงพ่อสมเด็จ ฯ ได้มาเข้าทรงจริงหรือเปล่า ? ปัญหาข้อนี้ผมไม่ขอตอบ เพราะจะเป็นการไม่ดีหลายอย่าง คนไหนสนใจก็ไปศึกษาดูเอาเอง เพราะ

หลักวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ผมก็ได้เขียนเอาไว้มาก พอจะเป็นแนวทางที่จะวินิจฉัยว่า การเข้าทรงแบบไหนจริงหรือไม่จริง ที่ไหนควรจะเชื่อถือได้เพียงไร ส่วนปัญหาที่ว่าท่านตายไปนานแล้ว ทำไมจึงยังไม่ไปเกิดนั้น ขอได้โปรดเข้าใจว่า อย่าได้เอาอายุของมนุษย์ไปเปรียบเทียบกับอายุของพวกโอปปาติกะ เพราะชีวิตของพวกโอปปาติกะที่มีอายุยืนยาวนับเป็นร้อย ๆ ปี หรือพัน ๆ ปี ตลอดถึงนับเป็นกัป ๆ ในคัมภีร์พระไตรปิฎกก็ยังได้กล่าวถึง เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องแปลก แต่พวกโอปปาติกะที่มีอายุสั้นเหมือนกับชีวิตในโลกมนุษย์ก็มีอยู่มากเหมือนกัน รวมความว่าเกณฑ์อายุของพวกโอปปาติกะนั้นแตกต่าง และพิสดารกว่าชีวิตในโลกมนุษย์อย่างมากมาย

ปัญหา ๓. ศาสนาต่าง ๆ มีแนวทางสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ละเว้นความชั่ว แต่วิธีการสอนมีไม่เหมือนกัน ตามความคิดเห็นของผมว่า ในโลกนี้มีเพียงศาสนาเดียวเท่านั้น เพราะว่าเมื่อใครทำดีย่อมได้ผลดี ใครทำชั่วย่อมได้ผลชั่ว ซึ่งเป็นหลักความจริง ศาสนาที่ว่านี้ได้แก่ ศาสนาพุทธของเราใช่หรือไม่ ? นรกสวรรค์ของ

ศาสนาอื่นมีต่างออกไปอีกหรือ ? ผมว่ามันก็อันเดียวกันนั่นเอง ความเข้าใจของผมเช่นนี้จะถูกหรือผิด ? ถ้าถูก ทำไมคนที่นับถือศาสนาอื่น จึงได้หลงงมงายอ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อให้พระเจ้าช่วย ? ทำไมไม่คิดถึงเหตุผลที่เป็นจริง ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านี้ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ดี การศึกษาก็สูง

คำตอบ ศาสนาต่าง ๆ มีแนวการสอนให้ทุกคนเป็นคนดี และให้ละเว้นความชั่ว แต่วิธีการสอนมีไม่เหมือนกัน ข้อนี้เป็นความจริง แต่คุณก็อย่าคิดว่าในโลกนี้มีเพียงศาสนาเดียว เหมือนอย่างเหตุผลที่คุณอ้างมานี้ และก็ควรจะทราบด้วยว่า ศาสนาในโลกนี้จำเป็นต้องมีหลายศาสนา เพราะคนเราย่อมมีนิสัยใจคอ มีสิ่งแวดล้อม มีความจำเป็นไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น จะมากะเกณฑ์ให้คนทั้งโลกนับถือศาสนาเดียวกันย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะแม้แต่ในสมัยครั้งพุทธกาล ทั้งที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ พระสาวกที่เป็นพระอรหันต์ก็มีมากมาย ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้คนทั้งหมดในสมัยนั้นหันมานับถือพระพุทธศาสนา เพราะมันเป็นไปไม่ได้ในเมื่อพื้นจิตใจที่จะรับพระพุทธศาสนามีไม่พอ หรือ

ว่าเข้ากันไม่ได้กับหลักพุทธศาสนา แต่ในเวลาเดียวกัน พื้นจิตใจของเขาเหมาะที่จะนับถือศาสนาอื่น ก็ยังดีที่เขายังมีศาสนาเป็นที่พึ่ง เพราะถึงอย่างไรศาสนาทุกศาสนาก็สอนคนให้เป็นคนดี คุณไม่ควรจะไปตำหนิบุคคลในศาสนาอื่นที่เขาทำพิธีอ้อนวอนตามลัทธิศาสนาของเขา ในเรื่องเหล่านี้เราควรจะพยายามหัดคิดจากแง่ของเขา และถ้ามีเวลาก็ควรจะพยายามศึกษาศาสนาอื่น ๆ ให้เข้าใจเหมือนกับคนในศาสนานั้น ๆ เข้าใจว่าวิธีนี้จะทำให้ศาสนาต่าง ๆ ค่อย ๆ รวมเป็นศาสนาเดียว ซึ่งก็ต้องใช้เวลานานมาก

เรื่องนรกสวรรค์ในโลกของโอปปาติกะ ไม่มีการแบ่งว่าเป็นนรกสวรรค์ของคนชาตินั้นชาตินี้ หรือของศาสนานั้นศาสนานี้ แต่ก็มีหลักอยู่ว่า คนเราเมื่อตายไปแล้วไปมีชีวิตอยู่ในโลกของโอปปาติกะ พวกที่พื้นจิตใจยังต่ำอยู่ ก็จะยึดมั่นเหมือนกับเมื่อตอนที่ตนเองยังเป็นมนุษย์ คือมีการแบ่งชาติแบ่งศาสนา และก็อยู่กันเป็นกลุ่มตามพื้นเพของจิตใจที่เหมือนกัน ส่วนพวกที่มีจิตใจสูง เข้าใจเรื่องชีวิตลึกซึ้ง บุคคลประเภทนี้ ไม่ว่าจะมาจากชาติไหน ศาสนาไหน ก็สามารถไปอยู่ในภูมิเดียว

กันได้ ความคิดเห็นอนุโลมเข้ากันได้ บุคคลประเภทนี้จะละทิ้งความเป็นชาติและศาสนาดั้งเดิมของตัวเองได้มาก แต่เขาจะมีศาสนาอย่างใหม่ที่รวมเอาความดีความถูกต้องของแต่ละศาสนามาอยู่ในตัวเขาได้ทั้งหมด เพราะฉะนั้นในเมื่อเราปรารถนาที่จะเห็นคนในโลกนี้มีความสามัคคีกัน มีศาสนาเดียวกัน เราก็ต้องหัดเป็นคนใจกว้าง พยายามศึกษาทุกศาสนา และอย่ายึดมั่นในศาสนาของตนจนเกินไป โดยวิธีนี้ก็จะทำให้เรามองเห็นว่า ศาสนาที่แท้จริงมีอยู่เพียงศาสนาเดียว คือศาสนาแห่งสัจธรรม แต่อย่าลืมว่า กว่าคนเราจะเข้ามาถึงศาสนาแห่งสัจธรรมนี้ ก็จำเป็นจะต้องผ่านการปฏิบัติตามหลักของศาสนาต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งผิดและถูกด้วยกันทั้งนั้น

อนึ่ง ควรจะคิดไว้บ้างว่า คนเราแต่ละคนที่เกิดมาในโลกนี้ ไม่ว่าจะเกิดในชาติไหน หรือศาสนาไหนก็ไม่ได้หมายความว่า ทุกคนจะต้องมาจากชาติเดิมหรือศาสนาเดิมเหมือนกับที่ตนเองมีอยู่ในชาตินี้ แท้ที่จริงคนเราเมื่อตายแล้ว ก็อาจจะเกิดเป็นคนชาติอื่นนับถือศาสนาอื่นได้ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องปกติธรรมดา ซึ่งมีได้แก่คนทุกคน

แปลว่าตัวเราเองก็เคยผ่านการเกิดในชาติอื่น ในศาสนาอื่นมาแล้วด้วยกันทั้งนั้น

ในโลกของโอปปาติกะ มีการใช้เงินหรือไม่ ?

ปัญหาของคุณฉาย ชาตะรูปะชีวิน ๒๐ บ้านไร่ ต. โนนทองหลาง อ. บัวใหญ่ จ. นครราชสีมา

ปัญหา ในหน้าตอบปัญหาของหนังสือวิญญาณ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ว่า "ในโลกของโอปปาติกะ กุศลก็คือเงิน" ในโลกของโอปปาติกะก็มีเงินใช้ด้วยหรือ?

คำตอบ ในโลกของโอปปาติกะไม่มีการใช้เงิน แต่ที่พูดว่ากุศลก็คือเงินนั้น เป็นคำเปรียบเทียบ ซึ่งหมายความว่า สำหรับผู้ที่อยู่ในโลกมนุษย์ เงินเป็นวัตถุที่สามารถจะบันดาลให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ที่คนทั้งหลายต้องการ เพราะฉะนั้น คนในโลกมนุษย์จึงมุ่งแสวงหาเงินกันมากที่สุด แต่สำหรับในโลกของโอปปาติกะ ซึ่งเป็นโลก

ที่ทุกคนกำลังเสวยผลแห่งวิบากของตนอย่างตรงไปตรงมา นั้น **วิบากแต่ละอย่างให้ผลชัดเจนมาก** เพราะฉะนั้น คนที่มีกุศลวิบากที่สะสมเอาไว้มาก จึงจะได้รับความสุข ความเจริญอย่างมากมาย และจะสังเกตเห็นได้ชัดว่า แม้แต่เพียงการอนุโมทนาในบุญกุศลที่ญาติพี่น้องอุทิศไปให้ ก็ยังได้รับผลทันตา เพราะฉะนั้นในโลกนี้บุญกุศลจึงมีความสำคัญมากจริง ๆ เพราะสามารถจะบันดาลสิ่งที่ตนเองต้องการได้ทุกอย่าง ภายในขอบเขตของกุศลเท่าที่ตนเองได้สะสมไว้

จะลดกำลังของกรรมชั่วลงได้หรือไม่ ?

ปัญหาของคุณชูศักดิ์ กุศลวงศ์ สถานีอนามัยชั้นหนึ่ง อ. บางระกำ จ. พิษณุโลก

ปัญหา ๑. มีวิธีการใดบ้าง ที่เราจะลดกำลังแรงของกรรมชั่วที่ได้ทำไว้ในชาติก่อน ๆ ให้เบาบางลง จนเราสามารถจะพอรับได้ ?

คำตอบ กรรมทุกอย่างที่เราเคยทำมาแล้ว เราจะรู้ได้จากนิสัยของตนเอง เพราะการกระทำทุกอย่างย่อมมีวิบากเกิดขึ้นในสันดานเสมอ ซึ่งถ้าทำกรรมอันใดบ่อย ๆ วิบากของกรรมอันนั้นก็จะมีมาก จนกระทั่งกลายเป็นนิสัย แต่อย่างไรก็ดี ขอได้โปรดจำไว้อย่างหนึ่งว่า กรรมอันใดก็ตาม ถึงแม้ว่าเราทำเพียงครั้งเดียว วิบากของมันก็มีอยู่ และจากวิบากที่มีอยู่นี้ จะทำให้เรามีความรู้สึกนึกคิดในทำนองนั้น แปลว่า คนที่คิดชั่วแม้จะเป็นการคิดเพียงชั่วขณะ ก็หมายความถึงว่า ตนเองเคยได้ทำกรรมอันนั้นมาแล้ว และถ้าความคิดอันนั้นสักแต่ว่าคิดไม่ถึงกับบังคับให้ต้องกระทำจริง ๆ ก็แปลว่าเราได้เลิกจากการกระทำอันนี้มานานแล้ว มันยังมีซากเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ถ้าหากเมื่อความคิดเกิดขึ้นแล้วก็ตั้งใจที่จะทำจริง ๆ ด้วย ก็แปลว่า เรายังไม่เคยเลิกจากการกระทำนี้จริง นี้คือข้อสังเกตในเรื่องกรรมที่เคยทำมาแล้ว

แต่อย่างไรก็ดี ขอให้สังเกตว่า แม้แต่ความคิดลอย ๆ ซึ่งดูเหมือนจะไม่มีความหมายอะไร แต่ก็มักจะเกิดขึ้นเสมอนั้น ก็ขอให้เข้าใจว่า เราต้องเคยทำกรรมประเภทนี้มาแล้วอย่างแน่นอน ไม่เช่นนั้น ความคิดเช่น

นั้นจะไม่เกิด เพราะฉะนั้น ในเมื่อเราเข้าใจถึงหลักอันนี้ เราก็จะรู้ว่าเราเคยทำกรรมอะไรมาบ้าง เมื่อรู้ถึงสาเหตุแล้ว การแก้หรือการบรรเทาก็จะทำได้โดยไม่ยาก แต่ข้อสำคัญต้องพยายามทำให้ถูกหลัก เช่นในกรณีที่เราได้รับผลร้ายจากปาณาติบาต ซึ่งถึงแม้ในชาตินี้จะไม่ค่อยได้ทำ แต่ในเมื่อผลของมันมีอยู่ก็แปลว่า เราเคยทำมาแล้วในอดีตชาติและวิธีแก้ก็คือ **ต้องเลิกจากการกระทำที่เป็นปาณาติบาตทุกอย่าง และในเวลาเดียวกันก็จะต้องหัดให้มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งการหัดที่ว่านี้ไม่ใช่เพียงแต่คิดในใจ แต่ต้องมีการกระทำเกิดขึ้นด้วย** คือแปลว่า เราจะต้องพยายามให้ความช่วยเหลือแก่มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายเท่าที่สามารถจะทำได้ด้วยความเมตตากรุณา และในการพูดหรือในการคิดก็ให้ประกอบไปด้วยเมตตาอยู่เสมอ ขึ้นชื่อว่าความโกรธ ความเกลียด ความปรารถนาที่จะให้คนอื่นได้รับความทุกข์จะต้องไม่มี เมื่อปฏิบัติได้อย่างนี้ก็จะเป็นการบรรเทาถึงผลกรรมที่เนื่องมาจากปาณาติบาต แต่ถ้าหากผู้ใดยังฆ่าสัตว์อยู่ แต่นำผลประโยชน์ที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ไปทำบุญ ในกรณีอย่างนี้ไม่ใช่เป็นการบรรเทา แต่

เขาก็จะได้ทั้งบาปที่เกิดจากการฆ่า และก็ได้บุญที่เกิดจากการเอาผลที่เกิดจากการฆ่านั้นไปทำบุญด้วย เช่น บริจาคเงินที่ได้จากการฆ่าสัตว์ หรือเอาเนื้อสัตว์ที่ตนเองฆ่านั้นมาทำอาหารไปถวายพระ หรือจะเอาไปแจกจ่ายให้กับใครก็ตาม กุศลในส่วนนี้ก็ย่อมจะได้ด้วย ในเมื่อตนเองตั้งใจทำเพื่อหวังประโยชน์ต่อผู้อื่นจริง ๆ แต่ก็ขอให้เข้าใจว่า วิธีนี้ไม่ได้ช่วยบรรเทากรรมที่เคยกระทำมากรรมอื่น ๆ ก็ขอให้ถือตามหลักอันเดียวกันนี้ แต่อย่างไรก็ดี เราควรจะพยายามสังเกตดูจิตใจของตนว่า เราได้เคยทำบาปกรรมอะไรมาบ้าง แล้วพยายามแก้ให้ถูกเหมือนดังที่กล่าวมาแล้ว

ปัญหา ๒. อาจารย์คนหนึ่งของผมบอกว่า คนเรามีเจ้ากรรมนายเวรคอยให้ผลแก่ชีวิตเราอยู่ จึงมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่านเจ้าของกรรมเวรของเรา ท่านจะได้ให้อภัยแก่เราได้ไม่มากก็น้อย ผมก็ได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลขอให้ท่านได้ยกโทษให้ พร้อมทั้งไหว้พระและอธิษฐานขอให้ท่านอโหสิกรรมให้ ยังจะมีวิธีอื่น ๆ อีกหรือไม่ ในทางพุทธศาสนาที่จะช่วยได้ ?

คำตอบ เรื่องเจ้ากรรมนายเวรตามที่อ้างมานี้ ไม่ใช่หลักในพระพุทธศาสนา เพราะตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่า **เมื่อเราทำบาป บาปที่เกิดขึ้นในสันดานก็ย่อมจะให้ผล ไม่มีใครอื่นที่จะมาลงโทษ** เหมือนกับเมื่อเรารับประทานอาหารที่มีเชื้อโรคเข้าไป โรคก็จะเกิดขึ้นในร่างกายแล้วได้รับความทุกข์ทรมาน ความเจ็บป่วยที่เกิดหรือความทุกข์ที่เกิดจากความเจ็บป่วย นั่นคือการลงโทษ ถ้าหากจะมีคนอื่นมาลงโทษ ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง เช่น อาจจะมีคนตำหนิหรือไม่เชื่อนั้น ถ้าเราป่วยอยู่นานและเราเป็นคนที่ทำงานอยู่กับใคร เขาก็อาจจะไล่ออกหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่ง สุดแล้วแต่กรณี แต่ผลที่จะต้องได้รับอย่างแน่นอนตรงไปตรงมา ก็คือความเจ็บป่วย หลักโดยทั่วไปย่อมเป็นเช่นนี้ แต่ถ้าหากจะมีเจ้ากรรมนายเวรก็หมายถึงว่า เราเคยประทุษร้ายใคร เคยเบียดเบียนใคร หรือเคยฆ่าใคร ถ้าหากคนที่ถูกฆ่า หรือถูกประทุษร้ายยังมีชีวิตอยู่เป็นโอปปาติกะ เขาก็อาจจะติดตามแก้แค้น ซึ่งเหตุการณ์ที่ว่านี้ไม่ใช่มีกับคนทุกคน และในกรณีอย่างนี้ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ ก็อาจจะทำให้เขาหายแค้นหายพยาบาท และเลิกจองล้างจองผลาญ เรื่อง

อย่างนี้เป็นไปได้ แต่ก็อย่าลืมว่า หลักใหญ่ก็คือ **เมื่อเราทำกรรมชั่ว กรรมชั่วนั่นแหละจะเป็นผู้ลงโทษเราเอง** ในกรณีอย่างนี้ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ย่อมไม่มีผลแต่อย่างใด นอกจากเราจะได้บุญเพราะการกระทำอันนั้น และจากบุญที่เกิดขึ้นแก่เราอันนี้ ก็อาจจะบรรเทาถึงผลร้ายที่เกิดจากกรรมชั่วในอดีตได้บ้าง

โปรดสังเกตให้ดีว่า เมื่อพูดถึงตามหลักศาสนาอื่น เช่นคริสต์ศาสนาเป็นต้น ในเมื่อเราทำผิดหรือทำถูกก็จะมีพระผู้เป็นเจ้าคอยลงโทษ หรือให้รางวัล ถ้าหากพระองค์ไม่เอาโทษเพราะเหตุที่เราได้ทำบางสิ่งบางอย่างให้เป็นที่ถูกใจของพระผู้เป็นเจ้า บาปทั้งหลายที่เราเคยทำมาก็เป็นอันยกเลิกไปได้ทั้งหมด คือจะไม่ให้ผลอีกต่อไป คติในคริสต์ศาสนามีลักษณะคล้ายคลึงกับความเชื่อในเรื่องเจ้ากรรมนายเวร เพราะฉะนั้น โปรดแยกประเด็นออกพิจารณาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า ตามหลักพระพุทธศาสนา เมื่อเราทำบาป บาปนั่นแหละจะเป็นผู้ลงโทษเราเอง ถ้าหากจะมีคนอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้นว่ามียมบาล หรือมีใครก็ตามเป็นผู้ลงโทษ ซึ่งก็อาจจะเป็นไปได้ เหมือนคนทำผิดต้องไปติดคุกติดตะราง และ

ได้รับความลำบากต่าง ๆ จากการกระทำของผู้ที่มีหน้าที่ดูแลในคุก แต่ถึงกระนั้น มันก็เนื่องไปจากเวรกรรมของตนเองชักจูงให้คนอื่นต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการลงโทษ ในกรณีอย่างนี้ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับยมบาลหรือใครก็ตามที่เอาตัวเราไปลงโทษ ในเมื่อเราตายจากโลกมนุษย์ไปแล้ว การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บุคคลประเภทนี้ ก็อาจจะบรรเทาได้บ้าง แต่ถึงกระนั้น หลักใหญ่ก็อยู่ที่ผู้กระทำบาป ถ้าเขายังไม่คิดกลับใจ หรือยังไม่ได้อนุโมทนาในบุญกุศลที่ญาติพี่น้องทำไปให้ เขาก็จะไม่ได้รับผลอะไรเลยจากการทำบุญอันนั้น และสำหรับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ บุคคลเหล่านั้นก็ยังจะทำอะไรเราไม่ได้ นอกจากพวกวิญญาณพยาบาท ซึ่งเราเคยมีเวรต่อกัน การทำบุญก็อาจจะมีผลช่วยบรรเทาผลของกรรมชั่วลงได้บ้างดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ปัญหา ๓. ในเส้นลายมือของผม มีเส้นชีวิตที่สั้นทั้งสองข้าง จะเป็นไปได้ไหมที่ชีวิตจะต้องสั้นด้วย ? อาจารย์มีความเห็นอย่างไร ? เป็นปัญหาหนักที่สุดของชีวิตผม เพราะผมเป็นโรคประสาทอ่อน ๆ และโรคธาตุ

พิการอยู่ด้วย ถ้าไม่มีทางแก้กรรมเครื่องบั่นทอนชีวิตได้ กำลังใจที่จะทำอะไร ๆ ก็ไม่ค่อยจะมี

คำตอบ เรื่องลายมือผมไม่มีความรู้ เพราะฉะนั้นจึงไม่อาจจะบอกได้ แต่ตามหลักของวิชาดูลายมือก็สามารถที่จะบอกได้ว่า อายุจะยืนหรือจะสั้น ซึ่งผู้ที่ชำนาญในการดูลายมือเขาสามารถจะบอกได้จริง ๆ แต่อย่าลืมว่า หมอดูลายมือที่แม่นจริง ๆ นั้นหายากมาก เพราะฉะนั้น ทางที่ดีก็คืออย่าไปสนใจ ยิ่งคุณเป็นคนประสาทอ่อนเชื่อคนง่าย ยิ่งเป็นผลเสียหายมาก แต่อย่างไรก็ดี ถ้าคุณอยากทราบเรื่องเกณฑ์ชะตาชีวิตนี้ ทางฝ่ายผม ก็สามารถที่จะบอกได้ แต่ไม่ใช่ดูลายมือจะบอกได้โดยวิธีเข้าสมาธิไปถามโอปปาติกะองค์ที่ท่านสามารถจะบอกเรื่องชะตาชีวิตได้ วิธีดูก็คือคุณต้องมาให้ท่านได้รู้จักจึงจะดูแม่น ถ้าบอกมาแต่ชื่อนามสกุล หรือแม้จะส่งรูปถ่ายมาให้ดูก็พอจะบอกได้ แต่ก็ไม่ค่อยจะแม่นยำอาจจะผิดพลาดได้

ตามจดหมายที่คุณแจ้งมาสังเกตเห็นได้ชัดว่า คุณเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมาก และเป็น

ห่วงตัวเอง เป็นห่วงครอบครัวจนกระทั่งทำให้เป็นโรคประสาท คุณคิดมากเกินกว่าเหตุ ไม่รู้จักปล่อยวาง ไม่รู้จักหัดทำใจให้สบายต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นวิธีแก้ที่น่าจะได้ผลมากกว่าก็คือ พยายามศึกษาเรื่องชีวิตให้เข้าใจมากกว่าที่เป็นมาแล้ว และพยายามนึกถึงเรื่องกรรมให้มาก แต่ไม่ใช่เป็นการนึกในแบบที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจเหมือนอย่างที่คุณเล่ามา ซึ่งเรื่องนี้จะอธิบายกันทางหนังสือก็เป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลานานกว่าจะแก้นิสัยเป็นคนขี้วิตกกังวล การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้หรือวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นเพียงการปลอบใจให้สบายชั่วขณะเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ เพราะการแก้อยู่ที่การหัดปล่อยวาง ซึ่งจะต้องมีการคลี่คลายอารมณ์ที่ผิด ๆ ออกไปจากจิตใจ และเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาชีวิตเป็นผู้ให้คำแนะนำจึงจะได้ผล

การห้ามมิให้ลูกพบพ่อแม่จะเป็นบาปหรือไม่ ?

ปัญหาของคุณสนิท ทองบาลัย เรือนจำกลางบางขวาง แดน ๖ จ. นนทบุรี

*ปัญหา ๑. นาย ก. กับนาง ข. เป็นสามีภรรยากัน มีบุตรด้วยกัน ๑ คน ต่อมา นาย ก. กับนาง ข. ได้หย่าจากกันไป บุตรได้อยู่กับนาย ก. ต่อมาได้ ๑ ปีเศษ นาย ก. ทราบว่านาง ข. ประพฤติตัวไม่ดีโดยมีสามีหลายคน เมื่อนาย ก. พบนาง ข. ได้บอกกับนาง ข. ว่า ตั้งแต่วันนี้อย่าได้แตะต้องตัวลูกเป็นอันขาดและอย่าได้พบกันเลยตลอดชีวิต ถ้าไปให้เห็นเมื่อใดจะฆ่าเสีย จะเป็นบาปต่อนาย ก. หรือไม่ ที่ไม่ให้ลูกกับแม่พบกัน ?

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๘-๙ สิงหาคม-กันยายน ๒๕๑๔

ปัญหา ๒. คนทั้งสองไม่เคยเห็นหน้าหรือรู้จักกันมาก่อน ได้มาพบกันครั้งแรกและเกิดการต่อสู้กันเพราะหน้าที่ของแต่ละฝ่าย จนได้รับบาดเจ็บด้วยกันทั้งสองคน เช่นนี้ด้วยเหตุเพียงเล็กน้อย เนื่องจากผลของกรรมใช่หรือไม่ ?

ปัญหาทั้งสองข้อนี้ ท่านอาจารย์คงจะตอบให้ทราบ และสุดท้ายนี้ ผมขอให้ท่านอาจารย์จงประสบแต่ความสุขความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นเทอญ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

สนิท ทองมาลัย

คำตอบ คำว่าบาปหมายถึงกิเลสหรือความชั่วที่มีอยู่ในใจ การทำบาปก็คือ การกระทำที่ก่อให้เกิดกิเลสหรือความชั่ว หรืออีกนัยหนึ่ง การกระทำใด ๆ ซึ่งจะเป็นกายกรรม วจีกรรม หรือมโนกรรมก็ตาม ถ้าหากเกิดจากกิเลส หรือความชั่วในใจ การกระทำนั้น ๆ ก็ถือว่าเป็นบาป กรณีที่นาย ก. ห้ามมิให้นาง ข. มาแตะต้องตัวลูก และบอกอีกว่า ถ้าไปให้เห็นหน้าเมื่อใดจะฆ่าเสีย การพูดเช่นนี้แสดงว่าพูดออกมาจากความโกรธและ

ความเกลียด ซึ่งก็เป็นความชั่วอย่างหนึ่ง และก็ถือได้ว่า เพียงแค่การพูดเท่านี้ก็เป็นบาปอย่างหนึ่งแล้ว ถ้าหากไปเกิดฆ่ากันจริง ๆ ก็ยิ่งเป็นการทำบาปมากขึ้น ส่วนในกรณีที่ห้ามมิให้แม่กับลูกพบกันนั้น ถ้าหากไม่ใช่ทำไปด้วยความโกรธ แต่มีเหตุผลเพียงพอที่จะห้ามก็ไม่เป็นบาป เพราะอยู่ในหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ห้ามมิให้คบคนพาล และที่ห้ามก็กลัวว่าลูกจะมีนิสัยเหมือนแม่ ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรอยู่ แต่อย่างไรก็ดีโดยธรรมดาแม่ย่อมมีความหวังดีต่อลูกเสมอ แม้ตัวเองจะประพฤติตัวไม่ดี แต่แม่ทุกคนก็ไม่อยากให้ลูกเป็นคนไม่ดี ฉะนั้นในกรณีอย่างนี้จึงไม่ควรจะห้ามกันอย่างเด็ดขาด ควรจะรู้จักกาลเทสะบ้าง

สำหรับปัญหาข้อ ๒ นั้น การที่คนเราจะเกิดการต่อสู้กัน ซึ่งจะเนื่องมาจากหน้าที่บังคับหรือไม่ก็ตาม ก็มีหลักตายตัวอยู่ว่า ถ้าคนไหนไม่เคยใช้กำลังทำอันตรายต่อใครมาก่อนเลยในอดีตชาติ คนนั้นก็จะไม่ทำการต่อสู้กับใคร และถ้าตัวเองถือศีลข้อนี้อย่างเคร่งครัดมานานหลายชาติแล้ว ก็จะไม่มีใครมาทำร้ายตนเอง หรือถ้าจะมี ก็จะทำอะไรไม่ได้

ทำอย่างไรจึงจะได้ลูกดี ?

ปัญหาของคุณเกรียงศักดิ์ จรัณยานนท์ ๑๓๗/๓ พหลโยธิน ซอย ๑ พระนคร

***ปัญหา ๑.** เกี่ยวกับการมีบุตรคัมภีร์โหราศาสร์ได้เขียนไว้ว่า ถ้าพ่อแม่ถือศีล ๕ บริสุทธิ์แล้วจะมีลูกเป็นอภิชาตบุตร อาจารย์มีความเห็นอย่างไร การไปขอลูกกับพระพุทธรูป ที่มีคนนับถือมากจะมีผลให้ได้ลูกชายลูกหญิงอย่างไร มีวิธีการอย่างไรบ้างไหมครับที่จะให้ได้ลูกที่ดี ในการปฏิบัติทานศีลของพ่อแม่ จะมีผลอย่างไรเพื่อจะได้เป็นความสุขความพอใจของครอบครัว และจะได้ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วยในส่วนรวม

คำตอบ โดยหลักธรรมดาโอปปาติกะที่จะมาเกิดเป็นลูกในครอบครัวใด จะต้องมีอุปนิสัยบางอย่างคล้ายคลึงกัน มิฉะนั้นแล้วก็ไม่อาจที่จะมาเกิดในครอบครัว

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑๐-๑๑ ตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๑๔

นั้นได้ มีกฎในทางวิญญาณอยู่อย่างหนึ่งว่า **วิญญาณย่อมรู้จักที่ ๆ เหมาะแก่ตัวมันเอง วิญญาณสูงย่อมเกิดในที่สูง วิญญาณต่ำย่อมเกิดในที่ต่ำ** และคำว่ารู้จักในที่นี้เป็นการรู้โดยอัตโนมัติคือโดยจิตไร้สำนึก เหมือนอย่างต้นไม้ทั้งหลาย เมื่อได้สิ่งแวดล้อมที่เหมาะ มันก็เกิดและเจริญงอกงาม ถ้าได้สิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะ มันก็ไม่เกิด หรือเกิดขึ้นมาได้แต่ก็ไม่เจริญงอกงาม การที่ต้นไม้รู้ว่าสิ่งแวดล้อมอันนี้เหมาะแก่ตัวมันเอง แล้วจึงงอกขึ้นมาเช่นนี้ เป็นการรู้โดยธรรมชาติหรือโดยสัญชาตญาณ คือตัวมันเองไม่มีจิตสำนึก มันรู้ว่าอะไรเหมาะอะไรไม่เหมาะโดยไม่รู้สึกตัว การที่วิญญาณของคนเราจะไปเกิดในตระกูลไหน ก็อาศัยความรู้แบบนี้ ฉะนั้น ในเมื่ออุปนิสัยของพ่อแม่บางอย่างเหมือนกับวิญญาณนั้น อันนี้ก็จะทำให้ดึงดูดเข้าหากัน ทำให้วิญญาณนั้นมาเกิดในตระกูลนั้น อันที่จริงหลักอันนี้ก็มาจากหลักที่เรารู้กันอยู่ทั่ว ๆ ไปว่า คนที่มีบุญตายแล้วย่อมไปเกิดในสวรรค์ คนที่มีบาปตายแล้วย่อมไปสู่นรก แต่คนส่วนมากมักจะเข้าใจแต่เรื่องชีวิตหลังจากตายว่าจะไปเกิดในที่ไหน ซึ่งเป็นการเข้าใจตามหลัก ส่วนเหตุผลแท้ ๆ ไม่เข้าใจ

เพราะฉะนั้นถ้าหากเราเข้าใจหลักที่ว่านี้ดี เราก็จะเห็นว่าตามหลักโหราศาสตร์ที่ได้อ้างมานั้น ย่อมมีส่วนถูก แต่อย่างไรก็ดี ถ้าหากพ่อแม่เพิ่งจะมาถือศีลเอาในตอนที่เริ่มจะตั้งครรภ์ หรือก่อนตั้งครรภ์เพียงเล็กน้อย อันนี้ก็อาจจะมีผลทำให้ลูกที่มาเกิดเป็นอภิชาตบุตรได้ แต่ก็ไม่สู้จะแน่นัก เพราะถ้าหากสันดานของพ่อแม่ไม่ใช่เป็นคนอยู่ในศีลธรรม และเพิ่งจะมาถือเอาในตอนนี้ จึงไม่แน่ว่าจะทำให้ได้ลูกที่ดี แต่ถ้าพ่อแม่คนไหนเป็นคนมีอุปนิสัยมั่นคงอยู่ในศีลธรรมมานานแล้วตั้งแต่เด็ก ๆ ถ้าหากเป็นเช่นนี้แม้ในระหว่างที่กำลังจะตั้งครรภ์จะไม่ได้สมาทานศีลตามประเพณี ก็จะทำให้ได้ลูกที่ดีอย่างแน่นอน แต่จะดีถึงขั้นที่ได้ลูกเป็นอภิชาตบุตรหรือไม่นั้น เป็นอีกประเด็นหนึ่ง

อนึ่ง พ่อแม่ที่จะได้ลูกที่ดีย่อมขึ้นอยู่กับบุญกุศลหลายอย่างที่ได้สร้างสมอบรมมาตั้งแต่ชาติก่อน ๆ ตัวอย่างที่ชัดมีปรากฏหลักฐานอยู่ในคัมภีร์ เช่น พระเจ้าสุทโธทนะกับพระนางศิริมหามายาทั้งสองพระองค์นี้ที่ได้เป็นพระพุทธบิดาและพระพุทธมารดา ก็เพราะเหตุที่ได้เคยสร้างบุญกุศลมามาก และได้ตั้งความปรารถนาที่จะ

ได้เป็นบิดามารดาของผู้ที่จะเกิดมาเป็นพระพุทธเจ้ามานานแล้ว เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่า ผู้ที่จะได้ลูกที่ดีกว่าตัวเองย่อมขึ้นอยู่กับบุญกุศลที่ได้สร้างสมอบรมไว้และต้องทำมานานแล้วด้วย

อีกประการหนึ่ง ในการที่จะได้ลูกที่ดีเป็นอภิชาตบุตร ซึ่งหมายถึงลูกที่เกิดมามีสติปัญญามีวาสนาบารมีสูงกว่าพ่อแม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือความรู้ความสามารถของพ่อแม่ที่มีอยู่ พ่อแม่จะได้ลูกที่เก่งในทางไหน ซึ่งบางคนอาจจะเก่งในทางชั่วก็ได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของพ่อแม่ ซึ่งถ้าเก่งในทางเป็นโจรในทางหลอกลวง หรือเอาเปรียบคนอื่นก็ย่อมจะได้ลูกที่เก่งกว่าตัวเองในเรื่องนั้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับจังหวะหรือเวลาของผู้ที่จะจุติลงมาเกิดในขณะนั้นด้วย เพราะฉะนั้น หลักเกณฑ์โดยทั่วไปจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการถือศีลห้าเท่านั้น ขอให้จำหลักที่ว่า **ผู้ที่จะมาเกิดเป็นลูกในตระกูลไหน จะต้องมีอุปนิสัยบางอย่างคล้ายคลึงกันหรือเข้ากันได้กับพ่อแม่ในตระกูลนั้น** คนที่ไม่เข้าใจเรื่องนี้ก็มักจะถือว่า อุปนิสัยใจคอต่าง ๆ ของลูกที่เหมือนพ่อแม่นั้น เป็นอุปนิสัยที่ถ่ายทอดกันมาทางสายเลือด ทั้งนี้

ก็เพราะไปสังเกตจากสัตว์เดียรัจฉาน ซึ่งเห็นได้ชัดว่าพ่อแม่มีอุปนิสัยอย่างไร ลูกที่เกิดมาจะต้องมีอุปนิสัยอย่างนั้น ลืมนึกไปว่า อุปนิสัยของคนตลอดถึงความรู้ความสามารถของคนนั้นซับซ้อนมาก ส่วนในจำพวกสัตว์ไม่ซับซ้อนจึงสังเกตเห็นได้ง่าย และอีกอย่างหนึ่ง พวกสัตว์ทั้งหลายไม่อาจจะศึกษาอบรมให้มีอุปนิสัยใจคอ หรือให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนจากเดิมได้หลายอย่างเหมือนกับคน เพราะฉะนั้นพื้นเดิมมันมีมาอย่างไร มันก็แสดงออกแต่ในรูปอย่างนั้น

การไปขอลูกกับพระพุทธรูปที่มีคนนับถือมาก อันนี้จะทำให้ได้ลูกหญิงหรือลูกชายอย่างไรนั้น ปัญหาสำคัญก็ขึ้นอยู่กับบุญวาสนาบารมีของพ่อแม่ และการที่บางคนได้ลูกสมความปรารถนาโดยวิธีนี้ ก็เนื่องจากโอปปาติกะที่คุ้มครองรักษาพระพุทธรูปองค์นั้น พิจารณาเห็นแล้วว่าผู้นี้มีบุญพอที่จะได้ลูกชนิดไหน จึงได้ให้ความช่วยเหลือโดยการแนะนำ หรือขอร้องให้โอปปาติกะผู้นั้นผู้นี้มาเกิดเป็นลูก และการขอร้องนี้จะเป็นผลสำเร็จ ก็เพราะเหตุที่โอปปาติกะผู้นั้นถึงเวลาจะจุติด้วย คือแทนที่จะให้อำนาจของวิญญาณดึงดูดเข้าหากันเองโดยอัตโนมัติ ท่านก็ช่วย

จัดการให้เสียก่อน เพราะเหตุที่ว่าผู้ที่จะมาเกิดเป็นลูกมีอะไรคล้ายคลึง หรือมีส่วนสัมพันธ์กันมาในอดีตที่จะเกิดเป็นลูกกันได้ และการที่เราถือว่าต้องไปขอกับพระพุทธรูปที่มีคนนับถือมากนั้น ทั้งนี้ก็เนื่องจากพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์มาก ๆ มีโอปปาติกะชั้นสูงซึ่งได้ฌานสมาบัติสามารถที่จะล่วงรู้ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ประจำองค์พระนั้น เพราะเหตุนี้ผู้ที่ไปอธิษฐานอ้อนวอนหรือบนบาน จึงได้สำเร็จสมความปรารถนา แต่ถึงกระนั้น ก็ขอให้สังเกตว่าไม่ใช่จะสำเร็จทุกราย เพราะหลักใหญ่มีอยู่ว่า **เทวดาจะช่วยมนุษย์ได้ ก็เท่าที่วิบากของเขามีอยู่เท่านั้น จะช่วยเกินกว่าวิบากนั้นเป็นไปไม่ได้**

การปฏิบัติในเรื่องทานและศีล เพื่อที่จะให้ได้ลูกที่ดี และให้มีความสุขความเจริญทั้งครอบครัว และมีผลต่อประเทศชาติด้วยนั้น เราจะต้องนึกถึงหลักอันนี้ คือจะบริจาคทานอะไรหรือจะถือศีลอย่างไรก็ตาม อย่านึกถึงแต่เรื่องของตัวเอง เราจะต้องตั้งจิตให้เป็นกุศลมุ่งหวังที่จะทำประโยชน์ต่อผู้อื่น และจะทำอะไรก็ต้องคิดเสียก่อนว่า สิ่งที่เราจะทำลงไปนั้นได้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นอย่างไรบ้าง มีคนบางประเภทที่ทำบุญให้ทานรักษาศีล

นึกถึงแต่เรื่องของตัวเองและทำเพื่อตัวเองเท่านั้น เช่น เขาคิดว่า เขาจะต้องใส่บาตรก็เพื่อว่าเกิดไปชาติหน้าจะได้มีอาหารกิน และถ้าเขาชอบสิ่งไหน เขาก็จะให้ทานแต่สิ่งนั้น ส่วนคนที่จิตใจกว้างเป็นกุศลจริง ๆ เขาไม่ได้นึกถึงตัวเอง เขานึกถึงว่าในขณะนี้คนทั้งหลายกำลังเดือดร้อนในเรื่องอะไร หรือผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้น เขามีความจำเป็นหรือต้องการอะไร แล้วก็ให้ความช่วยเหลือตามความต้องการหรือตามความจำเป็นนั้น ๆ การทำบุญแบบนี้เท่านั้นที่จะเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัวเอง และแก่ส่วนรวม ซึ่งหลักใหญ่ของพุทธศาสนาก็ได้สอนเช่นนี้ ขอให้สังเกตว่า การเซ่นหรือการทำบุญให้กับคนตายของคนที่นึกถึงแต่เรื่องของตัวเอง ทำเพื่อตัวเองนั้น บางอย่างจะเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเลย สักแต่ว่าขอให้ได้ทำบุญให้ทาน แล้วก็เชื่อว่าตัวเองจะต้องได้รับผลอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งวิธีการเช่นนี้ยังมีเหลืออยู่ในกลุ่มของคนที่ทำอะไรยึดถือแต่ตามประเพณี โดยไม่เข้าใจเหตุผล

การถวายสังฆทาน จะต้องทำอย่างไร ? จึงจะถูกต้อง

ปัญหา ๒. การถวายสังฆทานอย่างครบบริบูรณ์ จะต้องมีอะไรถวายบ้างที่จะเรียกได้ว่า ถวายครบสงฆ์ ๑ องค์ ระหว่างการสร้างพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จะได้บุญกุศลอย่างไร การสร้างประเภทไหนจะได้กุศลสูงสุด ขอให้อาจารย์อภิปราย ?

คำตอบ การถวายสังฆทาน สิ่งสำคัญที่จะต้องจัดก็คืออาหารหวานคาว โดยปกติมักจะจัดใส่กระทง แต่สมัยนี้จัดใส่ปิ่นโตสะดวกกว่า ซึ่งถ้าหากเรานิมนต์พระที่ท่านมาบิณฑบาตรให้ไปรับสังฆทาน ข้าวเราก็จัดใส่บาตร ส่วนขนมและกับข้าวนั้นจัดใส่ปิ่นโต อันที่จริงเราถวายแต่เพียงข้าวกับกับข้าวเท่านั้นก็ไม่ผิด และบางคนก็อาจจะจัดผ้าสบงจีวรผ้าเช็ดตัว หรือเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น สบู่ แปรงสีฟัน หรือของแห้งอะไรอย่างอื่นอีกก็ได้สุดแล้วแต่ศรัทธา การถวายสังฆทานก็เหมือนกับการทอดกฐิน สิ่ง

ที่จำเป็นสำหรับองค์กฐินแท้ ๆ ก็คือผ้าไตรจีวร เพียงแค่นี้ก็จัดเป็นองค์กฐินได้ แต่โดยปกติก็ไม่มีใครเขาทำกัน เพราะรู้สึกว่าจะเป็นการต่ำต้อยเกินไป เพราะฉะนั้นจึงได้จัดหาเครื่องบริวารกฐินอีกหลายอย่าง ซึ่งก็สุดแล้วแต่กำลังทรัพย์และศรัทธาของผู้บริจาค

ส่วนการสร้างพระพุทธ ซึ่งคงหมายถึงการสร้างพระพุทธรูป การสร้างพระธรรม ซึ่งหมายถึงการซื้อหนังสือธรรมถวายพระ การสร้างพระสงฆ์ซึ่งคงหมายถึงการอุปการะให้กุลบุตรได้อุปสมบทเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ทั้งสามอย่างนี้อย่างไหนจะได้กุศลอย่างไร และการสร้างประเภทไหนจะได้กุศลสูงสุด การตอบปัญหาเหล่านี้ อันที่จริงไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน แต่ก็มีหลักพอที่จะถือเป็นทางปฏิบัติได้ดังนี้

การกระทำอันใดก็ตาม ซึ่งถ้าหากผู้ที่กระทำมีจิตเป็นกุศลมาก การกระทำอันนั้นย่อมได้อานิสงส์มากและอีกประการหนึ่งการกระทำอันใดก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลอื่นเป็นอันมาก การกระทำอันนั้นย่อมมีอานิสงส์มาก หรืออีกนัยหนึ่ง การกระทำอันใดเป็นเหตุให้กิเลส

ในสันดานของตนเบาบางลงไปได้มาก และก่อให้เกิดคุณธรรมได้มาก การกระทำอันนั้นย่อมมีอานิสงส์มาก การทำบุญในพุทธศาสนาไม่ว่าจะทำด้วยเรื่องอะไร การที่จะได้บุญมากหรือบุญน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับหลักดังที่กล่าวมานี้ ส่วนข้อที่ว่า ทำบุญประเภทไหนจึงจะได้บุญกุศลอย่างสูงสุดนั้น ก็มีอยู่อย่างเดียว กล่าวคือ การปฏิบัติธรรมที่เป็นไปเพื่อมรรคผลและนิพพาน อันนี้ย่อมได้บุญกุศลอย่างสูงสุด แต่จะได้จริงหรือไม่ก็อยู่ที่ผู้ปฏิบัติ คือถ้าปฏิบัติได้จนกระทั่งได้บรรลุมรรคผลและนิพพานจริง ก็แปลว่าได้กุศลสูงสุด

กามกับภพ คืออะไร ?

ปัญหาของคุณวิรัตน์ ห่านหิรัญ ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด

ปัญหา ๑. เรื่องกามกับภพนั้นคืออะไรแน่ การสืบพันธุ์ (สามี-ภรรยา) เป็นเรื่องของกามหรือเปล่า ?

คำตอบ คำว่า **กาม** แปลว่า **ความใคร่ ความ**

พอใจ ความยินดี และอีกอย่างแปลว่า **สิ่งที่น่ารักใคร่พอใจ ยินดี** กามแบ่งออกเป็นสองอย่างคือ **๑. วัตถุกาม** ซึ่งได้แก่รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสต่าง ๆ **๒. กิเลสกาม** เช่น ตัณหา ราคะเป็นต้น ส่วนคำว่า **ภพ** หมายถึง **นามรูป** หมายถึงตัวตนของเรา คำนี้คนที่ไม่เข้าใจจริง ๆ มักจะเอาไปปนกับคำว่า พิภพ ซึ่งหมายถึงแผ่นดิน หรือโลกใดโลกหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง เมื่อพูดว่าคนนั้นคนนี้ไปเกิดในภพนั้นภพนี้ ตามสำนวนนี้ก็มักจะทำให้คนเข้าใจว่าไปเกิดอยู่ในโลกนั้นโลกนี้ แต่ความเป็นจริง คำว่า **ภพ** ในสำนวนนี้หมายถึงว่า จะไปเกิดมีนามรูปอยู่ในภูมิไหน ซึ่งคำว่า **ภูมิ** หมายถึงระดับของจิตใจ และคำว่า **ภพ** เมื่อแบ่งโดยหลักกว้าง ๆ ก็มีอยู่ ๓ อย่างคือ :-

๑. **กามภพ** ซึ่งหมายถึงผู้ที่เกิดมามีนามรูป หรือมีตัวตนชนิดที่ยังมีใจยินดีในเรื่องรูปเสียงกลิ่นรสสัมผัสในใจยังมีความใคร่ความกำหนัด ความยินดีในสิ่งเหล่านี้

๒. **รูปภพ** หมายถึงนามรูปหรือตัวตนของผู้ที่ได้ฌานไปเกิดเป็นโอปปาติกะอยู่ในพรหมโลก หรืออีกนัยหนึ่ง ผู้ที่ได้ฌานในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นคน ในขณะที่อยู่ในฌานก็แปลว่าอยู่ในรูปภพ

๓. **อรูปภพ** หมายถึง ภพของผู้ที่ได้อรูปฌาน ในภพนี้มีแต่นาม ไม่มีรูป ซึ่งผู้ที่ได้อรูปฌาน เมื่อยังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ ในขณะที่เข้าอรูปฌาน จะรู้สึกว่าตัวตนที่เป็นวัตถุไม่มีเลย มีแต่ความรู้สึกที่เป็นนามธรรมอย่างเดียวเท่านั้น

การสืบพันธุ์ก็คือการกระทำของผู้ที่อยู่ในกามภพ และเป็นเรื่องของกามแน่นอน การถามปัญหาเช่นนี้คงจะเกิดจากความรู้สึกที่ว่าเรื่องกามเป็นของต่ำ จึงได้สงสัยว่าการสืบพันธุ์เป็นเรื่องกามหรือเปล่า ? ความเป็นจริงการสืบพันธุ์เป็นของต่ำสำหรับในความรู้สึกของพระอริยะชั้นสูง เพราะท่านได้ผ่านพ้นมาแล้ว และมองเห็นชัดว่าเรื่องของกามเป็นต้นเหตุของความทุกข์ทุกอย่าง เพราะฉะนั้นท่านจึงได้ละเสีย แต่สำหรับมนุษย์ปุถุชนหรือพระอริยบุคคลที่ยังละเรื่องกามไม่ได้ ถึงแม้จะรู้สึกว่าเรื่องกามเป็นของต่ำ แต่ใจจริงก็ยังรู้สึกว่าเรื่องกามเป็นของจำเป็น และมีประโยชน์มากมาย เช่น คนเราจะเกิดขึ้นมาสร้างบุญบารมีได้ ทำความดีสร้างความเจริญต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ ก็ต้องอาศัยกาม เพราะฉะนั้นสำหรับคนที่ยังมีความรู้สึกว่าตนยังอยู่ในกิเลสอันนี้ จะ

รู้สึกว่าเรื่องกามเป็นของต่ำก็ต่อเมื่อประพฤติตัวในเรื่องนี้โดยไม่มีศีลธรรม กระทำเยี่ยงสัตว์ป่า แต่ถ้าหากประพฤติให้ถูกต้องตามธรรมเนียมประเพณีและมีศีลธรรมต่อกัน การประพฤติในเรื่องนี้ก็ไม่ใช่เรื่องหยาบคาย หรือต่ำช้าแต่ประการใด และอย่าลืมว่า คนที่จะก้าวหน้าในทางจิตใจไปได้เรื่อย ๆ จะต้องเป็นคนไม่มีความกดดันในเรื่องเหล่านี้ เพราะฉะนั้นถึงอย่างไรเสียคนเราก็ยังต้องอาศัยสิ่งเหล่านี้ สำหรับเป็นบันไดที่จะก้าวขึ้นไปสู่ภูมิธรรมที่สูงขึ้นโดยลำดับ จนกว่าจะหมดความจำเป็นในอันที่จะใช้บันไดนี้อีกต่อไป เพราะได้เข้าถึงคุณธรรมอันสูงส่งแล้ว พระพุทธเจ้าเคยตรัสไว้ว่า คนที่ประพฤติตัวในทางนี้อย่างถูกต้อง ตายแล้วย่อมไปเกิดในสวรรค์ทุกคน แต่ก็เป็นสวรรค์ที่ยังอยู่ในขั้นกามภพ ไม่ถึงขั้นรูปภพและอรูปภพ

ปัญหา ๒. ปฏิจจสมุปบาทที่ว่า "สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ" "วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป" ผมเคยได้ยินมาว่า "อวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน" อย่างไหนผิด อย่างไหนถูกกันแน่ ?

คำตอบ หลักทั้งหมดที่อ้างมานั้นถูกทั้งหมด เพราะ

เรื่องของปฏิจจสมุปบาททุกหัวข้อ ต่างก็เป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน ไม่มีสิ่งใดที่เป็นตัวเหตุล้วน ๆ หรือเป็นตัวผลล้วน ๆ เช่นเดียวกับเมล็ดผลไม้ ซึ่งเป็นผลที่เกิดมาจากการกระทำของต้นของมัน แต่แล้วมันก็เป็นเหตุให้เกิดต้นต่อไปอีก หมุนเวียนอยู่เช่นนี้ คำว่า **ปฏิจจสมุปบาท** ตามศัพท์แปลว่า **สภาวะที่เกิดร่วมกัน พร้อมกัน เป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน** ที่บอกว่า อวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทานนั้น เมื่อจะพูดอีกนัยหนึ่งว่า อุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดอวิชชาอย่างนี้ก็ได้ หรือจะพูดว่า สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป นามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ถูกต้องทั้งหมด รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้ที่สนใจก็ขอให้อ่านจากในหนังสือคำบรรยายพุทธปรัชญาภาค ๑ หรือภาคผนวกของหนังสือพุทธวิทยาภาค ๒ แล้วจะเห็นว่าหลักต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นพุทธพจน์ทั้งสิ้น

ปัญหา ๓. ทำไมใน "จูฬมาลุงกยสูตร" พระพุทธองค์ จึงไม่พยากรณ์เรื่องภายหลังตายให้กับ พระมาลุงกยเถระ ?

คำตอบ พระสูตรนี้มีชื่อว่ามาลุงกยสูตร ก็เพราะเป็นพระสูตรที่กล่าวถึงเรื่องพระเถระรูปหนึ่งชื่อมาลุงกยะมาถามพระพุทธองค์ว่า *อัตตามี หรือไม่มี ? ไม่ได้ถามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องว่า คนเราตายแล้วจะเกิดอีกหรือไม่ ?* และการที่พระองค์ไม่ตรัสแก่มาลุงกยะเลย ก็เพราะพระองค์ทรงเห็นว่า มาลุงกยะไม่อาจจะเข้าใจคำตอบของพระองค์ได้ถูกต้อง กล่าวคือ ตามหลักพุทธศาสนาก็สอนว่า อัตตามีอยู่ แต่อัตตาที่ว่านี้ก็คือตัวตนที่เป็นผลของวิบาก และอัตตานี้จะสืบต่อได้เรื่อยไป ไม่มีวันสิ้นสุดตราบเท่าที่กิเลสยังมีอยู่ในสันดาน และในการสืบต่อนั้น บุคลิกลักษณะนิสัยใจคอ ความรู้ ความสามารถทุกอย่าง ได้ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันไปทุกชาติ เพราะฉะนั้นจึงจำได้ว่า คนนั้นคนนี้มาเกิด แต่อัตตาที่ว่านี้ โดยเนื้อหาที่แท้จริงแล้ว มันไม่มีตัวตนของมันที่แท้จริง เพราะสิ่งที่เรียกว่าตัวตนในที่นี้ เป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นมาจากปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยแต่ละอย่างก็สืบเนื่องมาจากปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งในเมื่อศึกษาในเรื่องปฏิจจสมุปบาทให้เข้าใจดีแล้ว จะรู้ว่าปัจจัยเหล่านี้สืบต่อกันอย่างไร เป็นปัจจัยซึ่งกันและกันอย่างไร เพราะฉะนั้น

ในทางพุทธศาสนาถึงแม้จะถือว่าอัตตามีอยู่ ก็เป็นการถือแบบมีเงื่อนไข ไม่ใช่ถือว่ามีอัตตาที่เที่ยงแท้ยั่งยืน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการเกิดดับ พระพุทธเจ้าได้ทรงพิจารณาเห็นแล้วว่า ถ้าตอบว่าอัตตามี พระมาลุงกยเถระ ก็จะเข้าใจไปว่า พระพุทธเจ้าทรงเห็นด้วยกับเรื่องอัตตาของพวกพราหมณ์ที่สอนกันมานานแล้ว อัตตาของพวกพราหมณ์นั้นถือว่าเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้ยั่งยืน เคยเป็นอยู่อย่างไรก็เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดไป ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าความเข้าใจอันนี้เป็นมิจฉาทิฏฐิ และตรัสเรียกว่าสัสสตทิฏฐิ พระมาลุงกยะไม่อาจที่จะเข้าใจอัตตาเหมือนอย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน เพราะตัวเองเคยมีความเคยชินมาแบบนั้นถอนออกไม่ได้ ครั้นพระองค์จะตรัสว่า อัตตาไม่มี เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นมานี้ไม่มีตัวตนของมันอย่างแท้จริง สิ่งใดมีการเกิดสิ่งนั้นย่อมมีการดับ สิ่งใดดับได้สูญสิ้นได้หมดไปได้ สิ่งนั้นย่อมไม่มีตัวตนของมันที่แท้จริง การเข้าใจแบบนี้จะทำให้เห็นแจ้งซึ่งนิพพาน ทำให้ปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่างได้ ทำให้พ้นทุกข์ได้อย่างเด็ดขาด และทำให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริงในสิ่งทั้งปวง ถ้าหากพระองค์จะตรัส

ว่า อัตตาไม่มีในลักษณะนี้ พระมาลุงกยเถระก็จะเกิดความสิ้นหวังในเมื่อรู้สึกว่าตัวตนไม่มี และลงความเห็นว่า ถ้าอัตตาไม่มี คนเราตายแล้วก็ต้องสูญ กลายเป็นอุจเฉททิฏฐิไป

เนื้อเรื่องในมาลุงกยสูตรเป็นดังกล่าวมานี้ ฉะนั้นท่านจะเห็นแล้วว่า การที่พระองค์ไม่ตรัสแก่พระมาลุงกยเถระก็โดยมีเหตุผลดังกล่าวมานี้ คนที่ศึกษาพระพุทธศาสนาน้อย ศึกษาไม่รอบคอบ ก็มักจะเอาสูตรนี้มาเป็นเครื่องยืนยันว่า พระพุทธเจ้าไม่ตรัสถึงชีวิตหลังจากตาย ไม่เคยสอนถึงเรื่องชาติหน้า เขาลืมไปว่า การรู้แจ้งเรื่องตายแล้วเกิดนั้น เป็นรากฐานสำคัญของการตรัสรู้ ทั้งนี้ก็เพราะก่อนที่พระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ในคืนวันวิสาขะนั้น ในยามที่หนึ่ง พระองค์ทรงรู้แจ้งเรื่องชีวิตในอดีต ซึ่งเรียกว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ ในยามที่สอง พระองค์ทรงรู้แจ้งเรื่องชีวิตในอนาคต ซึ่งเรียกว่า จุตูปปาตญาณ ญาณทั้งสองนี้มีปรากฏแพร่หลายอยู่ในพระไตรปิฎก ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า คนที่พูดว่า พระพุทธเจ้าไม่เคยตรัสถึงเรื่องชีวิตหลัง

จากตายนั้น เป็นคนที่ศึกษามาแคบ ศึกษามาไม่รอบคอบจึงได้เข้าใจผิดเช่นนั้น

สัพเพ ธัมมา อนัตตา หมายความอย่างไร ?

ปัญหาของคุณวิรัตน์ ห่านหิรัญ ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด

*ปัญหา ๔. ขอให้อาจารย์อธิบาย สัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา ผมยังไม่เข้าใจเลยครับ ?

คำตอบ คุณวิรัตน์ ห่านหิรัญ ได้ถามมาทั้งหมด ๔ ข้อ ๓ ข้อข้างต้นได้ตอบลงในหนังสือวิญญาณฉบับเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ยังเหลืออีกข้อหนึ่ง คือข้อที่ ๔ จึงขอตอบให้ทราบดังต่อไปนี้

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

สัพเพ ธัมมา อนัตตา แปลว่า ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา คำว่า **ธรรม** ในที่นี้หมายถึง **รูปธรรม นามธรรม และกฎเกณฑ์ธรรมชาติทุกอย่าง รวมทั้งนิพพานด้วย** คำว่า **เป็นอนัตตา** หมายความว่า **ไม่มีตัวตนที่แท้จริง ไม่ใช่ตัวเราหรือของของเรา**

คำว่า **ไม่มีตัวตนที่แท้จริง** หมายความว่า บรรดาสภาวะต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งปรากฏให้รู้เห็นได้นี้ ทุกอย่างล้วนแล้วแต่เป็นสังขตธรรมคือ **เป็นสิ่งที่มีปัจจัยปรุงแต่ง ไม่ใช่เกิดขึ้นได้ด้วยตัวของมันเอง** และสิ่งที่เป็นสังขตธรรมนี้ในเมื่อแยกแยะส่วนต่าง ๆ ออกไปแล้ว ก็จะพบว่า **ไม่มีตัวตนของมันที่แท้จริง** ในคัมภีร์มักจะใช้คำอุปมาว่าเปรียบเหมือนรถซึ่งในเมื่อแยกส่วนต่าง ๆ ออกไปแล้ว เราจะหาสิ่งที่เรียกว่ารถไม่มี กลายเป็นสิ่งอื่นต่อไป แม้ส่วนที่แยกออกไปนั้น เช่นไม้หรือเหล็ก สิ่งเหล่านี้ก็ยังแยกต่อไปได้อีก ซึ่งในเมื่อแยกออกไปแล้ว สิ่งที่เรียกว่า **เหล็ก** ก็ไม่มี สิ่งที่เรียกว่า **ไม้** ก็ไม่มี อย่างนี้เป็นต้น เบ็ญจขันธ์ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ สิ่งเหล่านี้โดยปกติเรายึดถือว่าเป็นตัวของ

เราหรือของของเรา แต่ในเมื่อแยกส่วนต่าง ๆ ออกพิจารณาแล้ว ก็จะพบว่าสิ่งที่เป็นตัวเราแท้ ๆ ในสิ่งเหล่านี้ไม่มีอีกเหมือนกัน ในเรื่องนี้มีข้อคิดอยู่อย่างหนึ่งที่จะให้เข้าใจเรื่องอนัตตาชัด กล่าวคือ **"สิ่งใดในเมื่อดับได้ สูญสิ้นได้ หมดไปได้ หายไปได้ เปลี่ยนแปลงได้ สิ่งนั้นย่อมไม่มีตัวตนของมันที่แท้จริง"**

จุดหมายของการพิจารณาในเรื่องอนัตตา **ก็เพื่อต้องการให้เกิดการปล่อยวาง ซึ่งในเมื่อจิตปล่อยวางได้แล้ว จิตก็จะเป็นอิสระ ไม่ติดอยู่ในสิ่งใด ๆ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะทำให้เกิดความรู้แจ้งในสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และพร้อมกันนั้น ก็จะได้พบกับความสงบอันสูงสุด ซึ่งเป็นความสงบที่สามารถทำลายกิเลสได้หมดสิ้นไม่มีเหลือ และภาวะอันนี้จะเข้าถึงได้ก็ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่ใช่หลังจากตาย** การยึดมั่นถือมั่นหรือการเกาะเกี่ยวอยู่ในสิ่งใด ๆ ก็ตาม ย่อมทำให้เกิดความหลงผิด ทำให้เกิดความทุกข์ได้เสมอ และมีอยู่วิธีเดียวเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความปล่อยวางในสิ่งทั้งปวงได้ คือการพิจารณาให้เห็นแจ้งว่า **สิ่งที่เรียกว่าตัวเราแท้ ๆ นั้นไม่มี มีแต่ตัวตนที่เป็นวิบากของกรรม** แต่ตัวตนอันนี้ถึงแม้จะ

ยั่งยืนสืบต่อได้นานนับเป็นกัป ๆ แต่มันก็เป็นสิ่งที่ดับได้ สูญสิ้นได้ หมดไปได้ เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากยังพอใจที่จะมีตัวตน ตัวตนจะไม่สูญ จะมีอยู่ตลอดไป ส่วนผู้ที่ไม่ต้องการที่จะมีตัวตนนั้น ก็เพราะรู้สึกว่า ความอยากที่จะมีตัวตนก็ดี ความยึดถือในตัวตนก็ดี แม้จะเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ประกอบด้วยคุณธรรมอย่างสูง ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน แต่ถึงกระนั้นในเมื่อตัณหาอุปาทานยังมีอยู่ อวิชชาก็ยังต้องมี คือเราจะรู้แจ้งสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงไม่ได้ และจิตจะบริสุทธิ์จริง ๆ ก็ยังไม่ได้ ต่อเมื่อปล่อยวางหมด ไม่ต้องการที่จะมีตัวตน ไม่ต้องการที่จะมีอะไร ไม่ต้องการที่จะเป็นอะไร ต้องการเพียงอย่างเดียว คือต้องการให้นามรูปดับสนิทไม่มีเหลือ ทางนี้เท่านั้นที่จะทำให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริงในสิ่งทั้งปวง

การอธิบายให้เข้าใจเรื่องอนัตตาเป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก แต่การที่จะปล่อยวางได้จริง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ยากที่สุด เพราะการปล่อยวางไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับพื้นของการเสียสละ และต้องเป็นการเสียสละด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่หวังผลตอบ

แทนใด ๆ ด้วย และทั้งต้องเคยฝึกหัดมามาก เคยเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อผู้อื่นมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน คนที่มีนิสัยเสียสละอย่างลึกซึ้งเท่านั้น จึงจะสามารถปล่อยวางในเรื่องตัวตนได้โดยเด็ดขาด แต่ถ้าพื้นการเสียสละมีน้อย การปล่อยวางก็มีน้อย เพราะฉะนั้นคนที่จะปล่อยวางได้จริง ๆ หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือเข้าถึงอนัตตาได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้องฝึกหัดการเสียสละมามาก ซึ่งเริ่มต้นจากสิ่งที่เราพอจะทำได้ไปก่อน รวมทั้งเราจะต้องฝึกหัดให้รู้จักฟังความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ถือแต่ความเห็นของตนเองฝ่ายเดียว รู้จักประนีประนอม รู้จักแพ้ รู้จักชนะเหมือนกับนักกีฬาที่ดี และต้องพยายามหัดให้มีความยุติธรรมให้มีความกล้าหาญอดทน รวมความว่าการอบรมตนเองให้มีคุณธรรมทุกอย่างจนกว่าจะมีคุณธรรมอย่างเพียบพร้อม นั่นแหละจึงจะสามารถปล่อยวางในเรื่องตัวตนได้จริง ๆ ผู้ที่ชอบพูดชอบถกเถียงกันในเรื่องอนัตตา ชอบศึกษาในเรื่องนี้ แต่ชีวิตจริง ๆ ไม่มีการปฏิบัติเพื่อการเสียสละ ไม่พยายามฝึกหัดให้มีคุณธรรมต่าง ๆ ก็ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ที่จะมีการปล่อยวาง

เกิดขึ้น ขอได้โปรดจำไว้ว่า ความรู้อย่างเดียวช่วยให้เกิดการปล่อยวางไม่ได้

กฎธรรมชาติ เช่นกฎเกณฑ์ของวัตถุต่าง ๆ ตามที่นักวิทยาศาสตร์ได้ค้นพบ และได้บอกเราไว้ ซึ่งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้แม้จะอยู่นาน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงนับเป็นล้าน ๆ ปี ซึ่งทำให้นักวิทยาศาสตร์ทั่วไปเข้าใจว่ากฎธรรมชาติทั้งหลายเป็นของแน่นอน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นก็ขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า **ผู้ที่เข้าใจเช่นนี้ก็คือผู้ที่ยังไม่เข้าใจเรื่องอนัตตาอย่างลึกซึ้งนั่นเอง** เพราะความเป็นจริง **กฎทั้งหลายย่อมมีความสัมพันธ์กัน ไม่ใช่ตั้งอยู่ได้ด้วยตัวของมันเองล้วน ๆ** การที่กฎทั้งหลายดำรงอยู่ได้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง นับเวลาเป็นล้าน ๆ ปี นั้นก็เพราะวงจรแห่งการเปลี่ยนแปลงของวัตถุยังสืบต่ออยู่ในรูปเดิม ถ้าวงจรแห่งวัตถุมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อไร กฎที่เราเคยเข้าใจว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ มันก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย กฎธรรมชาติทั้งหลายก็มีวิวัฒนาการเป็นอนันตะ ไม่มีใครสามารถที่จะบอกได้ว่า กฎเกณฑ์ทั้งหลายมันจะไปยุติเที่ยงแท้แน่นอนไม่มีการเปลี่ยนแปลง

เมื่อไร ทางพระพุทธศาสนามีหลักคิดง่าย ๆ อยู่บทหนึ่ง ว่า **สิ่งใดมีการเกิดขึ้น สิ่งนั้นทั้งหมดย่อมมีการดับ** และสิ่งใดในเมื่อดับได้ สูญสิ้นได้ หมดไปได้ เปลี่ยนแปลงได้ สิ่งนั้นย่อมไม่มีตัวตนของมันที่แท้จริง ก็คือเป็นอนัตตา และในเมื่อจะพูดตามสำนวนทางวิทยาศาสตร์ก็คือ สิ่งทั้งหลายย่อมมีความสัมพันธ์กัน ในเมื่อสิ่งทั้งหลายมีความสัมพันธ์กันก็ย่อมหมายถึงว่าตัวตนที่แท้จริง หรือสิ่งที่คงที่ยั่งยืนไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยย่อมมีไม่ได้ กฎธรรมชาติทั้งหลายก็อยู่ในสภาวะอย่างเดียวกันนี้ เพราะฉะนั้น คนที่เข้าถึงอนัตตาจริง ๆ เขาจะรู้สึกเสมอว่า สิ่งทั้งหลายไม่จำเป็นจะต้องเป็นไปตามกฎ อย่างที่เราเคยเข้าใจเสมอไป ซึ่งถึงแม้เราจะได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นจริงก็ตาม และด้วยเหตุนี้ กฎเกณฑ์ของชีวิตในโลกอื่น ในจักรวาลอื่น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนกับกฎเกณฑ์ของชีวิตในโลกนี้ทุกอย่าง **คนที่ยึดมั่นในหลักความจริงที่ตัวเองพิสูจน์ได้อย่างเหนียวแน่น ไม่ยอมปล่อยวาง ก็คือคนตาบอดในระดับใดระดับหนึ่งนั่นเอง** อย่าลืมว่า ผู้ที่จะรู้แจ้งในสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงโดยไม่มีผิดพลาดเลยก็คือ ผู้ที่ละตัณหาอุปาทานได้โดย

สิ้นเชิงเท่านั้น หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือผู้ที่ปรารถนาที่จะออกไปจากนามรูป ต้องการความดับสนิทแห่งนามรูป ไม่ต้องการที่จะมีตัวตนไม่ว่าตัวตนชนิดไหน แม้จะดีวิเศษอย่างไรก็ไม่ต้องการ เพราะรู้อยู่ว่า ความต้องการที่จะมีตัวตนนั้นก็คือตัณหา เมื่อตัณหายังมีอยู่แม้เพียงเล็กน้อย อุปาทานก็ต้องมี จิตใจก็จะเป็นอิสระอย่างเต็มที่ไม่ได้ เพราะเหตุนี้จึงไม่ต้องการที่จะมีตัวตน

การศึกษาเรื่องอนัตตา ไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้ง่ายนัก เพราะยังมีแง่ที่ยังจะต้องศึกษาอีกมากมาย เท่าที่ตอบมานี้ก็เป็นเพียงการตอบโดยสังเขป และที่กล่าวว่า นิพพานก็เป็นอนัตตาด้วยนั้น หมายถึงว่า ถึงแม้ภาวะที่เรียกว่านิพพานนี้จะเป็นสัจธรรมสูงสุด ไม่มีการเกิดดับ ไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลาก็จริง แต่พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสสอนไว้ว่า :-

พระอริยสาวกที่รู้แจ้งเรื่องนี้ตามความเป็นจริงย่อมไม่ยึดมั่นถือมั่นในนิพพาน ไม่ยินดีที่จะถือเอานิพพานเป็นตัวเราหรือของของเรา คือเมื่อรู้ความจริงแล้วก็ปล่อยวาง เมื่อทำได้อย่างนี้เท่านั้นจึงจะพ้นทุกข์ได้จริง ๆ รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ขอให้อ่านจากหนังสือ พุทธวิทยา เล่ม ๒ ซึ่งได้เขียนเอาไว้นานแล้วและเดี๋ยวนี้ก็ยังมีอยู่

คนที่ตายก็เหมือนคนที่นอนหลับแล้วฝันนั้น หมายความว่าอย่างไร ?

ปัญหาของคุณประยูร บุญเรือง อ. แม่จัน จ. เชียงราย

ปัญหา ในเทศนาของหลวงพ่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ที่ว่า "ชีวิตของคนที่ตายก็เหมือนอย่างชีวิตที่นอนหลับแล้วฝันไป" ทำให้ผมมีความเห็นว่า คนเราเมื่อตายลงใหม่ ๆ จะไม่ฝันเห็นอะไร คือความรู้สึก (ความฝัน) ดับสูญไปทั้งหมด ทีนี้ถ้าตายไปนาน ๆ หรือตายไปหลาย ๆ วัน กิเลสหรือกรรมดีกรรมชั่วยังมีอยู่ กรรมนี้เองจะมาบันดาลให้ฝัน (บันดาลผล) คือฝันอย่างไร และความฝันนี้จะสิ้นสุดลงทันที เมื่อบุคคลผู้นั้นมาเกิดเป็นมนุษย์หรือมาเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉานเช่นนี้จะถูกหรือไม่ ?

คำตอบ คนเราเมื่อจะตาย ที่จะไม่ฝันนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ จากปัญหาที่ถามมารู้สึกว่ายังไม่เข้าใจ

ในความหมายแห่งเทศนาของหลวงพ่อสมเด็จ ฯ เพราะฉะนั้นคำถามจึงรู้สึกว่าออกจะสับสน แต่ปัญหาเหล่านี้ก็มีคนสงสัยกันมาก เพราะฉะนั้นจะขอตอบให้ทราบดังต่อไปนี้

โดยธรรมดาคนเราพอรู้สึกเคลิ้ม ๆ ก็จะเริ่มฝัน แต่ความฝันในตอนนั้นส่วนมากมักจะไม่ชัด และบางทีก็จำไม่ได้ เว้นไว้แต่จะตื่นขึ้นมาก่อน ในขณะกำลังเคลิ้มมีหลายคนเคยเห็นโอปปาติกะ ซึ่งเป็นการเห็นจริง ๆ ไม่ใช่ฝัน และเห็นได้ชัดเจน ซึ่งการเห็นในลักษณะนี้เป็นการเห็นโดยบังเอิญ ที่ว่าโดยบังเอิญก็เพราะจิตไปอยู่ในภาวะเหมือนกับคนที่เข้าสมาธิติดต่อกับโอปปาติกะได้ การเห็นในขณะที่เคลิ้มนี้จะเป็นการเห็นที่ฝังใจไม่รู้จักลืม แต่ถ้าเป็นการฝันสะเปะสะปะเพราะความฟุ้งซ่าน ก็จะจำเรื่องราวที่ฝันไม่ได้ ในเมื่อทิ้งไว้นาน ๆ ซึ่งบางคนหลังจากตื่นไม่ถึงชั่วโมงก็ลืมความฝันหมดแล้ว แต่อย่างไรก็ดี ขอได้โปรดเข้าใจว่า ทุกคนเมื่อนอนหลับจะต้องฝัน เพราะมีกฎอยู่ว่า **เมื่อวิญญาณเกิด นามรูปจะต้องเกิด** คนที่นอนหลับ ไม่ได้หมายความว่าจิตดับทั้งหมด ความ

จริงจิตสำนึกเท่านั้นที่ดับ ซึ่งบางคนก็ดับไม่สนิท ส่วนจิตไร้สำนึกหรือภวังคจิตยังคงเกิดดับและเกิดใหม่อยู่ตลอดเวลา เพราะเหตุนี้รูปจึงได้เกิด และคำว่า **รูปเกิด** ก็ไม่ได้หมายความเฉพาะร่างกายเกิดเท่านั้น **มโนภาพที่เกิดในใจ** ก็เรียกว่า**รูปเกิดเหมือนกัน** สิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งก็คือ **ภวังคจิตไม่เคยดับเลย ซึ่งหมายถึงดับสูญสิ้น** ความเป็นจริงภวังคจิตย่อมมีการเกิดแล้วก็ดับ ดับแล้วก็เกิดสืบต่ออยู่ตลอดเวลา จุดนี้จะต้องพยายามทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง มิฉะนั้นจะไม่เข้าใจเรื่องความฝัน และไม่เข้าใจเรื่องโอปปาติกะ

ในขณะที่คนเรากำลังจะตาย ก็เหมือนกับคนที่กำลังจะหลับ แต่มันต่างกันตรงที่ว่า การหลับยังมีโอกาสที่จะตื่น ส่วนคนที่กำลังจะตายไม่มีโอกาสที่จะตื่นขึ้นมาในชีวิตนี้ แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือ เมื่อเราเริ่มหลับก็จะเริ่มฝัน ในความฝันนั้นจะต้องมีตัวเราเกิดขึ้นเป็นผู้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ และในทำนองเดียวกัน คนที่กำลังจะตายก็จะมีตัวตนเกิดขึ้นเหมือนกับตัวตนในความฝัน แต่ก็ต่างกันตรงที่ว่า ตัวตนที่เกิดขึ้นในขณะที่กำลังจะตายนั้นเป็นตัวตนที่มีชีวิตเหมือนกับกายเนื้อทุกอย่าง แต่ก็

ต่างกันตรงที่ว่ากายเนื้อเป็นกายหยาบ กว่าจะเกิดและเจริญเติบโตขึ้นมาได้จะต้องอาศัยพ่อแม่ จะต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และยังต้องอาศัยเวลาอีกหลายเดือน ส่วนตัวตนที่เป็นโอปปาติกะเกิดขึ้นได้รวดเร็วไม่ต้องอาศัยอาหาร ไม่ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อม ไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ แต่ก็เกิดได้เหมือนกับตัวตนในความฝัน การที่ตัวตนในความฝันไม่มีชีวิต ก็เพราะเกิดจากอำนาจของวิญญาณส่วนน้อย ส่วนตัวตนที่เป็นโอปปาติกะเกิดจากอำนาจของวิญญาณทั้งหมด เพราะฉะนั้น ตัวตนที่เป็นโอปปาติกะจึงเป็นตัวตนที่มีชีวิต มีอะไรครบทุกอย่างเหมือนกับกายมนุษย์ และขอได้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า *ตัวตนที่เป็นโอปปาติกะนั้น ไม่ใช่เกิดขึ้นหลังจากตายแล้ว* ความจริงมันเริ่มเกิดขึ้นในขณะที่ความรู้สึกทางประสาททั้ง ๕ ค่อย ๆ ดับไปโดยลำดับ ขอให้สังเกตว่า คนที่กำลังจะตาย ตาก็จะมองไม่เห็น หูก็จะไม่ได้ยิน ความรู้สึกทางร่างกายก็จะรู้สึกชาไปโดยลำดับ ทั้งนี้ก็เพราะหัวใจอ่อนลงมาก โลหิตที่ไปเลี้ยงประสาทต่าง ๆ มีไม่พอประสิทธิภาพของประสาทจึงค่อย ๆ หมดไป แต่ในเวลาเดียวกันความรู้สึกข้างใน คือความรู้สึกของภวังคจิตก็จะ

มีพลังสูงขึ้นเหมือนกับคนที่เข้าสมาธิได้ ในเมื่อสามารถเข้าได้ลึกจนกระทั่งไม่รู้สึกถึงร่างกายไม่รู้สึกถึงสิ่งภายนอก ในขณะนี้ภายในจิตใจจะมีพลังสูงขึ้น ซึ่งจะสังเกตได้จากการสร้างมโนภาพ ยิ่งเข้าสมาธิได้ลึกเท่าไร มโนภาพที่ปรากฏในใจ ก็จะยิ่งชัดมากขึ้นเท่านั้น จนกระทั่งในที่สุดจะสามารถบังคับมโนภาพให้เป็นไปตามความปรารถนาได้ทุกอย่าง

ตัวตนที่เป็นโอปปาติกะนี้ ได้เริ่มเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับความรู้สึกทางประสาททั้ง ๕ ค่อย ๆ ดับไปโดยลำดับ จงจำ*ให้ดีว่า* **ในตอนนี้คนเรายังไม่ได้ตาย หัวใจยังไม่ได้หยุด เส้นประสาทในสมองบางส่วนก็ยังทำงานได้อยู่** แต่ในเมื่อโลหิตที่ส่งไปเลี้ยงสมองค่อย ๆ หมดไป ความรู้สึกทางประสาททั้งห้าก็จะค่อย ๆ หมดไปตามลำดับ แต่ในเวลาเดียวกัน ตัวตนที่เป็นโอปปาติกะก็ยิ่งจะมีความสมบูรณ์มากขึ้น เพราะในขณะนั้นภวังคจิตในเมื่อไม่เกิดขึ้นสู่วิถี และสิ่งภายนอกก็เข้าไปรบกวนไม่ได้ เพราะประสาทไม่ทำงาน ภวังคจิตก็ยิ่งจะมีอำนาจหรือมีพลังสูงขึ้น **ตัวตนที่เป็นโอปปาติกะนั้น เกิดจากการสร้างสรรค์ของภวังคจิต และตัวตนอันนี้จะสมบูรณ์**

ถึงสุดขีดทันทีในขณะที่หัวใจหยุด เซลล์ประสาทในสมองทุกส่วนตายสนิท ในขณะนี้วิญญาณได้ละออกจากร่างกายโดยเด็ดขาด

อนึ่ง ขอได้โปรดเข้าใจให้ดีว่า **วิญญาณที่ละออกจากร่างกายนั้น ไม่ใช่มีแต่วิญญาณล้วน ๆ แต่หากมีรูป คือมีร่างกายที่เป็นโอปปาติกะอยู่ด้วย ซึ่งเป็นร่างกายที่เกิดจากภวังคจิตโดยตรง** ร่างกายอันนี้จะทำหน้าที่เหมือนกับกายเนื้อ กล่าวคือ เพราะเหตุที่ในร่างกายที่เกิดใหม่ ซึ่งเป็นโอปปาติกะนี้ ก็มีตา หู จมูก ลิ้น มีกายประสาท มีสมองเหมือนกับกายเนื้อทุกอย่าง และก็มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับกายเนื้อ เพราะฉะนั้นจึงทำให้เกิดการเห็น การได้ยิน และความรู้สึกนึกคิดเหมือนกับเมื่อตอนที่เราเป็นคน นี้ก็คือ **รูปเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ** และในเวลาเดียวกัน **วิญญาณก็เป็นปัจจัยให้เกิดรูป** รูปและวิญญาณต่างก็เป็นปัจจัยซึ่งกันและกัน สืบต่อเหมือนกับชีวิตในโลกมนุษย์ แต่ก็แตกต่างกันตรงที่กายมนุษย์เป็นกายหยาบจะมองเห็นหรือสัมผัสได้ ก็ต้องอาศัยระบบประสาทแบบมนุษย์ ส่วนร่างกายของโอปปาติกะเป็นกายทิพย์เป็นกายละเอียดเหมือนกับกายใน

ความฝัน เพราะฉะนั้นผู้ที่จะมองเห็นหรือสัมผัสถูกต้องได้ ก็ต่อเมื่อต้องมีระบบประสาทเหมือนกับพวกโอปปาติกะ ซึ่งระบบประสาทที่ว่านี้ พร้อมที่จะเกิดแก่คนทุกคน ถ้าหากจิตมีอำนาจสูง เพราะโดยธรรมดา ในเมื่อสามารถรวมอำนาจจิตได้ทั้งหมด จิตก็จะมีความสามารถสร้างสรรค์ชีวิตขึ้นมาได้อย่างสมบูรณ์ ข้อพิสูจน์ในเรื่องนี้ที่จะทำให้เราเชื่อได้อย่างสนิท ก็ต่อเมื่อมีคนสำเร็จสมาธิถึงขั้นมโนมยิทธิ ผู้ที่ได้สมาธิขั้นนี้จะสามารถพิสูจน์ให้เราเชื่อได้อย่างปราศจากข้อสงสัยใด ๆ เพราะผู้ที่ได้มโนมยิทธินั้นเขาสามารถสร้างกายทิพย์ขึ้นมาได้ และจะให้กายนี้ไปปรากฏที่ไหนหรือไปเห็นอะไรมา ก็สามารถที่จะทำได้ราวกับมนุษย์ล่องหน หากแต่สามารถจะไปได้รวดเร็วเท่ากับใจนึกและสามารถที่จะผ่านกำแพงเหล็กกำแพงอิฐ หรือเครื่องกั้นได้ทุกชนิด

ขอให้พยายามอ่านข้อความที่ได้อธิบายมานี้ให้ละเอียด แล้วก็จะมองเห็นได้โดยไม่ยากว่า คนเราตายแล้วจะต้องเกิดอีก เกิดได้อย่างไร ? อะไรทำให้เกิดอีก ? ปัญหาข้อนี้ก็จะหมดไป และขอแถมท้ายอีกนิดหนึ่งว่า ชีวิตที่เรียกว่าโอปปาติกะนั้นมีจริง ๆ เพราะมัน

เหมือนกับคนเราทุกคนเมื่อนอนหลับก็จะต้องฝัน เพราะฉะนั้น ถ้าคนไหนอ้างว่าโอปปาติกะไม่มี ก็แปลว่าเขาเห็นว่าคนเราตายแล้วก็สูญสิ้นหมดไปเลย ไม่มีชีวิตเกิดขึ้นมาอีก ผู้ที่มีความเห็นแบบนี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ

การศึกษาเรื่องโอปปาติกะ อย่าได้นึกคิดหรือเดาหรือคาดคะเน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของชีวิตในโลกมนุษย์ มีหลายคนได้เขียนปัญหาถามมาอย่างละเอียดเกี่ยวกับเรื่องชีวิตของโอปปาติกะ ดังที่ได้นำลงให้ดูเป็นตัวอย่างข้างท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอเตือนให้ทราบว่า อย่าได้คิดมาก อย่าได้สงสัยมาก ถึงปัญหาปลีกย่อย เพราะการที่จะตอบปัญหาปลีกย่อยต่าง ๆ เหล่านี้ เราจะทำได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อเราต้องพิสูจน์ได้ด้วยตัวเราเอง หรือไม่เช่นนั้นก็ต้องตายไปเป็นโอปปาติกะจึงจะหมดข้อสงสัยได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นปัญหาเกินความจำเป็น และข้อที่เสียในเรื่องนี้ ก็คือ ปัญหาเหล่านี้แม้จะตอบไปแล้ว ก็จะสงสัยต่อไปอีกไม่สิ้นสุด คือยิ่งตอบก็ยิ่งสงสัย เพราะมันเหมือนกับคนตาบอดถามปัญหาในเรื่องสี หรือในเรื่องรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ ตราบใดที่ตายังบอดอยู่เขาก็ไม่มี

ทางที่จะเข้าใจได้จริง ๆ และในเมื่อตอบปัญหาปลีกย่อยไม่ได้ก็จะทำให้เกิดความไม่แน่ใจ และในที่สุดก็เลยสรุปว่า โอปปาติกะไม่มี เพราะไม่ศรัทธาในคำตอบที่ไม่สามารถให้ความกระจ่างต่อปัญหาที่เขาสงสัยได้ ผู้ที่เคยศึกษาในเรื่องคัมภีร์คริสต์ศาสนาก็จะทราบได้ดีว่า ผู้ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพระเยซูนั้น ไม่ใช่พวกชาวบ้านธรรมดา หากแต่เป็นพวกยิวที่เป็นชั้นหัวหน้ามีความรอบรู้ในคัมภีร์เก่า ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่บันทึกคำสอนของโมเสส พวกเหล่านี้ได้สูญเสียประโยชน์อันยิ่งใหญ่ เป็นผู้ทำลายตัวเองก็เพราะไปสงสัยในข้อปลีกย่อยบางอย่าง จึงไม่ยอมเชื่อว่าพระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้า ทั้งที่พระเยซูก็ได้บอกตั้งหลายครั้งหลายหน และได้แสดงปฏิหาริย์ให้เห็นก็หลายครั้ง แต่พวกที่ขี้สงสัยเหล่านี้ก็ยังไม่ยอมเชื่ออยู่นั่นเอง และคิดว่า ความเชื่อของตัวเองต่อคัมภีร์เก่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง พวกชาวพุทธที่ชอบสงสัยในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เหมือนกัน ก็มักจะลืมพิจารณาถึงข้อเท็จจริงหรือหลักวิชาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งถ้าหากไม่มีความเชื่อที่ผิด ๆ ฝังใจอยู่ ก็จะเข้าใจได้ไม่ยาก แต่เพราะมัวไปสนใจต่อสิ่งเล็กน้อย จึงได้พลาด

โอกาสที่จะพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นสารประโยชน์อันแท้จริง **จงระวังอย่าให้ความสงสัยในข้อปลีกย่อย ที่ไม่อาจจะหาคำตอบที่พอใจได้ มาลบล้างความเชื่อที่ควรจะมี คือ ความเชื่อที่ว่า โอปปาติกะมีจริง** การศึกษาในเรื่องนี้เราจะต้องเริ่มต้นจากหลักวิชา และข้อเท็จจริงที่สามารถจะเข้าใจได้ไปก่อนและควรจะยอมเชื่อเฉพาะสิ่งที่ตนเองเข้าใจดีแล้ว และพิสูจน์ได้แล้วว่าเป็นความจริง แต่คนส่วนมากไม่ยอมศึกษาความรู้เบื้องต้นให้เข้าใจแจ่มแจ้งเสียก่อน มักจะเริ่มศึกษาจากประเด็นที่ตัวเองสงสัย ซึ่งความสงสัยที่มีอยู่มันมาจากความรู้หรือการได้ยินได้ฟังที่สะเปะสะปะ และแต่ละอย่างที่รู้มาก็ไม่มีอะไรแจ่มแจ้ง ด้วยเหตุนี้ความสงสัยจึงได้เกิดซับซ้อน ถึงแม้จะมีผู้พยายามให้คำตอบอย่างดี แต่ในเมื่อขาดความรู้พื้นฐานอย่างเพียงพอ การตอบก็ยิ่งจะทำให้สงสัยมากขึ้น ดังเช่นปัญหาซึ่งมีผู้ถามมาดังนี้

สภาพชีวิตในโลกของโอปปาติกะ เป็นอย่างไร ?

ปัญหาของนายวรพจน์ ปั้นประเสริฐ เขาวัง จ. ราชบุรี

ปัญหา ผมรู้สึกสงสัยอยากรู้เรื่องโอปปาติกะอีกหลายประการ อาทิคือพวกโอปปาติกะมีพฤติการณ์ดังต่อไปนี้อย่างไร

๑. การกินอาหารมีอย่างไร ?

๒. ที่อยู่ อยู่กันอย่างไร ?

๓. การนุ่งห่มเป็นอย่างไร ?

๔. การป่วยไข้ รักษากันอย่างไร ?

๕. งานประจำวันทำอะไรกันบ้าง ?

๖. การสังคมมีอย่างไร ?

๗. การมีลูกมีเมียเป็นอย่างไร ?

๘. การปกครองทำกันอย่างไร ?

๙. ถ้ามีผู้ใด ตั้งความปรารถนาก่อนจะตายไว้ว่า เมื่อไปเกิดเป็นโอปปาติกะ ขอให้ได้มีโอกาสบำเพ็ญทาน ศีลภาวนา เพื่อเพิ่มพูนบารมีให้ยิ่งขึ้นไป จะทำได้อย่างไร หรือไม่ ?

คำตอบ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ที่แท้จริงก็เป็นปัญหาที่น่าตอบทุกข้อ และก็ตอบได้โดยไม่ยาก แต่ก็ได้กล่าวมาแล้วว่า ในเมื่อตอบไปแล้วก็จะก่อให้เกิดความสงสัยขึ้นมาอีก เพราะไม่อยู่ในฐานะที่จะเข้าใจรายละเอียดได้ เนื่องจากไม่สามารถที่จะทดสอบหรือพิสูจน์ได้ด้วยตัวเอง โดยปกติทางพระพุทธศาสนามีความมุ่งหมายแต่เพียงว่าให้เชื่อว่า คนเราตายแล้วจะต้องเกิดอีก ในเมื่อยังมีกิเลสและชีวิตที่เกิดใหม่ทันที ก็คือ ชีวิตของพวกโอปปาติกะทั้งหลาย ซึ่งใครจะได้ไปเกิดในที่ดีหรือไม่ดีก็สุดแล้วแต่กุศลและอกุศล ทางพระพุทธศาสนาต้องการให้เชื่อเพียงแค่นี้ก็พอแล้ว ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ จะไปรู้ได้เองในเมื่อตายจากโลกมนุษย์ไปแล้ว ถ้าหากเราศึกษาสิ่งเหล่านี้มากเกินไป ก็มีแต่จะสร้างความสงสัยให้มากขึ้น ถึงแม้จะมีผู้รู้บอกได้ถูกต้อง แต่คนถามก็จะยังไม่แน่ใจอยู่นั่นเอง เพราะไม่อาจจะรู้ได้ด้วยตัวเอง และที่ร้ายที่สุด

ก็คือ เมื่อรู้อะไรหรือจำหลักอะไรได้ ก็มักจะคิดคีบหน้าเอาเอง คาดคะเนเอาเอง ซึ่งส่วนมากมักจะผิดมากกว่าถูก แต่อย่างไรก็ดี เพื่อมิให้เสียความตั้งใจ จะขอตอบให้ทราบเพียงสั้น ๆ ดังต่อไปนี้

สำหรับปัญหาข้อที่ ๑ ถึงข้อที่ ๓ นั้น ขอให้นึกถึงชีวิตในความฝัน ซึ่งเราจะสังเกตได้ว่า ในความฝันก็มีการกิน มีที่อยู่ มีการนุ่งห่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากความคิด แต่ในความฝันก็จะรู้สึกว่าเป็นความจริง ชีวิตของพวกโอปปาติกะก็เหมือนกัน ต่างกันแต่เพียงว่าเรื่องราวต่าง ๆ ในความฝันไม่ใช่เรื่องจริง เพราะเป็นการรู้เห็นเอาเองทั้งสิ้น คนอื่นไม่อาจที่จะรู้เห็นเหมือนกับเรา ซึ่งตรงกันข้ามกับชีวิตของพวกโอปปาติกะ ถ้าเขาเห็นอะไร ก็หมายความถึงว่าคนอื่นก็จะเห็นเหมือนกัน เห็นตรงกัน ทั้งนี้ก็เพราะสภาพร่างกายและประสาทของพวกโอปปาติกะเป็นสิ่งที่มีความสมบูรณ์ เป็นสิ่งที่มีชีวิตจริง ๆ เพราะเกิดจากอำนาจของวิญญาณทั้งหมดก็ในเมื่อร่างกายยังเกิดขึ้นได้จากจิตใจของตัว เพราะฉะนั้นเสื้อผ้าอาหารและที่อยู่ ก็สามารถที่จะเกิดขึ้นได้จากอำนาจจิตของตน แต่ก็มักจะพูดกันว่าเกิดจากอำนาจ

ของบุญกุศล ซึ่งถ้าหากคนไหนมีบุญมาก ก็ได้สิ่งเหล่านี้มาก ถ้าบุญน้อยก็ได้น้อย ส่วนการที่เขาจะกิน นุ่ง ห่ม หรืออยู่กันอย่างไร ก็ขอให้นึกเปรียบเทียบกับชีวิตในความฝัน แต่อย่างไรก็ดี การกินอยู่ย่อมจะแตกต่างกันออกไปตามความเคยชิน หรือตามอุปนิสัยที่ติดมาจากในโลกมนุษย์ และแต่ละภูมิก็ยังจะแตกต่างกันออกไปอีก ซึ่งรายละเอียดในเรื่องเหล่านี้ไม่จำเป็นจะต้องรู้ เพราะถ้าขืนรู้ก็ยิ่งจะทำให้เกิดความสงสัยมากขึ้น จนกระทั่งในที่สุดอาจจะทำให้ไม่เชื่อว่าโอปปาติกะมี ขอให้จำหลักไว้อย่างหนึ่งว่า **โลกของโอปปาติกะย่อมมีสิ่งต่าง ๆ เหมือนกับในโลกมนุษย์ เช่น มีต้นไม้ แม่น้ำ ภูเขา แผ่นดิน บ้านเรือน ถนนหนทาง และอะไรอีกมากมายตลอดถึงสัตว์ต่าง ๆ ก็มีทุกอย่าง** คือในโลกมนุษย์มีอย่างไร ในโลกของโอปปาติกะก็มีอย่างนั้น แต่บางอย่างมีแต่ในโลกของโอปปาติกะ ส่วนในโลกมนุษย์ไม่มี และทุกอย่างในโลกของโอปปาติกะเห็นได้ชัดว่า เกิดจากใจหรือเกิดจากวิญญาณ **แต่ไม่ได้หมายความว่า เกิดจากวิญญาณของคนคนเดียว อำนาจจิตของโอปปาติกะของแต่ละคนที่อยู่ในภูมินั้น ๆ คืออำนาจสร้างสรรค์ภูมินั้น**

และสิ่งแวดล้อมในโลกของโอปปาติกะกับวิญญาณของโอปปาติกะ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ตัวอย่างเช่นในภูมิสุคติหรือในสวรรค์ โอปปาติกะที่เป็นเจ้าของสวนเมื่อจะจุติ ดอกไม้ในสวนก็จะเหี่ยว ซึ่งทำให้รู้ว่าตัวเองใกล้จะจุติ แต่ถ้ายังจะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกนาน ต้นไม้ดอกไม้ในสวนก็จะสดชื่นอยู่เสมออย่างนี้เป็นต้น **ในโลกของโอปปาติกะ ความคิดก็คือการกระทำ** แต่ความคิดจะเกิดขึ้นมีประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ได้มากน้อยแค่ไหนย่อมขึ้นอยู่กับวิบากที่สะสมไว้ในสมัยที่อยู่ในโลกมนุษย์ ไม่ใช่ว่าใครคิดอะไรและอยากจะได้อะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเกิดขึ้นตามความคิดตามความปรารถนา นี่คือหลักทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในโลกของโอปปาติกะ

การป่วยไข้ของพวกโอปปาติกะขึ้นอยู่กับสุขภาพจิตโดยตรง เพราะฉะนั้น ถ้าหากผู้ใดสามารถทำใจให้สบายอยู่ได้เสมอ โรคภัยไข้เจ็บจะไม่มีเลย แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วพวกโอปปาติกะในพวกอบายภูมิ เป็นโรคภัยไข้เจ็บกันเกือบจะทั้งนั้น ซึ่งบางคนก็หายเร็ว บางคนก็ไม่หาย หรือหายช้า ทั้งนี้ก็เพราะคนเราย่อมคิดได้

ตามวิบาก คนที่สร้างอกุศลไว้มากจิตใจย่อมไม่สบาย แล้วก็อดเป็นห่วงตัวเองไม่ได้ อดคิดเหมือนอย่างที่อยู่ในโลกมนุษย์ไม่ได้ ขอให้นึกถึงตัวเองในบางครั้งที่ฝันว่าไม่สบาย ในความฝันจะบอกว่าเราไม่สบายจริง ๆ **และความไม่สบายที่ว่านี้ ก็เกิดขึ้นจากความนึกคิด ซึ่งเราควบคุมไม่ได้** ขอได้โปรดจำไว้อย่างหนึ่งว่า คนที่ตายด้วยโรคอะไร เมื่อตายไปเป็นโอปปาติกะก็ยังเป็นโรคอย่างนั้น โอปปาติกะประเภทนี้มีเป็นจำนวนมาก น้อยคนมากที่เมื่อตายแล้ว ก็จะมีชีวิตขึ้นมาใหม่โดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทุกอย่าง อย่าลืมว่า ในความฝันเมื่อกำลังฝันอย่างไร ก็เป็นการยากมากที่จะเปลี่ยนความนึกคิดในขณะนั้น พวกโอปปาติกะที่อยู่ในภูมิต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิที่ต่ำ ก็มักจะเป็นเช่นนี้ ส่วนผู้ที่อยู่ในภูมิสูงความคิดจะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ในเมื่อตัวเองได้รู้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกของโอปปาติกะ เริ่มเข้าใจความจริงต่าง ๆ ในโลกนี้ พวกเหล่านี้จิตใจจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ง่าย

อนึ่ง ในโลกของโอปปาติกะก็มีโรงพยาบาล มีหมอมียาเหมือนในโลกมนุษย์เหมือนกัน และคนไข้

เหล่านี้ที่ต้องเข้าโรงพยาบาล และใช้วิธีรักษาคล้ายกับมนุษย์ ก็เพราะพวกนี้ ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนความคิดที่ติดมาเมื่อสมัยเป็นมนุษย์ การรักษาต้องทำไปตามอุปาทานเดิม เพื่อให้เขาสบายใจ และเกิดความเชื่อมั่นว่าตัวเองจะต้องหาย แต่สำหรับผู้ที่เข้าใจเรื่องชีวิตของตัวเองดี เพียงแต่การแนะนำให้เปลี่ยนจิตใจ หรือเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ เพียงเท่านี้โรคก็หาย ไม่ต้องใช้ยาใด ๆ หรือการรักษาใด ๆ เช่นเดียวกับบุคคลบางคนในโลกมนุษย์ ที่มีพื้นจิตใจสามารถที่จะรับอำนาจจิตจากคนอื่นได้ดี โดยเฉพาะจากผู้ที่มีอำนาจจิตสูง ก็สามารถที่จะรักษาโรคให้หายได้ด้วยอำนาจจิตเพียงอย่างเดียว

การสังคม การปกครอง อันนี้มีอะไรหลายอย่างไม่เหมือนกับในโลกมนุษย์ เพราะในโลกของโอปปาติกะคนที่จะอยู่ในภูมิเดียวกันได้ จะต้องมีพื้นจิตใจเหมือนกันหรือคล้ายกัน และมีการแบ่งเขตกันอย่างเด็ดขาดตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ และอันนี้ก็เป็นไปโดยอัตโนมัติ ซึ่งผิดกับในโลกมนุษย์ คนดีกับคนชั่วอาจจะอยู่ในบ้านเดียวกันได้ แต่ในโลกของโอปปาติกะเป็นไปไม่ได้ นอกจากผู้ที่มีจิตใจสูงจะมาเยี่ยมเยียน เพื่อช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในภูมิต่ำ

ส่วนผู้ที่อยู่ในภูมิต่ำไม่มีทางที่จะเข้าไปอยู่ในภูมิสูง ทั้ง ๆ ที่ก็ไม่มีใครห้าม แต่ตัวเองเข้าไปไม่ได้อยู่เอง คล้ายกับปลาไม่อาจจะอยู่บนบก และนกก็ไม่อาจจะอยู่ในน้ำ ซึ่งมันเป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่เกิด เพราะฉะนั้น การปกครองในโลกของโอปปาติกะจึงไม่ค่อยมีเรื่องยุ่งยาก ไม่มีการคอรัปชั่นเหมือนในโลกมนุษย์

ในโลกของโอปปาติกะก็มีลูกมีเมียเหมือนกัน แต่ก็มีอะไรหลายอย่างไม่เหมือนกับในโลกมนุษย์เลย เช่น การมีลูกชนิดที่คลอดออกมาจากท้องเหมือนอย่างในโลกมนุษย์อันนี้ไม่มี ใครจะเป็นลูกใครก็สุดแล้วแต่ความผูกพันหรือความเคารพนับถือที่เคยมีต่อกันมา และที่สำคัญก็คือผู้ที่เกิดอยู่ในเขตของใครก็เป็นลูกของผู้นั้นในเมื่อผู้ที่ไปเกิดอยู่ในฐานะที่จะเป็นลูกได้ สำหรับการเป็นสามีภรรยา สิ่งเหล่านี้มีเฉพาะในภูมิต่ำ ๆ ที่อยู่ใกล้กับโลกมนุษย์เท่านั้น และมีการเสพกามเหมือนกับในโลกมนุษย์ มีการหึงหวงมีการทะเลาะเหมือนในโลกมนุษย์ แต่สำหรับในภูมิที่สูงขึ้นไป การเป็นสามีภรรยาจะเป็นกันก็แต่ในนาม ไม่มีการเสพกาม และในภูมินี้เองที่ในคัมภีร์ได้เคยกล่าวไว้ว่า เทพบุตรมีนางฟ้าเป็น

บริวารนับเป็นจำนวนร้อย ๆ พัน ๆ และสำหรับในภูมิที่สูงเช่นนี้ การหึงหวงการริษยาไม่มีเลย เพราะถ้ามีก็จะมาอยู่ในภูมินี้ไม่ได้

อนึ่ง ผู้ที่จะไปบำเพ็ญทานศีลภาวนาในโลกของโอปปาติกะ จะทำได้ก็เฉพาะผู้ที่มีพื้นจิตใจสูง และเคยปฏิบัติในสิ่งเหล่านี้มาแล้วในโลกมนุษย์ เรื่องศีลภาวนาเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย แต่เรื่องทานทำได้ไม่ง่ายนัก เพราะโดยปกติพวกโอปปาติกะใครจะได้อะไร ย่อมขึ้นอยู่กับบุญของตัวเอง แต่ก็มีการให้เหมือนกัน แต่ผู้ที่จะรับได้ต้องมีบุญพอ เพราะทุกอย่างในโลกนั้นเกิดจากใจของตัวเอง ผู้ที่ไม่มีบุญ ถึงแม้เขาจะให้อะไรก็ไม่สามารถที่จะรับได้ ซึ่งอันนี้ไม่เหมือนกับในโลกมนุษย์เลย

ต้นไม้ ก้อนหิน มีวิญญาณมีกรรมหรือไม่ ?

ปัญหาของนายเมธี ดวงสงค์ ๓๐ ชัยสุริโย
อ. ท่าอุเทน จ. นครพนม

*ปัญหา ๑. มีผู้กล่าวว่า "สิ่งที่เกิดมาในโลกนี้ทุกอย่างย่อมมีกรรมมาแต่กำเนิด ไม่ว่าสัตว์ไม่ว่าต้นไม้ ไม่ว่ามีวิญญาณหรือไม่มี ย่อมขึ้นอยู่กับกฎแห่งกรรมทั้งสิ้น" สงสัยว่า ต้นไม้หรือก้อนหินทำกรรมไว้อย่างไร เพราะเคลื่อนไหวไปมาไม่ได้ จะไปทำอะไรให้ใครไม่ได้ เหตุใดจึงมีกรรม และขึ้นอยู่กับกฎของกรรมทั้งสิ้น ? โปรดอธิบายให้เข้าใจด้วย

คำตอบ เมื่อพูดถึงหลักพระพุทธศาสนาในความหมายที่แพร่หลายอยู่ทั่วไป พระพุทธเจ้าจะไม่ตรัสถึงว่า

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๕

ต้นไม้ ก้อนอิฐ ก้อนหิน มีวิญญาณหรือไม่มีวิญญาณ มีกรรมหรือไม่มีกรรม เพราะไม่เกิดประโยชน์อะไรสำหรับคนทั่วไป ซึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะเข้าใจเรื่องที่ลึกซึ้งถึงขนาดนั้น แต่ที่ผู้ถามอ้างว่า มีบางคนพูดว่าทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับกฎของกรรมนั้น เรื่องนี้ข้าพเจ้าเองก็เคยกล่าวและยืนยันว่าเป็นเรื่องจริง และยืนยันด้วยว่าเป็นเรื่องซึ่งอยู่ในหลักพุทธศาสนา ผู้ที่ต้องการอยากทราบรายละเอียด จะอ่านได้จากหนังสือพุทธวิทยา เล่ม ๑ ซึ่งหนังสือนี้ ข้าพเจ้าได้เขียนมานานแล้วตั้งแต่ปี ๒๔๙๖ แต่อย่างไรก็ดี สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ก็ขอตอบแต่เพียงสั้น ๆ ว่า เพราะเหตุที่โลกในยุคปัจจุบัน ได้ก้าวหน้าในทางวิชาการไปอย่างมากมาย เพราะฉะนั้น การอธิบายหลักพุทธศาสนาก็ต้องพยายามก้าวไปให้ทันกับความเจริญของโลก คนในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง เป็นคนที่ชอบค้นคว้า ชอบคิดในสิ่งที่ลึกซึ้ง ถ้าหากเราได้แนะแนวทางให้เขาแลเห็นถึงความหมายที่ลึกซึ้งของพุทธศาสนา ซึ่งได้นำหน้าวิชาการในทางโลกมานานแล้ว อันนี้จะเป็นทางทำให้เขาเกิดความเลื่อมใสต่อพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง แต่อย่างไร

ก็ดี การอธิบายอะไร ที่นอกเหนือไปจากตัวหนังสือที่กล่าวไว้ในคัมภีร์นั้น จะต้องระมัดระวังให้มากอย่าได้ถลำนำพุทธศาสนาเข้าไปพัวพันกับสิ่งที่เป็นความเข้าใจผิด เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น พวกนักปราชญ์จะหัวเราะเยาะได้ แต่สำหรับในกรณีที่กล่าวว่า ทุกอย่างขึ้นอยู่กับกรรมนั้น ในความหมายที่ลึกซึ้งก็คือทุกอย่างย่อมมีเหตุ และทุกอย่างไม่มีการหยุดนิ่ง **การเคลื่อนไหวหรือความเป็นไปของสิ่งที่ไร้ชีวิต ซึ่งมันก็มีกฎเกณฑ์ของมันที่แน่นอนตายตัวควบคุมมันอยู่ อันนี้แหละ คือกฎแห่งกรรมของวัตถุ** การอธิบายอย่างนี้จะทำให้เข้าใจกฎแห่งกรรมของสิ่งที่มีชีวิตง่ายขึ้น การที่กล่าวว่า **วัตถุที่ไร้ชีวิตก็มีกรรม** นั้น โปรดอย่าคิดในแง่ของบุญและบาปเหมือนกับสิ่งที่มีชีวิต ขอให้สังเกตว่า *สัตว์เดียรัจฉานเช่นเสือเป็นต้น ตามสภาพแห่งร่างกายของมัน จะต้องกินเนื้อสัตว์ มันจึงจะมีชีวิตอยู่ได้ เพราะฉะนั้น มันจึงต้องฆ่าสัตว์อื่นอยู่เสมอ ทั้งที่รู้กันอยู่อย่างนี้ แต่ในคัมภีร์ก็ไม่เคยกล่าวว่า สัตว์ที่ฆ่าสัตว์อื่นเป็นอาหารก็เป็นบาป* แต่สำหรับมนุษย์ถ้าทำกรรมอย่างเดียวกัน คือฆ่าสัตว์อื่นเป็นอาหาร พระพุทธเจ้าตรัสว่า **เป็นบาป** ทั้งนี้เพราะอะไร ? ก็เพราะ

การที่จะกล่าวว่า การกระทำของเสือเป็นบาปหรือไม่เป็นนั้น ไม่เป็นประโยชน์อะไรแก่เสือ เพราะมันไม่อาจจะเข้าใจได้ ถึงแม้จะสอนอย่างไรให้เสือเลิกทำปาณาติบาต มันก็เลิกไม่ได้แน่ แต่สำหรับมนุษย์อยู่ในฐานะที่จะสอนให้เข้าใจได้ สอนให้เลิกทำบาปได้ และสามารถที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าการฆ่าสัตว์แม้จะฆ่าเพื่อเป็นอาหารก็เป็นบาป ซึ่งคำว่า **บาป** ในที่นี้ในความหมายที่ลึกซึ้งไม่มีทางแย้งได้เลย ก็คือผู้ใดถ้ายังทำกรรมอันนี้อยู่ เขาจะบรรลุถึงความหลุดพ้นไม่ได้ และพระพุทธเจ้าจะตรัสสอนเรื่องนี้ ก็เฉพาะแก่คนที่อยู่ในฐานะที่จะเข้าใจและเลิกทำบาปได้เท่านั้น ส่วนคนไหนไม่อาจจะเข้าใจหรือไม่อาจจะเลิกได้ พระพุทธเจ้าก็จะไม่ตรัสถึงเลย เพราะฉะนั้นโปรดอย่าคิดให้มากหรือสงสัยให้มากเกินกว่าเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจะศึกษาให้เข้าใจว่า ทำไมในบางครั้ง หรือสำหรับบางคนจึงต้องอธิบายให้เห็นว่า แม้แต่ก้อนอิฐก้อนหิน ก็มีกรรม อยู่ในกฎของกรรมเหมือนกัน

นายปุ่น จงประเสริฐ ว่าตายแล้ว วิญญาณก็ดับสูญสิ้นไปเลย จริงหรือ ?

ปัญหา ๒. จากหนังสือพุทธธรรมของนายปุ่น จงประเสริฐ กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "วิญญาณคือการรู้อะไร ๆ ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ เมื่อสิ่งเหล่านี้ดับลง วิญญาณก็ดับไปด้วย ไม่ได้เป็นปัจจัยให้เกิดอีก คือไม่ได้ล่องลอยไปเกิดเป็นมนุษย์ หรือในสวรรค์หรือนรก" มีความจริงเพียงใด ? โปรดอธิบายให้เข้าใจอย่างตรงไปตรงมา โดยพูดสั้น ๆ แต่เข้าใจง่าย

คำตอบ วิญญาณที่นายปุ่น จงประเสริฐ พูดถึงนี้ หมายเฉพาะวิถีวิญญาณเท่านั้น นายปุ่นไม่เข้าใจว่าวิญญาณที่มาปฏิสนธิในท้องแม่ก็ดี หรือวิญญาณที่ไปเกิดใหม่ภายหลังจากร่างกายตายแล้วก็ดี วิญญาณส่วนนี้ไม่ใช่วิถีวิญญาณ แต่เรียกว่า ภวังควิญญาณ หรือ จิตไร้สำนึก **วิถีวิญญาณ คือส่วนหนึ่งของภวังควิญญาณที่ปรากฏออกมาโดยอาศัยอายตนะ** ถ้าหากอายตนะพิการ

เช่นตาบอด จักษุวิญญาณก็จะไม่มี หรือถ้าหูหนวก โสตวิญญาณก็จะไม่มี ขอให้สังเกตว่า ในขณะที่คนเราหลับสนิท วิถีวิญญาณไม่เกิด หรือคนที่เข้าสมาธิลึกจนกระทั่งไม่รู้สึกตัว วิถีวิญญาณก็ไม่เกิด *ในกรณีอย่างนี้เราจะพูดได้หรือไม่ว่า คน ๆ นั้นซึ่งไม่มีวิถีวิญญาณเป็นคนที่ปราศจากวิญญาณแล้ว หรือตายแล้ว ?* การศึกษาอะไรไม่รอบคอบ มุ่งแต่จะศึกษาเฉพาะแต่ประเด็นที่มาสนับสนุนความเห็นของตัวเอง ส่วนหลักอย่างอื่นซึ่งก็มีอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎกอย่างแพร่หลาย แต่ขัดแย้งกับความเห็นของตน ไม่นำมาอ้าง อย่างนี้จะให้เราเข้าใจว่าอย่างไร ตอบเพียงเท่านี้ เข้าใจว่าท่านผู้ถามก็คงจะเข้าใจปัญหาข้อนี้แจ่มแจ้งแล้ว

ปัญหา ๓. ตามหนังสือวิญญาณที่ท่านส่งไปให้อ่านนั้นว่า "วิญญาณ ก็คือ กายทิพย์" เมื่อร่างเดิมตายแล้ว จะไปปฏิสนธิในครรภ์มารดาคนอื่น ๆ ต่อไป เป็นความจริงหรือไม่ ? ถ้าจริง จะไม่ขัดกับที่กล่าวไว้ในหนังสือพุทธธรรมของนายปุ่น จงประเสริฐ หรือ ?

คำตอบ ถ้าหากในหนังสือเล่มที่คุณอ่านบอกว่า

"**วิญญาณ** ก็คือ **กายทิพย์**" เช่นนี้แล้วก็ขอให้แก้เสียใหม่ **เพราะความจริงวิญญาณกับกายทิพย์ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน** วิญญาณเป็นนามธรรม ส่วนกายทิพย์เป็นรูปธรรม เหมือนกับกายเนื้อ แต่ก็ต่างกันตรงที่ว่า กายเนื้อเป็นกายหยาบ ส่วนกายทิพย์เป็นกายละเอียด กายทิพย์ก็ถือว่า เกิดมาจากธาตุทั้ง ๔ และมีวิญญาณเป็นปัจจัย คนที่ตายไปแล้วที่มาปรากฏร่างให้เห็น ซึ่งมีรูปร่างเป็นตัวตนจำได้ว่าเป็นใครนั้น คนทั่วไปที่ไม่เข้าใจหลักวิชาก็จะเรียกว่าเป็นวิญญาณ เพราะฉะนั้นจึงได้เข้าใจไขว้เขว ส่วนในกรณีที่จะขัดกับนายปุ่นหรือไม่นั้น ได้ตอบมาแล้ว และให้ตัดสินเอาเองว่า จะเชื่อทางฝ่ายไหน

พระพุทธเจ้าไม่ทรงตอบปัญหาเรื่องตายแล้วเกิดจริงหรือ ?

ปัญหา ๔. จากหนังสือบางเล่มมีผู้ถามพระพุทธเจ้าว่า คนเราตายแล้วไปไหน ? พระองค์ก็ทรง

นิ่งเฉยไม่ตอบ เป็นเพราะเหตุใด ? มีเหตุผลอย่างไร ? โปรดให้เหตุผล

คำตอบ ทั่วทั้งพระไตรปิฎกมีอยู่สูตรเดียว ที่พระพุทธเจ้าไม่ตอบปัญหาเรื่องนี้ *และปัญหาที่ถามนั้นก็ไม่ได้ถามว่า คนเราตายแล้วไปไหน แต่ถามว่าอัตตามีหรือไม่มี ?* ซึ่งคนที่ถามเป็นพราหมณ์ชื่อว่า วัจฉะ การที่พระพุทธเจ้าไม่ทรงตอบ ก็เพราะถ้าทรงตอบว่าอัตตามี พราหมณ์ผู้นี้ก็จะเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าทรงยอมรับว่า อัตตามี ในความหมายที่เป็นสัสสตทิฏฐิ และถ้าทรงตอบว่าไม่มี ก็จะเข้าใจเป็นอุจเฉททิฏฐิ เพราะเหตุนี้พระองค์จึงทรงนิ่ง คนที่อยากจะเชื่อว่าตายแล้วสูญ เพราะมองไม่เห็นว่าจะมีวิญญาณที่ไหนไปเกิด ซึ่งเป็นความคิดของพวกที่เรียนมาในทางชีววิทยา และก็มีศรัทธาต่อวิชานี้ เพราะได้รับยกย่องว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ก็มักจะอ้างเอาสูตรนี้ว่า แม้แต่พระพุทธองค์ก็ตรัสสอนไม่ให้สนใจเรื่องตายแล้วจะเกิดอีกหรือไม่เกิด ส่วนพระสูตรอื่น ๆ ซึ่งมีมากมายที่ยืนยันว่า การรู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นรากฐานสำคัญ ที่จะทำให้ยอมรับว่า คนเราทำดีได้ดี

ทำชั่วได้ชั่วจริง ๆ ถ้าหากปฏิเสธไม่ยอมรับเรื่องนี้ ก็เป็นอันหวังได้ว่า เขาจะไม่เข้าใจ และไม่ยอมเชื่อกฎของกรรมอย่างลึกซึ้งแน่นอน

ปัญหา ๕. เรื่ององคุลิมาลมีจริงหรือไม่ ? ถ้ามีจริงทำไมพระเจ้าปเสนทิโกศลจึงไม่จัดทหารออกกำจัดเสีย ทำไมจึงปล่อยให้คน ๆ เดียวเที่ยวฆ่าคน โดยไม่ถูกลงโทษทัณฑ์ ?

คำตอบ การตอบปัญหาข้อนี้จะต้องชี้แจงรายละเอียดมาก จึงจะเข้าใจได้ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าสนใจอยากจะทราบจริง ๆ ก็ขอให้อ่านหนังสือเรื่อง **เพราะเหตุใดผู้ร้ายฆ่าคนตาย จึงเป็นพระอรหันต์ได้** ? ซึ่งเรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เขียนไว้อย่างละเอียด สั่งซื้อได้จากสำนักค้นคว้าทางวิญญาณ ราคาเล่มละ ๕ บาท เท่านั้น

ปัญหา ๖. คำว่าอสุรกายคือสัตว์ที่เกิดอยู่ในพวกไหน ? มีรูปร่างหน้าตาอย่างไร ? ที่ถามมานี้ เพราะในหนังสือต่าง ๆ ไม่บอกไว้

คำตอบ ที่จริงมีหนังสือหลายเล่มที่อธิบายความหมายของคำนี้ ท่านผู้ถามคงไม่เห็นเอง ในหนังสือ

พุทธวิทยาที่ข้าพเจ้าเขียนไว้ก็มีคำอธิบาย แต่อธิบายไว้สั้น ๆ อสุรกายได้แก่พวกยักษ์ที่เป็นโอปปาติกะ ซึ่งมีรูปร่างใหญ่โตกว่ามนุษย์มากมาย เป็นพวกอบายภูมิประเภทหนึ่ง ส่วนรูปยักษ์ที่เขียนไว้ในหนังสือวรรณคดีหรือที่ปั้นทำกันขึ้นไว้นั้น อย่าถือว่าเป็นเรื่องจริงจัง เพราะภาพเหล่านี้เขียนขึ้นจากจินตนาการโดยไม่เห็นของจริง แต่อย่างไรก็ดี อสุรกายในสภาพที่เป็นโอปปาติกะนั้นมีแน่ แต่ถ้าหมายถึงอสุรกายมนุษย์ ก็หมายถึงพวกที่โหดร้ายเป็นอันธพาล

เหตุไรจึงไม่สวดมนต์เป็นภาษาไทย ?

ปัญหา ๗-๘ การไหว้พระสวดมนต์ก็ดี การฟังพระสวดพระพุทธมนต์ก็ดี เมื่อไม่เข้าใจความหมาย คือแปลเป็นภาษาไทยไม่ได้ จะได้ประโยชน์เป็นบุญกุศลได้หรือไม่ ? เมื่อไรฝ่ายมหาเถรสมาคมจึงจะแก้ไขให้ชาวพุทธได้ฟังพระสวดพระพุทธมนต์ให้เข้าใจ ?

คำตอบ การสวดมนต์ด้วยตัวเอง หรือการฟัง

พระสวดมนต์ ถ้าหากไม่เข้าใจความหมายแต่ก็พยายามตั้งใจสวดหรือตั้งใจฟังให้มีสมาธิอยู่กับการสวดและการฟัง พร้อมกับมีความเลื่อมใสด้วย ก็ได้กุศลเหมือนกัน กุศลที่ว่านี้ก็คือ การทำให้จิตใจเกิดความสงบ เกิดศรัทธา เกิดความสบายใจ ความสงบก็ดี ความเลื่อมใสศรัทธาก็ดี สิ่งเหล่านี้เป็นตัวกุศล ส่วนความสบายใจเป็นผลที่เกิดจากกุศล โดยปกติชาวพุทธทั่วไปก็ได้อาศัยพื้นฐานของกุศลเหล่านี้ เป็นปัจจัยสร้างกุศลอื่น ๆ ฉะนั้นจึงนับว่าได้บุญ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ถ้าหากเข้าใจความหมายด้วยศรัทธาจะเพิ่มพูนขึ้นอีกมาก สมาธิก็จะดีขึ้นด้วย การสวดมนต์หรือการฟังที่สักแต่ว่าทำไปตามประเพณีและใจก็ไม่สงบ ไม่มีสมาธิในการสวดหรือในการฟัง ถ้าอย่างนี้หากเขาจะได้กุศลก็คงจะน้อยมาก ไม่คุ้มกับเวลาที่เสียไป

อันที่จริง บทสวดมนต์ที่แปลไว้โดยพระเถระผู้ใหญ่หรือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ สมัยนี้หาได้ทั่วไป แต่ในเวลาที่พระสวดไม่นิยมให้มีคำแปลด้วย ก็เพราะถ้าจะสวดทั้งสองอย่าง คือทั้งคำบาลีและคำแปล ก็คงจะต้องใช้เวลามาก ถ้าจะสวดแต่คำแปลอย่างเดียว ความศักดิ์สิทธิ์ของภาษาบาลีก็จะเสื่อม และโดยปกติคนทั่วไปก็ไม่ค่อย

จะได้ยินได้ฟังภาษาบาลีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นถ้าสวดแต่คำแปล ต่อไปคนทั่วไปจะเสื่อมความเลื่อมใสในภาษาบาลี และการแปลความหมายก็คงจะค่อยคลายเคลื่อนไปทีละเล็กละน้อย เหมือนอย่างคนที่ไม่รู้ภาษาบาลี รู้แต่คำแปลและไม่ได้ศึกษาให้ละเอียด ไม่ได้ศึกษาจากผู้รู้จริง ๆ พวกนี้มักชอบแปลความหมายเอาเอง อันนี้เป็นภัยต่อพุทธศาสนา เพราะเป็นการสร้างความหลงผิดให้เกิดขึ้น อาจจะเป็นเพราะเหตุนี้กระมัง ทางคณะสงฆ์จึงไม่วางบทบัญญัติให้สวดแต่คำแปล

แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าเองก็มีความเห็นว่า บทสวดมนต์ควรจะมีการแปล แต่ไม่ใช่ต่างคนต่างแปล ต้องชุมนุมนักปราชญ์ที่มีความรู้เชี่ยวชาญ ทั้งภาษาบาลี ภาษาไทย และเป็นนักกวีด้วย การแปลจึงจะสละสลวยไพเราะ และต้องถือเป็นแบบเดียวกันทั้งหมด ถ้าต่างสำนักต่างแปลกันตามความคิดเห็นของตน ก็จะก่อให้เกิดความแตกแยก เป็นภัยต่อพุทธศาสนาอีก เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ไม่ใช่เป็นการง่ายนักที่จะทำออกมา

พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ยังมีตัวตนปรากฏอยู่อีกหรือไม่ ?

ปัญหา ๙. สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ดี พระอรหันต์ก็ดี เมื่อนิพพานแล้วจะกลับมาเกิดในโลกนี้อีกหรือไม่ ? และคำว่า สิ้นภพสิ้นชาติ มีความหมายเพียงไร ? บางคนว่ามาเกิดอีก แต่เป็นคนบริสุทธิ์ปราศจากโลภ โกรธ หลง มีความจริงเพียงไร ?

คำตอบ จากหลักฐานที่กล่าวในคัมภีร์ พระอรหันต์ทุกองค์จะไม่กลับมาเกิดอีก ไม่ว่าในโลกนี้หรือในโลกไหน ๆ คำว่า **สิ้นภพสิ้นชาติ** ก็หมายถึงไม่เกิดอีก ไม่ว่าจะเกิดเป็นอะไร ก็ไม่มีทางเป็นไปได้ เพราะปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดอีกคือตัณหา ท่านละได้ขาดจากสันดานแล้ว แต่ก็ยังมีบางคนเข้าใจว่า พระอรหันต์ยังจะกลับมาเกิดอีก นั้นเป็นเพราะตามความรู้สึกของตัวเองยังต้องการเกิดอีก ไม่เข้าใจคำว่า การบรรลุถึงนิพพานมีความหมายอย่างไร ตัวเองเข้าใจเพียงแค่ตามตัวหนังสือ

แต่ไม่เข้าใจข้อเท็จจริง ฉะนั้นจึงคิดเอาเอง ตามความคิดของตัวที่อยากจะให้เป็นไปอย่างนั้น แต่อย่างไรก็ดี พุทธศาสนาทางฝ่ายมหายานที่มีความเชื่อแบบนี้ก็มี คือ เชื่อว่าพระพุทธเจ้าเมื่อปรินิพพานไปแล้ว ก็ยังมีตัวตนปรากฏอยู่อีกโลกหนึ่ง และในบางยุคบางสมัยก็สามารถที่จะมาปรากฏกายในโลกมนุษย์นี้ได้อีก เพื่อช่วยเหลือสัตว์โลก ความเชื่อแบบนี้ก็เป็นประโยชน์อยู่เหมือนกัน โดยเฉพาะแก่คนบางประเภทที่ไม่อาจจะละความยึดถือในเรื่องตัวตนได้ และยังมองไม่เห็นโทษของความอยากเกิดว่า ได้ก่อให้เกิดความทุกข์ ก่อให้เกิดความกดดันในชีวิตประจำวันอย่างไร และก็เป็นความจริงอีกแง่หนึ่งที่ว่า คนเราจะยึดถืออะไร ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นนิสัยของตัว เพราะเหตุนี้ศาสนาจึงได้แบ่งออกเป็นนิกายต่าง ๆ ตามความเชื่อถือของบุคคลแต่ละกลุ่ม แต่สำหรับมติส่วนตัวที่เชื่ออยู่ ข้าพเจ้าไม่เคยมีความคิดเห็นแบบนี้ และก็ได้อธิบายมาบ่อยครั้งว่า ความอยากเกิดเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุมรรคผลอย่างไร และทำไมเมื่อเราต้องการที่จะให้จิตใจหลุดพ้นไปจากความทุกข์จริง ๆ จึงต้องละความอยากทุกอย่าง ซึ่งรวมทั้งความอยากเกิด

(ภวตัณหา) ด้วย และคนที่สามารถจะละความอยากเกิดได้จริง ๆ ก็ต่อเมื่อจะต้องเข้าใจเสียก่อนว่า ชีวิตได้เกิดขึ้นตามความต้องการของเราเอง คือถ้าเรายังต้องการมีชีวิตมีตัวตน ชีวิตก็จะมีอยู่ตลอดไป ไม่มีวันดับสูญ ชีวิตที่เกิดมานั้น หรือที่จะมีอยู่เรื่อย ๆ นั้น จะดีหรือชั่วแค่ไหน ก็สุดแล้วแต่วิบาก

การบริจาคทานมีวัตถุประสงค์อย่างไร?

ปัญหา ๑๐-๑๑. พระพุทธเจ้าบริจาคทานเพื่อหนีจากโลก แต่คนทั่วไปหวังโภคสมบัติในชาติหน้า มีความจริงเพียงไร ? และการสร้างสิ่งต่าง ๆ ของพระและอุบาสก่อุบาสิกา เช่นโบสถ์วิหารก็ดี บางท่านกล่าวว่าทำให้จิตเป็นห่วงวุ่นวายอยู่กับการสร้าง ไม่มีเวลาทำจิตใจให้สงบ เมื่อจิตใจไม่สงบ ก็ไม่มีทางไปสู่สุคติได้ เช่น สวรรค์หรือนิพพาน มีความจริงเพียงไร ? โปรดอธิบายพอเข้าใจ

คำตอบ การบริจาคทานของพระพุทธเจ้าในสมัยที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์มีความมุ่งหมายหลายอย่าง ไม่ใช่

เพียงเพื่อต้องการจะออกจากโลกเท่านั้น ส่วนการเสียสละในชาติสุดท้ายก็เพื่อหวังพระโพธิญาณ การบริจาคทุกอย่างย่อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการบริจาคในอดีต แปลว่าถ้าสิ่งไหนไม่เคยเสียสละ เมื่อเกิดมาในชาตินี้ก็ไม่อาจจะเสียสละได้ เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์ทรงเสียสละได้ในชาติที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะนั้น ก็คือภาพสะท้อนให้เห็นถึงการเสียสละในอดีต ส่วนการเสียสละหรือการบริจาคของคนทั่วไป เพื่อหวังผลในชาติหน้า หรือเพื่อหวังไปเกิดในสวรรค์ หรือเพื่ออะไรก็ตาม อย่าไปตำหนิว่าการบริจาคของคนเหล่านี้ไม่ถูกต้อง เพราะความเป็นจริงในเมื่อคนเราจิตใจยังอยู่ในขั้นธรรมดา จะทำอะไรก็ต้องหวังผลตามระดับจิตใจของเขา แม้แต่พระพุทธเจ้าเองเมื่อจะตรัสสอนให้แก่บุคคลส่วนใหญ่ ก็ยังทรงชี้ให้เห็นถึงอานิสงส์ของการบริจาคทานว่าจะทำให้เกิดมามีความสุขความเจริญอย่างไร ตายแล้วจะไปเกิดในสวรรค์อย่างไร แต่ถ้าหากคนไหนมีจิตใจสูงไปกว่านั้น พระองค์ก็จะทรงชี้ให้เห็นว่าแม้แต่ในสวรรค์ก็ไม่ดีอย่างไร และในที่สุดพระองค์ก็จะสอนเรื่องอริยสัจเพื่อให้ละกิเลส คนเราจะทำอะไรย่อมเป็นไปตามวิบาก

ของตัว เพราะฉะนั้นคนเราควรจะทำใจให้กว้าง มองให้เห็นถึงความจำเป็นที่คนเราจะต้องหวังพึ่งสิ่งนั้นสิ่งนี้เพื่อจะช่วยให้เขาก้าวขึ้นมาโดยลำดับ การสอนศาสนาจะไปมุ่งแต่ให้คนไปนิพพานอย่างเดียว ก็จะมีคนปฏิบัติได้เพียงไม่กี่คน และคนส่วนใหญ่ก็จะถูกทอดทิ้งไป ซึ่งเป็นการไม่สมควร การสอนเด็กกับการสอนผู้ใหญ่ เราจะสอนเหมือนกันไม่ได้ การสอนศาสนาก็เหมือนกันจำเป็นจะต้องมีหลายชั้น ผู้ที่ยังสนใจในการสร้างโบสถ์สร้างกุฏิ หรือสร้างอะไรก็ตาม เราก็ควรจะอนุโมทนากับเขาด้วย แต่มันก็เป็นความจริงที่ว่าถ้าคนไหนมุ่งการปฏิบัติในทางสมาธิและวิปัสสนา มัวมายุ่งเรื่องเกี่ยวกับการก่อสร้าง ใจย่อมจะเป็นกังวล และจะนั่งสมาธิไม่ได้ หรือนั่งได้ก็ไม่ดี ซึ่งในเรื่องนี้ พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสสอนเอาไว้แล้ว แต่ก็นั่นแหละบางคนแม้จะมีเวลาฝึกสมาธิ แต่ก็ไม่อาจที่จะฝึกได้ เพราะพื้นจิตใจยังไม่พร้อมก็มี ในกรณีอย่างนี้ในเมื่อหันไปสนใจในการก่อสร้าง หรืองานที่เป็นประโยชน์แก่คนส่วนรวม ก็ยังดีกว่าที่จะไม่สนใจทำบุญอะไรเสียเลย คนที่ทำอะไรด้วยใจที่เป็นกุศล เช่นอย่างในกรณีช่วยเหลือในเรื่องการก่อสร้างดังที่กล่าวมา

นี้ อานิสงส์ก็ย่อมมีแน่และก็เป็นอันหวังได้ว่า ถ้าเขาไม่ได้ทำบาปอย่างอื่นเอาไว้มาก เมื่อตายแล้วเขาจะต้องได้ไปสวรรค์แน่ ส่วนการที่จะบรรลุถึงนิพพานหรือไม่นั้น นั่นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการฝึกสมาธิ และการเจริญวิปัสสนา ถ้าสามารถเข้าสมาธิได้ดี เจริญวิปัสสนาได้ผล ก็มีหวังว่า อาจจะบรรลุนิพพานได้

จะทำกายวาจาและใจอย่างไร จึงจะเป็นพระที่แท้จริง ?

ปัญหาของคุณวิรัตน์ ท่านหิรัญ ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด

ปัญหา ๑. จะกระทำกาย วาจา และใจอย่างไร ? จึงจะเป็นพระที่แท้จริง จะไม่ให้ผู้อื่นดูถูกดูแคลน และจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะถูกต้องตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และประการสุดท้าย เราควรจะเลือกหลักธรรมข้อไหนก่อน ข้อไหนหลัง เพื่อสะดวก และง่ายต่อการปฏิบัติในขณะที่ยังครองเพศบรรพชิต

คำตอบ ก่อนอื่นผมขออนุโมทนาในการที่คุณจะได้อุปสมบท และตั้งใจว่าจะไปจำพรรษาอยู่ที่สวนโมกข-พลาราม ซึ่งเป็นสำนักที่เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการจะบวชให้ได้รับประโยชน์จากการบวชให้มากที่สุด สำนักนี้ผมเคยไปอยู่จำพรรษามาแล้วเมื่อสมัยเป็นพระ แต่เป็นสวนโมกข์เก่าซึ่งอยู่ที่พุมเรียง สวนโมกข์ใหม่นี้ก็เคยไปอยู่เหมือนกัน แต่อยู่ไม่นาน เพราะเหตุที่คุณจะไปจำพรรษาอยู่ที่นี่ซึ่งอยู่ใกล้ท่านพุทธทาส ผมจึงเกือบไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะต้องแนะนำ แต่ก็เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นที่อาจจะบวชในพรรษานี้ หรือแม้ไม่บวชก็ควรจะทราบแนวทางเอาไว้บ้าง

ความเป็นพระอยู่ที่การทำใจให้สบาย ทำใจให้บริสุทธิ์ ไม่ว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เมื่อเราได้เปลี่ยนจากเพศฆราวาสมาเป็นพระ ซึ่งจะต้องอยู่ในวินัยของพระนั้น เราจะพบตัวเองว่า ถ้าจิตใจไม่เลื่อมใสไม่ศรัทธาจริง ๆ แล้ว เราไม่อาจจะปฏิบัติตามวินัยได้อย่างบริสุทธิ์ และนั่นย่อมหมายถึงจิตใจของเรายังไม่เจริญถึงขีดพอที่จะเป็นพระได้ แต่ถ้าเรารู้สึกว่า การปฏิบัติตามวินัยเป็นสิ่งไม่ยาก

สำหรับตนเอง พร้อมทั้งมีความเลื่อมใสเต็มใจที่จะปฏิบัติ แม้ในกรณีที่อาจจะละเมิดวินัยได้ในเมื่อไม่มีคนรู้ แต่เราก็ทำไม่ได้ ไม่ใช่เพราะกลัวคนอื่นจะรู้เห็น แต่เพราะเรารู้สึกว่าเราเป็นพระ เราจะทำอย่างนี้ไม่ได้ ความรู้สึกอันนี้จะเป็นเครื่องวัดบอกถึงความเป็นพระว่า มีอยู่ในตัวเรากี่เปอร์เซ็นต์

ชีวิตของพระซึ่งพระพุทธเจ้าได้วางหลักไว้ว่า **ให้มีชีวิตอยู่ด้วยการขออาหารจากผู้อื่น ซึ่งสุดแล้วแต่จะได้ แม้จีวรถ้าไม่มีผู้ถวาย ก็ต้องไปเที่ยวเก็บผ้าที่เขาทิ้งแล้วเอามาเย็บย้อมเอาเอง อย่างนี้เป็นต้น** ถ้ารู้สึกว่า ความรู้สึกของเราเข้าถึง คือแม้จะให้ทำอย่างนี้เราก็ทำได้ และรู้สึกพอใจ ไม่มีความกระดากอาย ไม่รู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อยแต่ประการใด อันนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นพระ แต่อย่างไรก็ดี **ในเมื่อสรุปแล้ว ความเป็นพระนั้นอยู่ที่การทำกายวาจาใจให้บริสุทธิ์ ไม่คิดร้าย ไม่คิดชั่วไม่ว่าในกรณีใด ๆ และสามารถหาความสุขจากตัวเองได้ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมเหมือนกับในสมัยที่เป็นฆราวาส เป็นผู้มักน้อยสันโดษ ถ่อมตัว มีเมตตากรุณาต่อมนุษย์และสัตว์โดยไม่มีขอบเขต ทำตัวเป็นคนของประชาชน**

ตัดขาดจากความผูกพันในทางครอบครัว ความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ถ้าหากรู้สึกว่ามีมาก ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นพระว่ามีอยู่มาก แต่นั่นแหละในเมื่อเราเพิ่งจะละจากมราวาสวิสัยไปเป็นพระ จะให้จิตใจเป็นพระทันทีนั้นย่อมเป็นการยาก แต่ถ้าหากมีพื้นไปดี จิตใจก็จะเปลี่ยนเป็นพระได้โดยง่าย คือไม่นานเท่าไร เราจะรู้สึกถึงความเป็นพระที่เราอาจจะบอกกับตัวเองได้ว่า เดี๋ยวนี้ความรู้สึกนึกคิดได้แตกต่างจากเมื่อตอนเป็นมราวาสอย่างไร การบวชถ้าหากทำด้วยความมุ่งหมายอันถูกต้อง แม้จะบวชเพียงไม่กี่วันก็ได้อานิสงส์มาก

อนึ่ง สำหรับคนที่ได้ศึกษาพุทธศาสนามานานแล้วก่อนที่จะเข้าไปบวช เช่นอย่างคุณวิรัตน์นี้ เมื่อบวชไปแล้ว ไม่ควรจะสนใจกับการเรียนให้มาก เพราะโอกาสที่จะเรียนนั้นเราอาจจะหาได้โดยไม่ยาก แต่โอกาสที่เราจะมีชีวิตอยู่อย่างอิสระไม่มีภาระกังวล ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร มีเวลาว่างเต็มที่สำหรับที่จะฝึกสมาธิและเจริญวิปัสสนา **โอกาสนี้ ตลอดทั้งชีวิตอาจจะมีได้เพียงครั้งเดียว คือตอนที่ได้บวช** เพราะฉะนั้นเมื่อบวชมาแล้ว

ก็ควรจะมุ่งปฏิบัติให้มากกว่าอย่างอื่น ควรจะใช้เวลาอยู่กับตัวเองให้มาก กิจนิมนต์การรับแขก หรือภาระอะไรต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เสียเวลาต่อการปฏิบัตินั้น ควรจะตัดออกไปให้มาก เพราะโดยปกติญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงก็มักจะนิมนต์ไปฉันบ้าง นิมนต์ไปเทศน์บ้าง คนเหล่านี้มักจะถือโอกาสทำบุญในตอนที่ลูกหลานหรือญาติพี่น้องเพื่อนฝูงบวช เพราะเคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อน ในกรณีอย่างนี้มักจะทำให้เสียเวลาไปเปล่า ๆ บวชสามเดือนเกือบจะไม่ได้อะไรติดตัวไปเลย เพราะฉะนั้น ขอให้หลีกเลี่ยงจากสิ่งเหล่านี้ แต่ปัญหาของคุณก็คงจะไม่มี เพราะเมื่อบวชแล้วไปจำพรรษาอยู่ที่สวนโมกข์ ซึ่งที่นี่เป็นสำนักปฏิบัติ ไม่มีโอกาสที่จะใช้เวลาฟุ่มเฟือยเหมือนอย่างที่อื่น เว้นไว้แต่คุณจะนำตัวเข้าไปพัวพันกับงานบางอย่าง ซึ่งอาจจะทำให้ต้องเสียเวลาไปโดยใช่เหตุ

การเรียนนักธรรม จะเรียนหรือไม่เรียนก็ไม่สู้จะจำเป็นเท่าไรนัก ถ้าหากเรามุ่งไปในทางปฏิบัติ แต่ก็ควรจะเรียนรู้เอาไว้บ้าง ไม่เช่นนั้นก็จะปฏิบัติตัวไม่ถูก โดยเฉพาะในด้านวินัย คือข้อสำคัญอย่าไปถือเอาการสอบ

นักธรรมได้เป็นเรื่องสำคัญก็แล้วกัน สิ่งที่ควรจะถือและปฏิบัติให้มาก ก็คือ **ทำอย่างไรจึงจะสามารถเข้าสมาธิได้ดีและเข้าได้อย่างชำนาญ** จนกระทั่งอยู่ตัว แม้สึกออกมาแล้ว ก็ยังสามารถเข้าสมาธิได้เสมอ นี่คือเรื่องสำคัญ และอีกเรื่องหนึ่งก็คือ ควรจะใช้เวลาพิจารณาปัญหาชีวิตเกี่ยวกับตัวเองให้มาก ความสงบจากภายใน ความรู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องชีวิตจากภายใน **นี่คือสาระของชีวิตที่มีคุณค่าสูง ซึ่งในเมื่อเราปฏิบัติได้ อันนี้แหละคือที่พึ่งอันประเสริฐ** ไม่ว่าเราจะอยู่เป็นพระหรือฆราวาส พื้นทั้งสองอย่างนี้ จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่เราได้มากที่สุด และเราก็จะเห็นคุณค่าของการบวชอย่างชัดเจน **ในเมื่อเรามุ่งไปในทางปฏิบัติดังที่กล่าวมา เพราะเราจะแสวงหาโอกาสอย่างนี้ในเวลาอื่นได้ยากมาก**

การพิจารณาปัญหาชีวิตในขณะที่จิตใจสงบ ไม่มีกิเลสหรืออารมณ์ต่าง ๆ เข้ามาก่อกวน อันนี้จะทำให้เราเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ของชีวิตได้ง่าย เช่นปัญหาที่ว่า *เราเกิดมาทำไม ? เกิดมาเอาอะไร ? ทำไมจึงต้องเกิดมา ? เมื่อตายไปแล้วเราจะได้อะไรติดตัวไป ?*

และอะไรเป็นที่พึ่งอันประเสริฐที่เราจะได้อาศัยตลอดไปทั้งชีวิตนี้และชีวิตหน้า ? ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนมากได้เคยเขียนเอาไว้แล้วในเรื่องบทความพิเศษ และในเรื่องสมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน หนังสือเหล่านี้เอาติดตัวไปด้วยก็ดี

และใคร่ที่จะขอเตือนไว้อีกอย่างหนึ่งว่า เมื่อไปอยู่ที่สวนโมกข์ อยู่ใกล้ท่านพุทธทาสนั้น ควรจะทราบแนวความคิดของท่านพุทธทาสว่า ท่านเน้นหนักไปในเรื่องไหน และควรจะรู้ไว้เสียด้วยว่า ท่านพุทธทาสไม่สนใจปัญหาเรื่องชาติหน้า ไม่สนใจเรื่องโอปปาติกะ วิธีของท่านต้องการแต่จะมุ่งให้เราละความยึดถือ ในเรื่องตัวตนให้มากที่สุด มุ่งแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เฉพาะในชาตินี้และเดี๋ยวนี้ นี่คือหลักการสำคัญของท่าน ส่วนคุณได้รับการศึกษาไปจากหนังสือของผม ซึ่งแนวความคิดบางอย่างเดินคนละทาง แต่บางอย่างก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้นในเมื่อมีอะไรขัดแย้งก็พยายามฟังท่านด้วยความเคารพ และพยายามเข้าใจขอบเขตของท่านให้ถูก ไม่จำเป็นที่จะต้องเอามติซึ่งได้ไปจากผมในส่วนที่ขัดแย้งกัน

นั้นเอาไปโต้เถียงกับท่าน ควรจะหัดฟังให้มากที่สุด และพูดให้น้อยที่สุด โดยวิธีนี้คุณจะได้รับประโยชน์อย่างมากมาย ผมเองก็เคยเป็นศิษย์ท่าน ที่ผมออกปฏิบัติในครั้งแรก ก็เพราะได้อ่านหนังสือของท่าน เพราะฉะนั้น ผมก็ยังเคารพท่านเป็นครูบาอาจารย์ตราบเท่าทุกวันนี้ แต่ผมก็เป็นคนมีความคิดอิสระ ไม่ตกเป็นทาสที่จะเชื่อและคิดตามใครไปเสียทุกอย่าง ถึงคุณเองก็เหมือนกัน ควรจะทำใจให้เป็นอิสระ เมื่อศึกษาเรื่องของใคร ก็พยายามคิดตามแนวของเขาจนกว่าจะเข้าใจ เมื่อจะแย้งก็ควรจะทำต่อเมื่อภายหลังที่เรารู้เรื่องของท่านผู้นั้นดีแล้ว อะไรที่แปลกจากที่เคยเชื่อถือมาก่อน อย่าเพิ่งคัดค้านหรือลงมติว่าไม่ถูก เรื่องนี้สำคัญมาก ถ้าคุณปฏิบัติได้ดังที่กล่าวมา คุณก็จะได้อานิสงส์จากการบวชในครั้งนี้อย่างมากทีเดียว

การพิสูจน์ศพคุณสุทธิชัย ชินสุวพลา

ปัญหาของคุณไพบูลย์ธรรม ๑๓๓/๓
ถนนวิสุทธิกษัตริย์ กรุงเทพมหานคร

* **ปัญหา** คุณไพบูลย์ธรรม เป็นเพื่อนสนิทกับคุณสุทธิชัย ชินสุวพลา ซึ่งได้ตกเครื่องบินถึงแก่กรรมที่เวียตนามใต้เมื่อไม่นานนี้ คุณไพบูลย์เป็นคนไปรับเอาศพมา และก่อนที่จะรับมาทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ที่เก็บศพก็ได้แสดงหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งทำให้คุณไพบูลย์แน่ใจว่าเป็นศพของคุณสุทธิชัยจริง แต่เนื่องจากสภาพของร่างกายเท่าที่เหลืออยู่ไม่มีหลักฐานชัดเจนที่ทำให้ฝ่ายครอบครัวและญาติพี่น้องแน่ใจว่า เป็นศพของคุณสุทธิชัย เพราะหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ได้แจ้งมานั้น บอกแต่สิ่งของต่าง ๆ ซึ่งค้นได้ในศพของผู้ตาย เช่นสมุดประจำตัวกระเป๋าสตางค์อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงเกิดปัญหาว่า จะ

---

*วิญญาณ ฉบับที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕

เป็นศพของคุณสุทธิชัยจริงหรือไม่ ในฐานะที่คุณไพบูลย์ได้รู้จักกับข้าพเจ้ามานาน จึงได้มาถามถึงเรื่องนี้เพื่อว่าทางนี้จะมีข้อพิสูจน์อะไรบ้าง ?

คำตอบ เมื่อข้าพเจ้าได้ทราบเช่นนี้แล้ว จึงได้ปรึกษาเรื่องนี้กับพ่อฤาษีว่า จะมีทางรู้ได้หรือไม่โดยอาศัยสมาธิด้วยการเพ่งดูจากศพ ท่านก็บอกว่าเรื่องนี้ไม่เคยทำมาก่อน แต่ก็จะลองดู เพราะฉะนั้นในวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๕ จึงนัดให้คุณไพบูลย์มารับไปที่วัดพลับพลาไชย ซึ่งเป็นที่เก็บศพของคุณสุทธิชัยในขณะนี้ เมื่อไปถึงที่นั่นซึ่งเป็นเวลา ๑๘.๐๐ น. เศษ จึงได้ทำการพิสูจน์โดยไม่ได้เปิดศพดู แต่ก็ให้คุณศรีเพ็ญนั่งอยู่ใกล้ ๆ กับหีบที่บรรจุศพ แล้วก็ให้เข้าสมาธิไปหาพ่อฤาษี พ่อฤาษีก็ได้บอกให้คุณศรีเพ็ญอธิษฐานจิตถึงคุณสุทธิชัย หลังจากเข้าสมาธิไปประมาณ ๓ นาที ก็ปรากฏว่าคุณศรีเพ็ญสะดุ้งทั้งตัว และมีอาการเหมือนกับจะมีวิญญาณมาเข้าทรง แต่แล้วก็ไม่เข้า ทั้งนี้เพราะพ่อฤาษีได้คอยป้องกันเอาไว้แล้วมิให้มีการเข้าทรง เพราะเกรงจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในขณะที่คุณศรีเพ็ญสะดุ้งทั้งตัวนั้น ทุกคนซึ่งอยู่ในที่นั้นมีอยู่ ๕ คน รวมทั้ง

ข้าพเจ้าด้วย ต่างก็ได้เห็นปรากฏการณ์นี้ทุกคน เมื่อคุณศรีเพ็ญออกมาจากสมาธิแล้ว ก็ได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อเข้าสมาธิไปพบพ่อฤาษีแล้ว ท่านก็ได้สั่งให้ทำเหมือนดังที่กล่าวมา และเมื่อกลับมาถึงบ้านแล้ว ข้าพเจ้าได้ซักถามท่านว่า ในตอนที่คุณศรีเพ็ญอยู่กับท่านนั้น ท่านได้เห็นอะไรบ้าง ? พ่อฤาษีได้เล่าให้ฟังว่า ท่านเองเป็นคนอธิษฐานจิตว่า ถ้าศพนี้เป็นศพของคุณสุทธิชัยจริง ก็ขอให้วิญญาณของคุณสุทธิชัยมาปรากฏ ท่านบอกว่า **พออธิษฐานเสร็จก็ได้เห็นแสงพุ่งมาจากคุณสุทธิชัยตรงมายังร่างของคุณศรีเพ็ญ เพราะเหตุนี้คุณศรีเพ็ญจึงได้มีอาการสะดุ้ง** และถ้าหากไม่รีบปลุกให้ตื่นจากสมาธิ วิญญาณของคุณสุทธิชัยก็จะมาเข้าทรงจริง ๆ แต่จะปล่อยให้เป็นไปอย่างนั้นไม่ได้ เพราะอันตรายมีมาก

จากเรื่องที่ท่านเล่าให้ฟังนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสงสัยหลายอย่าง โดยเฉพาะก็คือได้เรียนถามท่านอีกว่า ถ้าสมมติว่าเราไปเพ่งซากศพเพื่อที่จะค้นหาวิญญาณของเจ้าของศพแต่บอกชื่อผิด จะมีอาการเกิดขึ้นอย่างไรหรือไม่ ? ท่านบอกว่าไม่มีแน่ ต่อเมื่อชื่อที่เราอธิษฐานตรงกับศพจึงจะมีปฏิกิริยาออกมา ทั้งนี้ก็เพราะ

ว่าโดยธรรมดา คนที่ตายในลักษณะอย่างนี้ซึ่งเป็นการตายโดยกระทันหัน ความรักความผูกพันความยึดถือเป็นเจ้าของที่มีต่อร่างกายของตัวนั้นมีมากที่สุด และถ้าหากไม่มีสาเหตุอื่นที่ทำให้ตัวเองต้องไปอยู่ในที่อื่น คนที่ตายด้วยอุบัติเหตุหรือถูกฆ่าตาย วิญญาณของเขา หรือถ้าจะพูดให้ถูกก็คือ คนที่ตายซึ่งเดี๋ยวนี้อยู่ในสภาพเป็นโอปปาติกะนั้นจะวนเวียนอยู่กับซากศพของตัว และด้วยเหตุนี้เอง คนที่ตายด้วยอุบัติเหตุหรือถูกฆ่าตายจึงมักจะมีเรื่องเล่าในทำนองว่า มีคนเห็นวิญญาณของคนที่ตายวนเวียนอยู่แถวนั้น

การพิสูจน์ในเรื่องนี้ นับว่าเป็นงานชิ้นใหม่ที่เพิ่งจะกระทำเป็นครั้งแรก จะผิดหรือถูกแค่ไหนจะต้องอาศัยการค้นคว้าต่อไปอีก จะต้องมีประสบการณ์มากกว่านี้เพียงแค่รายเดียวและทำโดยวิธีดังที่กล่าวมายังไม่พอที่จะทำให้คนทั้งหลายเชื่อได้อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้น ทางที่ดีจะต้องมีการเปรียบเทียบกับรายอื่น ๆ จนกว่าจะได้หลักฐานแน่นอนว่าในกรณีที่เราไม่ทราบว่าเป็นศพของใครนั้น เมื่อต้องการจะรู้ เราก็ใช้วิธีเพ่งอธิษฐานจิตจากศพ ซึ่งถ้าหากชื่อกับศพเป็นคน ๆ เดียว

กันแล้ว เป็นต้องมีปฏิกิริยาทุกครั้งและเห็นแสงพุ่งมายังผู้ที่ตัวเป็นสื่อในการเข้าทรง ซึ่งพิสูจน์ได้ว่า แสงนั้นมาจากคนที่เป็นเจ้าของซากศพ หรือไม่เช่นนั้นก็เห็นเจ้าของศพมาปรากฏให้เห็นที่ศพของเขา ถ้าทำได้เช่นนี้ก็นับว่าเราได้ค้นพบวิธีการใหม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการที่จะติดตามหาบุคคลที่เป็นเจ้าของวัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เขาได้ใช้มานาน

อนึ่ง ในหนังสือเรื่อง **การติดต่อวิญญาณ** โดย **เอสเทลล์ โรเบริตส์** ก็มีการกล่าวถึงเรื่องในทำนองคล้ายคลึงกันนี้ กล่าวคือ ถ้าของหายแต่ต่อมาภายหลังเราได้ของนั้นคืนมา แต่ไม่ทราบว่าใครเป็นคนเอาไป ผู้ที่มีความชำนาญในการแตะต้องสิ่งของ เมื่อเอามือไปจับแล้วเข้าสมาธิอธิษฐาน ก็จะรู้ได้โดยไม่ยากว่าใครเป็นคนเอาไป เพราะพลังของจิตของคนที่มาจับต้องสิ่งของนั้นยังคงมีอยู่ที่วัตถุนั้น เพราะฉะนั้นจึงสามารถที่จะทราบได้ว่าใครเป็นคนเอาไป แต่เรื่องนี้เพียงแต่อ่านพบในหนังสือ ยังไม่เคยทดลอง เพราะฉะนั้นจึงยังไม่ทราบแน่ว่าจะเป็นไปได้จริงหรือไม่ แต่อย่างไรก็ดี ต่อมาคืนวันที่ ๑๕ กรกฎาคม คุณไพบูลย์ธรรมก็ได้โทรศัพท์

มาบอกว่า วันนี้ทางโรงพยาบาลตำรวจได้เอาศพไปทำการพิสูจน์อีกครั้ง คราวนี้ยืนยันได้อย่างแน่นอนว่า เป็นศพของคุณสุทธิชัยจริง เป็นอันว่าการพิสูจน์โดยวิธีทางสมาธิก็ใช้ได้เหมือนกัน

นิโรธสมาบัติ เมื่อพระอรหันต์ท่านเข้าแล้ว มีอะไรเป็นเครื่องต่อให้ท่านมีชีวิตเพราะวิญญาณดับ เจตสิกดับ ?

ปัญหาของคุณพิสิทฐ์ วรสิงห์ สหรัฐอเมริกา

*ปัญหา ๑. นิโรธสมาบัติ เมื่อพระอรหันต์ท่านเข้าแล้ว มีอะไรเป็นเครื่องต่อให้ท่านยังมีชีวิตอยู่ เพราะวิญญาณดับ จิตเจตสิกมันน่าจะขาดกันตอนนั้น อธิบายสั้น ๆ นะครับ เพราะผมยังจะถามอีกยืดยาว

คำตอบ จากเรื่องนิโรธสมาบัตินี่แหละที่แสดงให้เห็นว่า **ทุก ๆ เซลล์ในร่างกายก็มีวิญญาณ** แต่โดยปกติ

*วิญญาณ ฉบับที่ ๑๐-๑๑ กันยายน-ตุลาคม ๒๕๑๕

วิญญาณในเซลล์ต่าง ๆ จะต้องได้รับพลังจากวิญญาณส่วนกลางคือ วิญญาณที่มีอยู่ในเซลล์สมองและประสาทต่าง ๆ ทั่วร่างกาย พวกเซลล์ต่าง ๆ จึงจะสามารถทำหน้าที่ของตนได้เป็นปกติ **แต่ถึงกระนั้นพวกเซลล์ต่าง ๆ เหล่านี้ก็มีชีวิตเป็นอิสระมีวิญญาณเป็นอิสระแต่ละหน่วย** ซึ่งสามารถที่จะดำรงชีวิตของตนอยู่ได้ชั่วระยะหนึ่ง แม้จะไม่ได้รับพลังจากวิญญาณส่วนกลาง แต่จะอยู่ได้นานแค่ไหน นั่นย่อมขึ้นอยู่กับอำนาจของวิญญาณส่วนกลาง ซึ่งถ้าหากมีพลังมากก็อาจจะอยู่ได้นาน เช่นอย่างในกรณีพระอรหันต์เข้านิโรธสมาบัติ ซึ่งวิญญาณส่วนกลางดับสนิทหมดทุกส่วนแต่ถึงกระนั้นร่างกาย ก็ยังมีชีวิตสืบต่ออยู่ได้นานถึง ๗ วัน แต่ทั้งนี้ก่อนที่จะเข้านิโรธสมาบัติจะต้องอธิษฐานจิตว่า จะอยู่ในนิโรธสมาบัตินานสักกี่วันหรือกี่ชั่วโมง ซึ่งในเมื่อครบเวลาที่อธิษฐานเอาไว้ วิญญาณส่วนกลางก็จะเกิดความรู้สึกขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับร่างกายก็มีการเคลื่อนไหว

ผู้ที่เข้านิโรธสมาบัติ จิตและเจตสิกที่ดับไปนั้น ก็คือจิตเจตสิกที่สามารถจะเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปต่อไป จิตเจตสิกส่วนนี้เป็นตัวจุติและปฏิสนธิ สำหรับปุถุชน

หรือพระอริยบุคคลที่ยังมีกิเลส เมื่อวิญญาณจุติคือดับพร้อมกับชีวิตดับ ย่อมจะเกิดอีก เพราะตัณหาอุปาทานยังมีอยู่ ส่วนพระอรหันต์ ตัณหาอุปาทานในสันดานไม่มีแล้ว คือแปลว่า ท่านไม่ปรารถนาที่จะมีภพหรือนามรูปใด ๆ อีกต่อไป ปรารถนาอย่างเดียวคือความดับสนิทของนามรูป เพราะฉะนั้นเมื่อวิญญาณจุติจึงไม่มีการปฏิสนธิอีก

ขอให้นึกถึงข้อเท็จจริงบางอย่าง เช่นแพทย์สามารถที่จะตัดอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ไปเลี้ยงรักษาไว้ในน้ำยา โดยที่เซลล์ต่าง ๆ ของอวัยวะส่วนที่ตัดออกมานั้นไม่ตาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในเซลล์ต่าง ๆ เหล่านี้มีวิญญาณเป็นอิสระ เพราะฉะนั้น ถ้าหากเราสามารถที่จะรักษาเซลล์นั้นไม่ให้ตาย โดยวิธีทางวัตถุวิญญาณก็ย่อมจะอยู่ได้ เพราะตามหลักปฏิจจสมุปบาทก็มีอยู่ว่า **วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามและรูป นามและรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ** เนื่องจากผู้ที่เข้านิโรธสมาบัติ พวกเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกายยังคงมีชีวิตมีวิญญาณ เพราะฉะนั้น จึงสามารถที่จะเป็นปัจจัยให้จิตเจตสิกที่ดับไปแล้วเกิดขึ้นได้อีก พูดง่าย ๆ ว่า ถ้าสมอง

ยังไม่ตาย แม้จิตเจตสิกจะดับไปชั่วขณะหนึ่ง แต่มันก็สามารถที่จะเกิดได้อีก เพราะสมองยังดีอยู่ คำว่า **วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป นามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ** นี้ มีความหมายลึกซึ้งมาก จากหลักอันนี้แหละซึ่งถ้าเข้าใจดีแล้ว ก็จะทำให้มองเห็นว่า ผู้ที่เข้านิโรธสมาบัติทำไมจึงไม่ตายไปเลย

ปัญหา ๒. ผมเคยอ่านที่คุณพรเขียนไว้ว่า พบเทพเจ้าบางท่านที่ยังจำพระรูปของพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ คุณพรเคยคิดจะเขียนรูปนั้น หรือเขียนแล้วก็ขอให้ผมหลาย ๆ ภาพ ถ้ายังไม่ได้เขียน ผมก็ขอสนับสนุนให้คุณพรพยายามเขียนด้วย

คำตอบ เทพเจ้าที่จำรูปของพระพุทธเจ้าได้นั้น ผมติดต่อได้นานมาแล้ว และโดยเฉพาะในขณะนี้ก็ได้เขียนรูปของ **ท่านหมอชีวกโกมารภัจจ์** ซึ่งเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับพระพุทธเจ้าในสมัยครั้งพุทธกาล ผมได้เรียนเรื่องนี้กับท่านแล้วแต่ท่านยังเฉยอยู่ ทั้งนี้ก็เพราะต้องการจะพิสูจน์ให้โลกยอมรับเสียก่อนว่า **เราสามารถติดต่อกับบุคคลบางคนที่ล่วงลับไปแล้วได้จริง ๆ** ถ้าหากข้อพิสูจน์ไม่ชัด

ถึงแม้เราจะเขียนออกมาได้ก็จะไม่เกิดประโยชน์ และอาจจะเป็นความเสียหายอย่างใหญ่หลวง เรื่องนี้ต้องทำกันอย่างรอบคอบมาก เพราะพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาที่คนรู้จักทั่วโลก และใคร ๆ ก็อยากจะได้เห็นพระรูปที่แท้จริงของพระองค์ งานอันนี้เป็นงานที่มีความสำคัญในระดับโลก เราจะผลีผลามทำออกมาโดยไม่แน่ใจว่าเป็นการถูกต้องไม่ได้ และข้อสำคัญก็คือ ฝ่ายค้านหรือผู้ที่ไม่เชื่อจะมีอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นจึงต้องรอเอาไว้ก่อน

ปัญหา ๓. คุณพรเคยทำเรื่องสวรรค์เทียบดูกับพระสูตรต่าง ๆ บ้างหรือเปล่า ? ที่ผมอยากได้ เพราะผมนึกถึงอนุบุพพีกถา ซึ่งเหมาะกับนิสัยของบุคคลบางคน ถ้าได้เอามาทำให้มีเค้าโครงเหมาะสมสมัยขึ้น อย่างเรื่องโลกทิพย์เป็นต้นซึ่งผมกำลังรวบรวมอยู่ ให้อ่านเป็นการอบรมใจ จะเป็นประโยชน์มาก

คำตอบ เรื่องนี้ยังไม่เคยลงมือทำอย่างจริงจัง เพราะเป็นเรื่องใหญ่มาก แต่ก็เคยเขียนเอาไว้บ้างเฉพาะหลักเกณฑ์ง่าย ๆ ซึ่งพอจะทำให้คนสมัยปัจจุบันเชื่อว่า

สวรรค์ต้องมีแน่ ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ ผมคิดว่าถ้าการพิสูจน์เรื่องโอปปาติกะยังไม่ขาวสะอาด จนเป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักศึกษาทั่วไปแล้ว การบรรยายรายละเอียดจะไม่มีประโยชน์อะไร ถึงแม้ว่าเราจะบรรยายได้อย่างน่าเชื่อ และทำให้มองเห็นว่า โลกสวรรค์เป็นโลกที่น่าอยู่ แต่คนทั้งหลายเขาก็จะอ่านเป็นเรื่องนิยาย เพราะเหตุนี้ผมจึงยังไม่ทำ ผมพยายามทำงานที่จะเป็นรากฐานเบื้องต้นให้สำเร็จเสียก่อน เรื่องนี้เอาไว้ทีหลัง แต่อย่างไรก็ดี คนที่สนใจเรื่องนี้ก็สามารถที่จะหาอ่านได้จากเรื่องแว่วเสียงสวรรค์ในหนังสือวิญญาณปีก่อน ๆ และเรื่องโลกทิพย์ภาค ๓ ซึ่งผมได้อธิบายหลักวิชาเอาไว้

พระเยซูที่ว่ากำเนิดโดยหญิงพรหมจารีนั้น เป็นเพราะเหตุไร ?

ปัญหา ๔. พระเยซูที่ว่ากำเนิดโดยหญิงพรหมจารีนั้นเป็นเพราะอะไร ? ด้วยเหตุผลหรือวิบากกรรมอันใดจึงเป็นอย่างนั้น เรื่องนี้เคซี่ (Cayce เป็นนักเขียนเรื่อง

เกี่ยวกับวิญญาณ และมีชื่อเสียงมากเป็นที่รู้จักในหมู่ผู้ที่สนใจเรื่องนี้ทั่วไป) ยืนยัน ผมอยากรู้ เพราะมีคนมาถามผมตลอดเวลาเกี่ยวกับพระเยซู ถ้าเรารู้ละเอียดได้ก็ดีว่า พระเยซูมีความสำเร็จอย่างไร มีกุศลอะไรอยู่ในจิต ด้วยวิบากอะไรจึงถูกตรึงกางเขน ด้วยบุญอะไรจึงตั้งศาสนาขึ้นได้เป็นต้น

คำตอบ เรื่องนี้ถ้าตอบไม่ดี ก็เป็นการกระทบกระเทือนถึงศรัทธาของคนที่นับถือคริสตศาสนามาก แต่ผมก็รู้อยู่ว่า คนที่นับถือคริสตศาสนาที่ไม่ยอมเชื่อตามนี้ก็มีไม่น้อย เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ผมขอให้เป็นศรัทธาของแต่ละบุคคล ใครจะเชื่ออย่างไรก็สุดแล้วแต่ เราไม่ควรตำหนิ เราไม่ควรดูถูก แต่เราก็ควรจะมีเหตุผลของเราเอง ซึ่งตามความรู้สึกของผม ผมคิดว่าการที่คนเราจะเกิดมาโดยไม่มีการผสมพันธุ์นั้นเป็นไปได้ยากมาก แม้แต่พระพุทธเจ้าซึ่งก็เป็นศาสดาองค์หนึ่ง ก็ยังเกิดมาโดยมีพ่อมีแม่ ไม่ได้ผิดหลักธรรมดา แต่เรื่องนี้สำหรับผู้ที่เชื่อว่าพระเยซูคือพระเจ้าที่จุติลงมาในร่างของมนุษย์ พระเจ้าเป็นผู้ที่สร้างโลก และกฎธรรมชาติต่าง ๆ ของโลก เพราะฉะนั้นก็ไม่แปลกอะไรที่พระเจ้าจะเกิดมาโดย

สร้างกฎขึ้นใหม่ หรือไม่ต้องเป็นไปตามกฎธรรมดาของโลกก็ย่อมจะเป็นไปได้ และตามความรู้สึกของคนที่ศรัทธาในทางคริสตศาสนาจริง ๆ นั้น เขารู้สึกว่า พระเยซูอยู่ในฐานะที่สูงกว่าพระพุทธเจ้ามากมาย เพราะพระเยซูเป็นผู้ที่มีส่วนในการสร้างโลกและสิ่งทั้งปวงในโลกในฐานะเป็นพระบุตรของพระเจ้า แต่พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงอยู่ในฐานะอย่างนั้น เพราะฉะนั้นถ้าหากเขาจะเชื่อว่าพระเยซูทรงอุบัติมาจากหญิงพรหมจารี ตามความรู้สึกของเขาจึงเห็นว่าเป็นไปได้ ก็ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา

ส่วนข้อที่ว่า พระเยซูมีความสำเร็จอย่างไร มีกุศลอกุศลอะไร ด้วยวิบากอะไร จึงถูกตรึงกางเขน อันนี้ผมไม่ขอตอบ เพราะเป็นปัญหาที่ถ้าจะตอบตามหลักพุทธศาสนา คนที่นับถือคริสตศาสนาเขาคงไม่ยอมรับอย่างแน่นอน และถึงแม้เราจะตอบตามหลักพุทธศาสนา เราก็ไม่อาจจะตอบได้ เพราะเรื่องอย่างนี้อยู่ในวิสัยของสัพพัญญูเท่านั้นจึงจะตอบได้ แต่ในข้อที่ว่า ด้วยบุญอะไรจึงตั้งศาสนาได้ อันนี้ผมคิดว่าคุณลักษณะที่เด่นของพระเยซูก็คือ **การที่พระองค์ทรงเต็มพระทัยตายบนไม้กางเขน โดยไม่โกรธเกลียดศัตรู** อันนี้แสดงให้เห็นถึง

น้ำพระทัยของพระองค์ว่ายิ่งใหญ่มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระองค์ต้องทรงสร้างบารมีมามาก ในเมื่อพูดตามหลักพุทธศาสนา น้ำพระทัยอย่างนี้ยากที่คนธรรมดาจะทำได้ และคนที่สามารถทำได้อย่างนี้ จิตใจต้องมีพลังที่ศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คำสอนของพระองค์เป็นที่เคารพเชื่อถือแก่คนที่มีจิตใจเป็นธรรมได้อย่างกว้างขวาง และลึกซึ้งประกอบกับพระองค์ทรงมีปาฏิหาริย์หลายอย่าง คำสอนของพระองค์ที่เคยตรัสสอนเอาไว้ จึงได้กลายเป็นหลักศาสนาสำหรับคนในโลกได้.

พร
รัตนสุวรรณ

- ป.ธ. ๖ สำนักวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
- ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- อาจารย์บรรยายวิชาธรรมประยุกต์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ผู้อำนวยการชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาและฎีกาขึ้นใหม่และได้มอบให้กับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลงาน

เขียนหนังสือประเภทอธิบายหลักธรรมที่ทุกคนจำเป็นต้องรู้ประมาณ ๕๐ กว่าเรื่อง เช่น เรื่อง**กรรม สังสารวัฏ โอปปาติกะ กำเนิด ๔ ปฏิจจสมุปบาท อริยสัจจ์ อภิญญา** เป็นต้น

ผลงานในด้านหนังสือมีทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ เช่น **พุทธวิทยา ผีและเทวดามีจริง คู่มือการฝึกอานาปานสติสมาธิ** เป็นต้น

เกียรติคุณ

ท่านได้รับรางวัลเสมาธรรมจักร ใบประกาศเกียรติคุณ สาขาเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา พุทธศักราช ๒๕๓๓

ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ก็คือ ปัญหาที่คนส่วนมากข้องใจเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณ เรื่องนรก-สวรรค์ เรื่องบุญเรื่องบาป ชีวิตในชาติหน้า และปัญหาในชีวิตประจำวันอีกมากมาย ปัญหาเหล่านี้ได้มีผู้ถามมา และได้ตอบลงในหนังสือวิญญาณ เป็นเวลาหลายปีมาแล้ว ขอให้เปิดดูในหน้าสารบาญ แล้วจะพบว่า มีปัญหาที่ท่านเองก็เคยสงสัยอยู่เหมือนกัน ฉะนั้น จึงหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยแก้ปัญหาของท่านได้พอสมควร

ศร วัดนสุวรรณ